
UYCAN
YAYINLARI
ERIC AMBLER
BİR CASUSLUK OLAYI

Eric Ambler

BİR CASUSLUK OLAYI

Ünlü Life dergisinin «Yaşayan En Usta Serüven Romancısı» olarak tanımladığı Eric Ambler, gerilim türünü yazı sanatının en saygıya değer dallarından biri durumuna getirmiştir.

'KISKAÇ'tan sonra 'BÎR CASUSLUK OLAYI' ile UY CAN, okurlarına gene unutulmaz güzellikte, çok sevimli bir kitap sunmanın kıvancı içindedir.

ERIC AMBLER

BİR CASUSLUK OLAYI

UYCAN YAYINLARI

UYCAN YAYıNLARı, V 29

BIR CASUSLUK OLAYı'NıN ASLı
INGILIZCE OLARAK
«EPITAPH FOR A SPY*
ADıYLA YAYıNLANMıŞTıR

YAYıN HAKLARı (COPYRıGHT):
UYCAN, 1976

BASKı
NURETTIN UYCAN CILT
VE BASıM SANAYII A.Ş.
SELVıLı MESCIT SOKAK, NO: 12
CAĞALOĞLU, ISTANBUL, 1976

GENEL DAĞıTıM:
BATEŞ

P.K. 581 SIRKECI

BİR CASUSLUK OLAYI

BİR

TUTUKLANMA

Ondört Ağustos salı günü Nïs'ten St. Gatien'e geldim. Onaltı Ağustos perşembe sabah saat onbiri kırkbeş geçe tutuklandım. Sivil giyinmiş bir polis memuru beni aldı, karakola götürdü.

Yukardaki üç cümleciği yazmak insana ne kadar da kolay geliyor. Daktilomun başına oturup önümdeki beyaz kâğıda baktığımda, yazacağım bu cümlelerin ne gibi bir etki yapacağını pek merak ediyordum. Kısa bir süre önce, bu cümlelere bir göz gezdirmek bile kalbimin (iaha hızlı çarpmasına yol açardı. Hemen sokağa çıkmak, insanların arasına karışmak, yalnız olmadığıma kendimi iyice inandırabilmek için kalabalığın içine saklanmak istememe neden olurdu. Oysa şimdi bunları kendim bile yazabiliyorum. Hem pek de etkilenmeden. Bilinç denen şey çok çabuk sağalıyor. Bunun nedeni

belki de insanın başına gelen şeylerin hep bölük pörçük şeyler olması, hiç birinin sonuna varmış bir bütün olmaması, bugün bize düz bir doğru gibi gelen şeyin yarın bir daire parçası gibi görünmesi olabilir. Şimdi Bay Schimler yanımda olsa, bu düşünceme hemen katılırdı. Ama o artık Almanya'ya döndü. Kendisini bir daha görebileceğimi hiç sanmıyorum. Ötekileri de öyle. Birkaç hafta önce bir tanesinden bir mektup aldım. Mektup, o sıra kaldığım Réserve Otelinin müdürlüğüne gönderilmiş. Bana müdür tarafından postalanmış. İçinde birlikte geçirdiğimiz güzel saatlerden söz ediliyor, ve benden yüz frank kadar borç isteniyor. Mektup hâlâ cebimde. Cevap yazamadım. Eğer bunu yazanla birlikte hoş saatler geçirmişsem bile hiç hatırlayamıyorum. Zaten borç verecek param da yok. Bu hikâyeyi kâğıda dökmeye kalkmamın asıl nedenlerinden biri de bu. Öteki nedene gelince... ama ona siz karar verseniz daha iyi olur.

Toulon'dan La Ciotat'a doğru giderken birkaç kilometre boyunca demiryolu sahile çok yakındır. Tren sayısız küçük tünellere girip çıkarken, gözleriniz aşağıdaki göz kamaştıran mavi denizi, kızıl kayaları, çam ormanları içindeki küçük beyaz evleri bir görür bir kaybeder. Sanki sabırsız bir adam size parlak renkli slaytları hızla, peşpeşe gösteriyormuş gibi. Göz bu arada ayrıntıları farketmeye fırsat bile bulamaz. St. Gatien'i bilen, kendini onu görmeye hazırlayan bir kimse bile. Réserve Otelinin parlak kırmızı damıyla sarı duvarlarını ancak farkedebilir.

St. Gatien'i ve bu pansiyonu Paris'te bir arkadaşımdan duymuştum. Anlattığına göre yemekler harikay-

dı. Odalar rahat manzara güzeldi. St. Gatien henüz turistlerin keşfettiği bir yer olmadığı için tenhaydı da. insanın rahatı kaçmıyordu. Réserve Otelinde günlük kırk frank karşılığında tam pansiyon kalma olanağı vardı.

Gerçi günde kırk frank benim bütçeme göre epey paraydı ama, Réserve'de iki gün kaldıktan sonra bu konuya üzülmekten vazgeçtim. Aslında keşke tatilimin üç haftasını da burada geçirseydim diye düşünmeye başladım. Oysa ben bu güzel yere ancak Paris'e dönerken, birkaç gün için uğruyordum.

Kasaba, otelin bulunduğu küçük tepenin çevresine süslü biçimde yayılmış sevimli bir yerdi. Evlerin duvarları, balıkçılıkla uğraşan bütün Akdeniz kasabalarında olduğu gibi genellikle beyaz, açık mavi, ya da açık pembeye boyalıydı. Denize inen kayalık yamaçların oluşturduğu bir burun, küçük körfezi zaman zaman iyice sertleşebilen karayelden koruyordu. Kasabanın nüfusu yediyüz kırk üç kişiydi. Çoğu balıkçılıkla geçiniyordu, îkî açık hava kahvesi, yedi dükkânı, körfezin öte yanında da bir polis karakolu var.

O sabah otelin terasında otururken kasabayı da, karakolu da göremiyordum. Teras otelin güney taraf ındaydı, Onbeş metre kadar aşağıdaki bahçenin sarmaşıkları terasın parmaklıklarına dolaşıyor, biraz ilerde bahçe yine yükseliyor, kızıl kayalar, yeşil çimenler görünüyordu. Denizin parlak mavisinin önünde birkaç ağacın dallarını durmadan sallayan silueti görünmekteydi. Güzel ve sakin bir yerdi burası.

Hava çok sıcaktı. Ağustos böcekleri setli bahçede durmadan ötüyordu. Oturduğum yerden başımı çevirin-

ce, otelin özel plajını görebiliyordum. Plaja iki büyük güneş şemsiyesi dikilmişti. Birinin altmdan iki çift bacak görünüyordu. Bir kadınla bir adam. Genç bacaklardı bunlar, iyi yanmışlardı. Kulağıma gelen konuşma sesleri, plajın benim göremediğim tarafında başkalarının da bulunduğunu belli ediyordu. Başına kocaman hasır bir şapka giymiş olan bahçıvan, kıyıda çevrili duran sandalı maviye boyamaktaydı. Uzaktan bir motorun burnunu kıvırıp bizim tarafa yaklaştığını gördüm. Motor yaklaşınca içinde otel müdürü Köche'nin ince uzun vücudunu da farkedebildim. Motordaki ikinci adam balıkçılardan biri olmalıydı. Herhalde şafak vakti kalkmış, balığa çıkmışlardı, öğlende neler yiyecektik acaba? Açık denizde bir Hollanda gemisi Marsilya'dan Villefranche'a doğru yol almaktaydı.

Ertesi akşam bavullarımı toplayıp cumartesi sabahı yola çıkmalıydım. Buradan Toulon'a, oradan da trenle Paris'e. Tam öğle sıcağı bastırdığı zaman tren Arles'e yaklaşmış olacak, vücudum üçüncü sınıf kompartmanın pek de temiz olmayan deri koltuklarına yapışacak, her tarafım toz içinde kalacaktı. Dijon'a geldiğimizde yorulmuş ve susamış olacaktım. En iyisi yanıma bir şişe su almaktı. İçine biraz şarap da katabilirdim. Paris'e dönmek hoş olacaktı tabii. Ama onun hoşnutluğu uzun sürmezdi. Bir kere istasyondan metro durağına kadar yürümem gerekiyordu. Bavulum da ağırdı. Önce bir Concorde metrosuna, oradan Mairie d'Issy metrosuna, sonra ondan inip Gare Montparnasse metrosuna, sonra Alésia metrosuna... sonunda yeryüzüne çıkış. Montrouge'a varış. Chatillon sokağı, Bordeaux oteline

giriş. Pazartesi sabahı yakındaki kafeteryada bir kahvaltı, yeni bir metro yolculuğu, yeni aktarmalar ve işbaşı. Mösyö Mathis benden çok önce gelmiş olacaktı işine. «Günaydın Mösyö Vadassy! Çok formda görünüyorsunuz. Bu dönemde size ilk sınıf ingilizcesiyle ileri Almanca hocalığını ve bir de ilk sınıf italyanca hocalığını veriyoruz. İleri İngilizce sınıfını ben kendim alıyorum. Oniki yeni öğrencimiz var. Üçü iş adamı, dokuzu da lokantacı (Onlara asla garson demezdi.). Hepsi ingilizceye yazıldı. Macarca kursuna girmek isteyen yok.» Ve yeni bir yıl daha.

Ama bütün bunlara daha vakit vardı. İşte şu anda karşımda çam ağaçlan, deniz, kayalar, kumlar parıldıyordu. Ben şezlongumda arkama daha rahat yaslanırken terasın kızgın taşları üzerinde bir kertenkele hızla yanımdan geçip uzaklaştı. Biraz ilerde durdu. Boynundaki damarın attığını bile görebiliyordum. Kuyruğu kıvrık duruyor, terasın kare taşlarından birine teğet gibi gözüküyordu. Bu kertenkelelerde amma da garip bir desen duygusu vardı.

Bana çektiğim resimleri hatırlatan işte bu kertenkele oldu.

Dünyada değerli saydığım mallarım iki taneydi. Bilisi fotoğraf makinem, ikincisi de 10 Şubat 1867 tarihinde Deak'ın Von Beust'e yazdığı bir mektup. Günün birinde birisi bana bu mektup için para teklif etse pek memnun olurdum. Ama fotoğraf makinem için duygularım aynı değildi. Makineme pek tutkundum. Açlıktan ölme tehlikesinin dışında hiç bir güç ayıramazdı beni ondan. Hoş pek usta bir fotoğrafçı da sayılmazdım. Ger-

çi bir kere Paris'te açılan bir fotoğraf sergisine bir kaç resmîm asılmıştı ama, resim çeken herkesin bildiği gibi, eline iyi bir makine, birkaç rulo da film geçiren her amatör, az bir çaba sonucu iyi resimler çekmeyi başarabilir, ingiltere'de yeşil çimenler üzerinde oynanan oyunların çoğu gibi, bu da daha çok bir şans işi sayılır bence.

Réserve'e geldiğim zaman, yani bir gün önce, birkaç resim çekmiş, filmi çıkarıp kasabadaki fotoğrafçıya banyo edilmek üzere bırakmıştım. Normal zaman olsa, kimsenin filmlerimi banyo etmesine izin vermezdim. Amatör fotoğrafçılar için işin zevkinin yansı kendi banyolarını kendilerinin yapmasıdır. Ama bu sefer durum başkaydı. Işığı denemek istemiş, bazı test resimleri çekmiştim. Eğer St. Gatien'den ayrılmadan önce bunun sonuçlarını görüp değerlendiremezsem, bu sonuçlardan yararlanmama olanak kalmayacaktı. Değerli filmlerimi o fotoğrafçının eline teslim etmem bu yüzdendi. Adam bu işleri bilen birine benziyordu. Filmi verirken sıraladığım direktifleri de dikkatle not etmişti. Negatifler saat onbirde kurumuş olarak bana teslim edilecekti.

Saatıma baktım. Onbir buçuk olmuştu. Fotoğrafçıya şimdi gitsem, dönüp yemekten önce denize bile girmeye vaktim kalıyor demekti.

Ayağa kalkıp terasın ucuna doğru yürüdüm, bahçeye indim, taş basamakları tırmanıp sokağa çıktım. Güneş şu sıra öylesine sıcaktı ki, ayağımın altındaki asfalttan sanki duman tütüyordu. Başımda şapka falan yoktu. Elimi saçlarıma dokundurduğumda, saçlarımın sımsıcak olduğunu farkettim. Mendilimi çıkarıp başıma

bağladım, önce tepeye tırmanıp, sonra da ana yoldan fimana doğru inmeye başladım.

Dükkânın içi biraz daha serindi. Kolonya ve dezenfektan karışımı bir kokusu vardı. Kapının sesi yankısını kaybetmeden önce fotoğrafçı içerden çıktı, karşıma geçti. Gözleri yüzüme bakıyor, ama sanki beni tanıyamamış gibi davranıyordu.

«Bir şey mi arzu etmiştiniz?»

«Dün bir rulo film bırakmıştım. Banyo edilecekti.»

Başını ağır ağır iki yana salladı.

«Henüz hazır değil.»

«Saat onbirde hazır olacak diye söz vermiştiniz.»

Adam hiç gerilemiyordu. «Hazır değil,» diye tekrarladı.

Biran sessiz kaldım. Fotoğrafçının davranışında bir gariplik var gibiydi. Kalın camlı gözlüklerinin gerisinden bakan gözleri benim gözlerime çakılmıştı sanki. Bakışlarında bir acaiplik okunuyordu. Birden bu acaipliğîn ne olduğunu farkettim. Korkuyordu adam benden.

Bunu anlayınca birden bir şoka kapıldığımı hatırlıyorum. Evet, adam benden korkuyordu. Bütün ömrünü Uıskalarından korkmakla geçiren benim gibi biri, bugün bir başkasının yüreğinde korku yaratıyordul İçimdon gülmek geldi. Bir yandan da canım sıkılıyordu. Olup biteni anlamaya başlıyordum galiba. Adam herhalde benim pankromatik filmimi normal banyoya koymuş, yakmıştı.

«Negatifim sağlam mı?» diye sordum.

Evet anlamında basını salladı. «Sağlam efendim.

Ama henüz kurumadı. Eğer bana adınızı ve adresinizi bırakabilirseniz negatifi kurur kurumazsize gönderirim.»

«Buna gerek yok. Ben yine uğrarım.»

«Zahmet etmeyin, efendim. Biz göndeririz.»

Sesinde bir kaygı vardı, içimden, aldırmamaiıyım, dedim. Eğer adam filmi yakmış da bunu yüzüme söylemekten çekiniyorsa, varsın istediği gibi olsun, filmi başkasıyla yollasın. Deney filmimimin kaybına kendimi alıştırmaya başlamıştım zaten.

«Pekâlâ,» dedim. Adımı, adresimi söyledim.

Sözlerimi kâğıda yazarken fazla yüksek sesle tekrar etti.

«Mösyö Vadassy. Réserve Oteli.» Biran sustu, diliyle kurumuş dudaklarını yaladı. «Hazır olur olmaz size gönderirim.»

Ona teşekkür edip dükkânın kapısına yollandım. Kapıdan çıkınca elbisesi üstüne bol gelen, başı panama şapkalı bir adamla burun buruna geldim. Kaldırım dardı. Adam yana çekilip bana yol vermeye yanaşmayınca ben dudaklarımın arasından özür diler gibi birşeyler mırıldanıp duvarla adamın arasından geçmeye çalıştım. O sıra adam elini uzatıp kolumu tuttu.

«Mösyö Vadassy?»

«Evet?»

«Lütfen benimle karakola kadar gelin.»

«Ama neden?»

«Küçük bir pasaport hatâsı efendim.» Çok nazikti.

«O halde önce otele uğrayıp pasaportumu alalım.»

Adam bu sözüme karşılık vermedi. Yalnızca omzumun üzerinden arkama doğru baktı ve belli belirsiz ba-

şını salladı. O sırada öteki koluma da birinin yapıştığını hissettim. Hem de sımsıkı. Başımı çevirince dükkânın kapısı içinde üniformalı bir polisin durmakta olduğunu gördüm. Fotoğrafçı görünürlerde yoktu.

Koluma sarılan eller beni pek de yumuşak olmayan hareketlerle öne doğru itti.

«Ama anlayamıyorum,» dedim.

Sivil polis, «Yakında anlarsın,» dedi. «Yaylan bakalım.»

Eski terbiyesinden eser kalmamıştı.

ÎKI

SORGU

Karakola kadar hiç konuşmadan gittik, ilk kuvvet gösterisinden sonra polis birkaç adım geriden yürümeye başlamış, benim önde, sivil memurla birlikte ilerlememe izin vermişti. Buna sevinmiştim doğrusu. Kasabanın orta yerinden yankesiciymişim gibi polis eşliğinde, kolumdan tutularak yürütülmeye hevesim yoktu. Bu durumda bile '/rorfey'imiz birkaç meraklı bakışı üzerine çekmeyi başarmıştı zaten. Yanımızdan geçen iki kişinin gülüşerek 'keman'dan söz ettiğini duydum.

Şu Fransız argosu çok garip şey. Keman'a bir karakoldan daha az benzeyen şey düşünmek güç. St. Gatien kasabasının tek çirkin binası da bu karakoldu işte. Kirli betondan, küp biçiminde bir bina, üzerinde de göz gibi birkaç pencere. Anayoldan birkaç yüz metre ilerde, körfezin karşı tarafında. Büyüklüğü, St. Gatien'in çevre-

sindeki alanın düzeniyle görevli polisleri barındırabilecek kadar. Bu kasabanın küçücük olması, içinde kanuna herzaman uyan bir avuç insanın yaşaması pek önemli sayılmıyor. Kasaba bu karakoldan gurur duyuyor besbelli.

Beni soktukları odada yalnızca bir masa birkaç da tahta sıra vardı. Sivil polis beni üniformalı polisle birlikte tahta sıraya oturtup, önemli bir iş yapıyormuş havasında dışarıya çıktı.

Yanımdakine, «Bu iş uzun sürer mi?» diye sordum.

«Konuşmak yasak.»

Pencereye doğru baktım. Karşı sahilde Réserve otelinin plaj şemsiyeleri görünüyordu. Anlaşılan denize girmeye vaktim kalmayacaktı bugün. Belki öğle yemeğinden önce içmeyi planladığım içkimi otele dönerken yol üstündeki kahvelerden birinde içerdim. Ne kadar can sıkıcı bir durum!

Yanımdaki polis birden, «Dikkat!» diyerek ayağa kalktı.

Kapı açılmış, kulağının üstünde kalem bulunan yaşlı bir adam bize işaret ediyordu. Polis yakasını ilikledi, roketini düzeltti, kolumu gereksiz br kuvvetle tutarak I H M H koridordan aşağı, dipteki odaya doğru yürüttü, sonin da kapıyı açıp içeriye doğru itti.

Ayaklarımın altında eski bir halı hissettim. Karşımdaıı masada gözlüklü, işadamına benzer biri oturuyordu.. Hu komiserdi herhalde. Masanın yan tarafındaki küçük indalyede çok şişman bir adam, kollarını göbeğinin; imlimde kavuşturmuş oturmaktaydı. Ensesindeki birkaç kil buklenin dışında başı tümüyle keldi. Yüzünün derisi tinv>mnış gibi sarkıyor, hele ağzının köşelerinde en i ko-

nu aşağıya sallanıyordu. Bu durum ona her nedense bir hukukçu görünümü vermekteydi. Gözleri inanılmayacak kadar küçük, göz kapakları da o derece uzundu. Yüzünden durmadan ter boşalıyor, adam buruşuk mendilini yüzünde, ensesinde, yakasının içinde dolaştırıp duruyordu. Bana hiç bakmadı.

«Joseph Vadassy misiniz?»

Konuşan komiserdi.

«Evet.»

Komiser arkamda duran polise başıyla bir işaret yaptı, polis dışarıya çıkıp kapıyı yavaşça kapadı.

«Kimlik kartınız?»

Cüzdanımdan kartı çıkarıp uzattım. Önüne bir kâğıt çekti, notlar almaya başladı.

«Yaşınız?»

«Otuz iki.»

«Lisan hocasıymışsınız.»

«Evet.»

«Nerede çalışıyorsunuz?»

«Mösyö Bertrand Mathis'in yabancı dil okulunda. Marceau Caddesi, 114 numara, Paris.»

O bunları yazarken ben şişman adama doğru baktım. Gözleri kapalıydı. Mendiliyle hafif hafif yüzünü yelpazeliyordu.

Komiser kesin bir sesle, «Dikkat!» diye kendisine bakmamı sağladı. «Çalışma izniniz var mı?»

«Var.»

«Gösterin.»

«Yanımda değil. Paris'te. Ben buraya tatile geldim.»

«Yugoslav vatandaşı mısınız?»

«Hayır. Macar'ım.»

Komiser şaşırmış göründü, ateş saçan bakışlarla bana baktı. İçime bir eziklik yayılmıştı. Karmaşık ve uzun bir hikâye olan vatandaşlık durumumu, daha doğrusu vatansızlık durumumu bir kere daha anlatmak zorunda kalacaktım galiba. Bunu ne zaman anlatsam, yetkili memurların en kötü içgüdüleri uyanıverirdi. Komiser masadaki kâğıtları eliyle şöyle bir karıştırdı, sonunda keyifli bir ses çıkardı ve elinde tuttuğu şeyi burnuma uzattı.

«O halde bunu nasıl açıklayacaksınız, mösyö?»

Şaşırarak 'bu' dediği şeye baktım. Oteldeki bavulumda sandığım pasaportumdu adamın elindeki. Yani demek polisler odama girmiş, orayı araştırmışlardı. Keyfim iyice kaçmaya başladı.

Komiser, «Açıklamanızı bekliyorum,» dedi. «Siz Macar olduğunuz halde nasıl Yugoslav pasaportu kullanıyorsunuz? Üstelik de on yıl önce süresi dolmuş bir pasaport!»

(iozümün kuyruğuyla şişman adamın artık yüzünü v«'i|M/olemekten vazgeçtiğini gördüm. Çoktan ezberlem i > olduğum açıklamayı yapmaya koyuldum.

«Macaristanın Szabadka kentinde doğdum efendim. Ilindokuzyüz ondokuz tarihli Trianon anlaşması gereıuım.n Szabadka Yugoslavya'ya bırakılmıştı. Bindokuz-,'•/ ylrmibirde Budapeşte Üniversitesine öğrenci olarak Uttlcllm. Bu iş için bir Yugoslav pasaportu aldım. Ben henüı unvorsitedeyken babamla ağabeyim siyasal suç-[1] in kurşuna dizildiler. Annem ise savaşta ölmüştü. Başi ' .4ı.iham ya da yakınım yoktu. Bir daha Yugoslavya

ya dönmememi öğütlediler. Macaristan'da da durum çok kötü olduğu için ingiltere'ye geçtim ve bindokuzyüz otuzbir'e kadar Londra yakınında bir okulda Almanca dersleri verdim. Söylediğim tarihte çalışma iznim iptal edildi. O tarihte birçok yabancının çalışma izinleri iptal edilmişti. Pasaportumun süresi dolduğunda yenilemek için Yugoslav konsolosluğuna başvurmuştum. Onlar benim artık Yugoslav vatandaşı sayılamıyacağımı, bu yüzden pasaportumu yenileyemiyeceklerini söylediler, ingiliz vatandaşlığına geçmek üzere müracaat da etmiştim ama, çalışma iznim iptal edilince ülkeyi terkedip başka bir iş bulmak zorunda kaldım. Paris'e geldim. Polis kalmama izin verdi. Elime verdikleri kâğıtlarda, herhangi bir nedenle Fransa'dan ayrılırsam, geri dönmeme izin verilmeyeceği yazılıydı. Hemen Fransız vatandaşlığı için müracaat ettim. Gelecek yıl bu zaman,» elimden geldiği kadar canayakın bir gülümsemeyle, «Askerliğimi yapıyor olacağımı ummaktayım,» diye sözlerimi bitirdim.

Gözlerim bir birine, bir ötekine gidip geliyordu. Şişman adam bir sigara yakmaktaydı. Komiser işe yaramaz pasaportumu elinden fırlatıp arkadaşına baktı. Şişman adamın sesi duyulduğunda ben komisere bakıyordum. Sesi beni yerimden sıçrattı. O koca çeneden, etli dudaklardan, cüsseli vücuttan böyle hafif, ince, kısık bir tenor sesi çıkacağını hiç beklemiyordum.

«Babanızla ağabeyiniz hangi siyasal suçtan kurşuna dizilmişlerdi?» diye sordu.

Çok dikkatli konuşuyor, sanki sesinin çatlak çıkmasından korkuyordu. Cevap vermek için ona döndüğüm-

de, sigarasını yakmış olduğunu, dumanını puro gibi, sigaranın çevresinden üflemekte olduğunu gördüm.

«Aktif sosyalist olmuşlardı,» dedim.

Komiser sanki herşey bu cevabımla açıklığa kavuşmuş gibi,

«Ahaa...» dedi. Sonra «O halde belki...» diye yeniden konuşmaya başladığında şişman adam elini havaya kaldırıp ona susmasını işaret etti. Küçücük, tombul bir eli vardı. Bileğinin çevresinde de bebek eli gibi bilezik biçiminde yağdan bir çember görünüyordu.

«Hangi dillerde ders veriyorsunuz, Mösyö Vadassy?» diye sordu.

«Almanca, İngilizce, italyanca, ara sıra da Macarca. Ama bu soruların pasaportumla ne gibi bir ilgisi olabileceğini korkarım hiç anlayamıyorum.»

Adam bu son sözümü duymamazlıktan geldi.

«İtalya'ya gittiniz mi?»

«Evet.»

«Ne zaman?»

«Çocukken. Tatillerimizi orada geçirirdik.»

«Yeni rejim sırasında oraya hiç gitmediniz mi?»

«Gitmedim. Nedenini de anlattım.»

«Fransa'da hiç İtalyan tanıdığınız var mı?»

(Çalıştığım yerde bir italyan var. O da benim gibi «mıotmen.»

«Adı?»

«Phillipino Rossi.»

i Omlser'in bu adı da yazdığını gördüm.

«Ilaşka?»

«Il.ışka italyan tanımıyorum.»

iyice şaşalamıştım. Sözü nereye getirmek istiyorlardı? italyanların benim pasaportumla ne ilgisi olabilirdi? Bu sorunun cevabını öğrenmemfn ne kadar uzun süreceğini henüz hiç bilmiyordum tabii.

«Fotoğrafçı mısınız. Mösyö Vadassy?»

Sözü yine Komiser almıştı.

«Amatör olarak, evet.»

«Kaç makineniz var?»

«Bir tane. Lütfen bana anlatır mısınız?..»

Komiser masasında öne doğru eğilip yumruğunu güm diye indirdi.

«Buraya sorulan sorulara cevap vermek için geldiniz. Kendiniz soru sormak için değil,»diye bağırdı. Sonra sustu. «Şimdi... bir tek makinem var diyorsunuz, öyle mi?»

«Evet.»

«Markası ne?»

«Zeiss Contax.»

Masasının çekmecesini açtı.

«Bu mu?»

Sevgili makinemi tanımıştım.

öfkeyle, «Evet, bu,» dedim. «Odamdan eşyalarımı almaya ne hakkınız olduğunu bilmek istiyorum. Lütfen makinemi bana geri verin.» Elimi uzattım.

Komiser makineyi tekrar çekmeceye koydu.

«Dikkat, lütfen. Bundan başka makineniz yok mu?»

«Daha önce de söylemiştim. Yok!»

Komiserin yüzüne zafer dolu bir gülümseme yayıldı. Çekmecesini yeniden açtı.

«O halde kasabadaki fotoğrafçıya bu sinema filmini nasıl verebiliyorsunuz, sevgili Mösyö Vadassy?»

Yüzüne büyük bir şaşkınlıkla baktım. Ellerinde benim dükkâna banyo edilmek üzere bıraktığım filmi tutuyordu. Oturduğum yerden baktığımda, pencereden gelen ışığın yardımıyla kendi çektiğim deneme resimlerini tanıyabilmiştim. İki düzine resim... hepsi aynı konuda. Kertenkeleler. Komiserin tekrar sırıttığını gördüm. Elimden geldiği kadar onların rahatını kaçıracak biçimde güldüm. Güvenli bir sesle,

«Resimden hiç anlamadığınız belli, efendim,» dedim. «Bu sinema filmi değil ki!»

«Değil mi?» Kuşkuya düşmüş gibiydi.

«Değil tabii. Evet gerçi biraz benziyor ama, sinema ilimleri bir milimetre daha dardır. Bu elinizdeki otuzaltı pozluk standart bir fotoğraf filmidir. Contax makinelerine takılanlardan.»

«Yani bu resimler bu çekmecedeki makineyle mî rnkildi?»

«Elbette.»

Gene bir sessizlik oldu. İkisinin bakıştıklarını görü-
"Hiım. Sonra şişman adam konuştu,

«St. Gatien'e ne zaman geldiniz?»

«Salı günü.»

t Nereden?»

i Nls'ten.»

«Nıs'ten ne zaman ayrıldınız?»

l Dokuz yirmi-dokuz trenine bindim.»

losôrve'e ne zaman vardınız?»

«Akşam yemeğinden az önce. Yedi buçuk dolaylarında.»

«Nis treni üçbuçukta Toulon'a varır. Dörtte de oradan St. Gatien'e otobüs kalkar. Beşte burada olmalıydınız. Neden geç kaldınız?»

«Ama bu çok gülünç.»

Çabucak yüzüme baktı. Küçük gözleri soğuk ve korkunçtu.

«Cevap verin bana. Neden geç kaldınız?»

«Pekala. Bavulumu Toulon istasyonunda emanete bırakıp rıhtımı gezdim. Toulon'u daha önce hiç görmemiştim. Hem zaten saat altıda bir otobüs daha kalkıyordu.»

Düşünceli bir tavırla yakasının içinden boynunu sildi.

«Maaşınız ne kadar, Mösyö Vadassy?»

«Ayda binaltıyüz frank.»

«Pek fazla değil yani.»

«Maalesef değil.»

«Oysa Contax çok pahalı bir makine.»

«Pahalı ama, iyi mal.»

«Kuşkusuz. Siz bu makineyi kaça aldınız?»

«Dörtbin beşyüz franga.»

Hafif bir ıslık çaldı.

«Vay canına, amma da pahalı,» dedi. «üç aylığınıza yakın gibi.»

«Evet. Fotoğrafçılık benim özel uğraşımdır.»

«Pahalı bir uğraş. Binaltıyüz frangınızın hesabını pek iyi biliyor, pek güzel idare ediyorsunuz galiba, Mösyö Vadassy. Nis'te ve Réserve Otelinde tatiller! Biz zü-

ğürt polisler böyle şeylere hiç kalkışamıyoruz, değil mî komiser?»

Sesinde şakacı bir ton vardı. Komiser küstahça güldü. Yüzümün iyice kızardığını hissediyordum. Hırsla konuşmaya başladım.

«O makineyi alabilmek için uzun süre para biriktirdim. Tatile gelince, beş yıldır ilk defa tatil yapıyorum. Bunun için de uzun süreden beri para biriktiriyorum.»

«Elbette.» Komiserin sesinde yine alay vardı.

Bu kanıma dokundu.

«Bana bakın, baylar,» diye patladım. «Bu yaptığınız yeter artık. Şimdi siz de benim sorularıma cevap verin, istediğiniz nedir? Pasaportumla ilgili sorunuz varsa cevaplamaya hazırım. Onları sormak hakkınız. Ama özel '•.yalarımı çalmaya hakkınız yok. Özel hayatımla ilgili soru sormaya da hakkınız yok. Elinizdeki o fotoğraf negatiflerine gelince, onlar da benim özel malım. Gerçî buna garip bir önem verdiğinizin farkındayım ama, kerinnkele resmi çekmenin yasak olduğu hakkında bir kamın bulunduğunu hiç bilmiyorum. Hiç bir suç işlemedlm. Karnım da acıktı. Otelin yemek saati gelmek üzero. Lütfen makinemle resimlerimi ve pasaportumu hemon verin. Vermezseniz buradan hemen çıkıp bir avu-!• ıia başvuracağım.»

Sözümün sonunda yumruğumu komiserin masasına İndirdim. Bir kalem yuvarlanıp yere düştü. Ortalık ölüm •«'•.-.ı/İHjine gömülmüştü. İkisinin de yüzlerine baktım. • llı biri kıpırdamıyordu.

«r<kala,» dedim ve dönüp kapıya doğru yürüdüm.

«ülr dakika. Mösyö.» Konuşan yine şişman adamdı.

Durdum.

«Evet?»

«Lütfen kendinizin de, bizim de vaktimizi ziyan etmeyin. Kapıdaki polis nasılsa sizi dışarıya bırakmayacak. Daha soracağımız birkaç soru var.»

Asık bir suratla, «Beni zorla burada tutabilirsiniz,» dedim. «Ama sorularınıza zorla cevap verdirtemezsiniz.»

«Elbette. O kanunda yazılı. Ama sizi kendi çıkarlarınız için sorularımızı cevaplamanız gerektiğine inandırabiliriz.»

Sesim çıkmadı.

Şişman adam komiserin elinden filmi aldı, ışığa tuttu, parmağını üzerinden kaydırarak açtı.

«İki düzineyi aşkın resim,» dedi. «Hemen hemen hepsi birbirinin eşi. Bence bu biraz garip, Mösyö Vadassy* Size de öyle gelmiyor mu?»

«Hiç öyle gelmiyor. Eğer fotoğraftan anlasanız, ya da dikkatli bir insan olsanız, bu resimlerin her birinin başka yönden ışıklandırılarak çekildiğini görürdünüz. Herbirinin gölgeleri farklı yöne düşüyor. Resmi çekilen şeyin hep kertenkele olması önemsiz. Asıl denemek istediğim ışık ve gölgeler. Hem güneşte yatan kertenkelelerin yüz poz resmini çeksem yine sizi ilgilendirmez.»

«Çok parlak bir açıklama, Mösyö Vadassy. Çok parlak. Şimdi size benim aklımdan geçenleri söyleyim. Bence bu son yirmialtı pozu nereye harcadığınız sizin için hiç önemli değildi. Filmi bir an önce bitirip, ilk on resmi banyo ettirmenin telâşındaydınız.»

«ilk on resim mi? Neden söz ediyorsunuz?»

«Artık numara yapmanın yararı yok, Vadassy.»

«Ama ne demek istediğinizi gerçekten anlamıyorum.»

Sandalyesinden güçlükle kalkıp yanıbaşımda durdu,

«Anlamıyor musun? İlk on resmi hatırlasana, Vadassy! O resimleri neden çektiğini bana ve komisere anlatsana. İlgileneceğimizden eminim!» Parmağıyla göğsüme dokundu. «Toulon donanma limanındaki yeni tesislerin resmini çekmen ışık denemek için miydi, yoksa gölge denemek için mi?»

Ağzım açık kalmıştı. Kekelemeye başladım.

«Bu bir şaka mı? Filmdeki ilk on pozu Nis'te bir karnavalda çektim. Pazartesi gecesi.»

«Yani bu filmdeki pozların hepsini sen çektin. Bunu kabulleniyorsun, öyle mi?»

«Söyledim ya!»

«iyi. Şimdi bir bak öyleyse.»

Filmi alıp ışığa tuttum. Parmağımı üzerinden yavaş v.ıv.ış kaydırıp açmaya başladım. Kertenkele, kertenkelo, kertenkele. Bazıları enikonu iyi çıkmıştı. Yine kerimıkole. Birden durdum. Bu da neydi? Çabucak şişman «damın yüzüne baktım. Her ikisi de dikkatle beni izliyorlardı. Komiser alaycı bir sesle,

«Devam et, Vadassy,» dedi. «Şaşırmış numarası yıpmak zahmetine girme.»

Gözlerime inanamıyarak filme tekrar baktım. Bir safı»! losmi görünüyordu. Bir şey vardı sahilde. Uzun, gri hiı limit. Bir poz daha. Bu seferki daha yakından, daha ı< i" . I hu açıdan çekilmişti. Beton blokun bir yanında i ıpı <i'h" hır gölge görünüyordu. İki poz daha. Aynı açıI M' Blı tane daha. Biraz yüksekten ve daha yakından

çekilmiş. Sonra önüme pek karanlık bir resim çıktı. Kara bir cisim. Bir ucu sanki kumaş gibi desenliydi galiba. Derken çok yakından çekilmiş, uzaklığı iyi ayarlanamamış gibi bir resim geldi. Bu sanki beton bir düzlemdi. Geniş bir beton koridorun ucundan çekilmişti. Koridorda ışıklı bir takım cisimler görünüyordu. Bir an şaşaladım. Ama sonra anladım. Şu anda gözlerim uçaksavar toplarının ince uzun namlularına bakmaktaydı.

i

ü ç

BEGHÎN

Tutuklanmamla ilgili işlem dışarı odadaki bir adam tarafından çabucak yapıldı. Şişman adam tarafından itelenen bu görevli, kısa bir incelemeden sonra komisere hangi suçlardan tutuklanmam gerektiğini bildirdi. Suçum casusluktu. Ayrıca askerî alana girmiş, Fransa Cumhuriyetinin güvenliğini tehlikeye düşürebilecek resimler çekmiştim. Son suçum da bu resimlerin sahibi olarak gözükmekti. Suçlarım bana okunup iyice anladığım kesinleştikten sonra, herhalde kendimi asmayayım diye olacak, belimden kemerimi aldılar, ve beni, pantolonumun belini elimle tutar durumda, binanın arka tarafında bir hücreye kapattılar. Orada tek başıma bırakıldım.

Şaşırmıştım desem, o andaki durumumu anlatmaya yetmez. Aklım öylesine karışmıştı ki, düşünebildiğimi

her itiraz, her savunma, henüz dudaklarıma varmadan uçup gidiyordu. Sonuç olarak ağzımdan tek kelime çıkmadı. Polis herhalde bu sessizliğimden bazı anlamlar çıkarmış olmalı. Ama yalnız kaldıktan sonra daha sakin düşünebilecek duruma geldim. Gülünçtü bu başıma gelenler. Saçmaydı, imkânsızdı. Ama olmuştu yine de. Şu anda bir polis karakolunda, casusluktan tutuklu bulunuyordum. Mahkûm olursam cezam bir Fransız cezaevinde dört yıl hapis, ve sonra da sınır dışı edilmekti. Cezaevine dayanabilirdim. Fransız cezaevine bile. Ama sınır dışı edilmek! içim bulanmaya başlamıştı. Fena halde korkuyordum. Eğer Fransa benî dışarı atarsa, gidebileceğim bir yer kalmıyordu. Yugoslavya beni tutuklardı. Macaristan kabul etmezdi. Almanya ile italya da öyle. Hüküm giymiş bîr casus belki pasaportsuz ve vizesiz olarak İngiltere toprağına ayak basabilirdi ama, çalışma iznini asla koparamazdı. Amerikalılar için, istenmeyen bir yabancıdan başka bir şey olamazdım. Güney Amerika ülkeleri beni kabul etmek için büyük paralar isterlerdi. O da bende yoktu. Sovyet Rusya da hüküm giymiş bir casusa ingiltere'den fazla yüz vermezdi. Çinliler bile pasaport sorarlardı insana. Hiç bir yer yoktu gidebileceğim, hiç bir yer! Hem ne önemi vardı böyle bir olayın onlarca? Hiç bir ülkenin vatandaşı olmayan önemsiz bir lisan hocasına kim aldırış ederdi? Müdahale edip 'Yetkililerden onun serbestçe geçmesine izin vermelerini' rica edecek bir konsolosu bile yoktu. Kimse yardım edemezdi ona. Ne bir parlamento, ne bir kongre, ne bir elçilik. Resmi olarak var bile sayılamazdı öyle bir adam. Soyuttu o. Bir hayaletti. Tek yapabileceği akla

yakın şey, arkada ceset bırakmıyacak bir yöntemle kendi kendini yok etmekti. Belki yakabilirdi kendini. Bu uygundu işte. Bir kül ve toz yığını. *

Hızla kendimi toplamaya çalıştım. Ne oluyordu bana? Henüz hüküm giymiş bir casus değildim. Cezaevine girmiş değildim. Üstelik Fransa topraklarındaydım daha. Kafamı kullanmam gerekiyordu. Bu resimlerin benim makineme nasıl girdiğini anlamalıydım. Basit bir açıklaması olmalıydı bunun. İşi ta başından düşünmeye başladım. Hiç bir ayrıntıyı atlamıyordum. Olayların en başı Nis'ti.

Pazartesi gecesi makineye yeni film takıp karnaval resimlerini çektiğimi çok iyi hatırlıyordum. Sonra otelime dönmüş, makineyi bavuluma koymuştum. Gece geç saatte eşyalarımı toplayıp bavula yerleştirirken makinem hâlâ oradaydı. Buraya kadar bir şey yok. Bavulum salı akşamı Réserve'de açıncaya kadar hep kapalı kalmıştı. Toulon'da dolaşırken onu emanete bırakmıştım. Ben iki saat gezinirken birisi bavulun içinden makineyi alıp resim çekmiş olabilir miydi? Hayır. Buna imkân yoktu. Bir kere bavul kilitliydi. Emanette kimse onu açamazdı. Kırıp açmak'gerekirdi. İki saat içinde resimleri çekip makineyi yerine bırakmak, kırılan kilidi tamir etmek de caba. Hem makineyi yerine bırakmak da neden? Yok, bu açıklama çok saçmaydı.

Birden aklıma yeni bir düşünce geldi. Bunu daha önce hatırlamayışım garipti. Amma da budalaydım. Benim çektiğimi iddia ettikleri resimler, filmin ilk on resmiydi, öyle olması gerekirdi. Çünkü son kertenkele resmim otuzaltıncı pozdaydı. Makinanın içindeki film hiç

bir zaman tersine çevrilip sarılamazdı. Hem zaten filmde çift çekilmiş, yani üstüste çekilmiş resimler de yoktu. Demek ki ben Nis'teki resimleri çektikten sonra birisi makinedeki filmi değiştirmiş, yeni bir film takmış, Toulon'daki o tehlikeli resimleri çekmişti.

Bunu anlayınca, oturduğum yatağın üstünden heyecanla ayağa fırladım. Pantolonum aşağıya sarkıverdi. Hemen beline sarılıp yukarıya çektim ve ellerim ceplerimde, hücrenin içinde gezinmeye başladım. Elbettel Şimdi daha iyi hatırlıyordum. Kertenkele resimlerine başlarken filmin onbire gelmiş olduğunu görünce biraz şaşalamıştım. Nis'te sekiz resim çektiğimi sanıyordum. Ama insanın tam kaç resim çektiğini hatırlaması kolay değildi. Hele otuzaltı pozluk filmde. Bu noktaya o sıra fazla önem vermemiştim. Evet, filmin değiştirildiği kesindi. Ama ne zaman? Ben Réserve'e gelmeden önce olamazdı. Kertenkele resimlerini ise ertesi sabah çekmiştim. O halde bir tek açıklama yolu kalıyordu. Salı akşamı saat 7 ile Çarşamba sabahı 8,30 (kahvaltı saati) arasında birisi odamdan makinemi almış, içine yeni bir film takmış, Toulon'a gitmiş, askerî bölgeye sızmış, o resimleri çekmiş, sonra Réserve'e dönmüş, makinemi odama bırakmıştı.

Aslında bunun olanağı da olasılığı da yok gibiydi. Herşeyi bir yana bıraksak, bir kere ışık sorunu vardı. Saat sekizde ortalık iyice kararıyordu. Ben salı akşamı buraya yediden önce varmadığıma göre, o resimler salı günü çekilmiş olamazdı. Casusun Toulon'a gece gidip güneş doğduğunda işe koyulduğunu düşünsek bile, ben yatağımda uyanık yatıp pencereden bakarken odama gi-

rip makineyi yerine bırakabilmesi için adamın gerçekten pek olağanüstü biri olması gerekirdi. Hem zaten makineyi içindeki değerli filmle birlikte neden bana geri vermek gereğini duysun? Sanki asıl niyeti beni suçlamakmış gibi. Polis nasıl duymuştu bunu peki? Acaba resimleri çeken adam onlara telefon etmiş, beni şikâyet mi etmişti? Bir de dükkâncı söylemiş olabilirdi tabii. Polisin o filmin sahibini yakalayabilmek için tuzak kurup beklediği açıktı. Belki de dükkâncı resimleri banyo ederken yakalanmış, filmin benim olduğunu söyleyip yemin etmişti. Ama ne olursa olsun, bu on resimle benim kertenkele resimlerim nasıl oluyor da aynı film üstünde bulunuyordu? Negatifte hiç bir bağlantı yeri de yoktu. Çok şaşırtıcı bir durumdu doğrusu.

İşi başından alıp üçüncü kere sonuna getirirken dışardaki koridordan ayak sesleri duyuldu, hücremin kapısı açıldı, şişman adam içeriye girdi. Sonra kapıyı arkasından kapattılar.

Bir an durup mendiliyle yakasının içini sildi, sonra bana başıyla işaret etti ve yatağın üzerine oturdu.

«Sen de otur Vadassy.»

Yeni darbenin nereden ineceğini merak ederek hücrenin içindeki tek boş eşyanın üstüne oturdum. Bu, odanın köşesinde duran üstü emaye, demir bir bideydi. Üzerinde kapağı da vardı. Küçük, tehlikeli gözler beni düşünceli bakışlarla süzüyordu.

«Biraz çorbayla ekmek ister misin?»

Bunu hiç beklemiyordum doğrusu.

«Hayır, teşekkür ederim. Aç değilim.»

«öyleyse bir sigara?»

Cebinden buruşuk bir paket Gauloise çıkarıyordu. Beni bu kadar nazlandırmasından oldukça kuşkulanıyordum. Ama yine de bir sigara aldım.

«Teşekkür ederim Mösyö.»

Sigaramı yakabilmem için kendi sigarasının ucunu uzattı, sonra üst dudağında biriken terleri dikkatle silerek konuşmaya başladı.

«O resimleri kendin çektiğini neden kabullendin?»

«Bu ikinci bir resmî sorgu mu?»

Göbeğinin üstüne düşen sigara külünü ıslak mendiliyle savurup attı.

«Hayır. Resmî sorgunu bölge yargıcı yapacak. O beni ilgilendirmez. Ben Ulusal Güvenlik örgütündenim. Donanma istihbarat Bölümünden. Benimle çok açık konuşabilirsin.»

Bir casusun Ulusal Güvenlik Örgütünden biriyle açık konuşmasını nasıl bekleyebildiğim pek anlayamamıştım ama, bu konuda bir şey sormadım. Aslında elimden geldiği kadar açık konuşmak niyetindeydim.

«Pekâlâ,» dedim. «Resimleri çektiğimi kabullendim, çünkü gerçekte de ben çekmiştim. Yani ilk on pozun dışındakileri.»

«Anlıyorum. Peki ilk on resmi nasıl açıklıyorsun?»

«Herhalde makinemde film değiştirilmiş olmalı.»

Kaşlarının hafifçe yukarıya kalktığını gördüm. Hemen lâfa girişip Nis'ten bu yana yaptıklarını, aklıma gelen olasılıkları anlattım. Adam sözümü kesmeden dinledi. Ama pek etkilenmişe benzemiyordu.

«Bunlar kanıt değil,» dedi.

«Kanıt olsun diye anlatmıyorum. Yalnızca bu olağanüstü duruma bir açıklama bulmaya çabalıyorum.»

«Komiser açıklamayı bulduğunu sanıyor. Haklı da. İşin dış görünüşüne göre sana yüklenen suçlar geçerli olacağa benzer. Resimler, senin olduğunu söylediğin negatifin üstünde. Ayrıca zaten sen de kuşkulu bir kişisin, iş bu kadar basit!»

Gözlerine baktım.

«Ama herhalde siz aynı kanıda değilsiniz Mösyö,» dedim.

«öyle bir şey söylemedim.»

«Ama aynı kanıda olmasanız buraya gelip benimle bu biçimde konuşmazdınız.»

Çenesi bir gülümsemenin başlangıcını hatırlatır biçimde çarpıldı.

«Kendi önemini fazla abartıyorsun,» dedi. «Ben casusları hîç önemli bulmam. Beni ilgilendiren onları kimin çalıştırdığıdır.»

Öfkeyle, «O halde vaktinizi boşuna ziyan ediyorsunuz,» diye karşılık verdim. «O resimleri çeken insan ben değilim. Beni çalıştıran tek kişi de, dil dersleri karşılığında bana maaş ödeyen Mösyö Mathis'dir.»

Dinlemiyor gibiydi. Bir sessizlik oldu.

Sonunda, «Komiserle birlikte senin için üç ihtimal olduğu üzerinde anlaştık. Ya zeki bir casussun, ya aptal bir casussun, ya da masum bir adamsın. Komiser bu üç ihtimalden ikincisine inanma eğiliminde. Ben ise, daha başlangıçtan beri senin masum olduğun kanısındayım. Suçlu bir insan asla bu kadar salakça davranamazdı.»

«Teşekkür ederim.»

«Senin teşekkürüne ihtiyacım yok, Vadassy. Zaten bu sonuca varmak hiç hoşuma gitmedi. Ne olursa olsun, şu anda sana hiçbir yardımda bulunamam. Önce bunu iyice anlamanı istiyorum. Seni tutuklayan komiserdir. Belki suçsuz olabilirsin ama, gereksiz yere cezaevini boylarsan buna pek üzüleceğimi de söylemem.»

«Bundan eminim.»

Düşünceli bir sesle, «Ama beri yandan,» diye devam etti. «O resimleri aslında kimin çektiğini de bilmek zorundayım.»

Bir sessizlik daha oldu. Sözünün sonunu getirmesini bekliyordum. Bir süre sonra getirdi.

«Eğer gerçek suçlu bulunursa, o zaman sana bir yardımda bulunabiliriz, Vadassy.»

«Bana yardımda mı bulunuyorsunuz?»

Öksürerek boğazını temizledi.

«Eh, bakıyorum seni kollayacak, yardımcı olacak bir konsolosun bile yok. Bu durumda sana doğru dürüst muamele edilmesini sağlamak da bizim sorumluluğumuz oluyor. Eğer bizimle işbirliği yapar, yardımcı olur, bizi memnun edersen, korkacak bir şey kalmaz.»

Bu karanlık imâların nereye varacağını görür gibi olmuştum. Adamın gırtlağına sarılmamak için ellerimi dizlerime kenetleyip oturdum.

«Size bütün bildiklerimi söyledim. Mösyö...»

Boğazıma birşey tıkanmıştı. Sesim çıkmıyordu. Ama şişman adama sanki adını soruyormuşum gibi gelmiş olmalı ki, yardımcı oldu.

«Beghin,» dedi. «Michel Beghin.»

Sonra susup bir kere daha göbeğine baktı. Hücrenin içi dayanılmayacak kadar sıcaktı. Adamın gömleğinden aşağı sızan terlerin bıraktığı izleri görebiliyordum. «Yinede bize yardım edebileceğini sanıyorum,» diye ekledi.

Yatağın üstünden kalktı, kapıya yürüyüp yumruğuyla bir kere vurdu. Anahtarın sesini duydum. Kapı açıldığı zaman dışarda üniformalı bir polis göründü. Şişman adam ona birşeyler fısıldadı. Kapının kapanışını duymadım bile. Beghin orada dururken bir sigara daha yaktı. Bir dakika kadar sonra kapı yeniden açıldı, polis ona birşey uzattı. Kapı kapanınca Beghin bana döndü. Elinde fotoğraf makinemi tutuyordu.

«Bunu tanıyor musun?»

«Elbette.»

«Eline al ve her yanına iyice bak. Bir gariplik görüp görmeyeceğini merak ediyorum.»

Makineyi aldım ve bana söyleneni yaptım. Her yanını inceledim. Arkasını açtım, mesafe ölçüsüne baktım, merceğini inceledim, sonunda yine deri kılıfına koydum.

«Hiçbir gariplik görmüyorum,» dedim. «Bıraktığım gibi duruyor.»

O elini cebine daldırıp katlanmış bir kâğıt çıkardı, bana gösterdi.

«Bunu senin cep defterinin arasında bulduk, Vadassy. Bir bak bakalım.»

Kâğıdı alıp açtım, sonra yüzüne baktım. Savunmaya geçmiştim.

«Ne olmuş yani?» dedim. «Bu makinemin sigorta poliçesi. Sizin de söylediğiniz gibi, makinem pahalı mal.

Birkaç frank ayırıp onu kaybolmaya ve...» ters bir sesle ekledim, «çalınmaya karşı sigortalamak istemiştim.»

Sabırlı bir iç çekişiyle kâğıdı benden aldı.

«Şansın var ki Fransız adliyesi aptalları da suçlular kadar koruyor,» dedi. «Bu poliçe Josef Vadassy'nin seri numarası F/64523/2 olan Zeiss Ikon Contax makinesini ilgilendiriyor. Şimdi lütfen elindeki makinenin seri numarasına bakar mısın?»

Baktım. Kalbim durur gibi oldu. Seri numarası bambaşkaydı.

«O halde bu benim makinem değil,» diye bağırdım. «O halde neden benim çektiğim resimler bunun içindeki filmde oluyor?»

Şimdi geriye doğru baktığım zaman adamın yüzünde o an gördüğüm umutsuz ve bezgin ifadeye hak veriyorum. Çok heyecanlanmıştım. Bana karşılık verirken sesi her zamankinden bile cırlak çıkıyordu.

«Çünkü, benim küçük salağım, değiştirilen filmler değil, makinelerdi de ondan. Bu makine standart bir mal. Herkeste eşi bulunabilir. Sen bu makineyi alıp o saçma kertenkelelerinin resmini çekmeye başladığın zaman, içindeki filmde Toulon resimleri çoktan çekilmiş yatıyordu. Zaten poz numarasının değişik olduğunu kendin de farketmişsin. Sonra kertenkelelerin işi bitince filmi çıkarmış, dükkâna götürmüşsün. Dükkâncı bu on resmi görünce, ne olduğunu anlamış. Her budala anlar. Anlayınca da polise getirmiş. Şimdi uyandın mı, mankafa?»

Uyanmıştım.

«Demek öyle,» dedim. «Demek benim suçsuz olduğuma inandığınızı öyle cömertlik yapıyormuş gibi söylerken, aslında suçsuz olduğumu bal gibi biliyormuşsunuz. Bu durumda beni neden tutukladığınızı, buna ne hakkınız olduğunu bilmek istiyorum.»

Mendiliyle kafasının tepesindeki terleri sildi, sonra beni tepeden tırnağa süzdü.

«Hayır,» dedi. «Beni suçsuzluğuna inandıran, sorgu sırasındaki davranışın oldu. Çok aptal olduğun belli. Biz bu poliçeyi bulduğumuzda sen hücreye kapatılmıştın bile. Ama sana daha önce de söylediğim gibi, tutuklanman beni ilgilendirmez. Seni kurtarmak için de elimden birşey gelmez. Komiser sana epey kızgın. Poliçenin ortaya çıkması, adamın iddianamesini mahvetti. Yine de adalet gereğince, sana yüklediği suçların üçünü çizip atmaya razı oldu. Geriye yalnızca bir tanesi kalıyor.»

«O nedir?»

«Fransa Cumhuriyetini tehlikeye düşürecek resimleri üzerinde bulunduruyorsun ve bu resimlerin sahibi olarak görünüyorsun. Bu büyük suç sayılır. Eğer onu da çizip atacak bir yol bulmazsak, bu yüzden yargılanacaksın. Komisere senin suçsuz olduğunu söyleyip ricada bulunacağım ama, buna iyi bir sebep gösteremezsem kanuni işlemin uygulanmasını durduramam. Bunun sonucu en azından sınır dışı edilmektir.»

Beynim buz gibi oldu.

Titremeyen bir sesle, «Yani size yardım etmeyi kabul etmezsem bu saçma suçlamayı sürdürecek misiniz?» dedim.

Cevap vermedi. Dördüncü sigarasını yakıyordu. Yaktıktan sonra dudaklarının arasında gevşekçe tutarak duman üfledi. Hücrenin duvarını sanki değerli bir tabloya bakıyormuş da kaç para vereceğini kestiremiyormuş gibi derin derin inceliyordu. Düşünceli bir sesle,

«Makineler üç nedenle değiştirilebilir,» dedi. «Birisi sana kötülük etmek istemiş olabilir. Birisi elindeki bu resimlerden kurtulmak istemiş olabilir, ya da bu iş kazayla olmuş olabilir. Sanırım birinci ihtimali bir kenara bırakabiliriz. Bir kere filmi dükkâna vereceğin garanti değildi, ikincisi de dükkâncının polise gideceği garanti değildi. Casusun resimlerden çarçabuk kurtulmak istemesine gelince, bu da pek gerçeğe uyar gibi görünmüyor. Resimler kendisi için değerliydi. Sana verdikten sonra geri almak ihtimali ise pek azdı. Hayır, bana kalırsa bu makineler kazayla değişti. İkisi birbirinin tıpkısı. Kılıfları da aynı. Bunu demin sen bir fark göremeyince kanıtlamış olduk. Ama bu değişme nerede ve ne zaman oldu? Nis'te olamaz. O gece makineyi odana götürüp bavula koyduğunu söylüyorsun. Yolculuk sırasında da olamaz, çünkü bavulunda kilitliymiş. Demek ki değişme Réserve'de oldu. Kazayla olduysa, odanda değil, salonların birinde oldu demektir. Ne zaman? Dün kahvaltıya inerken makineyi yanında indirdiğini söylemiştin, değil mi? Nerede kahvaltı ettin?»

«Terasta.»

«Makine masanda mıydı?»

«Hayır. Holdeki sandalyelerden birine bırakmıştım. Bahçeye çıkarken oradan alıp yürüyecektim.»

«Kahvaltıya kaçta indin?»

«Sekiz buçukta.»

«Ya bahçeye?»

«Bir saat kadar sonra.»

«Resimleri o zaman mı çektin?»

«Evet.»

«Kaçta döndün?»

«On ikiye geliyordu.»

«Ne yaptın?»

«Doğru odama çıkıp filmi çıkardım.»

«Demek kertenkelelerin resmini çekmeden önce makinenden yalnızca sekiz buçukla dokuz buçuk arasında, kahvaltını ederken ayrı kaldın, öyle mi?»

«Evet.»

«Bu süre içinde de makine holdeki iskemledeydi, değil mi?»

«Evet.»

«Şimdi dikkatle hatırlamaya çalış. Bahçeye çıkarken aldığında, makine tıpkı koyduğun gibi mi duruyordu?»

Dikkatle hatırlamaya çalıştım.

Sonunda, «Hayır,» dedim. «Ben onu iskemlenin arkasına asmış bırakmıştım. Döndüğümde başka bir sandalyenin üstüne konmuş buldum. Herhalde otel görevlilerinden biri görmüş, kazaya uğramasın diye buraya koymuştur diye düşünmüştüm.»

«Bıraktığın yerde asılı makine var mı yok mu diye baktın mı?»

«Yoo, bakmadım. Sandalyenin üstünde görünce aldım. Neden bakacak mışım?»

«Baksaydm orada bir makine asılı olup olmadığını görebilirdin.»

«Görmeyebilirdim de. Kayışı o kadar uzun ki, makine oturulacak yerine altına sarkar.»

«İyi. Demek durum anlaşılıyor. Sen makineni sandalyenin arkasına asıyorsun. Döndüğünde tıpkı ona benzer bir makineyi başka bir sandalyenin üstüne konmuş görüyorsun. Kendi malın sanarak alıyor, asıl makineni de ilk astığın yerde bırakıp yürüyorsun. Herhalde biraz sonra bu makinenin sahibi geliyor, o da malını bıraktığı yerde arıyor, bulamayınca etrafına bakmıyor, seninkini bulup alıyor.»

«Olabilir.»

«Otelde kalanların hepsi kahvaltıya inmiş miydi?»

«Bilmiyorum. Réserve'de yalnızca onsekiz oda var. Hepsi de dolu değil. Ama ben zaten bir gece önce gelmiştim. Kimseyi tanıyamaz, kimlerin indiğini bilemezdim. Kesin olan bir tek şey varsa, o da şu: bahçeye çıkmak isteyen herkes o sandalyelerin bulunduğu holden geçmek zorunda.»

«O halde, aziz dostum Vadassy, şu anda Réserve'de kalan konuklardan biri bu makinenin sahibidir ve resimleri de o çekmiştir dersek yanılmış sayılmayız. Ama hangisi? Bence garsonlarla hizmetçileri kuşku listesinden çıkarabiliriz. Onlar bu kasabada ya da yakın kasabalarda oturan kimselerdir. Gerekli soruşturmaları yapacağız ama, bundan birşey çıkacağını sanmıyorum. Otelde on konuktan başka, müdür Köche ile karısı var. Bunların içinden suçlu olan, şu makineye pek benzeyen bir Zeiss Ikon Contax makineyi şu anda elinde bulunduruyor. Sen de hak verirsin ki bütün otel halkını tutuklayıp bavullarını arayamayız. Aralarındaki yabancı uyruk-

luiarın konsolosları işe karışır, tatsızlık çıkarır... bunlar bir yana, makineyi bulmayabiliriz de. Böyle bir durumda suçluyu uyarmış da oluruz. Artık ne yapsak boş olur. Gerekli soruşturmalar, orada bulunmasından hiç kimsenin kuşkulanmayacağı biri tarafından yürütülmeli. Bu insan suya sabuna dokunmadan konuklar arasında hangisinin Zeiss Contax makinesi olduğunu öğrenmeli.»

«Yani ben mi?»

«Evet. önce işe hangilerinin fotoğraf makinesi olduğunu öğrenmekle başlayabilirsin. Contax'dan başka marka makinesi olanlar daha az kuşku altında sayılır. Hiç makinesi olmadığını söyleyenlerden korkmalı. Çünkü şu anda senin makineni elinde bulunduran adam artık değişikliği anlamış olmalı, Vadassy. Anladıysa senin makineni saklayacak böylelikle kendini ele vermekten kurtulmak isteyecektir. Bir ihtimal daha var.» Rüyadaymış gibi bir sesle devam etti. «Adam makineleri tekrar değiştirip kendininkini ve içindeki resimleri ele geçirmeye de çalışabilir. Bu konuda uyanık olmalısın.»

«Herhalde şaka ediyor olmalısınız.»

Yüzüme soğuk soğuk baktı.

«İnan bana dostum, elimde başka bir çare olsaydı çok sevinirdim. Bana pek zeki gibi görünmüyorsun.»

«Ama ben tutukluyum.» Acı bir sesle devam ettim. «Herhalde komiseri beni serbest bırakmaya razı edemezsiniz.»

«Yine tutuklu kalacaksın. Ama benim kefaletimle serbest bırakılacaksın. Tutuklandığını yalnız Köche biliyor. Odanı aramak zorunda kaldığımızda öğrendi. Bundan hoşlanmadı ama kendisine pasaportla ilgili bir du-

rum olduğunu, odaya girmemize senin izin verdiğini söyledik. Sen döndüğünde ona bir yanlışlık olduğunu, şimdi durumun anlaşıldığını serbest bırakıldığını söylersin. Her sabah bana buraya telefon et. Kasabadaki postaneden edersin. Onun dışında beni bulmak istersen komisere sor.»

«Ama ben cumartesi sabahı Paris'e doğru yola çıkmak zorundayım. Pazartesi günü işbaşı yapacağım.»

«Sana izin verilinceye kadar bir yere gidemezsin. Ayrıca Réserve dışında kimseyle ilişki kurmayacaksın. Ancak polisle ilişki kurabilirsin.»

içime bir umutsuzluk yayıldı. Ayağa fırladım.

«Şantaj derler buna,» diye bağırdım, «işimden kovulurum.»

Beghin de ayağa kalkıp karşımda durdu. Şişmanlıktan ötürü ilk bakışta orta boylu gibi görünüyordu. Ama karşı karşıya durduğumuzda o minik gözlerine bakmak için başımı kaldırmak zorunda olduğumu farkettim.

«Dinle beni Vadassy,» dedi. Sesi komiserin o zorba tonundan daha bile korkutucu olabiliyordu. «Sana gitmen söyleninceye kadar Réserve'de kalacaksın. Ondan önce ayrılmaya çalışırsan yeniden tutuklanırsın. O zaman ilk vapurla sınır dışı edilmen içinde elimden geleni yapar, dosyanı Yugoslav polisine kendim gönderirim. Bir şeyi daha anlaman gerekir. O resimleri çekeni ne kadar çabuk bulursak, sen de o kadar çabuk gidersin. Ama sakın hileye kalkışma, kimseye mektup falan yazayım deme. Ya sana söyleneni yaparsın, ya da sınır dışı olursun. Zaten dediklerimize uysan bile, sınır dışı

edilmekten kurtulman şans sayılır. Bu yüzden, dikkatlr olmanı istiyorum. Anladın mı?»

Anlamıştım. Hem de çok iyi.

•

Bir saat kadar sonra karakoldan kasabaya doğru yürümekteydim. Makinem omzumda asılıydı. Elimi cebime attığım zaman, otelde kalanların adlarının yazılı olduğu küçük kâğıdı hissettim.

Saat beş buçuk olmuştu. Limandaki yelkenliler körfezin gölgesi içindeydiler. Fotoğrafçının önünden geçerken içine hiç bakmadım. Sokakta çocuklar oynuyordu, önüme dikkatli bakmadığım için içlerinden birine çarptım. Küçük bir kızdı çarptığım. Yere düştü, dizi sıyrıldı. Ona yardım etmek için eğildiğimde makinem omzumdan kayar gibi oldu. Onu yakalayıp çocuğa uzanıncaya kadar kız ayağa fırlamış, bağırarak kaçmaya başlamıştı. Yoluma devam ettim. Peşimden beş altı çocuk yürüyor, biçimsiz şarkılar söyleyip beni kızdırmaya çalışıyorlardı.

Sonunda Réserve'e varabildim. Köche çalışma odasındaydı. Ben oradan geçip odama çıkmaya niyetlenirken o da dışarıya çıktı. Ayağında blucin, sandaletler, üstünde ince bir fanila bluz vardı. Saçlarını ıslak görünce denizden yeni çıktığını anladım. İnce uzun görünüşü, uykulu haliyle otel müdürüne pek benzemiyordu bu adam.

Belli belirsiz bir gülümsemeyle, «Ah mösyö, geldiniz demek,» dedi. «Ciddi birşey değildi umarım. Bu sabah buraya polisler geldi. Odanızdan pasaportunuzu almaları için onlara izin verdiğinizi söylediler.»

Elimden geldiği kadar alınmış görünmeye çalıştım.

«Yok, ciddi birşey değildi,» dedim. «Kimliğimi birisiyle karıştırmışlar. Hatâlarını anlamaları için aradan epey zaman geçmesi gerekti. Hemen resmî şikâyetimi verdim. Bana öğle yemeği yedirdiler. Özür falan da dilediler. Ne yaparsınız? Fransız polisi böyledir işte. Gülünç bir durum.»

Köche ciddi görünüyordu. Şaşırmış gibi yaptı, sonra bana hak verdiğini belli etti, gösterdiğim sabırdan dolayı beni kutladı. Ama inanmadığı her halinden belliydi. Haksız da sayılmazdı. O kadar yorgundum ki, rolümü iyi oynamam zaten beklenemezdi. Ben merdivenlere doğru yürürken o arkamdan seslendi.

«Cumartesi mi ayrılacaktınız, efendim?»

Demek benden kurtulmak istiyordu. Bu konuda kararsızmışım gibi yaptım.

«Öyle düşünmüştüm,» dedim. «Ama belki bir iki gün daha kalırım.» Soğuk soğuk güldüm. «Tabii polisçe bir sakıncası yoksa.»

Bir an durakladı.

«Bizim için bir zevk olur,» derken sesindeki hevessizlik çok belirgindi.

Dönüp merdivenlerden çıkmaya başladım. Belki bana öyle geliyordu ama, adamın gözlerinin makineme takılmış olduğunu hisseder gibiydim.

DÖRT

«GÎT BİZE CASUSLUK ET»

Bundan sonraki iki saati ayrıntılarıyla hatırlamakta güçlük çekiyorum. Ama odama döndüğümde kafamda yalnızca bir tek soru bulunduğunu iyi hatırlıyorum. Acaba pazar günü öğleden sonra Toulon'dan Paris'e tren var mı? Odaya girer girmez bavuluma koşup heyecanla tren tarifesini çıkarışım hâlâ gözümün önünde.

Böylesine büyük bir korku ve felâketle karşılaştığım sırada nasıl olup da tren saatleri gibi önemsiz bir konuyu düşünebildiğime şaşıyor olmalısınız. Ama insanlar büyük baskı altındayken zaman zaman çok garip davranışlar gösterirler. Batmak üzere olan bir geminin yolcuları kamaralarına koşup ufak tefek eşyalarını kurtarmaya çalışır, ölmek üzere olan kişiler küçük borçlarını hatırlar, sonsuzluğun eşiğinde ona üzülürler. Bunları hep biliriz.

O sıra beni üzen de, pazartesi sabahı işime geç kalmak korkusuydu. Mösyö Mathis is saatları konusunda pek titizdi, öğretmen olsun, öğrenci olsun, geç kalanlara her zaman kızardı. Bu kızgınlığını oldukça acı sözlerle ve yüksek sesle dile getirir, üstelik de bu işi genellikle dinleyiciler önünde yapardı. Saatler süren utanç verici tören insanın sinirlerini iyice hırpalardı doğrusu.

Bu yüzden, eğer pazar öğleden sonra Toulon'dan kalkan bir tren varsa, gece yolculuğu yapar, pazartesi sabahı erken saatte Paris'e varır, dosdoğru işimin başına giderim, diye hesaplıyordum. Aklımı sanki sis kaplamıştı. Hiç düşünemiyordum. Beghin bana cumartesi buradan ayrılamıyacağımı söylemişti. Korkunçtu bu! Mösyö Mathis çok kızacaktı. Peki, pazar günü yola çıkarsam yine yetişebiliyor muydum? Evet, çok şükür tanrıya, yine yetişebiliyordum! İşler düzelmiş sayılırdı.

O anda birisi çıkıp da bana pazar günü de buradan ayrılamıyacağımı söylese, inanmaz, gülerdim. Ama sinirli bir gülüşle gülerdim. Göğsümün içindeki makineye bir korku sarılmıştı çünkü. Kalbim daha hızlı çarpıyordu. Koşmuşum gibi soluk soluğaydım. Durmadan yutkunuyor, sanki yutkunmakla çarpıntımı durdurmayı umuyordum. Susamıştım. Yerimden kalkıp musluğa yürüdüm, diş fırçasının bardağına su doldurup içtim. Sonra dönüp bavulumun kapağını ayağımla basarak kapattım. O ara Beghin'in listesi cebimde buruşarak çıtırdadı. Yatağın üstüne oturup listeyi elime aldım.

Herhalde bir saatten fazla o listeye bakarak oturmuş olacağım. Okuyor, yine okuyor, yine okuyordum, isimler yavaş yavaş gözümün önünde hiç bir anlam ta-

şımayan şekiller haline gelmeye başlamıştı. Bir ara gözlerimi kapadım, sonra açtım, bir daha okudum. Tanımıyordum bu insanları. Otelde yalnızca bir tek gün geçirmiştim. Otelin bahçesi, plajı büyüktü, yaygındı. Müşterilerden bazılarıyla yemek sırasında bir baş selâmı alışverişim olmuştu, o kadar. Yüz hafızam o kadar zayıftı ki, sokakta herhangi birine rastlasam hiç tanımadan yanından geçerdim. Ama yine de bu insanların içinden bir tanesi şu anda benim makinemi elinde bulunduruyordu. Bana baş selâmı verenlerden biri casustu. O adama, askerî bölgeye girmesi, resimleri çekmesi, sonra günün birinde denizdeki bir savaş gemisinden atılacak bombalarla o alanın, o topların yok edilmesini kolaylaştırması için para vermişlerdi. Onun kim olduğunu bulup ortaya çıkarabilmek için elimde yalnızca iki gün vardı.

Listeye bakıp «çok tehlikesiz isimler,» diye aptal aptal düşündüm.

Mösyö Robert Duclos	Fransız	Nantes
Mösyö André Roux	Fransız	Paris
Madam Odette Martin	Fransız	Paris
Mösyö Warren Skelton	Amerikan	Washington D.C.
Matmazel Mary Skelton	Amerikan	Washington D.C.
Mösyö Walter Vogel	İsviçreli	Constance
Madam Hauide Vogel	İsviçreli	Constance
Binbaşı Herbert Clandon-Hartley	İngiliz	Buxton
Madam Maria Clandon-Hartley	İngiliz	Buxton
Mösyö Emil Schimler	Alman	Berlin
Albert Köche (Müdür)	İsviçreli	Schaffhausen
Suzanne Köche (karısı)	İsviçreli	Schaffhausen

O günlerde güney Fransa'daki pansiyon veya otellerin hangisine baksanız buna benzer bir liste çıkardı. Hiç bir yerden eksik olmayan ingiliz subayıyla karısı vardı bir kere. Amerikalılarda vardı. Onlar her yerde mutlaka bulunan tipler değildi ama, yine de sık sık geliyorlardı, isviçrelilerden, Fransızlardan da temsilci oluşu normaldi. Tek başına bir Almanın bulunması biraz garip ama, pek de değil, isviçreli otel müdürüyle karısı da sık rastlanan bir durumdu.

Ne yapacaktım şimdi? işe ne zaman başlayacaktım? Bîrden aklıma Beghin'in fotoğraf makineleri ile ilgili olarak verdiği görev geldi. Hangilerinin fotoğraf makinesi olduğunu öğrenip bildirecektim. Bu somut başlangıcı yakalayıp üzerinde düşünmeye koyuldum.

Bu işi yapmanın en kolay yolu, bu insanlarla birer birer dostluk kurup çene çalmak, sonra çok olağan bir konu gibi sözü resim çekmeye getirmekti. «Ha, aklıma gelmişken, geçen gün resim çekerken gördüğüm siz miydiniz?» Cevap belki, «Hayır,» olacaktı. «Benim fotoğraf makinem yok». Ya da, «Evet, bendim. Ama resimlerin iyi çıkacağını sanmıyorum. Pek iyi fotoğrafçı sayılmam.» Ben o zaman, «Makinenize bağlı,» diyecektim. Kurnaz bir cevaptı bu. Ama pek gerçek sayılmazdı. Adam bana, «Herhalde öyle olmalı,» diyecekti. «Benim makinem ucuz kutu makinelerden.»

Olacak şey değildi bu. Bir kere ben biriyle çene çalarken konuşma hiç bir zaman benim istediğim doğrultuda ilerlemezdi. Konuşurken hep dinleyici durumuna düşer, orada kalırdım. Hem bir nokta daha vardı. Eğer casus çektiği resimlerin ortadan yok olduğunu anlamış-

sa, askerî üs resimlerinin yerine elinde bir tomar karnaval resmi bulunduğunu farketmişse ne olacaktı? Belki elindeki makinenin başkasının olduğunu anlamamış olabilirdi ama, yine de işin içinde birşeyler olduğunu anlamış, tetikte demekti. Konuyu fotoğrafçılığa getiren herkesten kuşkulanacaktı. Ben daha kurnaz hareket etmeliydim. Bir an önce işe başlamak için de sabırsızlanıyordum.

Saatıma baktım. Yediye çeyrek vardı. Penceremden baktığımda plajın görülebilen ucundan orada hâlâ insanlar bulunduğu anlaşılıyordu. Bir kenarda, gölge yerde bir çift papuç vardı. Saçlarımı tarayıp odamdan çıktım.

Bazı kimseler çevresindekilere çarçabuk dost olma yeteğine sahiptir. Zihinlerinde gizli bir güç varmışcasma, karşılarındakinin aklından geçenleri hemen sezer, kendilerini onun yerine koyar, ona katılırlar. Sonra gülümserler. Karşılarındaki de gülümser. Aralarında bir soru bir cevap geçer. Bir dakikadan sonra ikisi dereden tepeden çene çalıyor olurlar.

Bende bu yetenekten eser yoktur. Birisi bana bir söz söylemedikçe hiç ağzımı açmam. Açsam bile, dost olma çabamdan gelen heyecan ya beni katılaştırıp resmîleştîrir, ya da kendini çok belli eder. Bunun sonucu olarak karşımdaki beni ya fazla soğuk bulur, ya da onun dostluğundan bir çıkarım olduğunu sanmaya başlar.

Fakat o gün plajın taş basamaklarından aşağıya inerken, hiç değilse bir kere utangaçlığımı yenmeye kararlıydım. Kendime güvenmeli, dostça davranmalıydım. Söylenecek hoş sözler bulmalı, espriler yapmalı, lâfı

uzatmayı bilmeli, kurnaz olmalıydım. Yerine getirilecek bir görevim vardı.

Plaj artık tümüyle gölge olmuştu. Denizden esen hafif rüzgâr ağaçların yüksek dallarını sallıyordu. Ama hava yine de çok sıcaktı. Bana arkası dönük duran koltuklarda dört kişinin oturduğunu görüyordum. Onlara doğru yürürken aralarında Fransızca konuşmaya çalıştıklarını anladım.

İlerleyip onlardan birkaç metre uzağa, boyanan kayığın dayalı durduğu tahta sıranın ucuna oturdum, denize doğru baktım.

Bir ara onların tarafına çarçabuk baktığımda, bana en yakın olan iki koltukta yirmi üç yaşlarında bir erkekle, yirmi yaşlarında bir kızın oturmakta olduğunu farketmiştim. Mayo giymişlerdi. O sabah plaj şemsiyesinin altında gördüğüm kahverengi bacaklar onların olmalıydı. Konuşmalarına, Fransızcadaki aksanlarına bakılırsa, bunlar Warren ve Mary Skelton adındaki iki Amerikalı olmalıydı.

öteki koltuklardaki iki kişi olanlara hiç mi hiç benzemiyordu, ikisi de orta yaşlı, ikisi de çok şişmandı. Evet, daha önce de görmüştüm onları. Adamın durmadan sırıtan, mehtap gibi bir suratı vardı. Vücudu uzaktan tam küre gibi görünüyordu. Aslında bu görünüş biraz da giydiği pantolonun biçimindendi. Koyu renkti pantolon. Paçaları hem kısa hem de çok dardı. Beli zaten çok yüksekti ama, bu yetmiyormuş gibi çok kısa lastik askılarla daha da yukarı, hemen hemen koltuklarının altına kadar çekilmişti. Yakası açık bir tenis gömleği giymiş, üstüne ceket almamıştı. Karikatürden kaçmış gibi bir

şeydi, isviçreliler bunlar olmalıydı. Karısı ondan biraz daha uzun boylu ve çok pasaklı biriydi. Durmadan gülüyor, kahkaha atıyor, gülmediği zamanlarda da sanki gülmeye hazırlanıyormuş gibi görünüyordu. O güldükçe kocası da ona katılıyor, her ikisi de küçük çocuklar kadar gamsız ve basit kişilere benziyorlardı.

Anlaşılan Skelton, Mösyö Vogel'e Amerikadaki siyasal sistemi anlatmaya çalışmaktaydı. Büyük bir çabayla Fransızcasına sarılmış,

«Bizde yalnızca iki parti var,» diyordu. «Cumhuriyetçiler ve Demokratlar.»

Mösyö Vogel gülerek, «Onu biliyorum,» dedi. «Ama ikisinin arasındaki fark ne? Cumhuriyetçiler sosyalist mi?»

iki genç Amerikalı umutsuzlukla içlerini çektiler. İsviçrelilerden bir kahkaha yükseldi. Sözü Mary Skelton aldı ama onun Fransızcası da ağabeyininkinden parlak değildi.

«Hayır, Mösyö,» dedi. «Her ikisi de sağdadır. Ama Cumhuriyetçiler Demokratlardan biraz daha sağdadır. Aralarındaki fark bu.»

«Amerika'da hiç.sosyalist yok mu?»

«Az da olsa var ama onlara şey denir...» Kız durakladı, çaresiz bakışlarını ağabeyine çevirdi. «Heyl Fransızcada radikallere ne denir?»

«Radikali bir dene bakalım. Herhalde anlarlar.»

Kız kuşkuyla, «Onlara radikal denir,» dedi.

Mösyö Vogel, «Ha, evet anladım,» diyerek güldü, sonra duyduklarını çarçabuk karısına tercüme etti. Madam Vogel'in yüzünü koca bir gülümseme kapladı.

Kocası yine o bozuk Fransızcasma dönmüştü. «Buralarda kulağımıza geldiğine göre gangsterlerin Amerikadaki seçimler üzerinde çok büyük gücü ve etkisi varmış. Belki bir orta yol partisi gibi. Doğru mu bu?» Ciddi konular açılınca şakayı bir tarafa bırakmak isteyen biri havasına girmişti.

Genç kız çaresizlik içinde kıkır kıkır gülmeye başladı. Ağabeyi içine derin bir soluk çekti ve Mösyö Vogel' in şaşkın görünen yüzüne bakıp anlatmaya koyuldu. Anlattıkları belli şeylerdi. Amerikan halkının yüzde doksan dokuz virgül doksan dokuzunun ömründe gangster görmediğini, geçenlerde ölen John DiHinger'in de pek Amerikan halkını temsil edebilecek bir vatandaş sayılamıyacağını söylemeye çalışıyordu. Ama Fransızcası bütün bunlara yeterli değildi.

«Kuşkusuz biraz... birkaç...» Devam edemedi. Şikâyet dolu bir sesle, «Mary,» diye kardeşine yalvardı. «Nüfuz ticaretinin Fransızcası nedir tanrı aşkına?»

On an şansım yaver gitmişti. Belki lisan öğretmek bende artık bir içgüdü haline geldiği için, çenkingenliğimi bu içgüdü yeniverdi. Gözümün kuyruğuyla kızın çaresizlik içinde omuzlarını kaldırdığını gördüm, ve aynı anda kelimelerin ağzımdan dökülmekte olduğunu da farkettim.

«Aradığınız kelime ŞANTAJ galiba.»

Hepsi bana baktılar.

Kız, «Aman, çok teşekkür ederiz,» dedi.

Ağabeyinin gözünde de hevesli bir pırıltı belirmişti.

«Siz Fransızcayı da İngilizce kadar iyi mi bilirsiniz?» diye sordu.

«Evet.»

«O halde ne olur şu solumda oturan geri zekâlıya bizim dilimizde gangster kelimesinin büyük harfle değil küçük harfle yazıldım, ve gangsterlerin Kongre'de temsil edilmediğini anlatır mısınız? Yani hiç değilse resmen temsil edilmediğini. Hem eliniz değmişken Amerikalıların günlerini Japon işgalinden korkmakla geçirmediğini, yiyeceklerimizin hep konserve kutuları içinde olmadığını, hepimizin Empire State Binasında oturmadığımızı da anlatıverin, ne olur.»

«Memnuniyetle.»

Kız gülümsedi.

«Ağabeyim şaka yapıyor,» dedi.

«Ne şakası! Çılgın bu herif! Er geç birinin çıkıp ona gerçekleri söylemesi gerek.»

Vogel'ler bu konuşmaları yüzlerinde şaşkın birer gülücükle izliyorlardı. Sözleri Almancaya elimden geldiği kadar nezaketle tercüme ettim, ikisi birden kahkahalarla gülmeye başladılar. Soluk alabildiğimde Mösyö Vogef bana bu Amerikalı milletinin hiç şakadan anlamadığını söyledi. Gangster partisi! Empire State Binası! Yeni bir kahkaha tufanı daha patladı. Anlaşılan İsviçreliler göründükleri kadar da saf değildi.

Skelton, «Şimdi ne oluyor buna,» diye sordu.

Anlattım. Sırıttı.

«Kafalarının bu kadar çalıştığı hiç belli değil, değil mi?» deyip öne doğru eğildi, Vogel'lerin yüzünü bir daha inceledi. «Baktıkça insan nesline olan güvenim azalıyor. Nedir bunlar? Alman mı?»

«Hayır, İsviçreli.»

Kız atıldı. «Adam tıpkı bizim gazetelerin birinde çıkan çizgi romandaki komik tipe benziyor. Acaba neden böyle giyiniyor dersiniz?»

Ağabeyi, «İsviçre pantolonu herhalde,» dedi.

Ama bu arada bu dedikoduların konusu olan insan merakla bize bakmaktaydı. Bana dönerek konuştu.

«Umarım sevgili genç dostumuz küçük şakalarımdan alınmamıştır.»

Skelton'a dönüp, «Seni gücendirmediğini umuyor,» dedim.

Genç Skelton bir an şaşaladı.

«Yok canım... bak,» hemen Vogel'lere döndü. «Çok iyi vakit geçirdik,» dedi. Bunu yine Fransızca söylemeye çalışmıştı. Sonra benden yardım istedi. «Alınmadığımızı söyle, olur mu?»

Söyledim. Karşılıklı gülüşmeler ve baş sallamalar birbirini izledi. Bundan sonra Vogel'ler kendi aralarında konuşmaya başladılar. Skelton bana,

«Sen kaç dil biliyorsun?» diye sordu.

«Beş.»

İçi ezilmiş gibi rahatsız bir homurtu çıkardı. Kız yine atıldı. «O halde, ne olur, bize nasıl lisan öğrenildiğini anlatır mısınız? Benim beş tanede gözüm yok. Ama bir tek yabancı dilin nasıl öğrenilebileceğini anlatırsanız ağabeyim de ben de çok ilgileneceğiz doğrusu.»

Utandırıcı bir durumdu bu. Çeşitli ülkelerde yaşamakla, çeşitli dilleri duymakla ilgili birşeyler mırıldandım, sonra da onlara ne zamandan beri Réserve'de kaldıklarını sordum.

Delikanlı, «Aşağı yukarı bir haftadan beri,» dedi. «Annemizle babamız haftaya *Conte di Savoıa* vapuruyla geliyorlar. Onları Marsilya'da karşılayacağız. Siz daha salı günü geldiniz, değil mi?»

«Evet.»

«Bizi ondan görmediniz. Genellikle odamızda kahvaltı ederiz. Dün de Köche'den bize bir araba tutmasını istedik, bütün gün dolaştık. Biliyor musunuz, ingilizce konuşabileceğimiz biriyle karşılaşmak çok hoş. Köche'nin ingilizcesi de fena değil ama, adamın yanımızda kalma imkânı yok. Geriye bir tek ingiliz binbaşıyla hanımı kalıyor. Adam çok kibirli, karısı da hiç konuşmuyor.»

Kızkardeşi söze karıştı. «Anlıyorsunuz ya, insanın Warren'le konuşabilmesi için bir de yanımızda kalma imkânına sahip olması gerekli.»

Güzel bir kız sayılmazdı ama büyük bir çekiciliği vardı. Ağzı çok büyüktü. Burnu da pek simetrik sayılmazdı. Yüzü yassı, elmacık kemikleri ise fazla çıkıktı. Ama ağzının kıpırdanışında zekâ ve espri okunuyordu. Ayrıca yanakları, o çıkık elmacık kemikleri de bir ressama enikonu ilginç gelebilirdi. Cildi çok gergin, yanık kahverengi, saçları açık renk ve çok parlaktı. Baktıkça gözüme bayağı güzel görünmeye başlamıştı.

Ağabeyi konuşmaya devam ediyordu. «Bu Fransızların kötü yanı, dillerini kötü konuşanlara öfkelenmeleri,» dedi. «Oysa bir Fransız Amerikancayı iyi konuşamazsa ben hiç kızmam.»

«Orası öyle. Ama bunun nedeni Fransızların genellikle kendi dillerini çok sevmeleri. Kötü konuşulmasını

dinlemek onları kemana yeni başlamış birinin bir parçayı çalmasını dinlemek kadar tedirgin ediyor.»

Kız, «Ağabeyimin müzik duyusunu etkilemeye çalışmak boşunadır,» dedi. «Eğer karşısında dayanabilenini bulursa biraz armonika çalabilir, o kadar.» Ayağa kalkıp eliyle mayosunu düzeltti. «Eh, artık üstümüze birşeyler giysek fena olmaz.»

Mösyö Vogel de koltuğundan kalkıyordu. Kolundaki koskoca saata bakıp, Fransızca olarak yediyi çeyrek geçtiğini bildirdi. Pantolon askılarını daha da yukarı çekip karısının eşyalarını toplamaya başladı. Sırayla merdivenlere doğru yürürken ben genç Amerikalının arkasındaydım. Basamakları çıkarken bana doğru dönüp,

«Adınızı hâlâ bilmiyorum,» dedi.

«Josef Vadassy.»

«Benimki Skelton. Kızkardeşim de Mary.»

Ama ben onun söylediklerini hayal meyal duyuyordum. Gözlerim Mösyö Vogel'in omzunda asılı fotoğraf makinesine takılmıştı. Bunun eşini daha önce nerede görmüş olabileceğimi hatırlamaya çalışıyordum. Birden hatırladım. Kutu tipi bir Voigtlander'di adamın makinesi.

Sıcak akşamlarda Réserve oteli yemek servisini terasta yapıyordu. Her masaya birer lamba konmakta, aydınlatma bu yolla sağlanmaktaydı. Hepsi yandığı zaman teras bayağı şen bir havaya bürünüyordu.

O akşam terasa ilk inen ben olmak niyetindeydim. Bir kere karnım çok açtı. Sonra, otelin konuklarını birer

birer görmek fırsatını da kaçırmak işime gelmiyordu. Yine de, terasa indiğimde üç tanesini masalarına oturmuş gördüm.

Biri tek başına oturan bir adamdı. Masası benim arkamda olduğu için geçerken ona elimden geldiği kadar dikkatli baktım. Yüzü tabağına eğikti. Pek göremiyordum. Kırlaşmaya başlayan açık renk, kısa kesilmiş saçları vardı. Ayrıksız, bir yana doğru fırçalanmıştı. Kısakollu bir gömlek, Fransız kumaşı olduğu pek belli olan keten bir pantolon giymişti. Demek bu ya André Roux ya da Robert Duclos olacaktı.

Masama oturup dikkatimi karşıma rastlayan iki kişiye verdim.

Kazık gibi bir oturuşları vardı. Masanın iki yanında, karşı karşıyaydılar. Adam dar kafalı, kıvırcık kır, kumral saçlı, bıyıklıydı. Kadın ise, insanın aklında pek iz bırakmayan, orta yaşlı iri kemikli biriydi. Yüzü soluktu, beyaz saçları çok dikkatli yapılmıştı.

Akşam yemeği için özel olarak giyindikleri belliydi. Kadın beyaz bir bluz, siyah bir etek giymişti. Adamın pantolonu gri flanel, gömleği kahverengi çizgili, kravatı subayımsıydı. Üstünde iri kareli bir ceket vardı. Ben ona bakarken o çorba kaşığını tabağının kenarına bıraktı, şarap şişesini eline aldı, ışığa doğru tuttu.

Karısına, «Bu yeni garsonun bizim şarabımızdan içtiğine iyice inanmaya başladım, sevgilim,» dedi. «öğle yemeğinde şarabın hangi çizgiye kadar geldiğini dikkatle ezberlemiştim.»

Sesi tipik soylu İngiliz sesiydi. Karısı bu sözler üze-

rine omuzlarını hafifçe kaldırdı. Kocasının tepkisini doğru bulmadığı belliydi.

Adam, «Sevgilim bence önemli olan işin prensibi,» dedi. «Bu garsonu bir sigaya çekmek gerek. Bir ara durumu Köche'ye çıtlatmalıyım.»

Kadının yine omuzlarını kaldırıp dudaklarını peçetesiyle kuruladığını gördüm. Bundan sonra yemeklerine sessizce devam ettiler. Bunlar besbelli Binbaşı Clandon-Hartley'le hanımıydı.

O arada öteki konuklar da birer ikişer gelmeye başlamışlardı.

Vogel'ler iki İngiliz'in ilerisindeki masada oturuyorlardı. Kapıdan giren ikinci bir çift de duvar tarafındaki masaya doğru ilerlemekteydiler.

Bunların Fransız olduğu apaçık ortadaydı. Adam çok esmerdi. Gözleri zeki ve parlaktı. Bugün traş olmamışa benziyordu. Yaşı otuzbeş dolaylarındaydı. Saçları sarıya boyalı olan kadın ise saten bir pantolon takım giymişti. Kulaklarında üzüm büyüklüğünde sahte inci küpeler parıldıyordu. Yaşı adamdan daha büyük de olabilirdi. Birbileriyle pek ilgiliydiler galiba. Adam kadının sandalyesini iterken kolunu okşuyor, kadın kaşla göz arasında onun elini sıkıyor, sonra gören oldu mu diye çevresine bakmıyordu. Vogel'lerin bu olaylar karşısında için için gülmekte olduklarını farkettim. Mösyö Vogel bana bakıp göz bile kırptı.

Sarışın kadın Odette Martin olmalıydı. Kavalyesi de ya Roux, ya da Duclos'du.

Derken kapıdan Mary Skelton'la ağabeyi girdi. Bana içten bir selâm verip sağımdaki masaya geçtiler. Bir

kişi eksik kalmıştı. Az sonra onun yaşlıca, beyaz sakallı,* sapsız gözlüklü biri olduğu anlaşıldı.

Garson çorba tabağımı kaldırırken onu durdurdum.

«Buyurun efendim?»

«Beyaz sakallı bey kim?»

«Mösyö Duclos, efendim.»

«Ya sarışın bayanla oturan?»

Garson nezaketle gülümsedi. «Onlar Mösyö Roux ile Madam Martin.»

«Anlıyorum. O halde Schimler hangisi?»

«Mösyö Schimler mi efendim? Réserve otelinde o isimde biri kalmıyor.»

Garsonun kaşları havaya kalkmıştı.

«Emin misin?» diye sordum.

«Kesinlikle.» Sesi biraz katılaşmıştı.

Omzumun üzerinden geriye doğru baktım.

«Peki, son masadaki mösyö kim?»

«O Mösyö Paul Heinberger, efendim. İsviçreli bir yazar. Mösyö Köche'nin de arkadaşı. Balık mı arzu edersiniz efendim?»

Başımla evet diye işaret ettim. Garson çarçabuk uzaklaştı.

Bir an hiç hareketsiz oturdum. Sonra sakin bir tavırla, titreyen elimi cebime atıp Beghin'in listesine dokundum, onu alıp peçeteme sardım, kucağımda açıp dikkatle baktım.

Okumama gerek bile yoktu. Ezberlemiştim artık. ***O*** listede Heinberger diye bir isim yoktu.

BEŞ

«EMİL»

Korkarım o sıra kendimi pek büyük bir başarı kazanmış gibi görmenin sarhoşluğu içindeydim. Balığımı yerken hayal gücüm birden zenginleşiverdi. Bu haberi verirken Beghin'le aramda geçecek sahneyi gözümün önünde canlandırıp zevklenmeye başladım. Her saniyesi ayrı bir zevkti. Her kelimeyi sevgiyle düşünüyordum.

Soğuk kanlı ve güvenli davranacaktım.

«Bakın, Mösyö Beghin, »diyecektim ona. Ya da daha iyisi «Bak Beghin! Bana bu listeyi verdiğin zaman içinde Reserve'de kalanların hepsinin tamam olduğunu sanmıştım. Sanmakta da haklıydım. Oysa bir de baktım, Paul Heinberger listede yok. Bu adam hakkında ne biliyorsun? Neden adı listeye yazılmamış? Bu sorulara vakit geçirmeden cevap vermen gerek. Hem, dostum, sana bu adamın bavulunu da bir iyi aramanı öğütlerim.

Orada Zeiss Ikon Contax bir makineyle, içinde Nis karnavalının resimleri olan bir rulo film bulmazsan çok şaşacağım gerçekten.»

Garson tabağımı alıyordu.

«Şansın varmış, Beghin! Şansın varmış ki kendine benim gibi iyi bir yardımcı buldun.»

Yok, bu çok kasıntı, çok da sahte bir sözdü. Ben daha ince bir espri yapmalıydım.

«Adı Heinberger olan bir adam her zaman incelenmeye değer, sevgili Beghin.»

Bu da pek sarsak bir sözdü. Belki alaycı bir gülüş hepsinden daha iyi olacaktı. Alaycı gülüşü prova etmeye koyuldum. Dördüncü denememin ortasında garsonla gözgöze geldim. Adam ağzını açmış yüzüme bakıyordu. Benim baktığımı görünce hemen masama doğru yürüdü.

«Yemeğinizde bir kusur mu var, efendim?»

«Hayır, hayır, birşey yok. Çok güzel bir yemek.»

«Özür dilerim, mösyö. Bana öyle geldi ki...»

«Yok bir şey.»

Yüzüm kızararak yemeye devam ettim.

Ama hayallerimin böyle yarıda kesilmesi aklımı biraz başıma getirmeye yaramıştı. Acaba öğrendiğim şey gerçekten o kadar önemli bir şey miydi? Bu Paul Heinberger otele bugün öğleden sonra da gelmiş olabilirdi. Eğer öyle olmuşsa otel henüz pasaportuyla ilgili bilgileri polise vermeye vakit bulamamış demekti. Ama o halde Emil Schimler neredeydi? Garson otelde bu isimde birinin kalmadığından çok emindi. Belki de yanılıyordu. Belki de polis yanılıyordu. Ben durumu Beghin'e

ancak sabah bildirebilecektim. Şimdilik beklemem gerekiyordu. En erken saat dokuzda telefon edebilirdim. Pazar günü buradan ayrılabileceğimi düşünmek çılgınlıktı. Keşke Mösyö Mathis'e bir mektup yazıp durumu anlatabilsem, ya da yalan söylesem, hastalandım desem. Ama umutsuzdum da. Ne yapabilirdim? Fotoğraf makinemi alan bu adamın aptalın biri olmadığı kesindi. Casuslar zeki, kurnaz insanlar olurdu. Ben ne bulabileceğimi sanıyordum? Altmış saat! Altmış saniye olsa ne değişirdi!

Garson tabağımı alırken ayıplayan bakışları ellerime döndü. Ben de baktım. Ellerim tatlı kaşığıyla oynarken onu ikiye katlamıştı. Çabucak düzeltip masaya bıraktım, kalkıp terasa çıktım. Açlığım geçivermişti.

Otelin holünden bahçeye doğru yürüdüm. Üst kat bahçenin plaja bakan tarafında, genellikle kimsenin gitmediği küçük bir balkoncuk vardı. Oraya doğru ilerledim.

Güneş batmıştı artık. Ortalık da kararmıştı. Körfezin karşı kıyısının üstünde yıldızların parlamaya başladığı görülüyordu. Sertleşen rüzgâr burnuma hafif bir yosun kokusu getirdi. Önümdeki beton korkuluğa sıcak ellerimi dayayıp serinletmek istedim. Rüzgâr yüzüme çok iyi geliyordu. Arkamdan bahçenin bir yerinde bir kurbağanın vrakladığını duydum. Denizin kuma vuran dalgaları pek bir ses çıkarmıyordu.

Açık denizde bir ışık göz kırpar gibi oldu. Gemiler birbirine işaret veriyor olmalıydı. Belki bîri doğuya giden bir yolcu gemisi, öteki Marsilya'ya giden bir şilepti. Yolcu gemisinde şu anda belki dans vardı. Yol-

cular güvertede mehtabı bekliyordu. Makine dairesinde ise, yarı bellerine kadar çıplak, ter içinde tayfalar kazanları çalıştırıyor, pervanelerin gürültüsünü dinliyordu. Eğer ben...

Bir otomobilin farları bir an için denize vurdu, sonra araba Toulon'a doğru sapınca ışık ağaçların arasında görünmez oldu. Eğer ben...

Birden arkamdan çakıl taşlarının üzerinde ilerleyen ayak sesleri duydum. Derken birisi basamaklardan aşağıya, benim bulunduğum yere inmeye başladı. İnşallah sağa döner, benden uzaklaşır, diye düşündüm. Bir an sessizlik ve kararsızlık oldu, sonra benim bulunduğum tarafa gelen yol üstündeki asma dalının yana çekildiğini duydum ve bir adamın başıyla omuzlarını gördüm. Binbaşıydı gelen.

Bana bir an güvensiz bakışlarla baktı, sonra o da korkuluğa dayanıp denizi seyretmeye koyuldu.

İçimden gelen ilk duygu buradan uzaklaşmaktı. Şu anda içimden Buxton'lu Binbaşı Herbert Clandon-Hartley ile konuşmak gelmiyordu. Bir kere *kibirli* demişlerdi bu adam için. Kendiliğinden sözü açmayacağı ortadaydı. Oysa yanılıyordum.

On dakika kadar orada sessiz durduktan sonra, konuştuğu zaman onun orada bulunduğunu tümüyle unutmuş olduğumu farkettim. önce hafifçe öksürerek boğazını temizledi, sonra havanın çok iyi olduğunu söyledi.

Aynı kanıda olduğumu belirttim.

Yine uzunca bir sessizlik oldu.

Sonunda, «Ama Ağustos için biraz fazla serin,» dedi.

«Herhalde,» dedim. Bu arada acaba gerçekten havayı inceleyip serin olup olmadığını mı kararlaştırmaya çalışmıştı, yoksa bu sözler lâf olsun diye mi söylenmişti? Eğer gerçekten serin bulduğu için söylemişse, nezaket gereği benim de rüzgârdan söz etmem beklenirdi. Bu kadarını biliyordum. İngiltere'de onca zaman boşuna yaşamamıştım.

«Uzun kalacak mısınız?»

«Bir iki gün.»

«Görüşebileceğiz o halde.»

«Bir zevk olur.»

Bu da kibirlilik sayılamazdı doğrusu.

«İngiliz olduğunuzu sanmamıştım. Ama yemekten önce o Amerikalılarla konuşmanızı duydum. Özür dilerim ama görünüşünüz İngiliz'e pek benzemiyor.»

«Özür dilemenize gerek yok. Ben Macar'ım.»

«Yok canım! Ben sizi İngiliz sanmıştım. Karım değildir dedi .Ama o İngilizcenizi duymamıştı.»

«İngiltere'de on yıl kaldım.»

«Ha, şimdi anlıyorum. Oldu o zaman. Savaş sırasında mı?»

«Hayır. Savaşta ben çocuktum.»

«Öyle ya. Bizim gibi ihtiyar kurtlar için savaşın artık tarihte kaldığını hatırlamak güç oluyor. Ben dokuzyüz ondörtten onsekize kadar içindeydim. Onsekizdeki son saldırıda binbaşılığımı yeni almıştım. Bir hafta sonra yaralanıp savaş alanından çekildim. Şans işte. Görevi ikinci komutana devredip malulen ayrıldım. Ama sizin askerlerle hiç karşılaşmadım. Avusturyalıların çok iyi asker olduğu söylenir.»

Bu benim cevap vermemi gerektiren bir söz değildi galiba. Yine sessizlik oldu. Sonra Binbaşı bu sessizliği garip bir soruyla bozdu.

«Saygıdeğer otel müdürümüz hakkında ne düşünüyorsunuz?»

«Kim? Köche mi?»

«Adı öyle mi telaffuz ediliyor? Bilmiyordum.»

«Ben de bilmiyorum. Doğrusu oldukça iyi bir yöneticiye benziyor. Ama...»

«Tamam işte! *Ama!* Biraz kayıtsız, düzensiz bir adam. Garsonların başını boş bırakıyor. İnsanın şarabından bile çalıyorlar, biliyor musunuz? Ben kendim yakaladım. Köche'nin onlara biraz gözdağı vermesi gerekir.»

«Yemekler çok güzel ama.»

«Hmm, evet, yemekler iyi. Ama insanın rahat etmek için yemekten başka şeylere de ihtiyacı oluyor. Bu otel benim olsa işimi çok daha dikkatli tutardım. Köche'yte konuştuğunuz oldu mu?»

«Pek olmadı.»

«Bakırı size onunla ilgili garip birşey anlatayım. Karımla evvelki gün alış veriş etmek için Toulon'a gitmiştik. Alacaklarımızı aldık, sonra bir içki içmek üzere kahvelerden birine girdik. Tam siparişimizi verdiğimiz sırada bu Köche'yi gördük. Hızlı hızlı yürüyordu. Bizi görmedi. Tam gelip bizimle bir içki içmesi için seslenecegim sırada karşı kaldırıma geçti, karşımızdaki sokağa girdi, iki üç kapının önünden geçti, sonra kimsenin kendisini görüp görmediğini anlamak istermiş gibi çevresine bakınıp bir kapıdan içeriye hızla daldı. Biz içkimizi içtik. Gözümü o kapıdan ayırmıyordum ama Köche du

şan çıkmadı. Sonra ne oldu, biliyor musunuz? Biz otobüs terminaline geldiğimizde onu St. Gatien otobüsünün içinde oturur bulduk.»

«Çok garip,» diye mırıldandım.

«Bana da öyle geldi. Karım da ben de bir tuhaf olduk.»

«Elbette.»

«Bir dakika! Daha işin en ilginç yönünü işitmedin. Karısını tanıyorsun, değil mi?»

«Hayır.»

«Belâ birşey. Fransız. Hem kendisinden de büyük. Galiba biraz parası var. Bizim Albert'i avucunun içinde tutmak niyetinde. Adam konuklarla birlikte plaja inip denize falan girmekten hoşlanıyor. Kadın ise hizmetçileri, mutfağı kontrol ederken onun da yanında bulunmasını istiyor. Adam plajda on dakika oturamadan kadın terasa çıkıp avazı çıktığı kadar onu çağırıyor. Hem de konukların önünde! O tip kadın işte. insan görmeden edemiyor. Köche'nin bu durumdan sıkılması gerekmez mi? Ama nerede! O uyuşuk gülüşüyle sırıtıyor, dişlerinin arasından Fransızca birşeyler mırıldanıyor... küfür müdür, nedir bilmem. Anlayanların gülmesine bakılırsa öyle birşey olmalı. Sonra da kadının istediği şeyi yapıyor.

«Her neyse, biz de otobüse bindik, onunla selâmlaştık. Konuşurken kendisini kentte gördüğümüzü söylemeden edemedik. Bunu söylerken yüzüne çok dikkatle baktığımı belirtmekte bir sakınca görmüyorum. Ama, inanır mısınız, adamı kılı bile kıpırdamadı!»

Şaşırmış gibi birşeyler mırıldandım.

«Gerçek bu. Kılı bile kıpırdamadı. Ben durumu hiç kabullenmeyecek, yanlış gördüğümüzü söyleyecek sanmıştım. Karım da, ben de, gittiği yerin iyi bir yer olmadığını, denizcilerin falan gittiği yerlerden olduğunu düşünmüştük. Hani şu iki kapısı olanlardan. Çok utanç verici bir durum oldu.»

«Nasıl yani?»

«Adam hiç inkâr etmedi. Çok soğuk kanlı davrandı. Karısından pek hoşlanmadığını, o gittiği yerde hoşuna giden bir esmer kız bulunduğunu söyledi. Amma da küstah herif! Sonra bize esmer kızın çekiciliğini anlatmaya koyuldu. Lâfı kesmek zamanı geldiğine karar verdim. Karım biraz dindardır. Açıkça, bu sözleri dinlemek istemediğimizi söyledim.» Binbaşı başını kaldırıp yıldızlara doğru baktı. «Kadınlar bazı konularda hassas oluyorlar,» diye ekledi.

«Herhalde.» Söyleyecek başka şey bulamamıştım.

«Garip şey şu kadınlar,» diye güldü. «Ama siz Macar olduğunuza göre kadınları benim gibi yaşlı bir askerden daha iyi tanıyor olmalısınız. Kendimi tanıtmayı unuttum. Adım Clandon-Hartley.»

«Benimki de Vadassy.»

«Eh, Mösyö Vadassy, ben artık içeriye girsem fena olmayacak. Gece havasının bana pek iyi gelmiyeceğini söylemişlerdi. Akşamları genellikle yaşlı Fransız Duclos ile Rus bilardosu oynuyorum. Anladığım kadarıyla adamın Nantes'de meyve konserve fabrikası varmış. Ama benim Fransızcam pek iyi sayılmaz. Belki de adam fabrikanın yalnızca müdürüdür. Kötü birine benzemiyor.

Yalnız sizin bakmadığınızı sandığı zaman oyunda hile yapmaktan hoşlanıyor. Biraz sinir bir durum.»

«Çok haklısınız.»

«Eh, ben artık yatayım. Bu gece bilardo masasını o genç Amerikalılar kaptı. Güzel kız. Adam da hoş. Ama fazla konuşuyor. Bu gençlerin bazıları benim eski Albayımın yanında çalışsa iyi olurdu. Genç subayların soru sorulmadıkça konuşmasına hiç izin vermezdi bizim albay. Eh, size iyi geceler.»

«Size de.»

Uzaklaştı. Merdivenin üst başına gelince öksürmeye başladı. Pek kötü bir öksürüğü vardı. Ayak sesleri çakıllar üzerinde uzaklaşırken soluk almakta güçlük çektiği duyuluyordu. Buna benzer bir öksürüğü daha önce de duymuştum. Verdun'de zehirli gaza tutulmuş bir adam böyle öksürürdü.

Uzun süre sessizlik oldu. Birkaç sigara içtim. Köche'nin iyice incelenmesi gerekiyordu. Beghîn'e iş çıkmıştı işte.

Ay doğmuş, yükselmeye başlamıştı artık. Aşağıdaki bambuların eklem yerleri parıldıyordu. Onların biraz sağından plaj başlamaktaydı. Oraya baktığım sırada gölgelerin kımıldadığını gördüm ve bir kadın gülüşü duydum. Hoş bir gülüştü. Yarı neşeli, yarı şefkatli. Sonra bir çift, ay ışığına çıktı. Adamın durup kadını kendine doğru çektiğini gördüm. Yüzünü avuçları içine alıp öptü. Bunlar traşsız gezen Fransızla yanındaki sarışındı.

Bir süre onlara baktım. Konuşuyorlardı. Sonra kumun üstüne oturdular. Adam bir sigara yakıp kadına uzattı. Saatıma baktığımda onbuçuk olduğunu gördüm.

Sigaramı atıp üstüne bastım, yürüyüp basamaklardan yukarıya çıktım. Patika dar ve kıvrımlıydı. Yüzüme çarpabilecek dalları tutmak için elimi öne doğru uzatmıştım. Patikanın sonuyla otele giren kapının arasında beton tabanlı küçük bir alan bulunuyordu. Ayakkabılarım yumuşak olduğu için hiç ses çıkarmadan yürüyordum. Kapıya doğru yürürken yarı yolda durdum. Hiç hareket etmiyordum. Otelin holü karanlıktı. Yalnızca Köche'nin kapısının buzlu camından dışarıya ışık sızıyordu. Kapı aralıktı, içerden sesler duyulmaktaydı. Köche'nin sesi, bir de başka adamın sesi. Almanca konuşuyorlardı.

Köche, «Bir daha denerim,» diyordu. «Ama bir sonuç alabileceğimi sanmıyorum.»

Sessizlik oldu. Sonra öteki adam konuştu. Daha tok bir sesi vardı. Ama alçak sesle konuştuğu için söylediklerini çok güçlükle duyabiliyordum. Ağır ağır,

«Benim hatırım için uğraşmak zorundasın,» dedi. «Ne olduğunu bilmem gerek. Ne yapmam gerektiğine karar vermem gerek.»

Yine sessizlik. Köche konuştuğunda, sesinde daha önce hiç hissetmediğim bir yumuşaklık vardı.

«Yapabileceğin hiç bir şey yok, Emil. Yalnızca bekleyeceksin.»

Emil, ha! Heyecanımı yenemiyordum. işte öteki adam, yani Emil konuşmaya başlamıştı.

«Zaten çok bekledim.»

Yine sessizlik. Bu sessizliklerde garip, duygusal bir nitelik vardı.

«Pekala, Emil. Yine denerim, iyi geceler. İyi uykular.»

öteki cevap veriledi. Holde bir ayak sesi duydum. Kalbim sanki kaburgalarımı delecekti. Hemen duvarın gölgesine çekildim. Kapıdan bir adam çıktı. Biran holde durakladı. Giyimini hemen tanıdım. Ama yüzünü daha önce hiç görmemiştim. Bu adam, garsonun Heinberger dediği adamdı.

Çarçabuk patikadan terasa doğru yürüdü. Yüzüne biran ışık düştüğünde, zayıf, gergin ağzını, güçlü çenesini, çökük yanaklarını, geniş alnını görebildim. Ama bütün bunlar önemli değildi. Hiç birine fazla dikkat etmedim. O yüzde asıl başka birşey görmüştüm ben. Macaristan'dan ayrıldığımdan beri görmediğim bir ifade. Çilesini sona erdirmek için ölümden başka çaresi kalmamış bir insanın gözleri vardı fru yüzde.

*

Pancurları açtım, perdeleri kapadım, yatağıma yatıp derin derin içimi çektim. Çok, ama çok yorgundum.

Bir süre gözlerim kapalı, vücudumun uykuya geçmesini bekleyerek yattım. Ama zihnim o kadar meşguldü kî kolay kolay uyumak elimde değildi. Başım sanki yanıyordu. Yastığım ıslanmış, yapış yapış olmuştu. Döndüm, kıpırdadım, gözlerimi açıp yeniden kapadım. Paul Heinberger aslında Emil Schimler'di. Emil Schimler de Paul Heinberger'di. Köche'nin bir daha denemesi gerekiyordu. Çünkü Schimler ne olduğunu bilmek istiyordu. Schimler ve Köche. Casustu ikisi de. Gerçeği bulmuştum artık. Ne zaman? Yarın sabah, önümde daha bekleyecek uzun bir süre vardı. Erken kalkmalıydım. Altıda telefon etmek... yok, daha postane açılmamış olurdu.

eghin'in de o saatte uyanmasını bekleyemezdim. Pijamalar içinde yatağında yatan bir Beghin. Vay koca şişko vay! Aslında durumu hemen bilmesi gerekirdi. Saçma. Ah, ne kadar da yorgundum. Hemen uyumalıydım. Heinberger Schimler'di. Casuslar.

Yataktan kalktım, üstüme sabahlığımı geçirip bir süre pencerede durdum.

Heinberger, Schimler'di. Vakit geçirmeden tutuklanması gerekti. Ne suçuyla? Polise yanlış isim vermek mi? Oysa polis adamın gerçek adını biliyordu. Emil Schimler - Alman - Berlin. Bana adamın adının Heinberger olduğunu söyleyen, garsondu. İnsanın asıl adı Schîmler'ken, sağa sola adının Heinberger olduğunu söylemek bir suç muydu? Örneğin ben adımın Vadassy değil de Karl Marx, ya da George Higgins olduğunu söyleyebilir miydim? Ama bunların ne önemi vardı? Schirru Ser'le Köche casustu. Öyle olmalıydı. Fotoğraf makinem onlardaydı. Şimdi de resimlere ne olduğunu anlamaya çalışıyorlardı.

Yine de, Schımler'in yüzünde gördüğüm o ifadenin makinelerle, resimlerle ilgili bir ifade olmadığını hissediyordum. Ayrıca adamın sesinde olsun, kişiliğinde olsun, öyle bir nitelik vardı ki... Ama bir casusun ille de casusa benzemesini beklemek saçmaydı. Hem zaten casusa benzemek nasıl olurdu? Casuslar mesleklerini ilân etmezlerdi ki. Avrupanın, hattâ dünyanın her yanı casus doluydu. Devlet dairelerinde çalışan insanlar bu casusların bulgularını değerlendirip duruyorlardı. Zırh kalınlıkları, topların yükselme açıları, namlu nitelikleri, fitil evsafı, ateş kontrol mekanizmasının hassasiyeti, te-

sislerin korunuşu, cephaneliklerin yeri, ana sanayi tesislerinin yeri, bombalanabilecek hedefler! Dünya bir savaşa hazırlanmaktaydı şu anda. Silâh imâlcileriyle casuslar için altın çağıydı. Bir casusluk bürosu kurmak ne kadar kârlı olurdu bu ara. Getirilen bütün bu bulguların değerlendirilmesini ve dağıtımını yapacak bir yer. Gözümün önüne Köche'nin hızlı adımlarla bir sokağa sapması, çevresine bakınıp kapıdan içeriye dalması, sonra başka kapıdan çıkması gelmişti. Eğer gerçekten bir metresi olsa, hiç bunu bu kadar kolay kabullenir miydi? İnsanın bunu anlamamak için şu İngiliz binbaşısı kadar aptal olması gerekirdi. Ben öyle değildim allahtan. Toulon'da bir merkez vardı. Köche ve Schimler. Schimler ve Köche. Casuslar.

Ürperdim .Gece iyice serin olmuştu. Yatağıma girdim.

Gözlerim kapanırken içimde yeni bir korku belirdi. Derken gittikçe büyüdü, büyüdü, korkunç bir olasılık haline geldi. Ya konuklardan biri bu arada otelden ayrılır, giderse?

Olmayacak şey değildi. Yarın Vogel, Duclos, Roux ile sarışın sevgilisi, ya da ötekilerden biri otelciye «Ben bugün gitmeye karar verdim,» diyebilirdi. Belki demişti bile. Ben nereden bilecektim? Sabaha bavulu hazır, kapının önünde bekliyor olacaktı. Onu durdurmak için elimden ne gelirdi? Ya Köche'yle Schimler konusunda yanılmışsam? Ya asıl casuslar Roux ile sevgilisiyse? Sahte Fransız pasaportu taşıyorlarsa? Ya Amerikalılar, isviçreliler veya ingilizler casussa? O zaman elimden kaçıp kurtulacaklar demekti. Bu durumu da olduğu zaman

düşünürüm deyip geçmek olmazdı. Belki o zaman çok geç kalmış olurdum. O halde ne yapmalıydım? DüşünîDüşün! Farzet ki hepsi gidiyorlar. Yarın seni bu otelde tek başına bırakıyorlar. Ne yapardın? Beghin'den bir tabanca almak gerek. Evet, tamam. Yapılacak şey Beghin'den bir tabanca almak. Oyuna gelmemeli. «Kıpırdama, yoksa barsaklarını deşerim.» Fişeklikte tam on kurşun. «Her birinize bir tane.» Yok, belki de sekiz kurşun. Tabancasına göre değişirdi bu. Belki iki tabanca alsam daha iyi olurdu.

Yorganı üstümden attım, doğrulup oturdum. Eğer böyle giderse sabaha kadar aklımı kaçıracaktım. Musluğa yürüyüp yüzüme soğuk su çarptım. Herhalde rüya görmüş olmalıyım, diyordum kendi kendime. Oysa uyumamış olduğumun iyice farkındaydım.

Perdeleri açıp mehtabın ağaçlar üstünde parlayışına baktım. Olayları sakin sakin gözden geçirmeliydim. Beghin ne demişti bana?

Uzun süre orada durdum. Yatağıma doğru ilerlediğim zaman gökyüzünün doğu tarafı biraz açılmaya başlamıştı bile. Soğuktan vücudum buz gibiydi ama kafam rahattı. Bir plan yapmıştım çünkü. Kendi aklıma göre başarısızlığa uğramıyacak bir plan.

Gözlerimi kaparken aklımdan yeni bir düşünce geçti, ingiliz Binbaşısında bana garip gelen birşey vardı. Küçük birşey. Ama ne olduğu hatırlayamıyordum. Hoş artık önemi de yoktu. Uyudum.

ALTI

BÎR KAPI ÇARPIYOR

Başağrısıyla uyandım.

Perdeleri kapatmayı unutmuştum. Sabah güneşi üzerime geliyor, beni yakıyordu. Cehennem gibi bir gün geçirecektik anlaşılan. Çok da işim vardı, önce ilk fırsatta Beghin'i aramalıydım. Ondan sonra da planımı uygulamaya koymam gerekiyordu. Bu planın sabah uyandığım zaman da geceki kadar iyi göründüğünü farkedince sevindim. Kendimi daha iyi hissetmeye başladım.

Erkenden terasa indim, ay çöreklerimi yiyip kahvemi içtim ve kendi kendimi kutladım. Basit bir lisan hocası olan, üstelik de oldukça sinirli, şiddetten korkan bir insan olan ben, birkaç saat içinde tehlikeli bir casusu yakalayabilecek bir plan yapmayı başarmıştım işte. Ne demeye Paris'e vaktinde yetişemiyeceğimi düşünüp o kadar üzülmüştüm sanki? Şu sinir sistemi denilen şey

de insana amma garip oyunlar oynuyordu! ikinci kahvemi içerken başağrım bile geçmişti.

Ben kapıya doğru yürürken Vogel'ler masalarına oturmuş kahvaltı ediyorlardı. Durup onlara iyi sabahlar diledim. Bunu yaparken her ikisinin de olağanüstü denecek kadar ciddileşmiş olduklarını farkettim. Selâmımı alırken yüzlerindeki gülümseme pek otomatik, pek sıradandı. Mösyö Vogel garip bakışımı görmüş olmalı ki,

«Bu sabah pek mutlu sayılmayız,» dedi.

«öyle mi? Üzüldüm buna.»

«isviçre'den kötü haberler aldık.» Masanın üzerine yaymış olduğu mektubu gösterdi. «Çok sevdiğimiz bir dostumuz ölmüş. Bugün biraz dalgın hareket edersek bizi affedeceğinizi umarız.»

«Elbette. Gerçekten çok üzüldüm.»

Benden bir an önce kurtulmaya çalıştıkları belliydi, ilerledim. Yolda yürürken başka bir durum Vogel'leri büsbütün unutmama sebep oldu. izleniyordum.

Postane, köyün sonundaki bir bakkal dükkânının içindeydi. Tepeden aşağı inerken bir adamın beni birkaç adım arkamdan izlediğini farketmiştim. Kahvenin önünde durup arkama baktım. O da durdu. Beni bir gün önce tutuklayan detektifti bu. Gülümseyerek nazik bir selâm verdi.

Kahvedeki masalardan birine oturdum. O da gelip iki masa ileriye oturdu. İşaret ettim. Yanıma geldi. Dostça davranıyordu.

Buz gibi bir sesle,

«Günaydın,» dedim. «Herhalde size beni izlemenizi söylediler.»

Evet der gibi başını salladı. «Maalesef öyle. Çok yorucu bir iş.» Gözleri üstündeki siyah pazar giysilerinde gezindi. «Bu elbise de çok sıcak.»

«O halde neden giyiyorsunuz?»

Uzun, kurnaz köylü suratı birden ciddileşti.

«Annem için matemdeyim, öleli dört ay oldu. Böbrek taşı vardı.»

Garson yanımıza yaklaştı.

«Ne içersiniz?»

Adam biraz düşündükten sonra limonlu gazoz ısmarladı. Garsona hemen gidip getirmesini söyledim, sonra «yağa kalktım.

«Ben şimdi şu karşıki postaneye gidip Mösyö Beghin'e telefon edeceğim,» dedim. «Beş dakika kadar gözünüzün önünden ayrılıyorum. Siz burada oturup gazozunuzu için. işim bitince gelirim.»

Yüzüne inatçı bir ifade yerleşti.

«Bana verilen emir sizi izlemek. Rüşvetle beni başınızdan atamazsınız.»

«Rüşvet vermiyorum kü YalnızGa kendi rahatınızı ve benim rahatımı sağlamaya çalışıyorum.»

Yine başını iki yana salladı.

«Ben görevimi bilirim.»

«Öyle olsun bakalım.» Bunları söyledikten sonra kahveden çıkıp yoldan aşağı yürümeye başladım. Arkamdan adamın garsonla gazozun parasını tartıştığını duyuyordum.

Postanenin telefonu kelimenin tam anlamıyla GENEL bir telefondu. Tavandan sarkan sucukların altına, duvara tutturulmuştu. Bir kulübe içinde bile değildi. Bir yanında boş çuvallar yığılıydı. Elimi ağızlığın çevresine siper edip, «Karakolu rica ediyorum,» diye fısıldadım. Birden bana sanki bütün St. Gatien durmuş, beni dinliyormuş gibi geldi.

Sonunda kalın bir ses, «Polis karakolu,» diye karşılık verebildi.

«Mösyö Beghin?»

«Gelmedi.»

«Komiser?»

«Kim arıyor?»

«Vadassy.»

«Kapatmayın.»

Bekledim. Biraz sonra komiser'in sesi duyuldu.

«Alo! Vadassy?»

«Evet.»

«Rapor edilecek birşeyin var mı?»

«Evet.»

«Toulon'dan 83 55 numarayı ara. Mösyö Beghin'i iste.»

«Pekâlâ.»

Telefon kapandı. Anlaşılan komiser'in sorumluluğu, benim St. Gatien'den ayrılmamamı sağlamaktan ibaretti. Toulon'dan 83 55 numarayı istedim. Bu isteğim garip bir değişikliğe sebep oldu. Santraldaki uykulu kadın sesi hemen uyanıverdi, işini bilir, aceleci biri oldu. Beş saniye içinde istediğim numaraya bağlanmıştım. İki sa-

niye sonra ise Beghin'le konuşuyordum. Sesi telefonda daha bile fazla çınlıyordu.

«Kim verdi sana bu numarayı?»

«Komiser verdi.»

«Makinelerle ilgili bilgiyi hazırladın mı?»

«Henüz hazırlayamadım.»

«O halde beni ne diye rahatsız ediyorsun?»

«Birşey keşfettim.»

«Anlat.»

«Emil Schimler adındaki Alman kendisini Paul Heinberger olarak tanıtıyor. Köche'yle arasında geçen bir konuşmayı duyup kuşkulandım. Schimler'in casus, Köche'nin onun yardımcısı olduğuna kuşku yok. Köche aynı zamanda Toulon'da bir eve gidip geliyor. Orada bîr kadını olduğunu söylüyor ama bu doğru olmayabilir.»

Daha sözler ağzımdan çıkarken güvenimin elekteki su gibi akıp yokolduğunu hissettim. Söylerken amma da aptalca geliyordu bu sözler kulağa. Telefonda bir ses oldu. Bunun acele engellenmiş bir kahkaha olduğuna yemin edebilirdim. Ama Beghin'in bundan sonraki sözleri bana yanıldığımı anlatmaya yetti.

«Dinle beni Vadassy,» diye cırlak cırlak bağırıyordu, öfkeliydi. «Sana bir talimat verildi. Konuklardan hangilerinin fotoğraf makineleri olduğunu öğrenmen istendi. Bu arada kendin birşeyler düşün, detektiflik oyna, denmedi. Talimatın belli. Hem de çok açık. Niçin yerine getirmedin? Hücrene dönmek mi istiyorsun? Artık bu saçmalıkları bırak. Hemen Réserve'e dön, konuklara gerekli soruları sor, istediğim bilgiyi edinince de

hemen bana ulaştır. Başka konulara karışma. Anladın mı?» Telefon yüzüme kapandı.

Dükkândaki satıcı yüzüme garip garip bakıyordu. Beghin'i etkileyebilmek çabasıyla farkında olmadan yüksek sesle konuşmuş olacaktım. Ona kaşlarımı çatarak baktım, yürüyüp dükkândan çıktım.

Kapının dışında, yüzü sıcaktan ve sıkıntıdan kızarmış detektifim beni bekliyordu. Ben ona hiç yüz vermeden yokuş yukarı yürümeye başlayınca o da yanıma katıldı, dirseğimin dibinde fısıldayarak kendisine seksenbeş santim bir de bahşiş, yani toplam bir frank yirmibeş borçlu olduğumu anlatmaya koyuldu. Gazozu kendisinin istemediğini, benim ısmarladığımı söylüyordu. Zaten hükümet ona böyle harcamalar için birşey vermiyordu. Ben ona bir frank yirmibeşi vermeliydim. Bunun seksen beşi gazoz parası, gerisi de bahşişti. Zengin adam değildi kendisi. Ama görevini bilen biriydi. Rüşvet kabul edecek tiplerden değildi.

Söylediklerini duymuyordum bile. Demek konukları sorguya çekmem, hangilerinin makinesi olduğunu anlamam gerekiyordu! Çılgınlıktı bu. Casus hemen durumu anlayıp kaçacaktı. Beghin aptalın biriydi. Ben de onun emrindeydim. Kendi işime bakmalıymışım, gerisine karışmamalıymışım! Eğer casusun yakalanması benîm işim değilse, o halde benim işim neydi? Adam kaçarsa ortada kaybeden ben oluyordum. Hem de herşeyimi. Zaten bu güvenlik örgütlerinin çok sersem kuruluşlar olduğunu duymayan mı kalmıştı? Eğer Beghin'e onun bağlı olduğu Toulon donanma üssüne uyarsam, pazartesi sabahı işimin başına dönebilme şansım en iyi

ihtimalle sıfır sayılabilirdi. Ben kendi kararlarımı kendim vermek zorundaydım. Kimsenin yardımına ihtiyacım yoktu. Eksik olsun hepsil Böylesi daha güvenliydi. Schimler'le Köche'nin maskelerini düşürmeliydim. Planımı ilk düşündüğüm gibi uygulamalıydım. Beghin'e istediği kanıtları sunduğum zaman kendini kimbilir ne kadar küçük hissedecekti. Makinelerle ilgili bilgiye gelince yok, konukları doğrudan doğruya, açık açık sorguya çekecek değildim. O bilgileri edinecektim ama, kurnazca.

«Seksenbeş gazoz için, gerisi de bahşiş...»

Réserve'in kapısına varmıştık. Detektife iki frank verip kapıdan girdim. İlerlerken geri dönüp baktım. Kapıya yaslanmış, şapkasını alnından geriye doğru itmiş, avucundaki paralara öpücükler yolluyordu.

Binanın kapısından dışarıya Skelton'lar çıkmaktaydı. Mayolarını giymiş, ellerine yere serecekleri havluları, gazetelerini, güneş gözlüklerini, güneş yağı şişelerini almışlardı.

Delikanlı, «Merhaba,» dedi. Kız da beni gülümseyerek selâmladı.

«Plaja iniyor musun?»

«Çıkıp üstümü değişeyim, inerim.»

Ben yürüken arkamdan, «İngilizceni de yanında getirmeyi unutma,» diye sesleniyordu. Kızkardeşinin onu uyardığını, 'nazik adamı' rahat bırakmasını söylediğini duydum.

Birkaç dakika sonra tekrar aşağıya indim, bahçenin içinden plaja inen merdivenlere doğru yürüdüm. O sırada şansım birden parladı.

Ben ilk terasa adımımı attığım sırada aşağıdan heyecanlı sesler yükseldi. Bir an içinde Bay Duclos göründü, hızla otele doğru koşuyordu. Bir iki saniye sonra Warren Skelton'un merdivenlerden yukarıya koştuğunu gördüm. O da Duclos'un peşi sıra otele uçarken omzunun üstünden bana birşeyler haykırdı. Söylediklerinin içinde bir tek 'fotoğraf makinesi' sözünü anlayabildim.

Terasdan aşağıya indim ve iner inmez de bu telâşın nedenlerini anladım.

Körfeze kocaman, güzel bir yat giriyordu. Pırıl pırıl güvertesinde beyaz pantolonlu, güneş şapkalı adamlar dolaşmaktaydı. Birden rüzgâr yelkenlerini doldurdu. Ana yelkeni o sıra indiriyorlardı. Peşinden öbürlerini de indirdiler. Arkasındaki köpükler azaldı, demir zincirinin sesi duyuldu.

Görünümü hayran hayran seyredenlerin topluluğu, terasın ucuna birikmişti. Köche, Mark Skelton, Vogel' 1er, İngilizler, Fransız çift, Schimler hep mayoluydular. Bir de iş gömleği giymiş şişmanca kadın vardı. Bu herhalde Madam Köche olmalıydı. Bazılarının elinde fotoğ. raf ve film makineleri görünüyordu. Hızlı adımlarla yanlarına yürüdüm.

Köche film makinesini kullanmaktaydı. Bay Vogel ise fotoğraf makinesine acele acele yeni bir film takmaya çalışıyordu. Bayan Clandon Hartley dürbünüyle yatı izliyordu. Dürbünün kayışı kocasının boynuna asiliydi; Madam Martin ise, sevgilisinin gözlemi altında, ucuz bir kutu makineyle resim çekmekteydi. Schimler hepsinden ayrı duruyor gibiydi. Köche'nin film makinesini kullanışına bakıyordu. Hasta ve yorgun bir görünüşü vardı.

«Çok güzel, değil mi?»

Bunu söyleyen Mary Skelton'du.

«Evet. Ağabeyinizi yukardan gördüğüm zaman o Fransızı kovalıyor sandım. Telâşı neydi?»

«Fotoğraf makinesini almaya gitti.»

O sırada delikanlı da dönmüştü. Elinde pahalı bir Kodak makine vardı. «Hazırlanın, dostlar,» diye seslendi. «Biraraya toplanın da, eşe dosta göstermekten gurur dayacağınız bir resminizi çekeyim.» Bu arada yatın iki pozunu çekmişti.

Derken Duclos da göründü. Elinde çok eski model bir makineyle bir sürü film vardı. Soluk soluğa terasın ucuna ilerledi.

Skelton, «Acaba resmi ayarlarken sakalını pozometrenin içinde mi tutuyor yoksa dışında mı?» diye fısıldadı.

'Klik' diye bir ses duyuldu, sonra Duclos filmi çevirdi. Bir an sessizlik oldu. Duclos mutlu bir tavırla terasdan aşağıya inmeye başladı. Başını kaldırınca hepimizin kendisine bakmakta olduğumuzu gördü ve gülümsedi. Gözlerine cin gibi bir ifade gelmişti. Makineyi bizim üçümüze doğru tuttu. Birden Skelton'un, kız kardeşine siper olmak için önüne geçtiğini gördüm. Kız da harekete geçip bir anda merdivenlerden aşağı, plaja doğru yollandı. Duclos yüzünde üzgün bir ifadeyle yukarıya bakıyordu. Skelton kulağıma,

«Söyle de filmini ziyan etmesin,» diye fısıldadı.

«Ne oldu ki?»

«Sen söyle ona.»

Bu arada Doclus'un da ilgisi dağılmıştı. Başımı yeniden çevirdiğimde Skelton'un da kardeşinin peşinden aşağıya inmekte olduğunu gördüm.

Bay ve Bayan,Clandon-Hartley üst terasın korkuluğuna dayanmış duruyorlardı. Adam bana selâm verdi.

«Güzel tekne, değil mi, Vadassy? Yapısına bakılırsa İngiliz teknesine benziyor. Bir ara Norfolk'da yatlarla iyice içli dışlıydım. İyi spordur. Ama bu türlüsü büyük para ister. Hiç yarışlara gittin mi?»

«Hayır.»

«Yaman spor. Ha, seni eşimle tanıştırayım. Bay Vadassy, sevgilim.»

Kadın bana kayışız bakışlarla baktı. Ama yine de beni ölçüp biçtiğini hisseder gibi oldum. Keşke mayolu değil de, giyinik olsaydım, diye düşündüm. Ağzının bir yanıyla gülümseyip başını salladı. Ben eğilerek selâm verdim. Sözlü selâmların yeri değilmiş gibi duyguya kapılmıştım.

Kocası atıldı. «Belki bugün bir ara Rus bilardosu oynarız.»

«Memnuniyetle.»

«iyi öyleyse. Görüşürüz.»

Bayan Clandon-Hartley yine başını eğdi. Konuşma bitmişti .

Skelton'ları köşedeki şemsiyenin altında yatar buldum. Bana yer açtılar. Yanlarına oturdum. Skelton,

«Öyle kaçışımızı ayıplama sakın,» dedi. «Bizim Mary'nin çocukluğundan beri resminin çekilmesine alerjisi vardır, öyle değil mi, Mary?»

«Evet. Dadımı bir gazete fotoğrafçısı fena halde aldatmış. O da bu olayı bir türlü unutamamış. 'Elinde makinesi olan adama asla güvenme/ derdi bana. 'Uzun be_ yaz sakalı, inmeli vücudu olsa bile.' Ben de resmimin çekilmesinden hep nefret ettim. Hey, Mösyö Vadassy, siz hiç bu İsviçreliler gibi insan gördünüz mü Tanrı aşkına?»

Kızın bakışını izledim. Mösyö Vogel makinesini üçlü ayağın üzerine yerleştirmişti. Merceklerin karşısında asilâne durup, masumane gülümseyen (!) Madam Vogel duruyordu. Ben bakarken Mösyö Vogel makineyi kurdu, hemen ayağın çevresinde dolaşıp karısının yanına geçerek kolunu onun omzuna attı, poz verdi. Makineden hafif bir hırıltı geldi, sonra resmin çekilmesinden doğan 'klik' sesi duyuldu, hemen arkasından da Vogel' 1er kahkahalarla gömüldüler, ölen arkadaş anlaşılan çoktan unutulmuştu.

Bu antikalıkları yüzlerinde saklamadıkları gülüşlerle seyreden üç kişi daha vardı. Köche'yle Fransız çift. Köche bir ara bizim de durumu görüp görmediğimizi anlamak için bize doğru baktı, sonra yürüyüp yanımıza geldi. Skelton ona,

«Hey, Köche,» diye seslendi. «Bu ikisini konuklarını eğlendirsinler diye mi tuttun?»

Köche sırıttı. «Reklâm olsun diye devamlı kalmalarını teklif etmek aklımdan geçmiyor değil,» dedi.

«Seni çok iyi anlıyorum. İlânları düşünsene! İki isviçreli! Temiz bir eğlence ve her cümlede bir kahkaha! Başarılı New York turnelerinden yeni dönüyorlar. Sahnede de, dışarda da şık gezen kişiler.»

Köche biraz şaşırmış görünüyordu. Kız söze karıştı.

«Ağabeyimi ciddiye almayın. Şaka ediyor. Ben size başka birşey sorayım. Ben mi yanılıyorum, yoksa az önce yanınızda olan o iki Fransızın arasında birşeyler mi var?»

Köche gülümsedi. Tam karşılık vereceği sırada üst terastan cırlak bir kadın sesi duyuldu.

«Al-beeertl»

Eğilip şemsiyenin altından terasa baktım. Bayan Köche parmaklığa abanmış, ellerini ağzının önünde boru gibi tutmuş, bağırıyordu.

«Al-beeert!»

Köche hiç o yana bakmadan konuştu.

«Minareden gelen ses,» diye gülümsedi. «Müminleri ibadete çağırıyor.» Bize bir baş selâmı verip basamaklara doğru uzaklaştı.

Skelton rüyada gibi bir sesle, «Biliyor musunuz,» dedi. «Ben bizim Albert'in yerinde olsam bu kadına bir temiz sopa çekerdim.»

Kızkardeşi, «Yaman kadın,» diye söylendi. «Yüzelim mi. Bay Vadassy?»

İki kardeş de çok iyi yüzüyordu. Ben kıyıdan o çarpık kulaçlarımla elli metre kadar uzaklaştığımda, onlar körfezin ortasındaki yatın yanına varmışlardı bile. Geri dönüp ağır ağır plaja doğru yüzdüm.

İsviçreliler de denizdeydi. Daha doğrusu adam denizdeydi. Karısı lâstik bir deniz yatağının üstüne yatmış, kocası ona su sıçratır, avaz avaz şarkılar söylerken kahkahalarla gülüyordu. Şemsiyenin altına dönüp saçlarımr

kuruladım, sonra uzanıp bir sigara yaktım, düşünmeye başladım.

Fotoğraf makinesi durumu artık açıklığa kavuşuyordu. Gözlemlerimi aklımdan sıralamaya koyuldum.

Mösyö Vogel ve Madam Vogel : Voigtländer kutu makine

Mösyö Duclos : Modası geçmiş refleks makine

Mösyö Skelton ve Matmazel Skelton : Kodak Retina

Mösyö Roux : Fransız kutu makine

Madam Martin : Fransız kutu makine

Mösyö Köche ve Madam Köche (Pathé) film makinesi

Mösyö Schimler : Yok

Binbaşı Clandon-Hartley ve Madam Clandon-Hartley : Yok

Son üç ismi şöyle bir düşündüm.

ingilizler pek resim çekecek tipler değildi. Hele kadın bu işleri küçümseyecek birine benziyordu. Schimier'e gelince, bu Alman hakkında daha fazla bilgi toplamanın zaman kaybı olduğuna inanmaya başlamıştım. Ama Beghin yine de bilgi istiyordu. O halde vermeliydim ona istediği bilgiyi. Köche? Eh, bekleyip görecektik onun durumunu da. Karnımın üstünde dönüp şemsiyenin gölgesinden çıktım. Güneş çok kızgındı... Skelton'lar yorgun argın, sırılsıklam yanıma geldiğinde ben çoktan uyumuştum.

Genç Skelton kaburgalarımı dürttü.

«Bir bardak içkinin vakti geldi,» dedi.

•

Yemeğimi yerken kendi kendime, iyi planların esas niteliği basit olmalarıdır diye düşünüyordum. Benim planım da basitti.

Oniki kişiden birinde benim makinem vardı. Bende de o adamın makinesi vardı, ikisi birbirinin eşiydi. Beghin bana, o insan kaybını anlayınca, kendi makinesini, ve kabilse içindeki filmleri geri almaya çalışacaktır demişti. O insanın bildiği kadarıyla, film hâlâ makinenin içindeydi. Yani makineleri değiş tokuş etme fırsatı çıkarsa, bunu kaçırmayacak demekti.

Aklıma gelen, kendi elimdeki Contax'i kuşku çekmeyecek bir yere bırakmak, konukların hepsinin geçerken onu görmesini sağlamak, kendim de orayı gözleyebileceğim, fakat görünmeyeceğim bir yere çekilip sonucu beklemekti. Eğer hiç bir şey olmazsa, makinelerin değiştiği henüz ortaya çıkmamış demekti. Bu durumda hiç bir kaybım yoktu. Yok eğer birşey olursa, o zaman casusun kimliğini kuşku götürmez biçimde öğrenmiş olacaktım.

Tuzağı nereye kuracağımı iyice düşünmüş, hesaplamıştım. En iyisi, ilk değişmenin yeraldığı sandalyenin üstüne, hole bırakmaktı. Mantıklı bir yerdi orası. Ayrıca kolayca gözleyebileceğim bir yerdi. Holün karşı tarafındaki yazı odasının duvarında yaldız çerçeveli bir ayna asılıydı. Hafifçe öne doğru eğilmişti. Odadaki koltuklardan birini yerinden biraz kıpırdatınca, kapıya arkam dönük olarak oturabilecek, aynadan da holdeki sandalyenin üstünü görebilecektim. Holden beni kimse göremezdi. Meğer ki sandalyenin hizasına kadar eğilsin, yazı odasına baksın da, aynada yüzümü görsün, insan ne kadar

meraklı olursa olsun aklına böyle bir şey yapmak gelmezdi.

Yemeğimi çarçabuk bitirdim, terastan ayrılıp yazı odasına geçtim, koltuğu istediğim yere çektim, sonra da gidip makineyi aldım. Bu işleri bir dakika içinde bitirmiş, soluk soluğa yerime oturmuş, beklemeye başlamıştım.

Konuklar birer ikişer terastan içeriye giriyorlardı.

Önce Vogel'ler geldi. Uzunca bir ara oldu, sonra Mösyö Duclos geçti. Yürürken sakalından bir ekmek kırıntısı ayıklıyordu. Daha sonra Roux ile Madam Martin, Binbaşı ve Madam Clandon-Hartley, arkadan Amerikalılar geçtiler. En son Schimler girdi. Bekledim. Eğer bir değiştokuş yer alacaksa, önce benim makinemin odadan aşağıya getirilmesi gerekiyordu.

On dakika geçti. Şöminenin üstündeki saat ikiyi çaldı. Aynadan gözümü ayırmıyor, ben göz kırparken birşey olur da kaçırırım diye ödüm kopuyordu. Bu çaba gözlerimi yaşartmaya başlamıştı. Saat ikiyi beş geçiyordu. Bir ara odanın içinde bir gölgenin geçtiğini gördüm. Sanki pencerenin dışından birisi yürüyormuş gibi. Ama güneş binanın öte tarafında olduğu için bundan da emin değildim. Hem benim aradığım şey gölgelerden daha somut bir şeydi. İşte ikiyi on geçiyordu.

Canım sıkılmaya başlamıştı. Kuramlara pek fazla bağlı kalmıştım galiba. Mantık dizimde çok fazla 'eğer' vardı. Gözlerim de iyice yanmaya başlamıştı. Dikkatimi aynada toplamak güç geliyordu artık.

Arkamda bir yerden hafif bir kapı gıcırtısı duydum. Hemen aynaya baktım. Görünen yerlerde birşey yoktu.

Birden yerimden fırlayıp kendimi kapıya attım. Ama geç kalmıştım. Elim yetişmeden kapı çarparak yüzüme kapandı. Kilitte bir anahtarın döndüğünü duydum.

Kulpu kurcaladım, sonra hırçın gözlerle çevreme bakındım. Pencere. Bir iki saniye uğraştıktan sonra açabildim. Çiçek tarhlarının ortasından koşarak hızla otelin kapısına vardım.

Hol boş ve sessizdi. Makinemi bıraktığım sandalye de boştu...

Tuzağım işlemişti. Ne var ki yakalanan ben olmuştum. Kendi suçsuzluğumu kanıtlayacak tek delilden de yoksun kalmıştım artık.

YEDİ

RUS BİLARDOSU

öğleden sonra uzun süre odamda oturup düşündüm. Yapılacak en iyi şeyin hemen Réserve'den ayrılmak, göze görünmeden Marsilya'ya gitmek, ve oradan doğuya kalkan şileplerin bîrine tayfa yazılmak olduğuna kendi kendimi inandırmaya çalışıyordum.

Herşeyi planlamıştım. Köche'nin deniz motorunu alacaktım. Bununla St. Gatien'in batısında ıssız bir yere yanaşacak, orada motoru çalıştırıp tekneyi denize salacak, kendim karadan Aubague'a gidecektim. Oradan Marsilya'ya giden trene binmek güç olmayacaktı.

Birden kuşkular belirmeye başladı. Durmadan denize çıkan, gemilere tayfa yazılıp giden gençlerle ilgili yazılar okumaktaydık, işe aldıklarında pek bir nitelik aramıyorlardı herhalde. Ne ipe tırmanmak, ne gemici düğümlerini bilmek. Tek yapılacak iş gemiyi boyamak, pas-

lan kazımak, 'başüstüne efendim' demekti. Güç bir hayattı bu. İnsan zorlu kişilerle birarada yaşamak zorunda kalacaktı. Geminin dibi karafatmalarla dolu olurdu. Yiyecek de azdı. Kozlar yumruk yumruğa paylaşılır, herkes belden yukarısı çıplak dolaşır dururdu. Ama buna karşılık tayfaların biri mutlaka mızıka çalmasını bilir, iş saatından sonra biraraya gelinip şarkılar söylenirdi. Serüven bittikten sonra oturup anılarını yazabilirdi insan.

Ama benim için de öyle mi olacaktı bakalım? Olmaması daha aklı yakındı. Belki şansım olmadığı içindir ama, her nedense atılımlarım hiç bir zaman klâsik biçimde sonuçlanmazdı.

Belki pas çıkarmak çok tecrübe isteyen güç bir işti. Belki de bir bozkır çocuğunun bu işe kalkmasına güleceklerdi. Ya da yer olmayacaktı gemide. Belki iş bulduğum tek gemi, kıyı iskelelere uğrayarak Toulon'a giden bir gemi olacaktı. Belki böyle bir işe girmek için üç ay öncesinden polisten bir izin belgesi almış olmak gerecekti. Gözlerimi muayene edip yetersiz bulacaklardı. Geçmiş tecrübelerimi bilmek isteyeceklerdi. Gerçekler o kadar engelliydi ki hayatta.

Bir sigara yakıp durumumu yeni baştan düşündüm.

Kesin olan bir şey vardı, ikinci makineyi kaybettiğimi Beghin'e söylememeliydim. Bunu söylemek hemen tekrar tutuklanmak demekti. Komiserin eğilimi de bu yoldaydı. Makine elimde olmadıkça kendi suçsuzluğumu da kanıtlayamıyacaktım. Ne budalalık etmiştim! Şimdi bu esrarı çözmek daha da gerekli olmuştu. Tehlikeli bile olsa, rizikoyu göze almalıydım. Makinelerin Schimler'de olduğunu ortaya çıkarmalıydım. Beghin'i inandı-

rabilecek duruma gelmeliydim. Yapılacak bir tek şey kalıyordu. Almanın odasını aramalıydım.

Bu fikir beni korkuttu. Ya yakalanırsam? O zaman şimdiki dertlerime bir de hırsızlık suçlaması eklenecekti. Ama yine de yapmam gerekti bu aramayı. Kazanacağım belliydi. Şimdi mi yapmalıydım? Kalbim her zamankinden daha hızlı çarpmaya başlamıştı. Saatıma baktım. Üçe geliyordu. Önce Schimler'in şu anda nerede olduğundan emin olmalıydım. Bunu yaparken de soğuk kanlı, dikkatli davranmalıydım. Bu cümle sinirlerimi sakinleştirmiş, beni rahatlatmıştı. Soğuk kanlı ve dikkatli. Aklımı başımda tutmak zorundaydım. Ses çıkarmayacak bir papuç giymeli miydim? Elbette. Çok önemli. Ya tabanca? Saçma! Bir kere tabancam yoktu. Olsa bile... Peki fener? Ne aptallık! Ortalık karanlık değildi ki! Birden, adamın odasının numarasını bile bilmediğimi hatırladım.

içime bir rahatlama dalgası yayıldı. Neredeyse gülecektim. Aynaya bakıp yüzüme sıkkın bir ifade yerleştirmeye çalıştım. Evet, bu daha iyiydi. Şu anda hissetmem gereken de buydu. Planlarım aksadığı için üzülmem gerekirdi. Ama aslında hiç üzülmediğimin farkındaydım. Bu gecikmeden dolayı için için şükrediyordum. Kendimden nefret etmeliydim. Ediyordum da. Kendi kendime, ne hissedersem edeyim, sevinsem de üzülsem de, Schimler'in oda numarasını yine de bilmediğimi hatırlatmaya çalıştım. Aklı başında bir insan bu numarayı çoktan öğrenmiş olmalıydı. Eğer kendi çıkarlarımı koruma yöntemim buysa, onları gecikmelere sevinerek koruyacaksam, vah halime, diye düşündüm.

Terasa inerken ruhsal durumum işte böyleydi. Orayı boş bulacağımı umuyordum. Ama boş değildi. Şezlonglardan birinde Schimler oturmuş, pipo içiyor, kitap okuyordu.

Eğer numarayı bilsem, odayı aramanın tam sırasıydı. Neredeyse gerisin geriye dönüp yukarıya çıkacaktım. Oysa olduğum yerde durdum. Bu fırsatı kaçırmak zorundaydım. Yine de, adamı konuşturmakta bir sakınca olamazdı. Bakalım ne tür bir insanla karşı karşıya geliyordum. Ne de olsa, en iyi stratejilerden biri, karşınızdakinin kafasını iyi tanımaktı.

Ama Mösyö Schimler'in kafasını tanımak dile kolaydı. Şezlonglardan birini hafifçe gölgeye, ona yakın çekip oturdum, öksürerek boğazımı temizledim. O kitabından bir sayfa çevirdi. Benim tarafıma bakmadı bile.

Birinin ensesine olanca gücünüzle bakar, size dönmesini dilerseniz, er geç döndüğünü duymuştum. On dakika kadar Schimler'in ensesine bakıp dönmesini diledim. Ensesini ezbere resmini çizebilecek kadar iyi tanır oldum. Ama zihnini etkilemeyi bir türlü beceremedim. Bu arada kitabın adını görmeyi de başarmıştım. Nietzsche'nin 'Doğum Trajedisi'ni okuyordu. Almanca. Yazı salonundaki masanın üzerinde bu kitabı daha önce de görmüştüm. Sonunda Nietzsche ile rekabet etmekten vazgeçip bakışlarımı denize çevirdim.

Güneş dayanılamıyacak kadar sıcaktı. Ufukta dumanlı bir sis vardı. Parmaklığın üzerindeki hava sıcaktan titrer gibi görünüyordu. Ağustos böcekleri ise yaman bir koro oluşturmuşlardı bahçede.

Bir eşek arısının çiçeklerin üzerinden kalkıp ağaca doğru uçuşuna baktım. Casus düşünecek gün değildi bugün. Oysa Beghin'e telefon edip fotoğraf makinelerinin listesini vermek zorundaydım. Ama biraz beklese de olurdu. Akşam bastırıp hava biraz serinleyince inerdim kasabaya. Sivil detektif şu anda dışardaki ağaçların altında ter döküyor, limonlu gazozu özlüyor olmalıydı. Ona imrendiğimi farkettim. Kafam onunki kadar rahat olsa, sıcak pazar günleri o siyah elbiseyi giyip dolaşmaya çoktan razı olurdum. İşi işti adamın! Benim hayatım ise bir suçlunun hayatına benziyordu. İzlenen, gözlenen bendim.

Acaba Mary Skelton benim hakkımda ne düşünüyordu? Hiç bir şey belki de. Düşünse bile, olsa olsa terbiyeli, aklı başında bir genç olduğumu düşünüyor olmalıydı. Bir debirsürü lisan bilip arasıra işe yaradığımı ha_ tırlardı. Benim hakkımda ağabeyine söylediği sözü hatırladım. 'Nazik adamı rahat bırak.' insan otelde tanıştığı biri hakkında ancak böyle bir ifade kullanırdı işte. Oysa Mary Skelton bana ilgi duysa bundan ne kadar hoşlanırdım. Ağabeyini çok iyi anlayan bir kızdı. Bunu insan kör bile olsa farkederdi. Onun da kendisini anladığını sandığı belliydi. Delikanlının davranışı da bunu gösteriyordu. Ama kız...

Schimler kitabını birden kapatıp piposunu şezlongun koluna tık tık vurdu.

Ya şu anda, ya da hiç, diye düşündüm, ve daldım.

«Nietzsche» dedim. «Sıcak havalarda insana iyi arkadaş olabilir mi Nietzsche?»

Başını ağır ağır çevirip beni inceledi.

Dün geceye oranla yanakları biraz daha renkliydi. Gözlerinde de artık umutsuzluk okunmuyordu. Başka bir ifade yerleşmişti bu gözlere. Kuşku. Ağzının köşelerindeki kasların gerildiğini gördüm.

Piposunu yeni baştan doldurmaya girişti. Konuştuğunda sesi çok normaldi.

«Haklısınız herhalde,» dedi. «Ama ben arkadaş aramıyordum.»

Başka zaman olsa, bu söz beni sindirir, temelli sustururdu. Oysa bu sefer direndim.

«Bugünlerde Nietzsche çok okunuyor mu?»

Çok saçma soruydu sorduğum.

«Niye okunmasın?»

Kekelemeye başladım.

«Bilmem. Bana modası geçti gibi geldi de.»

Piposunu ağzından çekip yüzüme baktı.

«Siz ne konuştuğunuzun farkında mısınız?»

Usanmıştım artık.

«Aslına bakarsanız değilim,» dedim. «Yalnızca konuşmak istemiştim.»

Bir an yüzüme ateş saçan bakışlarla baktı, son dudakları yumuşayıp gülümsedi. Çok tatlı, bulaşıcı bir gülümsemeydi bu. Ben de gülümsedim.

«Yıllar önce bir okul arkadaşım Nietzsche'nin neden büyük adam olduğunu bana anlatabilmek için saatlarca konuşmuştu,» dedim. «Ben Zerdüşt'ü pek anlayamam da.»

Piposunu dişleriyle ısırdı, yanağını kaşıdı, sonra gökyüzüne baktı.

«Arkadaşınız yanılıyor,» dedi. «Nietzsche belki gerçekten büyük adam olabilirdi.» Parmağıyla kucağında yatan kitabın sayfalarını taradı. «Bu kitap ilk kitabı olduğu için içinde bazı büyüklük tohumları görülüyor. Sokrat'a çürümüş demenin anlamını düşünsenize. Ahlâkı da çürümüşlüğün bir belirtisi olarak görüyor! Ne kusursuz bir kavram. Oysa aradan yirmi yıl geçtikten sonra nelerden söz etmeye başlamış biliyor musunuz?»

Ses çıkarmadım.

«Bakın, çevrenin burcu burcu Hegel kokmaya başladığını yazıyor. Haklı tabii. Kimlik dediğiniz şey basit, ölü şeylerin tanımıdır. Bütün hareketin, bütün canlılığın kökü, çelişkilerde, tartışmada yatmaktadır. Kendi içinde çelişkisi olan şeyler hareket eder, ilerler, kıpırdar.» Omuz silkti. «Ama genç Nietzsche'nin Hegel'de gördüğü bu nitelikler, yaşlı Nietzsche'ye vız geldi. Yaşlı Nietzsche çıldırmıştı çünkü.»

Bunları izlemekte büyük güçlük çekiyordum. Tedirgin bir sesle,

«Denize girmediniz galiba,» dedim.

Yüzüme çarçabuk, kızgın bir bakış fırlattı.

«Bilerek mi kabalık etmeye çalışıyorsunuz?»

«Hiç de değil. Konuyu değiştirmeye çalışıyordum.»

«Çok beceriksizce yapıyorsun.» Başını çevirdi. Sonra yine konuştu. «Denize girmem, ama istersen seninle bir Rus bilardosu oynarım.»

Sesinin tonu hoşa gidecek gibi değildi. Adamın istemeye istemeye bir şeye razı olduğunu belli ediyordu.

Kalkıp içeriye geçtik.

Bilardo masası salonun uçundaydı. On dakika içinde adam benî yenmişti bile. Son vuruşu yaptıktan sonra dikleşip gülümsedi.

«Pek zevk almadınız herhalde,» dedi. «İyi oynayamıyorsunuz galiba. Bir oyun daha oynamak ister misiniz?»

Gülümsedim. Davranışları pek kesin, hemen hemen katı gibiydi. Ama yine de adamın sevimli bir yönü vardı. Dostluk göstermek gereğini hissettim. Listemdeki bir numaralı sanığın o olduğunu hemen hemen unutmuştum. Az sonra hatırlamakta gecikmedim.

Bir oyun daha oynamayı kabullenmiştim. Sayıları, yeniden sıfıra getirdi, sonra ilk vuruşunu yapmak üzere eğildi. Yandan gelen ışık yüzünün kemik yapısını daha da belirginleştiriyordu. Bir ressamın, bir heykeltraşın* bayılacağı tür kafası vardı bu adamın. Elleri de biçimliydi, iriydi ama, hem oranlı, hem de hareketleri düzgündü. Sopayı tutan parmakları onu kolayca kaydırıyordu. Konuşurken gözleri kırmızı topun üzerindeydi.

«Polisle başın derde girdi galiba, değil mi?»

Saati sorar gibi olağan bir sesle sormuştu bunu. Arkasından bir gürültü duyuldu, topların üçü birden deliğe girdi.

Ben de rahat davranmaya karar verdim.

«iyi sayı yaptınız! Ha, evet. Pasaportumla ilgili bir yanlışlık yüzündendi.»

Masanın çevresinden dolaşıp topları hizalayacağı yere geldi.

«Yugoslav'sınız, değil mi?»

Bu sefer deliğe bir top girdi.

«Hayır. Macarım.»

«Ha, anladım. Trianon anlaşması mı?»

«Evet.»

Bu seferki vuruşu hatalıydı. Schimler içini çekti.

«Eninde sonunda haltedeceğimi biliyordum. Sayım sıfıra indi. Sıra sende. Bana Yugoslavya'yı anlatsana.»

Masaya eğildim. Bu oyunu ancak iki kişi oynardı.

«On yıldır gitmedim oraya,» dedim. «Siz Almansınız, değil mi?»

Kırmızı topu düşük puanlı bir deliğe sokabilmiştim.

«Bu iyi,» dedi. «ilerliyorsun.» Ama soruma cevap vermedi. Bir daha denedim.

«Bugünlerde Almanlar tatil için pek yurt dışına çıkmıyorlar.»

Yine kırmızıyı sokmuştum deliğe.

«Harika!» dedi. «İyi gidiyorsun. Bir şey mi demiştin?»

«Bugünlerde tatil için yurt dışına çıkmış Almanlara pek rastlanmıyor demiştim.»

«Evet. Ama o beni ilgilendirmez. Ben Baseniyim.»

Bu düpedüz yalandı işte. Heyecandan kendi topumu deliğe soktum.

«Bana yarar, sana yaramaz,» dedi. «Tebeşir nerede?»

Sessizce uzattım, işareti koydu, sonra oynamaya başladı. Sayıları hızla artıyordu.

Sonunda, «Kaç oldu şimdi?» diye mırıldandı. «Altmış dört, değil mi?»

«Evet.»

Bir daha masaya eğildi.

«Almanya'yı iyi bilir misiniz, Mösyö Vadassy?»

«ömrümde gitmedim.»

«Gitmeliydiniz, insanları o kadar iyidir ki.» Kırmızı top yüksek puanlı bir deliğin yanıbaşında durdu. «Ah, yeterince enerji verememişim o vuruşa. Altmış dört.» Doğruldu. «Almancanız çok iyi, Mösyö Vadassy. Orada yıllarca oturmuş gibisiniz.»

«Budapeşte Üniversitesinde hep Almanca konuşurduk. Hem ben yabancı dil hocasıyım.»

«öyle mi? Sıra sizde.»

Oynadım. Ama kötü oynadım. Kafamı bir türlü oyuna toplayamıyordum. Saçma sapan şeyler yaptım. Bir keresinde de topu tüm ıskaladım. Kafamda sorular birbirini kovalıyordu. Bu adamın benden öğrenmeye çalıştığı neydi? Bu sorular boşuna sorulmuyordu her halde. Acaba hangi amaca yönelikti? Acaba benim o resimleri bilerek aldığımı mı sanıyordu? Bu düşüncelerimin arasında, bir de bu adamın casusa hiç benzemediğini seziyordum. Adamdaki bir nitelik, casusluk olasılığını saçma ve gülünç gösteriyordu. Saygın bir hali vardı. Hem casuslar Hegel'i böyle iyi bilir miydi? Nietzsche'yi okur muydu? Kendisine sorsam, «Niye okumasınlar?» diye karşılık verirdi herhalde. Zaten ne önemi vardı? Saçmaydı böyle bir genelleme. «Casuslar iyi koca olur mu?» der gibi bir şeydi. «Niye olmasın?» Gerçekten de niye?

«Sıra sende dostum.»

«Özür dilerim. Başka şey düşünüyordum da.»

«Ya!» Hafifçe gülümsedi. «Bu oyun sizi hiç oyalayamıyor. isterseniz bırakalım mı?»

«Hayır, hayır. Birden yapmayı unuttuğum bir şeyi hatırladım da.»

«önemli değildir umarım.»

«Değil.»

Oysa önemliydi. Beghin'e telefon etmem gerekiyordu. Onun insafına sığınmam, makinemin kaybolduğunu anlatmam, Schimler'in odasının da benimki gibi aranmasını istememem şarttı. Bir kere sahte isim kullanıyordu adam. Polis bunu özür olarak ele alabilirdi. Ama bir de somut kanıt bulabilseydim... adamın makineyle ilgisini saptayabilseydim. Aptalca bir yanlışlık yapmadığımdan emin olabilseydim. Belki de en iyisi rizikoyu göze almak, açıkça bir fotoğraf makinesi olup olmadığını sormaktı. Artık bir zararı olamazdı. Yazı odasının kapısını çarpıp ikinci makineyi kaçıran adam, benim bu işle ilgili olduğumu zaten öğrenmiş demekti.

Aynı anda iki topu deliğe soktum.

«Bunu beklemiyordum doğrusu,» dedim.

«Evet, herhalde beklemiyordunuz.»

ikinci vuruşum için masanın çevresinde dönerken, «Ben bir tek özel uğraşı olan bir insanım,» diye söylendim. Bu sefer sayı yapamadım. O yürüyüp yerini aldı.

«Öyle mi?»

«Öyle. Fotoğrafçılıktan hoşlanıyorum.»

Hedefini bulabilmek için tek gözünü kırpıştırdı.

«Çok güzel bir merak.»

Onu dikkatle izleyerek esas soruyu patlattım.

«Fotoğraf makineniz var mı?»

Yavaş yavaş doğruldu, dönüp bana baktı.

«Mösyö Vadassy, ben vuruşumu bitirinceye kadar lütfen konuşmasanız! Güç bir vuruş. Bakın, şu topa vurup, beyaza dokundurup, yeniden aynı topa döndürüp

kırmızıyı sayı yapacak deliğe yollamam gerek. Beyaz da beşe girmeli.»

«Özür dilerim.»

«Benim özür dilemem gerek. Bu saçma oyunu nedense pek ciddiye alırım. Oysa dostluğa engel olan bir oyun. Esrar çekmek gibi. İnsanı düşünme zorunluluğundan kurtarıyor. Düşünmeye başladığınız anda kötü oynuyorsunuz. Fotoğraf makinem var mı diye sormuştunuz. Yok. En son ne zaman elime makine aldığımı hatırlayamıyorum bile. Aslında bu cevabı vermek için düşünmeme gerek bile yok. Ama yine de konunun dağılması oyunumu bozuyor. Vuruşumu başarılı yapmama olanak kalmıyor.»

Ciddi konuşuyordu. Sanki o vuruşa dünyaların kaderi bağlıydı. Ama yine de o anlamlı gözlerinde derin bir alay gölgesi görmeden edemedim. Bu ifadenin nedenini biliyorum gibi geliyordu bana.

«Galiba ben bu oyunu hiçbir zaman doğru dürüst oynayamıyacağım,» dedim.

Ama bu arada o yeniden masaya eğilmişti. Bir sessizlik oldu, sonra «trik-trak» sesleri duyuldu, ve topların ikisi delikten girip tepsiye yuvarlandı. Arkamızdan birinin,

«Harika,» diye bağırdığını duyup döndüm. Köche'ydi.

Schimler de «Harika,» diye mırıldandı. «Ama bu bir savaş sayılmaz. Mösyö Vadassy bana karşı çok sabırlı davrandı. Aslında bu oyunu pek sevmiyor.»

ikisinin anlamlı anlamlı bakıştığını sezer gibi oldum. Schimler öyle ilgisi yokken savaştan söz etmekle ne de»

mek istemişti? Hemen atılıp oyundan aslında hoşlandığımı ileri sürdüm. Ertesi gün yine oynamayı teklif ettim.

Schimler hevessizce kabul etti.

Köche neşeyle, «Mösyö Heinberger bu oyunun ustasıdır,» dedi.

Ama ortadaki genel hava garip biçimde değişmişti, ikisinin sabırsızlıkla benim uzaklaşmamı beklediğinin farkındaydım. Elimden geldiği kadar nezaketle vedalaşmaya çalıştım.

«Mösyö Heinberger'in ustalığı belli oluyor,» dedim. «Şimdi izninizi isteyeyim. Kasabaya kadar inmem gerekiyor.»

«Elbette.»

Durup arkamdan baktılar. Ben uzaklaşmadan tek kelime konuşmak istemedikleri belliydi.

Holden geçerken Clandon-Hartley'lerin merdivenlerden yukarıya çıkmakta olduklarını gördüm. Alçak sesle selâmladım ama ikisi de cevap vermediler. Davranışlarındaki birşey, donuk halleri, durup arkalarından bakmama sebep oldu. Merdivenin dönemecini kıvrılırken kadının mendilini yüzüne kapattığını gördüm. Madam Clandon-Hartley ağlıyor muydu yani? İmkânsız! O tür ingiliz kadınları nasıl ağlanacağını bile bilmezlerdi. Gözüne birşey kaçmıştı herhalde. Ben yoluma devam ettim.

Kapıda beni bekleyen detektif değişmişti. Bu seferki daha kısa boylu, tıknaz bir adamdı. Başında hasır bir şapka vardı. Peşim sıra postaneye kadar yürüdü.

Santral beni hemen Beghin'e bağladı.

«Eee, Vadassy? Makinelerle ilgili bilgiler hazır mı?»

«Evet. Ama Schimler konusu...»

«Ziyan edecek vaktim yok. Makineleri söyle lütfen.»

Yazabilmesi için listeyi ağır ağır okudum. Arada sırada sabırsızlık homurtuları çıkardığını duyuyordum.

«Çabuk ol lütfen. Bütün günü buna ayıracak değilim. Telefon da para yazıyor.»

Bozulmuştum. Listeyi elimden geldiği kadar hızla, motor gibi okuyup bitirdim. Telefonun parasını o değil, ben veriyordum. Çekilmez bir adamdı doğrusu. Okumam bittiği zaman benden tekrarlamamı isteyeceğini sanarak sustum. Ama öyle birşey istemedi.

«iyi,» dedi. «Son üçünün makinesi yok, öyle mi? Onlar ne diyor?»

«Schimler'e, yani Heinberger'e sordum. Makinem yok dedi. ingilizlere soramadım. Onların dürbünü var.»

«Nesi var?»

«Dürbünü.»

«O önemli değil. Sen yalnızca fotoğraf makineleriyle ilgilen. Başka rapor edeceğin birşey var mı?»

Durakladım. İşte vakti gelmişti...

«Alo, Vadassy. Orada mısın hâlâ?»

«Evet.»

«O halde vaktimi ziyan etme. Başka rapor edeceğin bir şey var mı?»

«Yok.»

«Pekâlâ. Yarın sabah yine komisere telef on edersin.» Telefonu kapattı.

Réserve'e doğru yürürken kalbimin kurşun gibi ağırlaştığını hissediyordum. Budalanın biriydim ben. Zayıf, korkak budalanın biri.

•

Sıcaktan gömleğim bedenime yapışıyordu. Değiştirmek üzere odama çıktım.

Anahtar yine kapının üstünde bıraktığım gibi duruyordu ama kapı tam kapalı değildi. Kulpa dokunur dokunmaz ardına kadar açıldı, içeri gidip bavulumu yatağın altından çıkardım.

Belki hiç bir şey farketmiyecektim bile. Ama ettim. Ben bavulun yalnızca tek kilidini kapatır, ötekini açık bırakırdım. Bunu âdet edinmiştim. Şimdi ikisi de kapalıydı.

Açıp bavulun içine baktım.

Başka zaman olsa, katlanmış gömleğimin hafifçe buruşmuş olmasından hiç kuşkulanmazdım. Hemen kalkıp çekmecelere yürüdüm. Herşey yerli yerindeydi. Yalnız köşede katlanmış duran mendillere gözüm takıldı. Kenarı renkli bordürlü bir tek mendilim vardı. Onu destenin en altına koymuştum. Şimdi en üstünde duruyordu. Odanın çevresine bakındım. Yatak örtüsünün bir ucu kenara sıkışmıştı. Hizmetçi bunu böyle bırakamazdı.

Artık hiç kuşkum kalmamıştı. Birisi odama girmiş, eşyalarımı aramıştı.

SEKİZ

ÇATIŞMA

İnsanın odasına girildiğini, eşyalarının arandığını anlaması hiç hoş bir duygu değil.

İlk tepkim öyle oldu. Bir yabancının ellerinin bavulumu açması, eşyalarımı incelemesi korkunç bir şeydi. Kilitlerin ikisi de kapanmış olmasa durumu hiç anlamaya bilirdim de. Ah, işte beni asıl kızdıran da buydu. Birinin buraya girmesi, bavuluma bakması değil de, bunu gizli tutmaya çalışması... benim anlamıyacağımı sanması, iki kilidi de dikkatle kapaması. Beceriksizlik! Tekini kapayıp bıraktığıma dikkat etmesi gerekirdi. Mendillerin beyaz olanlarını üste koyduğumu farketmesi gerekirdi. Vay dalgın öküz vay!

Tekrar çekmeceye yürüyüp mendilleri ilk durumuna getirdim, bavulumu eskisi gibi kapadım... yani tek kilidini kapadım, yatağın örtüsünü düzelttim. Biraz sakin-

leşmiştim. Oturdum. Odamı arayıp hiç birşey çalmadan gidebilecek bir tek kişi vardı. Casus. Makineyi ele geçirip içinde filmi bulamayınca odama gelmesi normaldi. Elbette. Acaba? Evet. Çünkü beni yazı odasından holü gözetlerken görmüştü o. Pencereden görmüştü. Ben kendisine tuzak kurduğuma göre, demek filmi banyo ettirmiş resimlerinin niteliğini öğrenmiştim. Birden bavulumun dibinde banyo edilmemiş iki rulo film bulunduğunu hatırladım. Onları Nis'te çekmiştim. Acaba hâlâ duruyorlar mıydı? Daha önce aklıma gelip bakmamıştım. Bavulu tekrar çıkarıp dikkatle aradım. Filmler yoktu. Anlaşılan bu casus hiç bir şeyi şansa bırakmayan bir adamdı. İlerde bunu unutmamakta yarar vardı.

Keşke erken dönüp onu odamda yakalayabilseydim. Yarım dakika kadar keyifle hayal kurup onu yakalayışımı düşündüm. Canına okuyacaktım herifin. Beghin'e ancak enkazını verecektim. Onu koltuklarından yakalayıp, bekleyen polislerin kucağına atıverecektim.

Birden şaşırarak ayıldım. Gözümde canlandırdığım casus Schimler değildi. Köche de değildi. Réserve'dekilerin hiçbiri değildi aslında. Kötü suratlı, yılan gibi adamın biriydi. Arka cebinde bir tabancanın kabzası görünüyordu. Kolunun yenine bıçak sokuluydu. Onu çalıştıranların bile nefret ettiği bir tip.

Ahmaklığımı bundan iyi ortaya koyacak bir kanıt olamazdı. Bu otelde kalan oniki kişiden hangisinin casus olduğunu anlamaya çalışacak yerde, hayalimde onüçüncü bir kişi yaratıp üstüne masallar kurmaya kalkıyordum. Başarısızlığı haketmiştim doğrusu.

Kendi kendime yüksek sesle, «Şunu kafana iyice sok.

ey şapşal» dedim. «Bu casus olacak erkek veya kadın, o resimleri çeken ve senin değerli makineni alan, yazı odasının penceresinden seni görüp içeriye kilitleyen, bu odaya girip bavulunda filmleri arayan bir insan, gerçek bir insan. Yaşayan bir insan. Şu dışardakilerden biri. Hiç casusa benzemediği gün gibi ortada, taş kafalı! Ne yüzü öyle yılan gibi, ne de arka cebinde tabanca var. Gerçek bir insan. Belki Duclos gibi sakalı, ya da Roux gibi patlak gözleri olabilir. Belki Schimler gibi felsefe sever, belki Köche gibi kılıbıktır. Madam Clandon-HarL ley gibi yaşlı, kibirli, ya da Mary Skelton gibi genç ve çekici de olabilir. Belki Madam Vogel gibi güler, belki Madam Martin gibi cilve yapar. Belki Mösyö Vogel kadar şişman, belki Clandon-Hartley ya da Warren Skelton kadar zayıftır. Belki vatansever, belki haindir. Belki hilekâr, belki dürüst, belki de ikisinin karışımıdır. Genç de olabilir yaşlı da. Sarışın da esmer de. Akıllı da aptal da. Zengin de fakir de. Hangisi olursa olsun, sen burada böyle miskin miskin oturmakla hiç bir başarı sağlayamazsın.»

Ayağa kalkıp pencereden baktım.

Skelton'lar plajdan dönmüş, terastaki masalardan birine oturmak üzereydiler. Sesleri az da olsa geliyordu. Warren bir ara güldü. Kızkardeşi hırsla başını salladı. Ne konuştuklarını merak etmiştim. Eğer bütün öğleden sonrayı plajda geçirdilerse, konuklardan hangilerinin orada olduğunu, hangilerinin ortada gözükmediğini de bilmeleri gerekirdi. Odam ya ben Schimler'le bilardo oynarken, ya da telefon için kasabaya indiğim zaman aranmış olabilirdi. Her halde kasabadayken olmalıydı. OteL

den çıkarken görmüş olacaktı beni casus. Dış kapı yazı odasının pencerelerinden görünüyordu. Belki ben Schimler'in odasını aramayı planlarken o da benimkini aramayı düşünüyordu. Amma da garip durum. Demek Schimler benim odamın numarasını biliyordu. Tabii bavulumun çift kilidini kapatan eğer Schimler'se. Belki o anda 'Doğum Trajedisi'ni düşünüyordu. Belki de aramayı Köche yapmıştı. Ya da Mösyö Vogel. Mösyö Duclos, ya da..

Bugün cumaydı. Yarından sonra gitmem gerekiyordu. Ben ise hâlâ düşünüp kendi kafamda isimler geveliyordum. Köche, Schimler, Vogel, Duclos... gözüm saatin yelkovanında, hareketsiz durup duruyordum. Kıpırdamalıydım artık. Birşeyler yapmalıydım. Çabuk olmalıydım.

Odadan çıktım. Kapıyı dikkatle kilitleyip anahtarı da cebime aldım. Kaygı insanı komikleştiriyor bazan.

Ağır adımlarla alt terasa indim. Skelton'lar hâlâ konuşuyorlardı. Ben yaklaşırken başlarını kaldırıp bana baktılar. Bakışlarında bir heyecan ve heves karışımı vardı. Hemen el salladılar.

«Hey, biz de seni arıyorduk.» Delikanlı kalkıp bana doğru yürüdü, koluma girdi, yüzüme merakla baktı. «İşittin mi olanları?»

«Neyi?»

Beni masaya doğru yürüttü. Mutlu bir sesle, «Daha duymamış,» dedi. Kız,

«Duymamış mı?» diye patladı. Hemen fırlayıp öteki koluma da o sarıldı. «Oturun, Mösyö Vadassy. Oturup bizi dinleyin. Eğer birine anlatamazsak patlayacağız. Bummm diye!» Parmaklarını şıklattı.

Ağabeyi, «Haftanın bomba haberi!» dedi. «Oysa sen duymadın, öyle mi?»

«Duymayan birini bulmak büyük şans!»

«Önce sen mi anlatırsın, ben mi?»

«Sen başla. Ben sonunu anlatırım. Orası daha esaslı.»

«iyi. Mary Skelton'a satılmıştır!»

«Sen önce kendi bölümünü anlat.»

Herhalde şaşkınlığım yüzüme de vurmuş olmalı ki, Skelton'lar beni hemen bir koltuğa oturtup burnuma doğru bir paket sigara uzattılar.

«Şundan iç de sinirlerin yatışsın.»

«Ama ne ol...»

«Kibrit?»

Sigarayı yaktım.

Kız, «Bakın, Mösyö Vadassy,» dedi. «Bizi deli sanmanızı istemeyiz ama, bugün öğleden sonra öyle şeyler gördük ki...»

Delikanlı, «Gülmekten yerlere yuvarlanacaksın,» dedi. «Hem birine anlatabilmek için içimiz içimizi yiyordu, ölecektik neredeyse. Şimdi sayesinde yaşayacağız. Mösyö Vadassy.»

Koyun gibi bir ifadeyle sırıttım. Biraz utanmaya başlamıştım.

Kız, «Eğer bir an önce başlamazsan, birimiz belki ya_ sayamayız,» dedi.

«Girişelim öyleyse! Mösyö Vadassy, bu sabah gelen o yatı biliyorsun ya...»

«Evet.»

«italyanmış.»

«Öyle mi?»

«Evet. Öğleden sonra biz plajdaydık, ötekilerden de bazıları yanımdaydı. İsviçreliler, Fransız çift, bir de o sakallı adam. Biraz sonra da İngiliz Binbaşıyla karısı indi.»

Kız, «Kötü anlatıyorsun,» diye vızırdandı.

«Sabret! Önce Mösyö Vadassy'ye havayı vermek istiyorum. Anlattığım gibi oldu. ingilizler herkesten sonra geldiler. Artık sen gözünün önüne getir. Öğlenki o tatlinin üstüne hepimiz gevşemiş, şezlonglarda yatıyorduk ingilizin geldiğini sesini duyunca anladık. Karısına şezlongun pek sağlam olmadığını söylüyordu galiba.»

Kız yine atıldı. «Anlıyorsun, değil mi? Onlar sağımızda, biraz arkamıza doğru oturmuşlardı. Çok yakıntmızdaydılar. Hepsini gördük. Tam o sıra...»

Ağabeyi, «Sen sus,» dedi. «Hikâyenin canına okuyorsun. Senin kısmın biraz sonra gelecek. Evet, söylediğim gibi Mösyö Vadassy, hepimiz orada uzanmış, acaba güneş bundan da kızgın olabilir mi yoksa olamaz mı diye düşünür dururken, madam isviçreli mösyö İsviçreliye birşeyler söyledi. Bilirsin, insan dili bilmese bile bazan ses tonundan birşeyler anlar. Gözlerimi açtım, isviçrelilerin denize doğru bakmakta olduklarını gördüm. Ben de baktım. Yattan bir kayık indirmişlerdi. Tayfalardan biri kürek çekiyor, kayığı yatın merdivenlerinin dibine getiriyordu. Derken yattan beyazlar giymiş, başında gemici kasketiyle biri indi. Biraz tombulcaydı ama, kayığa çevik bir hareketle sıçradı, tayfa da küreklere asılıp kıyıya doğru gelmeye başladı. Hepimiz bir dirildik. Belki de

midemizdeki ağırlığı düşünmekten kurtulduğumuz için. Ama daha neler olacağını hiç bilmiyorduk tabii.»

Kız yine söze karıştı, «ötekiler belki bilmiyordu ama, bizim için hikâye yoğunluk kazanmaya başlamıştı. Çünkü arkamızda ingilizlerin konuştuğunu duyuyorduk, işin garip yanı, ingilizce konuşmuyorlardı, isviçreli bize sonradan konuştuklarının italyanca olduğunu söyledi. Ama o sıra bunu bilmiyorduk. Yine de, yabancı dil konuşmaları bize garip geldi. En garibi de, daha çok Madam Clan, don-Hartley'in konuşuyor olmasıydı. Üstelik eliyle kayığı göstere göstere konuşuyordu. Sonra Binbaşı da baktı, ona İtalyanca cevap verdi, italyanca bildiğini sanmazdınız, değil mi? Her neyse. Karısının dediğiyle aynı kanıda değildi galiba. Başını iki yana salhyor, birşeyler söylüyordu. Arada bir kadın ismi söyledi. Kay mî, yoksa ona benzer bir şey mi, bilmiyorum. Kadın bundan hoşlanmadı. Yine eliyle işaret etti. O sırada kayıkla aramız oniki metreye kadar inmişti sanıyorum. Kayıktaki beyazlı adam ayağa kalkmış, ucu çengelli zinciri eline almış, oradaki kayanın tepesindeki halkayı yakalamaya hazırlanırken. Madam Clandon-Hartley bir çığlık atıp ayağa fırladı, seslenip el sallayarak kıyıya doğru koştu.»

Sözü Warren devraldı. «Adam onu görünce heyecanından neredeyse kayığı devirip suya düşüyordu. Sonra birden «Mariai» diye bağırdı. Tek kelime İtalyanca anlamadığım için neler söylediklerini bilemiyeceğim. Ama biri kıyıda, biri kayıkta, epey konuştular. Sonunda adam* kayığı yanaştırabildi, kıyıya çıktı.»

Mary atıldı. «Çıkar çıkmaz kollarını kadının boynuna

dolayıp onu iki üç kere öptü. Belli ki birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Hoş bana kalsa o adam tarafından öpülmeyi hiç istemezdim ya, neyse. Bir kere şişmandı. Sonra kasketini çıkarınca kafası çok komikti. Saçları öyle garip kesilmişti ki, insan kocaman, kirli, gri bir yumurtaya basıyormuş gibi oluyordu. Ama beni asıl şaşırtan, kadındı. O güne kadar sesini bile duymadığımız bu soğuk kadın, okuldan fırlamış bir çocuk gibi davranıyor, suratı çatlayacakmış gibi sırıtıyordu. Bu adamı beklemediği, gelişinin hoş bir sürpriz olduğu belliydi. Adam ona yatı gösterdi, sonra eliyle göğsüne vurdu. Sanki, bak ben neler başardım, demek istiyordu. Kadın da ona eliyle oteli gösterdi. Herhalde burada kaldığını anlatmaya çalışıyordu. Sonra yine kucaklaşıp öpüşmeye başladılar. Plajdakilerin hepsi pek hoşlanmıştı bu manzaradan.»

Skelton düzeltti. «Yani Binbaşının dışında hepsi. O hiç memnun değil gibiydi. Hattâ yüzü iyice ekşimişti diyebilirim. Bu ikinci kucaklaşma faslı başladığı zaman o şezlongundan ağır ağır kalktı ve onlara doğru yürüdü. Yürüyordu ama, yürüyüşünde birşeyler olacağını belli eden bir hava vardı, isviçreliler o sırada yaşlı Fransızla çene çalmaya başlamışlardı. Onlar da sustular. Dalgaların sesi olmasa, diyebilirim ki iğne düşse sesi duyulurdu o anda. Ama birşey olmadı. Yabancı adam Binbaşıya bakıp sırıttı. Daha önceden tanıştıkları belliydi. El sıkıştılar. Adam sırıtmaya devam ediyordu. Ama Binbaşının karısı sanki birisi düğmesini çevirmiş gibi sönüvermişti. Sonra üçü birden alçak sesle konuşmaya başladılar. Sanıyorum o sıra ötekilerin çoğunun ilgileri dağıldı. Ama ben gözümü onlardan ayırmadım, insan ruhundan

pek anlarım. İnsan ruhunu anlamak için insanları iyi tanımak gereklidir. Bunu hep söylerim.»

Kız, «Aman, Tanrı aşkına, Warren,» diye onun sözünü kesti. «Anlatacaksan anlat. Aslında, Mösyö Vadassy, demek istediği şu: O sıra üçü de sanki asıl söyleyecekleri şeyi söylemiyormuş da, lâfı sağdan soldan dolaştırıyorlarmış gibi görünüyorlardı.»

Skelton devam etti. «Ta ki bir tanesi cesaret edip esas sözü söyleyinceye kadar. Bunun için epey beklemek: zorunda kalmıştık. Bu arada dediğim gibi herkesin ilgisi dağılmıştı, benimki bile dağılmak üzereydi. Birden seslerini yükselttiklerini farkettim. Hiç değilse ikisinin, italyanca uzaktan kulağa nasıl gelir bilirsin. Egzosu trkanmış otomobil gibi. Birden birisi gaza basıverdi. Yattan gelen adam birşeyler söylüyor, elini Binbaşının yüzüne doğru sallıyordu. Binbaşının yüzü beyazlaşmıştı. Sonra adam sustu. Sözlerini bitirmiş gibi yarım döndü. Bîrden aklına son bir küstahlık gelmiş olacak ki Binbaşıya bir lâf daha edip başını geri attı ve kahkahalarla gülmeye başladı.

«O anda Binbaşının yumruğunu sıkıp kolunu kıvırdığını gördüm. Birisi bir çığlık attı. Galiba o Fransız kız. O anda Binbaşının yumruğu herifin midesinde patladı. Ah, bir görmeliydin. Enfes bir yumruktu. Herif gülmeyi kesti. Ağzı hâlâ açıktı. Banyodan su boşalırken çıkan sese benzer bir ses çıkardı ve iki adım geri gidip kumun üstüne poff diye oturdu. Madam Clandon-Hartley bir çığlık attı, sonra kocasına dönüp ona italyanca bağırma, ya başladı. Binbaşı da aynı anda öksürmeye başladı. Tam zamanı. Kesilmiyordu bir türlü öksürüğü. Bu ara-

da tabii hepimiz koşup yetişmiştik. Kayıktaki tayfa atlayıp suyun içinden koşarak gelmiş, patronunu kaldırmaya çalışıyordu. Genç Fransız da ona yardım etmekteydi, isviçreliyle ben Binbaşıyı yakalamıştık, isviçrelinin karısı, Fransız kız, bir de Mary,hemen Madam Clandon-Hartley'in çevresini sardılar. Sakallı Fransız ortalıkta dolaşıyor, «Ah, ne yazık, ne yazık!» diye söyleniyordu. Hoş bize pek ihtiyaç yoktu sayılır. Binbaşının birşey yapacak hali kalmamıştı. Yalnızca öksürüyor, soluk alabildikçe «Domuz!» diye bağırıyordu. Madam Clandon-Hartley ağlamaya başlamıştı. Bozuk bir ingilizceyle bu olanlara çok üzüldüğünü, kocasının kudurmuş bir köpek olduğunu söylüyordu. Bana pek öyle görünmüyordu doğrusu adam. Yabancı ayağa kalkınca yumruğunu sallamaya, İtalyanca bağırıp çağırmaya başladı. Sonunda ıslak pantolonuyla kayığına binebildi. Binbaşının öksürüğü de neden sonra geçti. Karı koca ikisi de kibirli bir tavır takınıp yukarıya, odalarına çıktılar. Şimdi, kaçırdığına üzülmedin mi bunları, söylesene!»

Kız hayıflanarak, «Eğer orada olsaydınız neler konuştuklarını hep anlar, bize anlatırdınız,» dedi.

Oysa ben o anda onların ne konuştuğunu düşünmüyordum. Heyecanla öne doğru eğilip, «Bunlar saat kaçta oldu?» diye sordum.

İkisi de iğne batmış top gibi söndüler. Herhalde hikâyeye hakettiği önemi vermediğimi düşünüyor olmalıydılar.

Skelton sabırsızlıkla, «Bilmem,» dedi. «üçbuçuk sularında olmalı. Neden sordun?»

«Plajda bütün öğleden sonra oturan oldu mu?»

Tedirgin bir tavırla omuz silkti.

«Bilemem. Gidip gelen çoktu. Heyecan yatıştıktan sonra bir iki kişi çıkıp mayolarını giydiler, sonra döndüler.»

Kız, «Galiba büyük detektif bir ipucu yakaladı,» dedi. «Hadi Mösyö Vadassy, bize de söyleyin kafanızdan geçenleri.»

Zayıf bir sesle, «Birşey yok,» dedim. «Ben kasabaya gitmek üzere otelden çıkarken Binbaşıyla karısını görmüştüm. Kadın mendilini gözlerine tutuyordu. Ağlıyordu demek.»

«Oh, çok iyi. Ben de hikâyeyi çözdüğünüz diye korkmuştum. Neyse ki çözmemişsiniz, çünkü ben çok enfes bir açıklama buldum.»

Ağabeyi ekledi. «İkimiz birlikte bulduk.»

«Peki, ikimiz bulduk. Bakın, Mösyö Vadassy. Herhalde yıllar önce Madam Clandon-Hartley basit bir İtalyan kasabasında yaşayan basit bir İtalyan kızıydı. Hani bütün evleri beyaz badanalı, kanalizasyonu olmayan köylerin birinde. Anasıyla, babasıyla birlikte. Ailesi bu yattaki adamla söz kesiyor. Adam o zaman genç ve yakışıklıydı herhalde. Komşu köyün delikanlısı. Derken o köye bıyıklarını bura bura bizim çapkın Binbaşı çıkageliyor. Hikâyeyi daha önce duydunsa söyle de susayım. Bundan sonrası belli. Binbaşı o kentli davranışları, şık giyimi ile basit köylü kızının gözünü kamaştırıyor, sonra da onu kente getirip evleniyor. Sözün kısası bu.»

Skelton, «Hey,» diye atıldı. «O evlenme faslı esas senaryoda yoktu.»

«Ama evlenmiş işte. Belki de kız o kadar basit değildi.»

«Pekâlâ, öyle olsun.»

«Sonra yıllar geçiyor.» Mary bize zafer dolu bir bakışla gülümsedi. «Burasına bayılıyorum. Yıllar geçiyor. Bu arada yatın genç sahibi acı ve özlemler içinde yaşlanıyor. Yüzü herhalde ondan bu hale gelmiştir. Çalışıyor, çabalıyor ve zengin oluyor. Hiç yoktan başlayıp bir servet biriktiriyor, kalyanın en büyük iş adamlarından biri oluyor.»

Warren, «Bana öyle geliyor ki bu hikâyenin sonu yanlış,» dedi. «Yumruğu atan yattaki adam, pantolonunu ıslatan da Binbaşı olmalıydı.»

Kız düşünceli görünüyordu.

«Belki de,» dedi. Sonra bana baktı. «Bizim bu davranışımıza şaşıyor, bizi pek âdî buluyor olmalısınız. Mösyö Vadassy,» dedi. «Haklısınız. Ama durum öylesine tatsızdı ki, gülmesek kendimizi pek berbat hissedecektik.»

Ne diyeceğimi bilemiyordum.

«Anlıyorum,» diye mırıldandım. «Yat gitti galiba.»

Skelton üzgün bir sesle, «Bir saat kadar önce gitti,» dedi.

O sırada Vogel'ler merdivenin tepesinde belirdîler. Sinmiş bir halleri vardı. Masamızın yanında durdular.

Adam bana Almanca olarak, «Bu gençler size bugün olanları mı anlattılar?» diye sordu.

«Evet, birazını öğrenmiş oldum.»

Vogel ciddi bir sesle, «Çok üzücü bir olay,» dedi. «Karım Madam Clandon-Hartley'e kolonya falan koklat-

ti ama pek bir yararı olacağını sanmıyorum. Zavallr adam. Karısının anlattığına bakılırsa savaşta yaralanmış ve beyni zedelenmiş. Galiba hareketlerinden pek so_rumlu sayılmazmış. Yattaki adam Köche'den şarap almaya ve buz istemeye geliyormuş. Kadın onu tanımış. Eski birahpapmış. O kadar. Zavallı Binbaşı işi yanlış anlamış.»

Vogel'ler otele yürüyüp gözden kayboldular. Skelton merakla, «Ne dedi?» diye sordu.

«Madam Clandon-Hartley'in dediğine göre kocası savaşta yaralanmış. Ondan sonra da kafadan sakat kalmış.»

Bir an sessiz kaldılar. Sonra kızın alnı kırıştı. Hiç bL rimize bakmadan, «Biliyor musunuz, ben buna pek inanmıyorum,» dedi.

Ağabeyi sabırsız bir homurtu çıkardı.

«Neyse, unutalım daha iyi. Ne içiyorsunuz. Mösyö Vadassy? Sek Dubonnet mi? İyi. Demek üç tane söyleyeceğiz. Yazı tura atalım, bakalım kim gidip ısmarlıyacak.»

Ben kaybettim.

içkileri söylemeye giderken Duclos'un heyecanlı hareketlerle Köche'ye birşeyler anlatmakta olduğunu gördüm. Elleriyle çeneye inen bir aperkat'ı tarif ediyordu. Hikâye anlatılırken zevkinden pek bir kayba uğramıyordu galiba.

DOKUZ

ŞÎDDET

O akşam Clandon-Hartley'ler yemeğe inmediler.

Elimde olmaksızın onlara ilgim artmıştı. Demek Madam Clandon Hartley italyandı! Bu durum birçok şeyi açıklıyordu. Binbaşının konuşurken araya İtalyanca kelimeler katmasını, karısının o korkunç sessizliğini... Demek kadın aksanının bozuk olmasından utandığı için İngilizce konuşmuyordu. Sonra adam karısının biraz din, dar olduğunu söylemişti. Elbette öyle olacaktı, ingilize benzemeyişi de açıklanmış oluyordu kadının. Üstelik Clandon-Hartley'in kendisi kurşunlanmış bir sakattı. Hareketlerinden sorumlu değildi. Mary Skelton'un buna inanmayışını hatırladım. Eğer Skelton'ların plaj olayını anlatışları doğruysa, ben de inanmazdım. Her neyse, bu beni ilgilendirmezdi. Benim düşünecek daha önemli şeylerim vardı şimdi. Clandon-Hartley'lerin başına gelen bu

tatsız olay, gözümde Skelton'ların önemini çok azaltmıştı. Plajda kimlerin sürekli bulunduğunu bile bilmiyorlardı. «Çok gelen giden oldu,» demişlerdi. Bu işler ben kasabadayken yer almıştı besbelli. Umut yoktu.

Yemeğin sonuna doğru Köche terasa gelerek ping - pong masasının bahçede, ağaçların altına kurulmuş olduğunu, konukların isterlerse oyun oynayabileceklerini duyurdu. Ben yemeğimi bitirmeden kulağıma tik-tak sesleri gelmeye başlamıştı bile. O sese doğru ilerledim.

Yeşil masanın tam üstündeki dallara tutturulmuş olan elektrik ampulü oyuncuların suratına oldukça sert bir ışık veriyordu. Şu anda oynayanlar Fransız Roux ile Warren Skelton'du. Yakındaki bir kayanın üstüne Madam Martinle Mary Skelton oturmuşlar, oyunu seyrediyorlardı.

Roux dizleri bükülü durumda, oyuna kendini kaptırarak oynuyordu. Topa sanki patlamaya hazır bir bombaymış gibi bakmaktaydı. Çok atlayıp sıçrıyordu. Buna karşılık Skelton'un rahat, tembel oyunu etkisiz gibi görünmekteydi. Ama yine de sayıların çoğunu Skelton'un yaptığı gözden kaçacak gibi değildi. Madam Martin bundan duyduğu üzüntüyü pek saklamamakta, Skelton'un her sayı yapışında küçük çığlıklar atmaktaydı. Roux'nun sayıları ise hemen gerekli alkışla noktalanıyordu. Mary Skelton'un Fransız kadını ilgiyle ve eğlenerek izlediğini görüyordum.

Oyun bitti. Madam Martin, Skelton'a kötü bir bakış fırlatıp sevgilisinin alnında biriken terleri mendiliyle sildi. Ona oyunda yenilmesinin kendi aşkını azaltmayacağını fısıldıyordu.

Skelton bana döndü. «Bir oyuna var misin?»

Ben cevap veremeden Roux masanın öteki yanına geçmiş, raketini sallayarak rövanş istediğini haykırıyordu.

Skelton bana adamın ne dediğini sordu.

«Rövanş istiyor.»

«Eh, pekâlâ,» diye göz kırptı. «Alsın bari, yazık.»

Yine oynamaya başladılar. Ben Mary Skelton'un yanına oturdum.

«Acaba neden şu Fransızın konuşmasından tek kelime anlamıyorum?» diye sordu. «Garip bir aksanı var ga„ liba.»

«Belki taşralıdır. Parisliler bile taşralıları bazan anlayamazlar.»

«Eh, buna sevindim. Biliyor musun, biraz daha oynarsa gözleri fırlayıp düşecek diye korkuyorum.»

Buna ne cevap verdiğimi hatırlayamıyorum. O sırada ben Roux'nun ne aksanıyla konuştuğunu düşünmekteydim. Aynı aksanı son zamanlarda birinden daha duymuştum. Kendi adım kadar iyi tanıdığırrl bir aksandı. Madam Martirı'in küçük çığlığı beni yeniden şimdiki zamana getirdi.

Mary, «Warren isterse bilerek kaybettiğini hiç belli etmez,» dedi. «Bazan bana da bir iki oyun kazandırır. Hep kendi maharetimden kazandığıma inanırım.»

Evet, az farkla kaybettiği için inandırıcı olmayı başarmıştı. Ama bu arada Duclos ile aralarında küçük bir tartışmanın geçmesini de önleyememişti. Yaşlı Fransız oyunun orta yerinde gelmiş, hakemlik edeceğim diye

tutturmuştu. Oyun bitince Madam Martin kalkıp neşeyle Roux'nun kulak memesini öptü.

Skelton bana, «Biliyor musun,» diye fısıldadı. «Bu beyaz sakallı bilmem ne çok Allahın belâsı bir şey. Bilardoda hile yaptığını görmüştüm ama, başkalarının ping-pong sayılarını da şişirmeye çalışacağını sanmamıştım. Ben kendim de sayıyordum. Beş sayı gerideydim, iki sayı değil. Oyun biraz daha sürse bana kazandıracaktı herif. Belki içinde gizli kalmış bir kleptomani vardır.»

Dedikodumuzun konusu olan kişi karşımıza geçmiş, «Bu gece İngiliz Binbaşısıyla hanımı nerede peki?» diye sormaktaydı. «Neden ping-pong oynamıyorlar? Binbaşının çok iyi oynadığından eminim.»

Mary Skelton, «Budala bunak,» diye söylendi.

Mösyö Duclos ona hiç anlamadan sırıttı.

Ağabeyi Mary'ye, «Lütfen susar mısın,» dedi. «Anlayacağı tutar bakarsın.»

Bu arada İngilizce konuşulduğunu farkeden Madam Martin Roux'ya dönüp «Okey, how do you do?» dedi, sonra bir kahkaha attı, ödül olarak da Roux onu boynundan öptü. Kimsenin birşey anlamadığı belliydi. Mösyö Duclos beni çarçabuk bir kenara kıstırıp plaj olayını tartışmaya başladı.

«İnsan bu soğuk askerde bu kadar ateşli bir ruh olacağını hiç sanar mıydı? İtalyan karısını bu kadar seveceği akla gelir miydi? Ama öyledir İngilizler. Yüzeyden soğuk ve ciddi görünürler. Yalnız iş düşündüklerini sanırsınız. Ama içlerinde kimbilime ateşler tutuşuyordur!» Kaşlarını çattı. «Hayatta çok tecrübe geçirdim. Ama in-

gilizlerle, Amerikalıları anlamak yine de güç. içlerini hiç belli etmiyorlar.» Sakalını sıvazladı. «Çok güzel bir yumruktu attığı, italyanın yumruğu yiyince çıkardığı ses daha bile hoştu. Tam çeneye. Taş gibi düştü herif.»

«Ben midesine vurdu diye duymuştum.»

Duclos yüzüme keskin gözlerle baktı. «Bir de çeneye, mösyö,» dedi. «Bir de çeneye, iki harika yumruk!»

Bizi dinlemekte olan Roux lâfa karıştı.

«Yumruk falan atılmadı, ingiliz binbaşı jîu-jitsu yaptı. Ben çok dikkatli bakıyordum. Kendim de bilirim o işi.»

Duclos gözlüğünün kıskacını burnunun üstüne yerleştirip ciddi bir sesle,

«Çeneye yumruk atıldı, mösyö,» dedi.

Roux iki elini havaya attı. Gözleri daha da patlaklaşmıştı. Kaşlarını çatarak,

«Siz göremezdiniz,» dedi. Sesi biraz kabaydı. Madam Martin'e döndü. «Sen gördün, tatlım, değil mi? Gözlerin çok iyidir. Bu yaşlı mösyö gibi insanı şaşırtan gözlükler kullanmana gerek yok. Kesinlikle jiu-jîtsu değil miydi?»

«Evet sevgilim.» Madam Martin Roux'ya bir öpücük, gönderdi.

Roux sevinçle, «Gördünüz mü?» dedi.

Duclos inat ediyordu. «Çeneye yumruktu, mösyö. Hiç kuşku yok.» Gözlüğü hırsından titremekteydi.

Roux hırçın bir tavırla, «Pöh!» dedi. «Bakın!»

Birden bana döndü, çarçabuk sol bileğimi kaptı ve çekti, içgüdüsel bir hareketle geri çekilmeye çalıştım. Fakat yere düşmekte olduğumu farkettim. Roux öteki kolumu tutup beni doğrulttu. Tutuşunda şaşırtıcı bir kuv-

vet vardı. İncecik, tel gibi vücudunun kasıldığını, gerildiğini hissediyordum. Sonra yine kendimi ayaküstü buldum.

«Gördünüz ya,» dedi. «Jiu-jitsu'ydu işte. Basit bir numara. İstesem Binbaşının yattaki adama yaptığını ben de bu mösyöye yapabilirdim.»

Duclos dikleşip kaskatı bir selâm vererek eğildi.

«ilginç bir gösteri, mösyö. Ama gereksiz. Benim gözlerimden zorum yok. Çok iyi görürüm. Atılan çeneye bir yumruktu.»

Bir daha selâm verip otele doğru uzaklaştı. Roux arkasından gülerek parmaklarını şıklattı. Nefret dolu bir sesle,

«Manyak bir moruk bu,» dedi. «Hile yaptığı zaman ses çıkarmıyoruz diye bizi görmüyoruz sanıyor.»

Duygularımı belli etmeyen bir gülümseme kullandım. Madam Martin sevgilisine durumu çok iyi idare ettiği için iltifatlar yağdırmaya koyulmuştu. Ping-pong masasında ise iki kardeş Skelton'lar oynuyordu. Alt terasa doğru yürüdüm.

Ağaçların yarattığı mürekkep karasının arasından, terasın korkuluğuna yaslanmış duran iki sessiz gölge gördüm. Binbaşıyla karısı. Ayak seslerim çakılların üstünde yaklaşmaya başlayınca adam başını çevirdi. Karısına birşey söyledi, ikisi birlikte dönüp uzaklaştılar. Bir iki saniye durup ayak seslerini dinledim. Tam onların boş bıraktığı yere doğru yürüyecekken, ağaçların arasında bir pipo alevi gördüm ve oraya ilerledim.

«İyi akşamlar, Mösyö Heinberger.»

«İyi akşamlar.»

«Rus bilardosu oynayahm mı?»

Piposunu koltuğun koluna vurduğunu saçılan kıvılcımlardan anladım.

«Hayır, teşekkür ederim.»

Nedenini bilmiyordum ama kalbim daha hızlı atmaya başlamıştı, içimden duygular ve fikirler dudaklarıma doğru yükselip duruyordu. Kuşkularımı oracıkta yüzüne haykırmak, onu suçlamak istiyordum. Karanlıkta oturan bu casusu su yüzüne çıkarmalıydım. «Hırsız! Casus!» diye bağırmalıydım ona. Titremekte olduğumu farkettim. Ağzımı açtım. Dudaklarım kıpırdadı. O anda bir kibrit parladı, adamın yüzünü gördüm. İnce, çökük, garip biçimde dramatik.

Kibriti piponun içine tuttu, alevini aşağıya doğru çekti. Kibrit iki kere parıldayıp söndü. İşıklanan piponun hareket ettiği görülebiliyordu.

«Neden oturmuyorsunuz, Mösyö Vadassy? Şurada bir koltuk var.»

Gerçekten de, adamın karşısına geçmiş aptal gibi bakıp duruyordum. Oturdum. Kendimi hızlı giden bir arabanın altında çiğnenmekten kurtulmuş gibi hissetmekteydim. Üstelik beni kurtaran arabacının hüneriydi, yoksa benim önsezim değil. Konuşacak şey çıksın diye ona İngilizlerin olayını duyup duymadığını sordum.

«Evet, duydum.» Durakladı. «İngilizin dengesiz olduğu söyleniyor.»

«Doğru mu sizce?»

«Olmayabilir. Asıl sorun adamın ne dereceye kadar tahrik edildiğinde. Deliler bile yeterince tahrik edilmezse şiddet göstermezler.» Yine sustu. «Şiddet garip şey-

dir,» diye devam etti az sonra. «Normal insanın zihninde onu şiddet kullanmaktan alakoyan çok girift bir mekanizma vardır. Fakat bu mekanizmanın da gücü çeşitli kültürlere göre değişiklik gösterir. Batılı toplumlarda, doğululara olduğundan daha zayıftır. Savaştan söz etmiyorum elbette. O durumda işe başka faktörler de karışmaktadır. Söylediğime en iyi örnek Hintliler. Hindistan'da ingiliz subaylara karşi girişilen suikastlerin sayısı gerçi yüksektir. Fakat ilginç olan nokta, bu girişimlerin çoğunun başarısızlıkla sonuçlanmasıdır. Başarısızlığa uğrama nedeni Hintli'nin iyi nişancı olmamasından değil, son anda içinde şiddete karşı bir içgüdü uyanmasından, ve bu güdünün onu hareketsizleştirmesindendir. Bu konuyu Bengalli bir komünistle tartışmıştım. Onun söylediğine-göre bir Hintli yüreğinde nefret, elinde en iyi cins tabancayla kendilerine eziyet eden zorbayı öldürmeye gider, kimseye görünmeden geçer, kurbanını görünce tabancasını kaldırır, fakat o anda tereddüde düşer. Karşısında nefret ettiği zorbayı değil, bir insan görür. Nişan alamaz, nöbetçiler de onu yakalar. Oysa aynı koşullar altındaki bir Alman, Fransız ya da İngiliz hiç duraklamadan tetiği çekerdi.»

«Peki, Binbaşı Clandon-Hartley'in o italyanın karnına yumruk atmak için ne gibi nefret güdülerinin etkisinde olduğunu düşünüyorsunuz?»

«Hiç fikrim yok. Karnına mı vurdu dediniz? Ben yüzüne vurdu diye duymuştum.»

«Bu konuda üç kanı var. Bazıları yumruğun çeneye, bazıları karına atıldığını söylüyor. Üçüncü kanı ise yumruk atılmadığını, işin bir jiu-jitsu gösterisi olduğunu sa-

vunuyor. O sırada olayı en yakından izleyen iki Amerikah karına yumruk olduğunda direniyorlar.»

«Eğer durum gerçekten böyleyse, o zaman Binbasının deli olduğuna hiç inanmam. Mideye atılan yumruk öfkeden olabilir ama, delilikten olamaz. Normal bir hayvan, düşmanının kendine en yakın olan noktasına saldırır. Deliler ise yüze saldırmak eğilimindedir.»

«Ama bunu neden yapmış olabilir?»

Schimler biraz sabırsızlık göstererek, «Belki de adamı sevmiyordur,» dedi, sonra ayağa kalktı. «Yazılacak birkaç acele mektubum var. Beni affeder misiniz?»

Uzaklaştı. Bir süre koltuğumdan kalkmadan düşündüm. Clandon-Hartley'i değil, Schimler'in Hintlisini düşünüyordum. 'Karşısında nefret ettiği düşmanını değil, bir insan görür,' demişti. Anlıyordum Hintli'nin ne demek istediğini. Ama iş bu kadarla bitmiyordu. 'Az sonra nöbetçiler onu vurur,' demişti. İşte işin kısa özeti buydu. Korkan ölür. Belki de insan korksa da korkmasa da ölürdü. Tabii. İyilik her zaman zafer kazanmazdı. Kötülük de kazanmazdı. Her ikisi erir, karışır, yeni iyilikler ve kötülükler oluşturur, bu sefer onlar birbirini öldürmeye çalışırdı. Temel çelişki. Zaten bütün hareketin kaynağı çelişkiydi. İşte bu da Schimler'den bir cümle. Karanlıkta kaşlarımı çattım. Adamın hareketlerine de sözleri kadar dikkat etsem belki bir sonuç elde edebilirdim.

Binaya doğru yürüdüm. Yazı odası boştu. Schimler'in acele mektuplar masalı da burada suya düşüyor demekti. Holden geçerken kucağında katlanmış çamaşır-

lar taşıyan Madam Köche'yle karşılaştım, «iyi akşamlar!» dedim.

«İyi akşamlar, mösyö. Kocamı gördünüz mü acaba? Görmediniz mi? Herhalde aşağıda ping-pong oynuyordur. İnsanların kimi akıllı olur, gününü gün eder, kimi de aptal olur, köleler gibi çalışır durur. Ama işleri de birinin yapması şart. Réserve Otelinde âdet, işi kadınların yapması.» Avazı çıktığı kadar «Marie!» diye bağırarak merdivenlerden çıkmaya başladı.

Boş holden geçip üst terasa çıktım.

Duclos, yanında bir bardak Pernod, elinde bir puroyla parmaklığın kenarındaki masada oturuyordu. Beni görünce ayağa kalktı, eğilerek selâm verdi.

«Ah, mösyö, öyle birden sizi bırakıp gittiğim için özür dilerim,» dedi. «Ama orada kalıp o hakaretleri dinlememe de imkân yoktu.»

«Sizi anlıyorum, efendim.»

Yine eğildi. «Bir şey içer miydiniz efendim?» diye sordu. «Ben Pernod içiyordum.»

«Teşekkür ederim. Ben limonlu vermut alayım.»

Garsonun zilini çalıp bana puro tuttu. Kabul edip aldım. Anlayışlı dinleyici rolüne sokmaya çalışıyordu beni besbelli. Gerçekten de fazla gecikmeden hücuma geçti.

Bardağına su doldururken, «Yaşıma rağmen gururlu bir insanımdır,» diye söze başladı. «Çok gururlu.» Biraz daha buz aldı. Yaş ilerlemesinin gururu neden azaltması gerektiğini pek anlayamamıştım ama, ben bunu sormak için ağzımı açmadan o devam etti. «Yaşıma rağmen,» diye tekrarladı. «Bu Roux denilen adama bir yum.

ruk atabilirdim ama, önümde bir tek engel vardı. Kadınlar vardı yanımızda.»

«En iyi yolu seçtiniz,» diye onu rahatlatmaya çalıştım.

Sakalını okşayarak, «Öyle düşündüğünüze sevindim. Mösyö,» dedi. «Ama insanın böyle durumlarda öfkesini bastırması kolay değil. Ben öğrenciyken düello bile yapmıştım. Adam sözüme inanmadığını belirtti. Ona vurdum. Meydan okudu, dövüştük. Dostlarımız ayarladı.»

İçini çekti. «Soğuk bir kasım sabahıydı,» dedi. «O kadar soğuktu ki ellerim morarmış, hissizleşmişti. Böyle küçük şeylerin insanı bu kadar rahatsız edebilmesi garip. Buluşma yerine arabayla gittik. Arkadaşım yürüyerek gitmek istiyordu. İkimizin de parası araba tutacak kadar bol değildi. Ama ben direndim. Eğer ölürsem, paranın zaten önemi yoktu. Yok, eğer öldürürsem, o zaman da o kadar rahatlayacaktım ki masraf umurumda bile olmayacaktı. Böylece arabaya bindik. Yine de ellerimin üşümesi beni üzüyordu. Cebime soktum, yine ısıtamadım. Koltuklarıma hiç sokamazdım, çünkü o zaman arkadaşım duruşuma bakıp korktuğumu sanardı. Moraran ellerimi altıma koyup üstüne oturmaya çalıştım. Ama arabanın kanapesi dümdüz, kaygan ve çok soğuktu. Bütün düşüncelerim ellerim üzerinde toplanmıştı. Neden, biliyor musunuz?»

Başımı iki yana salladım. Duclos'un gözleri gözlüğünün arkasından parıldadı.

«Çünkü bir kere ellerim hissizleşirse iyi nişan alıp hasmımı vuramıyacağımdan korkuyordum. İkincisi de.

eğer onun elleri de benimkilerin durumundaysa, şansı yaver gidip beni öldürebilirdi.»

Gülümsedim. «Sonunda herşey yolunda gitti herhalde,» dedim.

«Hem de çok yolunda, ikimiz de vuramadık. Nerdeyse tanıklarımızı vuracaktık.» Kıkır kıkır güldü. «O günden bu yana bu olayı sık sık hatırlar, birlikte güleriz. Onun fabrikası da benimkinin bitişiğinde. Onun beşyüz işçisi var, benim yediyüz otuz. O makine yapıyor, ben ambalaj sandığı.» Garson gelmişti. «Beye limonlu bir vermut,» dedi.

Şaşırmıştım. Birisi, belki Skelton belki de Binbaşı, bana Mösyö Duclos'un konserve fabrikası olduğunu söylememiş miydi? Yanılmış olmalıydım herhalde.

O, «Güç günler yaşıyoruz,» diye devam ediyordu. «Ücretler artıyor, fiyatlar da yükseliyor. Sonra fiyatlar düşüyor, ama ücretler artmakta devam ediyor. Ücretleri indirmek zorunda kalıyorum. O zaman ne oluyor? işçilerim greve gidiyor. Bir kısmı yıllardan beri yanımda çalışan insanlar. Her birini adıyla tanırım. Fabrikada dolaşırken onları birer birer selâmlarım. Ama yine de aralarına karışan kışkırtıcılar, komünistler, onları bana karşı cephe almaya itiyor. Bu yüzden grev yaptılar. Ben de ne yaptım dersiniz?»

içkimi getiren garson beni cevap vermek gereğinden kurtardı.

«Ne mi yaptım? Oturup düşündüm. Adamlarım neden bana karşı dönmüşlerdi? Neden? Cevap belliydi. Cahilliklerinden. Zavallılar bilmiyorlardı. Anlamıyorlardı. Onları biraraya toplayıp basit gerçeği anlatmaya ka-

rar verdim. Evet, ben. Baba Duclos, anlatacaktım onlara işin aslını. Bu iş cesaret isteyen bir işti. Adamların genç olanları beni yaşlılar kadar iyi tanımazlardı. Kışkırtıcılar da görevlerini iyi başarmışlardı doğrusu.»

Duclos Pernod'sundan bir yudum aldı.

Dramatik bir tavırla, «Karşılarına çıktım,» dedi. «Fabrikanın basamaklarında durdum. Elimi havaya kaldırıp susmalarını bekledim. Sustular. 'Çocuklarım,' dedim onlara. 'Ücretlerinizin arttırılmasını istiyorsunuz'. Alkışladılar. Yine elimi kaldırdım, sustukları zaman konuştum. 'Bunu yaparsam neler olacağını size anlatayım, çocuklarım,' dedim. 'O zaman siz kendiniz karar verin.' Mırıldandılar, sonra sustular. Bana bir ilham gelmişti. 'Fiyatlar düşüyor,' diye anlattım. 'Eğer size zam verirsem, Duclos fabrikasının malları rakiplerimizinkinden pahalı olacak. Sipariş alamıyacağız. Çoğunuz işten ayrılmak zorunda kalacak. Bunu istiyor musunuz?' Bir kısmı 'Hayır' diye bağırmaya başladı. Kışkırtıcılardan bazıları kârin azaltılması gerektiğini haykırdılar. Ama insan bu aptallara yatırımlar üzerinden faiz ödenmesi zorunluğunu nasıl anlatabilir? Kâr kalmadığı zaman işin durduğunu nasıl anlatabilir? Bu bağırtılara hiç aldırmadım. Onlara kendilerini ne kadar sevdiğimi, refahlarını ne kadar istediğimi, nasıl yardımcı olmaya çalıştığımı söyledim ve kendi çıkarlarımız için, Fransa'nın çıkarları için işbirliği yapmak zorunda olduğumuzu açıkladım. "Ortak çıkarlar için hepimiz fedakârlıklar yapmak zorundayız,' dedim. Ücretlerinin biraz inmesine razı olmalarını, ve canı gönülden çalışmalarını istedim. Sözlerim bitince beni alkışladılar. Aralarındaki yaşlılar iş başına

dönmeye karar verdi. Çok heyecanlı bir andı. Sevincimden ağladığımı hatırlıyorum.» Gözlüklerinin gerisinde gözleri pırıl pırıldı.

«Gerçekten çok heyecanlı bir an,» dedim. «Ama durum gerçekten bu kadar basit mi sizce? Ücretler düştüğü zaman kimsede satın alma gücü kalmadığı için fiyatlar da düşmeye başlamaz mı?»

Omuzlarını kaldırdı. «Ekonominin bazı kurallarını kurcalamak doğru değildir,» dedi. «Ücretler normal seviyelerinin çok üstüne çıkarsa sistemin hassas dengesi bozulur. Ama sizi bu hikâyelerle sıkmak istemem. Fabrikama ayak bastığım zaman iş adamı kesilirim ben. Uyanık olmak, çabuk karar vermek, güçlü olmak zorundayım. Oysa şimdi tatil yapıyorum. Büyük sorumluluklarımı bir kenara bırakmış bulunuyorum. Yorgun beynim ancak şu gökteki yıldızları düşünebiliyor.»

Başını geriye atıp yıldızlara baktı. «Harika!» diye mırıldandı, «inanılmaz bir şey! Ne kadar da çok! Gerçekten harika!»

Bakışları yine bana döndü. «Güzelliğe karşı çok hassasımdır,» dedi. Bardağına biraz daha su ilâve edip dibine kadar içti, sonra saatına bakıp ayağa kalktı.

«Mösyö, saat on,» dedi. «Ben yaşlıyım. Sohbetimizden çok zevk aldım. Şimdi izninizle yatağıma çekileceğim, iyi geceler. Mösyö.»

Eğilip selâm verdi, kulpsuz gözlüğünü cebine koydu, sallanarak terasın kapısına doğru ilerledi. Duclos'un o gece birden fazla Pernod içmiş olabileceği ilk o zaman aklıma geldi.

•

Bir süre giriş holünde oturup dergi okudum. Sonra bundan usanıp Amerikalıları aramak üzere bahçeye doğru yürüdüm.

Ping-pong masasının yanında kimse yoktu ama, ışığı hâlâ yanıyordu. Raketler masanın üzerine çapraz konmuş, top da aralarına sıkıştırılmıştı. Topu elime alıp masanın üzerinde zıplattım. Garip, çatlak bir ses çıktı Yerine bırakırken yakınlarda bir ayak sesi duyar gibi oldum. Görmek üzere geri döndüğümde çevrenin çok karanlık olduğunu farkettim. Orada biri varsa bile, görmeme imkân yoktu. Dinledim... bir daha ses gelmedi.

Patikaya doğru yürüdüm, aşağıya inmeye koyuldum. Basamakların başına vardığım sıra olan oldu.

Solumdaki çalılıklardan bir ses geldi. Döneceğim sırada başımın arkasına bir şey çarptığını hissettim.

Kendimden geçtiğimi sanmıyorum. Ama bundan sonra ilk hatırladığım şey, yüzümün yarısı patikaya dayalı yüzükoyun yatışım, ve birinin omuzlarımı yere olanca gücüyle bastırışıydı. Gözlerimde yıldızlar uçuşuyor, kulaklarım uğulduyordu. Ama yine de yanı başımda birinin hızlı hızlı soluduğunu duyuyor, ellerinin ceplerimi araştırdığını farkediyordum.

Şaşkın beynim olayın bilincine varıncaya kadar her_ şey bitmişti bile. Omuzlarımdaki baskı birden kalkmış, sonra çakılların üzerinde ayak sesleri duyulmuş, ardından da ortalığı sessizlik kaplamıştı.

Birkaç dakika olduğum yerde yattım. Başım daha yeni yeni ağrımaya başlamıştı. Ellerimle yokluyordum. Sonunda ağrı düzenli bir zonklama haline dönüştü. Aya_ ğa kalkıp bir kibrit çaktım. Cep defterim yerde açık ya-

tıyordu. İçinde paramla birkaç kâğıt vardı. Çalınan bir şey yok demekti.

Binaya doğru yürümeye başladım, iki kere başım döndü, durup geçmesini bekledim, fakat sonunda kimseye rastlamadan, kimsenin yardımını istemeden odama varabildim. Derin bir soluk alıp kendimi yatağımın üstüne attım. Başımı yumuşacık yastığa dayamanın rahatlığı insana acı verecek kadar yoğundu.

Belki gecikmiş bir beyin sarsılmasından, belki aşırı yorgunluktan, bilemem ama, bir dakikadan kısa zamanda uyumuştum. O sıra aklımdan neyin geçmekte olduğunu düşündüğüm zaman, herhalde beyin sarsılmasıydr demekten kendimi alamıyorum. Uyurken kendi kendime, «Yarın Beghin'e Madam Clandon-Hartley'in İtalyan olduğunu söylemeyi unutmayayım,» diyordum.

ON

BATISTA

Bundan sonra gelen yirmidört saati hatırladığım zaman kendimi dürbünün ters tarafından sahneyi izlemeye çalışan bir seyirci gibi hissediyorum. İnsanların hareketleri belli oluyor ama, yüzleri seçilemiyecek kadar küçük görünüyor. Dürbünü çevirip doğru tarafından bakmak istediğimde ise şekillerin biçimsizleştiğini, tanınmaz hale geldiğini farkediyorum. Olayları olduğu gibi görebilmek için sahnenin köşelerine ayrı ayrı, sırayla bakmam gerekiyor. Bu yüzden, anlattıklarım arasıra netlikten uzaklaşır, bulanıklaşırsa, siz artık ne olduğunu anlarsınız. Bunu açıklamak için bir örnek vereyim.

Cumartesi gecesi saat üçte uyandım. Yatağımın üstüne elbiselerimle uzanmış olduğumu gördüm. Işık da yanıyordu. Uyumadan önce söndürmeyi unutmuştum. Uyanışımın nedeni kendimi çok rahatsız hissetmemdi.

lVlîdem bulanıyordu. Kustuktan sonra iki aspirin alıp başımın ağrısını geçirmeye çalıştım, soyundum ve yattım. Yeniden uyumam yarım saat sürdü.

İşte netlikten uzaklaşan noktalardan biri bu. Açık konuşmak gerekirse, o gece ağlayarak uyudum. Bunu da dilimin altından çıkardıktan sonra artık zihnimin, düşüncelerimin o sıra nerelerde dolaşmakta olduğunun takdirini size bırakabilirim sanıyorum. Fotoğraf makineleri, Beghin, Yugoslav cezaevleri dolaşıp duruyordu gözümün önünde. Ben sık sık ağlayan bir insan değilim. O güne kadar hemen hemen onbeş yıldır ağlamamıştım. Oysa o gece yastığım gözyaşlarımdan sırılsıklam olmuştu.

Ağladığını kabullenmekten hiç bir erkek hoşlanmaz. Ben de bu konuya hiç değinmemeyi isterdim. Ama bunu yapmak zorundayım. Çünkü başka türlü ertesi sabahki neşe ve güven duygumu açıklama olanağı bulamam. Bildiğiniz gibi ağlamak, birikmiş heyecanı yatıştırmak için en etkili emniyet supaplarından biridir.

Belki neşe kelimesi buraya biraz fazla geliyor. Ortada neşelenecek birşey olmadığı bir gerçek. Benimki daha çok içime yerleşen kaderciliğin etkisi olmalı. Eğer Allah ömrümün bundan sonra gelecek birkaç yılını bir Yugoslav cezaevinde geçirmeme karar vermisse, benim elimden elbette birşey gelmezdi. Artık pazar günü Paris'e dönmeyi umamıyordum bile. Acaba Yugoslav hükümeti arasıra siyasal tutuklular için de af çıkarıyor mu diye düşünüyordum yalnızca, içeriye atılırsam hiç değilse böyle bir affı bekleyebilirdim.

O an bütün perspektif duyumu kaybetmiş olduğumu şimdi anlıyorum. Olay geçtikten sonra anlamak güç değil zaten. İşin garip yanı ertesi gün de aklımı başımda tutabilmemdi. O gün, en yumuşak ifadeyle bile, olağanüstü bir gündü çünkü. Olağanüstülüklerin ilkini bana sunan da Binbaşı Clandon-Hartley oldu.

Kahvaltıya geç inmiştim. Terasta yalnızca Vogel'ler kalmıştı.

Başımın arkasında, bana kavun kadarmış gibi gelen bir şiş vardı. Artık fazla acımıyordu ama, hassastı yine de. Yürüdüğüm zaman topuklarımın yere her değişinde zonkluyordu.

Bu yüzden terasta parmak uçlarımda, hafif hafif yürüyerek yerime oturdum. Vogel'ler kahvaltılarını bitirmiş, kalkmaya hazırlanıyorlardı. Bana gülümseyip yanıma geldiler. Selâmlaştık. Bundan sonra Mösyö Vogel günün ilk bombasını patlattı.

«Duydunuz mu? ingiliz Binbaşıyla hanımı gidiyorlarmış.»

Başım deli gibi zonklamaya başladı. «Ne zaman?»

«Bilmiyoruz. Mösyö Duclos söyledi. En iyi o biliyor. Ben de gitmeleri gerektiğine inanıyorum. Dünkü olaydan sonra tatsızlık olabilirdi. Neyse, plajda görüşürüz, değil mi?» Göz kırptı. «Amerikalı genç matmazel kuma indi bile.»

Sudan bir cevap verip geçiştirdim. Demek Clandon-Hartley'1er gidiyordu! Korktuğum başıma gelmişti. Hoş ingilizin casus olmasına pek ihtimal yoktu. Saçmaydı bu. Ama yine de, karısı İtalyandı. Komiserin odasında geçen konuşmaları, Beghin'in bana ısrarla tanıdığım

italyanları sormasını hatırlıyordum. Demek mümkündü, ama yine de...

Yapılacak bir tek şey kalıyordu. Hemen Beghin'e telefon etmek. Kahvemi çarçabuk yutup holden geçerek kapıya yöneldim. Ön bahçeye çıktığımda ağaçların arasında Binbaşıyı gördüm. Her haliyle yolumu kesmeye hazır görünüyordu.

Ben sesini duyacak kadar yaklaşınca hemen selâm verdi, yanıma yaklaştı. Durdum. Alçak sesle, «Eğer şu anda çok meşgul değilseniz sizinle öze! bir konuda görüşmek isterdim,» dedi.

Çok saçma ama, o an kendisinin casus olduğunu itiraf edeceğini sandığımı belirtmem gerek. Bir an düşündüm, sonra «Elbette, Binbaşım,» dedim. «Emrinizdeyim.»

Ses çıkarmadan önüme düştü, yazı odasına doğru yürüdü. Orada bir koltuğa oturup, «Bu koltuklar da çok rahatsız,» diye söylendi. «Ama yine de holdekilerden iyi.»

Aslında öyle değildi tabii. Ama onun yazı odasını boş olduğu için seçtiğini biliyordum.

«Size sigara da ikram edemiyeceğim, çünkü sigara içmem,» dedi.

Utanç içinde kıvranıyor, insana acı veriyordu. Kendi sigaralarımdan bir tane çıkarıp yaktım. Sessizliği doL durmak için yapıyordum bunu. Koltuğunda öne doğru eğildi. Ellerini bir kenetliyor, bir açıyordu. Gözleri yerdeydi. Birden,

«Bak, Vadassy,» dedi. «Seninle konuşmayı özel bir

nedenle istiyordum.» Sustu. Ben sigaramın ucuna bakıyordum. Duvardaki saatin tiktakından başka ses yoktu.

«Dün öğleden sonra sen plajda değildin, değil mi?» diye sordu.

«Hayır.»

«Biliyordum. Seni gördüğümü hatırlamıyordum.» Kelimelerini güçlükle seçerek devam etti. «Olup biteni herhalde duymuşsundur. Korkarım çileden çıktım. Çok tatsız bir olay.»

«Birşeyler duydum.»

«Tahmin etmiştim. Böyle bir olay olur da, insanlar konuşmaz olur mu?» Yine sustu. Konuya ne zaman gireceğini merak etmeye başlamıştım. Birden başını kaldırıp gözlerime baktı.

«Benim deli olduğumu söylüyorlar, değil mi?» dedi. «Hareketlerimden sorumlu olmadığımı söylüyorlar herhalde.»

Buna çok şaşırmıştım. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Kızardığımı hissettim.

«Anlayamadım.»

Hafifçe gülümsedi. «Böyle birden bire sorduğum için özür dilerim,» dedi. «Ama durumumun ne olduğunu bilmem gerekiyordu. Yüzünüzden anlıyorum ki sorduğum sorunun cevabı olumlu, işte sizinle bu konuda konuşmak istiyordum. Bu, ve bir de başka bir konu.»

«Anlıyorum.» Bunu çok rahat bir sesle söylemeye çalışmıştım. Sanki insanların bana adlarının neden deliye çıktığını anlatmalarına alışkınmışım gibi. O beni dinlemiyordu.

«İnsanın kendi dertlerini yeni tanıdığı birine anlatmasından ben de hoşlanmam,» dedi. «Ama bu sefer beni buna zorlayan bir neden var. Burada konuşabileceğim tek kişi sensin, Vadassy. Umarım gücenmiyorsun.»

Büyük bir merak içinde, gücenmediğimi söyledim.

«Çok naziksin,» dedi. «Bu lanet olası ecnebiler...» Sustu. Gafını anlamıştı. «Vadassy, aslında konu karımla ilgili,» dedi.

Usanmaya başlamıştım. «İyi niyetimi kabul edin de anlatmak istediğinizi anlatın,» dedim. «Ve lütfen unutmayın ki sözü nereye getirmek istediğinizi hâlâ anlamış değilim.»

Kızardı. Davranışında askerlik günlerine döner gibi bir hava sezdim. «Haklısın,» dedi. «Sözü dolaştırmakta anlam yok. Aslında bir neden olmasa senin de vaktini ziyan etmezdim. Açık oynayayım. Sana bütün hikâyeyi anlatayım. O zaman hükmünü kendin verirsin. Yanlış şeyler düşünmeni istemem. Açık oynayacağım.

«Karımla bin dokuzyüz onsekizde, Roma'da tanıştım.» Duraklayınca yine susacak sanıp korktum. Ama bu sefer devam etti.

«İtalyanlar Caporetto'dan çekildikten sonraydı. Ben o bölgedeki generalin yaveriydim. İngiliz ve Fransız subayları italya sorunu konusunda çok kaygılıydılar. Çoğu, Avusturyalıların Milano sanayi bölgesini almak istediğine inanıyordu. Ama beri yandan, niyet bu olsa Avusturya ve Alman kurmaylarının bu bölgeden bu kadar askeri çekmeyeceği de söyleniyor, asıl niyetlerinin isviçre üzerinden Lyon'a kadar yürümek olduğundan korkuluyordu. Her neyse, biz de, Fransızlar da oraya çok

asker yolladık. Beni de bu arada italya'ya gönderdiler. Önce Piza'ya gittim. Demiryolu sistemleri çok bozuktu. Ben o konudan pek anlamıyordum ama, yanımda biraz sivil tecrübesi olan biri vardı. İyi anlaşıyor, iyi çalışıyorduk. Aynı yıl beni oradan çekip Roma'ya gönderdiler.

«Hiç kışın Roma'da bulundun mu? Hiç de fena değil, biliyor musun? İngiliz toplumu o sıra pek kalabalıktı. Ama çoğunluğu askerdi. İtalyanlarla kaynaşmak da görevlerimiz arasındaydı. Onlarla anlaşmak zaten birkaç kuruşa bakıyordu. Orada birkaç ay kaldıktan sonra bir şanssızlığa uğradım. İtalyan süvarileri çok çılgın olur, bilir misin? Atları da öyledir. Bir gün. bir tanesiyle atla giderken adam kalkıp bir taşın üstünden atladı. Benim at da onu izlemeye kalkıştı. Düştüm. Hem bacağımı, hem de iki kaburgamı kırdım.

«Otelde bana bakamadılar. Hastaneye yattım. Aksi gibi o sıra kuzeyde bir çatışma olmuştu. Trenler dolusu yaralı gönderiyorlardı bizim tarafa. Yukardaki hastanelerde yeni yaralılara yer açılsın diye. Yatak sayısı azdı. Hastanenin kadrosu da zayıftı. Tanıdığım bir İtalyan kurmay subayına haber gönderdim. Ertesi gün beni alıp Roma'nin dışında kocaman bir villaya götürdüler. Buranın sahibi, iyileşme devresinde bulunan subaylara bakmaya gönüllü olmuştu. Ailenin adı Staretti idi.»

Yüzüme baktı. «Bunların dün plajda olanlarla ne ilgisi olduğunu merak ediyor olmalısın,» dedi.

Benim merak ettiğim bu kadarla da kalmıyordu. Ben aynı zamanda plajda olanların benimle ne ilgisini olduğunu da merak ediyordum. Ama başımı sallamakla yetindim.

«Oraya geliyorum işte,» Üşüyormuş gibi parmaklarını uvalamaya başlamıştı.

«Staretti'ler garip bir aileydi. Ya da bana öyle geliyordu. Anne ölmüştü. Yaşlı bir babayla iki kızı vardı. Maria ve Serafina. Bir de oğlu. Batista. Maria yirmibeş yaşlarında, Serefina ondan iki yaş daha küçüktü. Batista onlardan büyüktü. Otuziki yaşındaydı. Babaları ak saçlı, kurnaz, kurumuş bir ihtiyardı. Yetmişyaşındaydı. Karun kadar zengin bir bankacı, insan bir evde haftalarca otururşa herkesin birbirine karşı ne duygular beslediğini anlamadan edemiyor. Ben vaktimi çoğunlukla bahçede oturarak geçirirdim. Ayağım, kaburgalarım sarılıydı. Onlar yanıma gelir, benimle konuşurlardı, ihtiyar hariç tabii. O ya odasında çalışır, ya da bakanlarla görüşmeye giderdi, önemli bir adamdı o sıra Roma'da. Maria bana sık sık gelir, Serafina da arasıra uğrar, ama beni onların evine getiren İtalyan subaydan başka hiç bir konuya girmezdi. Evleneceklerdi onunla. Bir süre sonra Batista da yanıma gelmeye başladı.

«Batista babasından nefret ederdi. İhtiyarın da pek ona ayıracak vakti yoktu. Bence aralarındaki tatsızlığın büyük kısmı, Batista'nın kalbindeki bir arızadan dolayı askere alınmayışından geliyordu, ihtiyar, Avusturyalıları yenme işinde pek ateşliydi. Batista bana durmadan babasının kendisini nasıl çok çalıştırdığını, nasıl az para verdiğini anlatıyor, ihtiyar ölüp paralar ona kalınca neler yapacağını sıralıyordu. Çoğu zaman sıkılıyordum. Sinir bir çocuktu. O zaman bile böyle tombul ve salaktı. Ama ben zaten çevredeki ağaçları seyretmekten başka işi olmayan biriydim. Boş kalmak daha da sıkıcıydı. Bu

yüzden dinliyordum onu. Hem ilginç bir yönü daha vardı. Babası gibi, onun da aklı ticarete pek eriyordu. Ama ben bu yeteneğini biraz geç anladım.

«Üç hafta pek çabuk geçti. Maria ile çok iyi anlaşıyorduk. Benim hastabakıcım sayılmazdı. Çünkü ayrıca hastabakıcı tutmuşlardı bana. Ama Maria çevreyi dolduran o genç İtalyan subaylarından pek hoşlanmıyordu. Onları küçük kızkardeşi gibi idare edemiyordu. Sonunda anlaştık. Savaş bitince ben geri dönecektim ve ikimiz evlenecektik. Kimseye birşey söylemedik. Ama galiba Serafina anladı. Maria'nın Katolik olması işi biraz güçleştiriyordu. Vakti gelmeden kimseye birşey söylemek istemeyişimiz bu yüzdendi. Bahar gelince ben Fransa'ya gönderildim.

«Ağustosa kadar işler yolunda gitti. O sıra bir gaz bombardımanına yakalandım. 1919 un sonlarında benî yarım akciğerle çürüğe çıkardılar ve sıcak, kuru iklimli bir yerde yaşamamı söylediler. Bu işime geliyordu. Hemen Roma'nın yolunu tuttum. Beni gördüklerine hepsi çok sevindiler, özellikle Maria. Bir iki hafta sonra nişanımızı açıkladık.

«önce herşey yolunda gitti, ihtiyar Staretti çok sevindi. Sanırım gaz malûlü olacağıma kolumun, bacağımın kırılmış olmasını o da isterdi ama, yine de bize güzel vaatlerde bulundu. Düğün hazırlıkları ilerliyor, iklim de sağlığıma çok yarıyordu. Ama o sıra tehlikeler de baş gösterdi.

«Batista o ara babasının işinde epey yükselmiş durumdaydı. Günün birinde bana gelip, bol para kazanmak isteyip istemediğimi sordu. Nereden kazanılacağını bil-

mek istediğimi söyledim. Anlattı. Herkes savaş artığı makineli tüfekleri italyan Hükümetinden ucuza satın alıp bunları Suriye'ye satarak bol para kazanıyordu. Araplar bu tüfeklere alış fiyatının altı katını ödemekteydiler.

«Benim aklım işe pek ermezdi. Bu fırsatı kaçırmak istemedim. Batista kendisinin yalnızca bin doları olduğunu söyleyip kıvranıyor, işin yapılmaya değer hale gelmesi için daha en az dörtbin dolarımız olması gerektiğini söylüyordu. Dörtbini ben koymaya karar verdim. Zaten emekli aylığımın dışında bütün param o kadardı. Bir de kuzenimle ortak küçük bir mülkümüz. Elimdeki dörtbini altıyla çarpmaya pek heves ediyordum.

«işi anlamadığım için ne olup bittiğini de izleyemiyordum. Bazı insanın eline tüfek, peşine asker verirsin, ne yapacağını bilir. Ben de onlardandım. Ama işe aklım ermez. O tarafını Batista'ya bıraktım. Paranın nakit olması gerekir demişti. Nakit verdim. Ayrıntıları o hazırladı. Bana imzala diye verdiği kağıtları imzaladım. Belki beni aptalın biri sanıyorsun. Ama italyancam o kadar azdı kî, onun yaptıklarını istesem de denetliyemezdim zaten.

«Bir süre hiç bir şey olmadı. Neden sonra günün bîrinde ihtiyar Staretti beni çağırttı. O güne kadar adlarını bile duymadığım iki kişiden söz edip, beni onlarla bir silâh satışı işine girmekle suçladı. Söylediğine göre bu adamlara Suriye'de tüfeklerin satış fiyatının yüzde yirmibeşini ödeyeceğimi garanti etmiştim, ihtiyara böyle bir yüzde yirmibeşten haberim olmadığını, ama Batista ile birlikte yapacağımız bir silâh satışı işine dörtbin dolar

yatırmış olduğumu söyledim. Bu işle ilgili ayrıntıları ben bilmiyordum. Batista'ya sormasını önerdim.

«Çok kızdı. Bana yazılı bir garantim olduğunu söyledi. O kâğıtları benim imzalayıp imzalamadığımı sordu. İmzaladım dedim. Ama ne imzaladığımı bilmeden imzalamıştım. Bunu anlatmaya çalıştım. Bana aptal numarası yapmamamı söyledi, açıklama istedi. Uzun lâfı kısa kesmek gerekirse, imzaladığım kâğıtlar İtalyan savaş bakanlığında çalışan bir adama yüzde yirmibeş garantiymiş. Yani büyük çapta rüşvet. Bakan işi öğrenince ihtiyar Staretti'nin kafasına ekşimiş, damadının ne işler çevirdiğini sormuş. Kerli ferli bir bankacı olan ihtiyar için oldukça küçük düşürücü bir durum tabii.

«Ben inkârda direnince Batista'yı çağırttı. Oğlan odaya girdiği anda oyuna geldiğimi anladım. Yüzünde beni kudurtan o kibirli tebessüm vardı. Bu işten hiç haberi olmadığını söyledi, çok şaştığını da ekledi.»

Binbaşı yumruklarını öylesine sıkıyordu ki, eklemleri bembeyaz kesilmişti. Az sonra devam etti.

«Aşağı yukarı bu kadar,» dedi. «ihtiyar Staretti anladığıma göre vasiyetnamesini değiştirmiş. Eskiden parasının yarısını Maria'ya bırakıyormuş. Batista'nın çabası da buymuş zaten. Başardı tabii. Bu arada benim dört binim de uçup gitmiş oldu. İhtiyarla fena halde kapışmıştım. Beni oğlunun adını kirletmekle suçladı. Kızıyla parası için evlendiğimi söyledi. Kızını bana vermiyeceğinî, yirmidört saat içinde kalyadan çıkmazsam skandali göze alıp beni tutuklatacağını haykırdı. Ben de çıktım. Ama aptallığım devam ediyor olmalı ki Maria'-

nın da benimle birlikte gelmesine izin verdim. Babasının izni olmaksızın. Basel'de evlendik.»

Sustu. Ben de sustum. Söyleyebileceğim birşey yoktu. Ama onun sözü bitmemişti. Hafifçe öksürüp boğazını temizledi.

«Kadınlar garip yaratıklardır,» dedi. «Karım benimle gelmeye karar verdiği zaman paramın ne kadar az olduğunu bilmiyordu sanıyorum. Ucuz otellere alışık bir insan değildi. Önce İngiltere'ye gittik, ama benim göğsüm dayanmadı. Oradan ispanya'ya geçtik. Ülkede patırtı çıkınca orayı da terketmek zorunda kaldık. Bir süre Juan les Pins'de oturduk. Pahalı geldi. Oradan buraya geçtik. Karım bütün bunlardan nefret ediyor. Kendi ülkesinden hiç ayrılmaması gerekirdi aslında. Biz hepimiz onun gözünde yabancıyız. İngilizce konuşmaktan bile nefret eder. Bazen benden de nefret ettiğini sanıyorum. Batista'nın beni o duruma düşürmesine izin vermiş olmamı bir türlü affetmiyor. Deli olduğumu söylüyor. Başkalarına da söylüyor.» Sesinde korkunç bir bezginlik seziliyordu.

«Dün Batista'yı tanıdığı zaman halini görmeliydin. Bana yaptıklarını biliyor ama, yine de onu görünce sevincinden aklı başından gitti. Çok bozuldum. Sonra Batista başladı, ihtiyarın parası artık onun elinde. Benimle alay etti. Güldü. Bana yaptıklarını büyük bir şaka gibi değerlendirdi. Şaka! Ulu Tanrım, elimde silâh olsa o an öldürürdüm onu. Olmadığı için sadece yumruk attım. O sırıtık suratına bile değil. Midesine. Koca domuz!» Yine öksürmeye başlamıştı. Ama kendini çabuk tuttu.

Yüzüme meydan okur gibi bir ifadeyle baktı. «Herhalde beni iyice aptal buluyorsun.»

Bir itiraz mırıldandım.

Acı acı güldü, «Haksiz da sayılmazsın,» dedi. «Az sonra beni daha da yabancı göreceksin, çünkü senden birşey isteyeceğim.»

Her nedense başım zonklamaya başladı. Sonunda ana konuya geliyorduk. «Evet?» deyip bekledim.

Yeni baştan utanır gibi oldu. Kelimelerini dikkatle seçerek, «Sana bunları anlatmazdım ama, durumu bilmeni istedim, Vadassy,» dedi. «Söylemek kolay değil. Dünkü olaydan sonra artık burada kalamayız. Dedikodu aldı yürüdü. Utanç verici bir durum. Havası da göğsüme iyi gelmiyor. Marsilya'dan her pazartesi Cezayir'e vapur kalkıyormuş. Ona binelim diye düşünüyorum. Ama...» Durakladı. «Böyle özel dertlerimle canını sıkmam hoş değil ama, durumum biraz sıkışık. Bu Cezayir yolculuğu hesapta yoktu. Köche'nin faturası da az tutmayacak. Oluyor böyle şeyler. Sana garip gelecek. Ben de olsam öyle düşünürdüm. Ama eğer bana ay sonuna kadar ikibin frank borç verebilirsen çok yardımcı olursun, Vadassy. Çok çekmiyorum ama durum bu.»

Ne diyeceğimi hiç bilmiyordum. Ağzımı açtığımda o hemen atıldı.

«Tabii senetsiz sepetsiz vermeni beklemiyorum,» dedi. «Sana Cox bankasının vâdesi gelmemiş bir çekini vereceğim. Kusura bakma ama ingiliz lirası olacak. Frank'tan daha güvenlidir.» Zorla güldü. Şakaklarında terler belirmişti. «Senden bunu istemek aklımın ucundan geçmezdi ama, buradan ayrılmak zorundayım. Her-

halde durumu anlıyorsun. Tek isteyebileceğim kişi sendin. Ne kadar makbule geçeceğini söylememe gerek bile yok.»

Yüzüne çaresizlik içinde baktım. O anda cebimde beşbin frangım olmasını, rahatça gülebilmeyi, cüzdanımı çıkarıp ona üzülmemesini söylemeyi ne kadar isterdim. «Üzülmeyin, Binbaşım,» derdim ona o zaman. «Neden daha önce söylemediniz? Dert değil. Buyurun, beşbin alın. Çeki bozdurmak güç değil. Cox'un çekleri de ingiltere bankasınınki kadar sağlamdır. Yardımcı olabildiğime sevindim, iyi ki bana geldiniz.» Oysa yanımda beşbin Frank olmadığı gibi, ikibin de yoktu. Yalnız Paris'e dönüş biletim, Réserve'deki hesabımı kapatacak kadar para, bir de ay sonuna kadar idare edecek birkaç kuruş vardı. Yüzüne bakmaktan başka birşey yapamıyordum. Saatin tiktakı sürüp gidiyordu.

«Üzgünüm,» diye mırıldandım. «Üzgünüm.»

Yüzüme baktı, ayağa kalktı. Kayıtsız gözükmeye çalışarak, «Ziyanı yok,» dedi. «Önemli değil. Yapabilir misin diye merak etmiştim, o kadar. Vaktini aldığımdan ötürü özür dilerim. Çok düşüncesizlik ettim. Acaba diye. Yine de çene çaldığımıza memnunum, ingilizce konuşma fırsatı pek sık çıkmıyor.» Dikleşti. «Eh, ben gidip bavulların hazırlanmasına yardım edeyim. Herhalde sabah erken gideriz. Telgrafı da çekmeliyim. Görüşürüz.»

Dilim çok geç açıldı.

«Ne kadar üzüldüğümü anlatamam. Binbaşım,» dedim. «Yardım edemediğim için üzülüyorum. Bir çek bozdurmaktan yüksündüğüm için değil, ikibin frangım yok da ondan. Ancak kendi hesabımı ödeyecek kadar param

var. Olsa seve seve verirdim. Çok üzgünüm. Ben...» Durmadan özür dilemek, kendimi alçaltarak onun gururunu kurtarmak istiyordum. Ama fırsat kalmadı. Daha ben konuşurken o dönüp odadan çıktı.

On dakika kadar sonra karakola telefon edip komiseri istediğimde karşıma tedirgin sesiyle Beghin çıktı.

«Alo, Vadassy!»

«Rapor edecek şeylerim var.»

«Söyle.»

«Binbaşı Clandon-Hartley'le karısı yarın gidiyorlar. Adam Cezayire gitmek için benden borç para istedi.»

«Verdin mi?»

«Daha patron bana Toulon'da çektiğim resimlerin parasını vermedi,» diye tehlikeli bir şaka yaptım.

Karşı taraftan gülme sesi duyunca bayağı şaşaladım.

«Başka?»

Bir darbe daha indirmek isteği beni yakıyordu.

«Sizin için önemsiz olabilir ama, dün gece biri beni bahçede yere yıkıp üstümü aradı.» Aptallık ettiğimi daha konuşurken anlamıştım. Bu sefer karşımda kimse gülmedi. Beghin sert bir sesle söylediklerimi tekrarlamamı istedi. Tekrarladım.

Önemli bir sessizlik oldu. Sonra,

«Niye bunu en baştan söylemiyorsun da vakit kaybediyorsun? Adamı gördün mü? Anlat!»

Anlattım. Derken korktuğum soru çıktı.

«Odan da aranmış mı?»

«Galiba.»

«Ne demek galiba?»

«Çantamdan iki film kayıp.»

«Ne zaman oldu bu?»

«Dün.»

«Başka birşey alınmış mı?» Soru çok anlamlıydı.

«Hayır.» Yalan sayılmaz. Makine odamdan değil, holdeki sandalyeden alınmıştı.

Yine sessizlik. Herhalde şimdi bana makinenin güvende olup olmadığını soracaktı. Ama sormadı. Telefon kesildi sandım. «Alo!» diye seslendim. Bir dakika beklemem söylendi.

Başım çok zonkluyordu. İki dakika beklemek zorunda kaldım. Bir mırıltı, bir konuşma sesi geliyordu. Beghin'in cırlak sesi ve komiser'in homurtuları ... ne dedikleri pek anlaşılmıyordu. Sonunda Beghin yine telefona döndü.

«Vadassy!»

«Evet?»

«Dikkatle dinle. Şimdi dosdoğru Réserve'e gideceksin. Köche'yi görüp ona bavulunun zorlanarak açıldığını, içinden bazı şeylerin çalındığını söyleyeceksin. Gümüş bir sigara tabakası, pırlanta bir kravat iğnesi, altın bir saat zinciri, iki bobin de film. iyice mesele çıkaracaksın, öteki konuklara da söyleyeceksin. Yakınıp vızırdanacaksın. Réserve'deki herkesin durumu duymasını istiyorum. Ama polis çağırmayacaksın.»

«Evet ama...»

«Benimle tartışma. Denileni yap. Bavulunun kilidi zorlanmış mıydı?»

«Hayır ama...»

«O halde Köche'ylekonuşmadan önce sen kendin zorla. Şunu unutmamanı istiyorum. Filmleri sonradan aklına gelmiş gibi söyleyeceksin. Senin canını asıl sıkan, değerli eşyalar olacak, iyice anladın mı?»

«Evet ama benim sigara tabakam, pırlanta iğnem, altın zincirim yok ki.»

«Elbette yok. Çünkü hepsi çalındı. Şimdi işe koyul bakalım.»

«Bu çok saçma bir şey. Beni buna zorlayamazsınız.» Ama o çoktan telefonu kapatmıştı bile.

Yüreğimde bana cinayet işletecek kadar koyu bir öfkeyle otele doğru yürüdüm. Bu işte benden budala bir kişi daha varsa o da Beghin'di. Ama onun bir casustan başka kaybedecek şeyi yoktu elbette.

ONBÎR

ÎKÎ BOBÎN FÎLM

Suç kanıtlarını hazırlarken hâlâ kızıyordum. Madem ki Beghin bir soygun istiyor, bari doğru dürüst bir soygun hazırlayayım ona, diye düşünüyordum.

Bavulumu çıkarıp kilitledim. Sonra çevreme bakınıp kilitleri zorlayacak sert birşey aradım, önce tırnak makasını denedim. Gerçi kilitler pek sağlam sayılmazdı ama, tırnak makasına da hiç yüklenilmiyordu. Beş dakika kadar uğraştıktan sonra kırıldı. Birkaç dakika odada dolaşıp daha sağlam bir âlet aradım. Çaresizlik içinde odanın kapısındaki anahtarı alıp kilidi kanırtmaya çalıştım. Sonunda kilitler açıldı ama bu sefer de anahtar eğrildi. Uzun süre onu düzeltmeye uğraştım. Sonra bavulun kapağını açıp içini biraz altüst ettim, yüzüme öfkeli masumlara özgü bir ifade yerleştirip acele acele aşağıya, Köche'yi bulmaya indim.

Çalışma odasında değildi. Onu mayo giymiş plajda güneşlenirken bulduğum zaman, masum öfkemin yerini bir kaygı almıştı. Skelton'lar, Fransız âşıklar, bir de Mösyö Duclos vardı Köche'nin yanında. Daha uygun bir zaman bekleyeyim diye düşündüm ama, bundan çabuk vazgeçtim. Ortada bir soygun olduğunu hatırlattım kendi kendime. Odamdan değerli eşyalarım çalınmıştı. Bu durumu müdüre, mayoluyken bile olsa, söylemek zorundaydım. Gerçi şu anda ciddi giyinmiş, çalışma odasında oturan bir müdür bulmak daha iyi olurdu ama, madem Köche'yi burada bulmuştum, bu haliyle yetinmek zorundayım demekti.

Basamakları koşa koşa indim, kumların ortasından ona doğru hızla ilerledim. Tam o anda araya bir engel girdi. Skelton ayak seslerimi duyunca başını çevirmiş, güneş şemsiyesinin altından beni görmüştü.

«Hey!» diye seslendi. «Seni sabahtan beri göremedik. Yemekten önce denize girmeyecek misin?»

Önce durakladım, sonra başka çare olmadığını görerek oraya doğru yürüdüm. Mary Skelton kumların üzerine yüzükoyun uzanmıştı. Başını yan çevirip bana göz attı.

«Bizi terkettiniz sandık. Mösyö Vadassy. Olacak şey mî bu? Hemen mayonuzu giyip gelin, Clandon-Hartley olayına ait son haberleri anlatın bakalım. Kahvaltıdan sonra onunla konuştuğunuzu pencereden gördük.»

Ağabeyi, «Amma da dan diye konuşuyorsun,» dedi. «Ben konuyu daha yumuşak açacaktım. Anlatsanıza, Mösyö Vadassy!»

Ben hemen, «izninizle önce Köche'yte konuşmam gerek,» dedim. «Birazdan görüşürüz.»

«Anlaştık! Unutma!»

Köche o anda Roux ve Duclos ile konuşmaktaydı. Bir gece önceki kavganın artık unutulmuş olduğu gözüküyordu. Otel müdürünün sözünü orta yerinde kesip olanca ciddiyetimle patladım.

«özür dilerim, mösyö ama, sizinle biraz öze! konuşmam gerek.»

Kaşlarını kaldırdı, yüzüme baktı, yanındakilerden izin istedi, ikimiz biraz uzaklaştık.

«Size ne gibi bir yardımda bulunabilirim?» Sesinde hafif bir sabırsızlık gölgesi seziliyordu.

«Sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm ama, odama kadar gelmenizi rica etmek zorundayım. Az önce ben kasabaya indiğimde birisi bavulumu kırıp açmış, içinde bazı değerli eşyalarımı almış.»

Kaşlar yine yükseldi. Dişlerinin arasından hafif bir ıslık öttürüp yüzüme çabuk bir bakış fırlattı. Sonra «özür dilerim,» diye mırıldanıp kumun üstünden az önce oturduğu yere yürüdü, havlusunu aldı, sandaletlerini giyip yanıma geldi.

«Hemen gidelim,» dedi.

ötekilerin meraklı bakışları altında plajdan ayrıldık.

Yukarıya çıkarken bana nelerin kayıp olduğunu sordu. Ona Beghin'in iğrenç saçmalarını saydım, sonra da filmlerle ilgili ayrıntıyı ekledim. Başını salladı, hiç cevap vermedi. Kaygılanmaya başlamıştım. Evet, gerçi bu işin numara olduğunu anlaması olanağı yoktu ama yine de dönülmez adımı attıktan sonra içimi bir tedir-

ginlik sarmıştı. O tembel haline, uyuşuk görünüşüne rağmen Köche hiç aptal değildi. Ayrıca filmleri alanın, beni dün gece bahçede yere yıkanın Köche olması ihtimali de gözden uzak tutulmamalıydı. Eğer öyleyse benim yalan söylediğimi hemen anlayacak demekti. Ne olacaktı halim o zaman? Depreşen öfkemle içimden Beghin'e bir küfür daha savurdum.

Köche bavulumun kilitlerine karanlık bir ilgiyle baktı, sonra doğruldu, gözleri gözlerime çakıldı.

«Odanızdan saat dokuzda çıktığınızı söylemiştiniz, değil mi?»

«Evet.»

«O zaman bavul sağlam mıydı?»

«Evet. Çıkmadan önce bavulu kilitleyip yatağın altına itmiştim.»

Saatına baktı. «Şimdi saat onbiri yirmi geçiyor. Siz döneli ne kadar oldu?»

«Onbeş dakika kadar. Ama hemen bavula bakmadım. Olayı farkedince de hemen size geldim. Çok ayıp şey!»

Yine başını salladı, beni düşünceli gözlerle incelemeye devam etti. «Çalışma odama gelir misiniz, Mösyö Vadassy,» dedi. «Kaybolan şeylerin ayrıntılı bir tutanağını düzenlemek istiyorum.»

«Elbette.» Sonra mırıldanır gibi, «Ama sizi uyarmak isterim, mösyö,» dedim. «Bu işten sizi sorumlu tutacağım. Kaybolan şeylerin bulunmasını ve hırsızın cezalanmasını sizden bekliyorum.»

Terbiyeli bir sesle, «Tabii,» dedi. «Kayıp eşyalarını-

zı çok kısa zamanda sîze geri verebileceğimden kuşkum yok. Kaygılanmayın lütfen.»

Amatör bir aktörün söyleyeceği cümleleri unuttuğu zamanki davranışına benzer adımlarla Köche'nin peşinden aşağıya indim. Çalışma odasına girdiğimizde kapıyı kapattı, beni bir sandalyeye oturttu, kendisi de oturup kalemini aldı.

«Şimdi...»dedi. «önce sigara tabakası. Altın demiştiniz, değil mi?»

Çarçabuk yüzüne baktım. Kâğıda birşeyler yazıyordu. Panik içindeydim. Acaba plajdan dönerken ona altın mı demiştim? Hiç hatırlamıyordum. Yoksa beni tuzağa düşürmeye mi çalışıyordu. Birden kurtuluş yolunu buldum.

«Hayır, gümüştü. İçi altın kaplamaydı.» Rolüme ısınmaya başlamıştım. «Köşesinde J.V. harfleri vardı, kapatma mekanizması dıştan çalışıyordu,» diye ekledim. «On sigaralık bir tabakaydı.»

«Teşekkür ederim. Ya zincir?»

Montparnasse Garındaki kuyumcunun vitrininde gördüğüm elden düşme zinciri gözümün önüne getirdim.

«Onsekiz ayar altın. Eski model halkaları vardı. Ağırdı. Ucunda 1901 Brüksel Fuarının hatıra madalyonu asılıydı.»

Hepsini dikkatle yazıyordu.

«Kravat iğnesi, efendim?»

Bu o kadar kolay değildi. «Altı santim kadar uzunlukta bir kravat iğnesiydi. Başının çapı üç milimetre kadardı.» Utanır gibi gülerek, «Pırlantası taklitti,» dedim.

«Ama iğnenin kendisi altındı, değil mi?»

«Evet.»

«Eşyalar bir kutu içinde miydi?»

«Teneke bir kutu içinde. Sigara kutusu. Alman sigarası. Markasını hatırlayamıyorum. İçinde iki rulo da film vardı. Henüz banyo ettirmemiştim. Contax filmiydi.»

«Makineniz Contax mı?»

«Evet.»

Yine yüzüme baktı. «Herhalde makinenin yerli yerinde olduğundan eminsinizdir, değil mi bayım? Hırsız öyle bir makineyi epey pahalıya satabilir.»

Kalbim iki vuruşunu atlar gibi oldü. Fena tökezlemiştim.

Aptalca, «Makinem mi?» diye kekeledim. «Bakmadım. Çekmecede bırakmıştım.»

Ayağa kalktı. «O halde hemen gidip bakalım, mösyö.»

«Elbette.» Yüzümün kıpkırmızı kesildiğini hissediyordum.

Yukarıya çıkıp odama girdik. Kendimi gerekli şaşkınlığı ve öfkeyi göstermeye hazırlamaktaydım. Hemen çekmeceye koştum, en üstte olanını çektim, deliler gibi içini karıştırdım, sonra dramatik bir yüzle ağır ağır ona döndüm.

«Yok! Gitmiş! Bu kadarı da fazla artık. O makine beşbin frank eder. Hırsızı hemen bulmalıyız. Sizden hemen birşeyler yapmanızı rica ediyorum. Mösyö Köche.»

Dudaklarının uçlarında beliren hafif gülümseme beni iyice şaşırttı.

«Elbette birşeyler yapacağız, mösyö,» derken sesi sakindi. «Ama makine için değil. Bakın!»

Başıyla işaret ettiği tarafa baktım. Yatağın yanındaki sandalyenin üstünde, kılıflı bir Contax makinesi duruyordu.

Tekrar aşağıya inerken salak salak, «Demek sandalyenin üstüne bıraktığımı unutmuşum,» dedim.

O başını salladı. «Ya da hırsız onu çekmeceden çıkardı, sonra almayı unuttu,» diye karşılık verdi. Sesinde hissettiğim alay gölgesinin gerçek değil de, kendi suçlu vicdanımın ürünü olduğunu düşündüm. Yapmacık olmayan bir neşeyle,

«Hiç değilse makinem elimde,» dedim.

«öteki eşyaların da bu kadar çabuk bulunacağını umalım,» dedi.

Elimden geldiği kadar hevesli bir sesle, aynı kanıda olduğumu söyledim. Köche'nin çalışma odasına bir daha girdik.

«Tabakayla zincirin değerleri ne kadar?» diyè sordu.

Dikkatle düşündüm. «Güç bir soru,» dedim. «Tabaka sekizyüz, zincir de beşyüz frank kadar olmalı. Her ikisi de hediyeydi. İğne gerçi onlar kadar pahalı değil ama, benim için manevî değeri büyüktür. Filmlere gelince,» Omuz silktim. «Onlara da üzülürüm tabii ama...»

«Anlıyorum. Sigortalıydı, değil mi? Yani tabakayla zincir.»

«Hayır.»

Kalemini elinden bıraktı. «Böyle durumlarda kuşkunun her zaman hizmetkârlar üzerinde toplandığını bilirsiniz, mösyö. Önce onları sorguya çekeceğim. Bunu yal-

nız yapmak daha iyi olur. Henüz polis çağırmak istemeyeceğinizi umarım. Konuyu benim çözümleyebileceğime, hiç değilse çözümlemeye çalışacağıma güvenmenizi isterim.»

«Elbette.»

«Ayrıca bu esef verici durumdan konuklara söz etmemenizi de rica ederim.»

«Etmem elbette.»

«Teşekkür ederim. Bu tatsız olayların bir otelin ününe çok zarar verdiğini umarım anlarsınız. Ben sorgularımı tamamlar tamamlamaz size haber veririm.»

Kendimi çok rahatsız hissederek oradan ayrıldım. Köche benden diğer konuklara birşey söylemememi istemişti. Kendime kalsa bu isteğine seve seve uyardım. Bu konu ne kadar az yayılsa, üzerinde ne kadar az durulsa, o kadar sevinirdim. Oysa Beghin haberin bütün otel konuklarına duyurulmasında direnmişti. Çok açık seçik söylemişti bunu. Patırtı çıkar, demişti bana. Çıkarmalıydım. Üstelik bir de zavallı hizmetçiler karışıyor, du işin içine. Çok, ama çok tatsız bir durumdu gerçekten. Çok da gereksizdi bana göre. Meğer ki benim bilmediğim bir nedeni olsun. Casusların sigara tabakalarıyla, saat köstekleriyle ne gibi bir ilgisi olabileceğini hiç anlayamıyordum. Acaba Beghin bu uydurma soyguna dayanıp casusu tutuklamayı mı planlıyordu? Saçma! Kanıt neredeydi? iki rulo filmim şu ana kadar çoktan develope edilmiş, çöp tenekesini boylamış olmalıydı. Tabaka ile zincir ise zaten yoktu. Bu sorunları çözümlemenin bir tek mantıklı yolu vardı, önce casusu teşhis et-

mek, sonra da onu elinde benim makinemle yakalamak. İlenim makinemle! Ama...

Son birkaç basamağı koşar adım çıkıp odama daldım. Korkularımı doğrulamak için birkaç saniye yetti. I:vet, bu benim makinemdi. Suçlayıcı kanıt büyük bir nezaketle geri verilmişti bana.

Can sıkıntısı içinde mayomu giydim. Beghin'e yalan da söyleyebilirdim. Makineler benim haberim olmadan değiştirilmiş de diyebilirdim. Suçsuz olduğumu savunabilirdim. Günün her saatında makineyi çıkarıp seri numarasını kontrol etmem beklenemezdi ya! Eğer kurnaz davranırsam Beghin'in arada geçen onsekiz saatlik süre içinde benim makinesiz kaldığımı bilmesi gerekmezdi. Meğer ki casusu yakalasın. İşte o zaman kuyruğum sıkıştı demekti. Belki Beghin bu yüzden tutukladığı .idamı yeniden serbest bırakmak zorunda bile kalabilirdi. Hoş adamı kırılan kilitlerle, çalınan zincir hikayeleriyle yakalama olanağı da yoktu ya. Ama olsun,o iş Beghin'i ilgilendirirdi. Ben bu oyunda bir piyondum. Kapana kısılmış bir fareydim, içimden kendime acıma duygularım kabardı. Mayom sırtımda, durup aynaya baktım. Zavallı aptal! Şu bacakların sıskalığına da bak! Dönüp odamdan çıktım. Ben merdivenlerden inerken Schimler'le Köche'nin çalışma odasına girip kapıyı kapadıklarını gördüm. Schimler! Göğüs boşluğumda bir su kısma oldu. Bir belâ daha. Bugün Schimler'in odasınn da aramam gerekiyordu.

Plajdaki Fransız çiftin yanına Vogei'ler yerleşmişti.. Amerikalılar denizdeydi. Ben Duclos'a doğru yürüdüm.

Şezlonglardan birini onun yanına çektim ve oturdum. Hemen çalışmaya başladım.

«Siz görmüş geçirmiş bir insansınız, efendim. D yarlı bir konuda size akıl danışmak isteyecektim.»

Yüzünü katıksız bir zevk ifadesi sardı. Ciddi bir ha reketle sakalını sıvazladı. «Ne tecrübem varsa emriniz de, Mösyö Vadassy,» dedi. Sonra gözlerini döndürerek, «Belki de Amerikalı genç matmazel konusunda öğüdümü istiyorsunuz...» diye sırıttı.

«Efendim?»

O kıkır kıkır güldü. «Utanmanıza gerek yok, dostum. Genç Matmazele bakışlarınız zaten herkesin dikkatini çekti. Ama iki kardeş birbirinden hiç ayrılmıyorlar aksi gibi, değil mi? İnanın bana, dostum; bu işlerde gerçekten oldukça tecrübeliyimdir.» Sesini kısıp bana doğru eğildi. «Matmazelin de size baktığını farkettim.» Sonra sesini daha da kıstı, bundan sonraki cümlesini kulağıma fısıldadı diyebilirim. «Özellikle mayonuzu giydiğiniz zaman ilgisi daha çok artıyor.» Yine kıkır kıkır güldü.

Yüzüne soğuk soğuk baktım. «Benim söyleyeceğim şeyin Matmazel Skelton'la ilgisi yoktu,» dedim.

«Yok muydu?» Üzülmüş görünüyordu. «Yazık,» diye mırıldandı.

«Şu anda beni üzen, edamdan bazı değerli eşyaların çalınmış olması.»

Burnunun üstüne oturttuğu kulpsuz gözlüğü öylesine titredi ki sonunda düşüverdi. Hemen yakalayıp yerine yerleştirdi.

«Bir soygun mu yani?»

«Evet, öyle. Bu sabah kasabaya inmiştim. Birisi odama girip bavulumu kırarak açmış, sigara tabakamı, altın saat zincirimi, pırlanta kravat iğnemi ve iki rulo filmimi almış. Çalınan malların toplam değeri ikibin frangı geçiyor.»

«*Müthiş* bir şey!»

«Bu kayıp beni çok üzüyor. Özellikle iğnenin hatırası büyüktü.»

«*İğrenç* birşey!»

«Gerçekten öyle. Köche'ye şikâyet ettim. Şimdi hizmetçileri sorguya çekiyor. Ama... zaten esas size danışmak istediğim nokta da burası mösyö. Köche'nin işi yürütüş biçimini beğenmiyorum. Galiba kaybın büyüklüğünü anlamıyor. Acaba konuyu polise bildirsem iyi eder miyim?»

«Polis, ha!» Duclos heyecanından titriyordu. «Tabii/ Bu iş tam polisin işi. İsterseniz ben de sizinle karakola kadar geleyim.»

Ben acele acele, «Ama Köche bu işe polisi sokmamak gerektiğini söylüyor,» dedim. «Kendisi hizmetçileri sorguya çekecek. Belki de bekleyip bunun sonucunu öğrenmek daha iyi olur.»

«Ha, evet, belki gerçekten daha iyi olur.» Polisten böyle çarçabuk vazgeçilmesi onu üzmüştü. «Ama...»

«Teşekkür ederim efendim,» dedim, «öğüdünüz çok yararlı oldu. Benim kanılarımı doğruladınız.» Gözlerinin Vogel'lere ve Fransızlara doğru kayışını izledim. «Bu konunun aramızda kalacağını söylememe gerek yok herhalde. Bu devrede biraz dikkatli davranmakta yarar var.»

Başını salladı. «Elbette. Lütfen unutmayın ki iş ad mı olarak bütün bilgim, bütün tecrübem emrinizdedir. Bana güvenebilirsiniz.» Durakladı, kolumu çekiştird" «Kuşkulandığınız kimse var mı?»

«Yok. Kuşku tehlikeli şeydir.»

«Öyledir ama...» Sesini kısıp yine kulağıma fısıldamaya başladı. «Şu İngilizi hiç düşündünüz mü? Şidde seven bir adam! Hayatını da neyle kazandığı hiç bel değil. İşi yok, gücü yok. Üç aydır burada. Hem bakın size bir şey daha söyleyeyim. Bu sabah kahvaltıdan sonra bana gelip ikibin frank borç istedi. Paraya çok ihtiyacı var. Ayda yüzde beş de faiz vermeye razı.»

«Red mi ettiniz?»

«Hemen. Çok kızdım. Parayı Cezayire gitmek için istiyormuş. Ne diye benim paramla Cezayire gitsin? Herkes gibi çalışsa olmaz mı? Karısında da bir terslik var ama anlayamıyorum. Adamın Fransızcası zaten çok bozuk. Biraz kaçık olduğu ortada.»

«Odamdan onun mu hırsızlık yaptığını düşünüyorsunuz?»

Duclos bilmiş bilmiş gülümsedi, elini itiraz eder gibi kaldırdı. «Yok, efendim, öyle bir şey düşünüyor değilim. Yalnızca ihtimal olarak ortaya attım.» Çok girift hukukî bir konuyu tartışır hali vardı. «Yalnızca adamın işi gücü olmadığını, paraya ihtiyacı olduğunu, çaresizlik içinde kıvrandığını söylüyorum. Çaresiz olmasa ayda yüzde beş faiz teklif eder mi? Beklediği bir paranın gelmediğini söyledi bana. Binbaşıyı suçluyor değilim. Yalnızca ihtimal.»

Amerikalılar denizden çıkıyordu. Ayağa kalktım.

«Teşekkür ederim, efendim. Bu ihtimali gözden uzak tutmayacağım. Bu arada, lütfen kimseye birşey söylemeyelim. Belki daha sonra yine konuşuruz.»

«Soruların sonucu ortaya çıkınca, değil mi?»

«Evet.» Eğilip selâm verdim.

Ben yanlarına varıncaya kadar Skelton'lar Fransız çiftle ve Vogel'lerle sohbete başlamışlardı. Konunun ne olduğu belliydi zaten. Beghin'in emirlerini Duclos nasıL sa harfi harfine yerine getirecekti.

Odalara asılı duyuruya aldırmayan Skelton, otel havlularından birine kurulanmaktaydı.

Beni, «Ah!» diye karşıladı. «Son haberler geliyor.»

Kızkardeşi yana çekilip bana gölgede yer açtı. «Gelin, oturun. Mösyö Vadassy! Artık Köche'yle gizli konuşmak yok. Bize herşeyi anlatacaksınız. Hem de doğrusunu.»

Oturdum. «Öyle kaçtığım için özür dilerim ama, oldukça tatsız bir şey oldu.»

«Ne! Yine mi?»

«Korkarım öyle. Bu sabah ben kasabadayken birisi bavulumu açmış, içinden birşeyler almış.»

Skelton sanki bacakları kesHivermiş gibi yanıma çöktü. «Deme! Gerçekten tatsızmış. Değerli bir şey var mı?»

Listeyi tekrarladım.

«Ne zaman oldu dedin?» Bunu soran kızdı.

«Ben kasabaya indiğimde. Saat dokuzla on buçuk arasında.»

«Ama biz sizi dokuz buçukta Binbaşıyla konuşurken gördük.»

«Evet ama odamdan dokuzda çıkmıştım.»

Skelton bana doğru eğildi. «Bana bak, sakın Binbaşı seni lâfa tutarken karısı bu işi yapmış olmasın?»

Kız atıldı. «Sus Warren, bu ciddi bir durum. Herhalde hizmetçilerden biri yapmıştır.»

Skelton sabırsızlıkla homurdandı. «Nedenmiş? Usandım ben bu işlerden. Ne zaman birşey çalınsa herkes hemen bir hizmetçi, bir uşak bir kapıcı bulmaya, suçu onun üstüne yıkmaya hazır. Eğer o kadar ciddi olacaksak, bu sabah Baba isviçreli'nin koridorlarda ne diye dolaştığını da bilmemiz gerek, öyle değil mi?»

«Orası Mösyö Vadassy'nin odasının bulunduğu taraf değil. Sizin odanızın numarası kaç. Mösyö Vadassy?»

«Altı.»

Mary Skelton kollarına güneş yağı sürmeye başlamıştı. «Gördünüz mü? Binanın ta öteki tarafında. Benim odamla arasında bir tek oda var. Orada da Köche'nin arkadaşı kalıyor.»

Bir avuç kum alıp parmaklarımın arasından akıttım.

Dalgın bir sesle, «O kaç numara oluyor?» diye sordum.

«Ondört galiba. İsviçreliye gelince, onun dolaştığı falan yoktu. Koridora beş frank düşürmüş, onu arıyordu.»

«Köche ne diyor. Mösyö Vadassy?»

«Korkarım hizmetçilerden kuşkulanıyor.»

Kız inançla, «Elbette,» dedi. «Warren süslü tavırlar takınmaya bayılır. Böyle durumlarda suçlunun klepto-

mani hastalsğına tutulmuş bir zengin olması gerektiğini hepimiz okumuşuzdur. Aslında mutlaka az para kazanan fakir bir köylü kızı çıkar. Tabakayı götürüp sevgilisine hediye etmek istemiştir.»

«Yanında da bir altın zincir, bir pırlanta iğne, iki rulo da filmle, öyle mi?»

«Belki parası iyice bitmiştir.»

«Ya da belki bu işi yapan Ducjos veya Binbaşıdır. Binbaşı meselesini anlatsana, Vadassy?»

Onlara Binbaşının hayat hikâyesini anlatmayı yersiz buldum. «Yalnızca dünkü olaydan ötürü özür dilemek istemiş,» dedim. «Yattaki adam kayınbiraderiymiş. Onun_ la para konusunda aralarında bir anlaşmazlık geçmiş. Kayınbiraderi konuyu yeniden açınca Binbaşı da çileden çıkmış. Karısının bu işe çok üzüldüğünü, aslında kendisini delilikle suçlamak istemediğini söyledi.»

«Hepsi bu mu? Peki sana ne diye anlattı?»

«Sanırım olay onu çok utandırmış. Ben o sıra plajda bulunmadığım için beni seçmiş olmalı.» Binbaşının sonradan Duclos'dan da özür dilediğini, ondan da para istediğini söyleyecek değildim. «Binbaşıyla karısı zaten gidiyorlar ve...»

Kız yine konuştu. «Sözün kısası, bize kendi işimize bakmamız, başkalarının işine burnumuzu sokmamamız söyleniyor, Warren,» dedi. «öyle değil mi, Mösyö Vadassy?»

Demek istediğim gerçekten de buydu. Ama fena halde kızardım ve hemen itiraza geçtim. Warren Skelton sözümü kesti. «Burnuma içki kokusu geliyor! Gel, Va-

dassy, bu sefer biz ısmarlıyoruz. Zaten denize giremezsin. Neredeyse öğle yemeğine oturacağız.»

O içkileri almaya gittiğinde ben kızkardeşiyle terastaki masalardan birine oturup konuşmaya başladım. Kız,

«Warren'in sözlerini ciddiye almayın,» dedi. Gülümsüyordu. «Daha çocuk sayılır. Yurt dışına ilk defa yolculuk yapıyor. Üniversiteyi yeni bitirdi.»

«Siz Avrupa'ya daha önce de gelmiş miydiniz?»

Hemen cevap vermedi. Duymadı sandım, önemli birşey söyleyecekmiş gibi tereddüt ediyordu. Sonra omuzlarını hafifçe kaldırdığını gördüm. «Hayır, ben de daha önce gelmedim.» Bana gülümsedi. «Warren bana sîzin esrarlı bir yanınız olduğunu söylüyor.»

«Öyle mi?»

«Sır saklayan birine benziyormuşsunuz. Bir insanın birden fazla dili su gibi konuşmanın normal olmadığını da söylüyor. Galiba sîzin casus ya da ona benzer heyecanlı biri olduğunuzu umuyor.»

Yine kızardığımı hissettim. «Casus mu?»

«Ona aldırmamanızı söyledim ya!» Yine gülümsedi. Gözleri zeki bakıyordu. Neşeliydi de. Birden ona durumu anlatmak için dayanılmaz bir istek duydum. Gerçekten de saklayacak sırrı olan biriydim. Onun desteğine, acımasına, yardımına ihtiyacım vardı. Masaya doğru eğildim.

«Acaba...» diye başladım ama sözümün sonunu getiremediğim gibi ne istediğimi de hemen unuttum. Çünkü o anda ağabeyi elinde içki tepsisiyle görünmüştü. Belki de iyi olmuştu Warren'in o sıra gelişi.

«Garsonların hepsi terasta çalışıyor,» dedi. «Ben de içkileri kendim getirdim.» Bardağını kaldırdı. «Eh Mösyö Vadassy, dua edelim de hizmetçinin sevgilisi senin sigara tabakasını beğensin!»

Kız, «İki rulo filmi de,» diye ekledi. «Onları da unutmamak gerek.»

ONİKİ

ÜLTİMATOM

öğle yemeğinde pek bir şey yiyemedim.

Bir kere, başım yine ağrımaya başlamıştı, ikincisi,, çorbamla birlikte, masaya Köche'den bir de haber gelmiş bulunuyordu. Eğer Mösyö Vadassy yemekten sonra odasına uğrayacak kadar vakit ayırabilirse otel müdürü memnun olacaktı. Evet, Mösyö Vadassy bu vakti ayırabilirdi. Ayıracaktı da. Yine de bu işte beni tedirgin eden şeyler vardı. Ya Köche zavallı fakir bir hizmetçinin suçlu olduğuna inanmışsa? O zaman ne yapacaktım? Budala Beghin böyle durumları hiç hesaba katmamıştı. Bahtsız kız elbette suçu inkâr edecekti. Ben ne diyecektim peki? öylece durup çileden çıkan Köche'nin suçsuz kıza esip yağmasına seyirci mi kalacaktım? Adamın onu uydurma bir hırsızlıkla suçlamasına göz mü yumacaktım? Korkunç bir durumdu bu, korkunç.

Oysa bunun için üzülmem boşunaymış. Hizmetçi kız hiç de tehlikede değilmiş.

Ben terastan ayrılırken Duclos karşıma dikildi.

«Polisi çağırmaya karar verdiniz mi. Mösyö Vadassy?»

«Henüz vermedim. Köche'yle görüşmeye gidiyorum.»

Sakalını üzgün üzgün sıvazladı. «Düşündüm de, her geçen saatin hırsızın çıkarına işlediğini hatırladım.»

«Orası öyle ama...»

«Bir iş adamı olarak size hemen harekete geçmenizi öğütlerim. Köche'ye karşı sert davranın. Mösyö Vadassy.» Sakalını hırsla bana doğru uzattı.

«Öyle yapacağım. Mösyö Duclos. Ben...»

Oradan kurtulmadan önce Vogel'ler yanımıza yaklaştı. İkisi de benimle el sıkışıp, kaybımdan dolayı üzüntülerini belirttiler. Mösyö Duclos gevezeliğinin bu kanı_ tı karşısında en küçük bir utanma belirtisi göstermiyordu.

«Mösyö Vogel de benim gibi polisin hemen çağrılması gerektiğini düşünüyor,» dedi.

Vogel, «Beşbin frank epey bir kayıp sayılır,» deyiverdi. «Kuşkusuz, polisin işi bu. Mösyö Roux da aynı kanıda, öteki konukların eşyalarının güvenliğini de düşünmek zorundayız. Madam Martin daha şimdiden mücevherleri için kaygılanmaya başladı. Mösyö Roux onu yatıştırdı ama, hırsız bir an önce bulunmazsa otelden ayrılmak zorunda kalacağını da söyledi. Köche'nin bu işi daha ciddiye alması gerekir. Beş bin frank!» diye Duc-

los'un verdiği rakkamı tekrarladı. «Epey bîr kayıp gerçekten.»

Madam Vogel de, «Elbette öyle,» dedi.

Duclos sesinde bir zafer kokusuyla, «Görüyorsunuz ya, polisi çağırmak şart,» diye tartışmayı aklınca bir so_ nuca bağladı.

Mösyö Vogel fısıldayarak, «Kuşkularınıza gelince, şimdilik polise onları anlatmamakta yarar var sanıyorum,» dedi.

«Kuşkularım mı?» Duclos'a baktım. Gözlerini bakışlarımdan kaçırmak nezaketini gösterdi. Elleri gözlüğünü düzeltmekteydi.

Mösyö Vogel hoşgörüyle gülümseyerek, «Çok iyi anlıyorum,» dedi. «Yakınımızda bulunan İngiliz uyruklu birisi hakkında emin olmadığımız bir kuşkuyu ifade etmek şimdilik doğru olmaz, değil mi?» Göz kırptı. «Böyle işleri tedbirli biçimde yürütmek gerek.»

Madam Vogel de neşeyle, «Evet, evet,» diye katkıda bulundu.

Hiç bir kuşkum bulunmadığına dair birşeyler mırıldanarak kendimi oradan kurtardım. Duclos oldukça cüretli bir reklâmcı olacağa benziyordu.

Köche'yi odasında beni bekler buldum.

«A, geldiniz mi, Mösyö Vadassy. Lütfen girin.» Kapıyı arkamdan kapattı. «Oturmaz mısınız? iyi. Şimdi işimize başlayalım.»

Ben kendi rolümü ele aldım. «Bana iyi haberler vereceğinizi umarım, Mösyö Köche. Bu bekleyiş insanı altüst ediyor.»

Çok ciddi görünüyordu.

«Korkarım ki sorgularım hiç bir sonuca varamadı,» dedi.

Kaşlarımı çattım. «Bu kötü.»

«Çok kötü. Gerçekten çok kötü!» Önündeki kâğıda hakti, işaret parmağıyla üzerine bir iki kere tık tık vurdu, sonra yine bakışlarını yüzüme çevirdi. «Burada çalışan herkesi, bu arada garsonları ve bahçıvanı bile sorguya çektim. Birinden birinin olaya biraz ışık tutabileceğini umdum.» Durakladı, sonra devam etti. «Fakat bana bu hırsızlıktan hiç haberleri olmadığını söylerken hepsinin doğru söylediğine içten inanıyorum.»

«Yani konuklardan biri mi yaptı demek istiyorsunuz?»

Bir an cevap vermedi. Anlayamadığım bir nedenle, kendimi daha da tedirgin hissetmeye başladım. Sonra ağır ağır başını iki yana salladı. «Hayır, Mösyö, konuklardan biri yaptı demek istemiyorum.»

«O halde dışardan biri mi?»

«O da değil.»

«E, peki?»

Masanın üzerinden bana doğru eğildi. «Ben bu olayın polis çağırılmasını gerektirdiği kanısına vardım,» dedi.

İşler sarpa sarıyordu. Beghin bana polisin çağrılmamasını söylemişti.

«Ama bunu isteyemezsiniz,» dedim. «Doğacak skandali düşünsenize!»

Dudakları gerildi. Karşımdaki yepyeni bir Köche'ydi. O uyuşuk, miskin, rahat, yumuşak adam gitmiş, ye-

rine katı, işini biien bir yönetici gelmişti. Havada birden bire çirkin bir gerginlik oluştu.

Acı bir sesle, «Ne yazık ki otelimin ününe gelecek zarar çoktan geldi bile,» dedi. «Yalnızca konuklarımın olayı bilmesi ve aralarında tartışması yetişmiyormuş gibi, üstelik içlerinden birine muhtemel suçlu gözüyle de bakıyorlar.»

«Bunu işittiğime üzüldüm. Ben...»

Sözlerime hiç aldırmadan devam etti. «Ben sizden sorgularımı bitirinceye kadar kimseye birşey söylememenizi rica etmiştim. Mösyö,» dedi. «Oysa siz çenenizi tutmak bir yana, konuyu öteki konuklarla en tatsız ve bL çimsiz şekilde tartışmışsınız.»

«Ben yalnızca polisi çağırıp çağırmamak konusunda Mösyö Duclos'a danıştım. Eğer o bir gevelik ettiyse özür dilerim.»

Sesinde alaya çok benzeyen bir tonla karşılık verdi. «Peki, Mösyö Duclos'un size cevabı ne oldu, sorabilir miyim?»

«Polisi çağırmamı öğütledi. Ama ben sizin isteğinize uyarak...»

«O halde aynı kanıda birleşiyoruz demektir. Polisi arayabilirsiniz.» Elini telefona uzatıyordu. «Ben size karakolu arayayım.»

«Bir dakika. Mösyö Köche!» Eli telefonun üstünde durakladı. «Ben size yalnızca Mösyö Duclos'un önerisinin ne olduğunu söyledim. Kendi görüşüme göre polisin çağrılmasına hiç bir gerek yok.»

Elini telefondan geri çektiğini görünce rahatladım.

Ağır ağır dönüp gözlerime baktı. Her kelimenin üstüne basa basa,

«Bunu istemeyeceğinizi biliyordum,» dedi.

Elimden geldiği kadar sevimli görünmeye çalışa-ı.ık, «Konuyu sizin polisten çok daha iyi biçimde sonuçlandıracağınızdan eminim,» dedim. «Başınıza dert açmak istemem. Eğer çalınan eşyalar bulunabilirse ne âlâ. Bulunamazsa... eh, o zaman da ne yapalım deriz! Polis bu durumda yardımcı olmaktan çok tatsızlık nedeni olur.»

«Size inanıyorum, mösyö.» Bu sefer sesindeki alay çok belirgindi. «Polisin gelmesinin durumu tatsızlaştıracağını düşündüğünüze inanıyorum.»

«Anlayamadım.»

«Öyle mi?» Yüzüne anlamlı bir gülümseme yayıldı. «Ben yıllardan beri otelcilik mesleğindeyim. Daha önce de sizin gibi davranan kişilerle karşılaştığımı söylersem lütfen bunu kabalığıma yormayın. Artık dikkatli davranmayı öğrenmiş bulunuyorum. Siz bu uydurma hırsızlığı hana ilk anlattığınızda sigara tabakanızı kaybettiğinizi söylemiştiniz. Ben size altın tabaka dediğinizi ima ettiğimde biraz durakladınız, sonra işin içinden sıyrılmak için tabakanın altın ve gümüş karışımı olduğunu söylediniz. Biraz fazla kurnaz bir buluş, dostum. Odanıza girdiğimizde, yerde yatan bir makas kırığı gördüm. Makasın geri kalanı da yatağınızın üzerindeydi. Bunlara iki kere baktınız ama, birşey söylemediniz. Neden? Bavulun bununla açıldığı pek belliydi. Yine de görmemezlikten geldiniz. Makasın bir önemi olmadığını biliyordu-

nuz. Çünkü bavulun kilidinin nasıl kırıldığını da biliyordunuz. Kendiniz kırmıştınız kilidi.»

«Olmayacak şey! Ben...»

«Sonra fotoğraf makinesi söz konusu olunca gerçekten kaygılandınız. Size sandalyenin üzerinde duran makineyi gösterdiğimde sevinciniz de gerçekti. Bir an için bir eşyanızın gerçekten kaybolmuş olmasından korktuğunuz o kadar belliydi kü»

«Ben...»

«Tabakanın değeri konusunda da bir hatâ yaptınız. Sizin anlattığınız tür tabakalar en azından binbeşyüz frank eder. Gerçi hediye olduğunu söylediniz ama, yine de fiyatını yüzde elli eksik sanmanız pek olağan bir durum değil. Genellikle bir şey kaybeden insanlar bunun tersini yapmak eğilimindedir.»

«ömrümde bu kadar...»

«Beni şaşırtan tek şey, bu hareketlerinizin nedeni. Böyle olaylarda eşyasının çalındığını ortaya atan konuk genellikle otele polis çağırmakla ve öbür konuklara söylemekle tehdit eder, ve bunları yapmamak için de bir para ister. Erkeklerden çok kadınlar baş vurur bu yola. Otellerin bu tip olayları karşılayabilmek için pay ayırdıklarını bilmeyen yoktur. Ama siz ya bu işin acemisisiniz, ya da benim bilmediğim bir niyetiniz var. Belki bana bu niyetinizin ne olduğunu anlatmak istersiniz.»

Ayağa kalkmıştım. Haksız yere suçlanmak genellikle insanı şaşırtır. Ama gerçekten suçluyken yakalanmak şaşırmaktan çok öfkelendirir. Ben de öfkemden deliye dönmüştüm.

«Bu canavarca bir suçlama, mösyö,» diye kekeledim, «ömrümde bu derece büyük harekete uğradığımı hatırlamıyorum. Ben... derhal...»

«Polis mi çağıracaksınız?» diye ilgiyle sordu, «işte telefon. Ya da belki polisi çağırmak istemiyeceksiniz.»

Elimden geldiği kadar gururla, «Bu soytarılığı daha çok uzatmak niyetinde değilim,» dedim.

«Çok zekisiniz.» Sandalyesinin üzerinde geriye yaslanarak ön ayaklarını havaya kaldırdı. «Sizden kuşkulanmıştım, Vadassy. Özellikle Perşembe günü polis karakolunda geçirdiğiniz o uzun saatlardan sonra. Fransız polisleri ellerinde çok ciddi bir dayanak olmadıkça insanların otel odalarını aramaya kalkışmazlar. Pasaport özrü biraz zayıftı. Komiserle tekrar karşılaşmak istemiyişinizi anlıyorum. Bu soytarılığı daha çok uzatmama isteğinize de katılıyorum. Ben de bu düşünceyle, faturanızı hazırladım zaten. Lütfen bundan size acıdığım anlamını çıkarmayın. Aslında bana kalsa sizi hemen polise teslim eder, ya da bir saat içinde otelimden çıkıp gitmenizi isterdim. Ama karım böyle yaparsak öteki konukların işi daha da büyüteceğine inanıyor. O benden daha pratik kafalı bir insandır. Onun kararlarına her zaman saygı gösteririm. Réserve'den yarın sabah erken saatta ayrılacaksınız. Durumu arkanızdan polise bildirip bildirmemem, arada geçen süre içinde otelde nasıl davranacağınıza bağlı. Şimdi buradan çıkınca diğer konuklara şikâyetinizin yersiz olduğunu, kayıp eşyaları kendinizin yanlış yere koyup, sonradan bulduğunuzu, kilidi de yanlış anahtarla açmaya çalıştığınız için kendinizin bozduğunuzu söylemenizi istiyorum. Herhalde bu hikâyeyi

inandırıcı kılabilir, tecrübesiz kişilere yutturabüirsinî/ Anlaşıldı mı?»

Elimde pek azı kalan gururuma sarılıp mümkün ol duğu kadar vekarlı davranmaya çalıştım. «Çok iyi anlı yorum, mösyö. Zaten bu inanılmaz davranışından son ra otelinizde daha uzun süre kalmaya da niyetim yoktu.»

«İyi. işte faturanız.»

Faturayı içinde hatâ bulacakmış gibi, dikkatle ince ledim. Çocukça bir şeydi bu yaptığım. Ama o anda za-ten kendimi pek çocuk hissediyordum. Faturada bir yan-lışlık yoktu. Param da ucu ucuna yetişiyor gibiydi. Köc-he parayı elimden alırken hepsini ödememi beklemiyor-muş da pek şaşmış gibi davrandı.

O makbuzu hazırlarken ben boş bakışlarla duvarda asılı deniz yolları tarifesine baktım. Makbuz elime ge-linceye kadar tarifeyi iki kere okuyup bitirmiştim.

O, «Teşekkür ederim. Mösyö,» dedi. «Gelecekte yi-ne otelimize gelmenizin bizi mutlu edeceğini söyleye-miyeceğim için özür dilerim.»

Eğilip selâm verdim. «Zaten böyle bir şeyi umsanız da hayal kırıklığına uğrardınız,» deyip odadan çıktım.

Odama vardığımda her yanım titriyordu. Odamdaki havluların, masanın üstünde duran meyve dolu tabağın, çarşaflar dışında otele ait taşınabilir eşyaların hepsinin alınıp götürülmüş olduğunu görünce durum daha da kö-tüye gitti. Kafamı musluğun altına uzatıp su içtim, bir sigara yaktım, sonra pencerenin yanındaki sandalyeye oturdum.

Köche'ye neler söylemem gerektiğini düşünüyor-dum. O alaycı gülümsemeyi yüzünden silecek birkaç şey

söyleyebilirdim elbette. Az sonra titremem hafifledi. Bütün bunlar benim değil, Beghin'in suçuydu. Bu kadar çocukça bir planın nasılsa başarısızlığa uğrayacağını bilmesi gerekirdi. Evet, gerçi o planı da başarısızlığa uğutan benim dikkatsizliğim, benim beceriksizliğimde Ama ben böyle hırsızlık numaralarına alışkın bir insan değildim ki! İçimi haklı bir öfke kapladı. Beghin'in beni böyle küçültücü bir duruma düşürmeye ne hakkı vardı? Eğer herkes gibi benim de haklarımı savunacak bir konsolosum olsa, buna cesaret edemezdi elbette. Zaten neye yarayacaktı bütün bu saçma planlar? Yoksa Beghin yaptığım oyunun ortaya çıkmasını mı istiyordu aslında? Yaptığı çılgın bir deneyin kobayı mıydım ben? Belki de öyleydi. Ne fark ederdi zaten? Şimdi önemli olan bir tek şey vardı. Eğer Beghin ortaya çıkıp ağırlığını koymazsa, ben sabahleyin otelden ayrılmak zorundaydım. O zaman ne olacaktı? Herhalde karakolda bir hücreye atılacaktım. Belki de hemen Beghin'e telefon edip durumu anlatmam gerekirdi...

Ama daha bunu düşünürken bile, yapamıyacağımı biliyordum. Aslında korkuyordum Beghin'den. Köche'nin durumu anlamasından dolayı beni suçlayacağından korkuyordum. Ayrıca tekrar karakola götürülüp o pis hücreye tıkılmaktan da korkuyordum.

Pencereden dışarıya baktım. Deniz karşımda masmavi, buruşuk bir çarşaf gibi uzanıyordu. Çok sakindi. Onun dibinde ne korku, ne kuşku, ne de güvensizlik vardı. Şimdi odamdan çıkıp plaja gidebilir, denize girer, körfezin dışına doğru yüzüp kaybolurdum istersem. Kollarım iyice yorulup, kıyıya dönemiyecek hale gelinceye

kadar açılırdım. Kulaçlarım gittikçe daha ağırlaşır, daha güçleşirdi. Sonunda artık yüzemez, bir süre sonra da batardım. Sular ciğerlerime dolarken çırpınır, yaşama umuduna yeni baştan sarılırdım tabii. Ne pahasına olursa olsun yaşamak! Ama artık geri dönemeyecek koşullan da çoktan hazırlamış olacaktım. Bir iki saniye bu eziyeti çekecek, sonra kendimden geçecektim. Sonra ne olacaktı? *Joseph Vadassi* (adımı kesinlikle yanlış yazarlardı) *adli bir Yugoslav vatandaşı dün St. G ati en'd e yüzerken boğulmuş, kurtarma çabaları hiçbir sonuç vermemiştir. Cesedi henüz bulunamamış olup...* falan filân. O kadar. Başka ne olacak? Ceset çürüyüp gidecek işte.

Sigaram sönmüştü. Pencereden fırlattım, kalkıp gardroba doğru yürüdüm, kapağını açarak aynada kendime baktım. «Deliriyorsun galiba,» dedim kendime. «Bir an kendini öldürmeyi düşünüyorsun, sonra kendi kendine konuşmaya başlıyorsun. Kendini toplasan fena olmaz. Haydi bakalım. Hem o kadar belli etmeye de gerek yok. Omuzlarını ne diye öyle kasıyorsun? Erkek güzeli yarışmasına girmiyorsun ya! Kaslarının sana en küçük bir yaran bile yok. Sana gerekli olan birazcık zekâ. Belki de durum senin sandığın kadar ciddi değil. Unutmaman gereken esas nokta, şu anda saatin üç olduğu. Gece yarısına kadar geçecek dokuz saat içinde, Contax'm sahibini bulmak zorundasın. O kadar. Çok da güç sayılmaz, öyle değil mi? Yalnızca odalarını araman yeter. Önce şu Schimler denilen adamdan başlayalım. En uygunu o. Bir kere sahte isim kullanıyor. Alman olduğu halde İsviçreliyim diyor. Büyük kaygılar içinde. Ayrıca

Köche'yle de bir yakınlığı var. Köche'nin durumu bilebileceğini de aklından çıkarma. Belki de polisi karıştırmadan seni bir an önce buradan kapı dışarı etmek istemesi bu yüzden. O da bir fikir. Henüz yenilmiş sayılmazsın, Vadassy. Ama dikkatli ol. Aklını kullan. Bir kere yakayı ele verdin. Bir daha aynı şeyi yapma. Eğer aradığın adam oysa, onu yakalayabilecek kadar zeki davranmalısın. Tehlikeli biri o. Dün gece kafana vurup bu Allahın belâsı başağrısına sebep olan o. Odasının numarasını biliyorsun. Kız sana verdi. Ondört numara. Binanın öte yanında. Ama daha önce adamın nerede olduğunu anlamalısın. *Dikkatli ol! Haydi, marş!»*

Aynaya arkamı döndüm. Evet, marş. Schimler'in nerede olduğunu anlamalıyım. Genellikle terasta tek başına otururdu. Önce oraya bakmak gerekiyordu.

Kimseyle karşılaşmadan hole indim, parmak uçlarıma basa basa pencereye yürüdüm. Evet, işte oradaydı. Her zamanki gibi piposu ağzında, kitap okuyordu. Bir an ona baktım. Ne güzel bir başı vardı. Bu adamın casus olabileceğini düşünmek kolay değildi.

Kalbimi katılaştırmaya çalıştım. Sen işine bak, dedim kendi kendime. Aslında kesinlikle emin olmadıkça, hiç kimsenin casus olduğuna inanamazdı insan. Hem bu sefer sorun, benim özgürlüğümle bir başkasının özgürlüğü arasında seçim yapmaya dayanıyordu. Schimler elbette kuşkulu bir insandı. Pekâlâ öyleyse!

Yeniden yukarıya çıktım. Odamın dışında durakladım. Buradan alacağım birşey var mıydı? Bir silâh? Saçma! Bu iş o tür işlerden değildi. Yalnızca odasını gözden geçirecektim o kadar. Kalbim deli gibi çarparak

odamın önünden geçtim, koridor boyunca yürümeye başladım. O sırada içimde yeni bir korku belirdi. Ya birine rastlarsam? Skelton'lara ya da Vogel'1ère! Bu tarafta bulunuşumu onlara nasıl açıklayabilirdim? Ne işim vardı burada? O sırada, üzerinde 'Banyo' yazılı bir kapının önünden geçtim. Demek gerekirse buraya girebilir, banyo yapıyormuş gibi görünebilirdim. Ama karşıma kimse çıkmadı. Az sonra kendimi ondört numaralı kapının önünde buldum.

Bir işi düşünce durumundan hareket durumuna çevirmek kolay değil. Birinin odasını aramak, düşünürken insana kolay gibi görünüyor. Aynanın önünde kendime bakarken içimde en küçük bir kararsızlık yoktu. Oysa iş uygulamaya gelince, kapıyı açıp odaya girmek söz konusu olunca, duruma pek de kolay denemezdi. Anlaşılan insanoğlu sandığından daha uygar bir yaratıktı. Engel olan duygu yalnızca yakalanma korkusu değildi çünkü. İçimize işleyen bir inançtı. Başkasının özel hayatına burnunu sokmanın hoş olmadığı inancı. İşte karşınızda yabancı bir kapı, yabancı bir kapının kulpu, onun gerisinde de bir yabancının yaşamından parçalar. Kapıyı açmak, iki âşığı gözetlemek kadar ayıp.

İçimde kabaran bu suçluluk duygusuyla boğuşarak orada bir iki saniye durdum, o duyguyu bir sürü küçük ve somut nedenlere ayırdım. Belki Mary Skelton yanılmıştı. Belki karşımdaki oda bir başkasının odasıydı. öğle yemeğini daha yeni yemişti. Schimler'in aşağıda bir yere iyice yerleşmesi için biraz zaman bırakmam gerekirdi. Bu işten zaten birşey çıkmayacaktı. Adam fotoğraf makinesini elbette saklamış olmalıydı. Ayrıca kapı

kilitli olabilir, ben açmağa uğraşırken birisi geçip beni görebilirdi. Belki birisi...

Bu duruma bir tek çözüm yolu vardı. İçeriye kaçamak pozlarla girmeyecektim. Beni bir gören olur, ya da odada birini bulursam, yanlışlık yaptığımı söyleyip özür dilerdim. Mösyö Skelton'un denize gireceğim zaman kendisine uğramamı rica ettiğini söylerdim. Yanlış numaralı oda. Özür dilerim. Eyvallah. Meğer ki beni gören Skelton'iardan biri olmasın. Ama o kapının dışında biraz daha dikilirsem birisi beni er geç görecekti, içime derin bir soluk çekip kapının kulpunu tuttum ve çevirdim. Kilitli değildi. Eşikte durup kapıyı ittim. İçerde kimse yoktu. Bir an durakladım, sonra içeriye girip kapsyı arkamdan kapattım. Başarmıştım işte.

Çevreme bakındım. Oda benimkinden küçüktü. Mutfakların bulunduğu arka bahçeye bakıyordu. Pencerenin dışındaki sarmaşıklar içeri giren ışığın da büyük kısmını engelliyordu. Pencereden elimden geldiği kadar uzak durmaya çalışarak Schimler'in bavulunu aradım. Adamın bavulu bulunmadığını anlamam pek uzun sürmedi. Belki eşyaları dolap ve çekmecelere yerleştirmiş, bavulunu depoya kaldırmıştır diye düşündüm. Çekmecelere baktım. En üsttekinin dışında hepsi boştu. Üst çekmecede beyaz, çok kullanılmış bir gömlek, gri bir kravat, küçük bir cep tarağı, topukları delik iki çift çorap, bir takım da yıkanmış fakat ütülenmemiş çamaşır vardı. Bunların yanında bir kutu toz sabunla bir kutu Fransız pipo tütünü duruyordu. Fotoğraf makinesi yoktu. Kravatın etiketine baktım. Berlin'de bir mağazanın etiketiydi. Çamaşırlar Çekoslovak malıydı. Gömlek ise Fransızdı.

Musluğa yürüdüm. Ustura, sabun, diş fırçası ve macunu da Fransızdı. Gardroba yöneldim.

Kocaman, geniş bir dolaptı. Dizi dizi askılar, aşağıda da ayakkabı koymak için raflar. Burada bir tek elbise ile bir pardesü asılıydı. O kadar. Elbise koyu griydi. Ceketin dirsekleri biraz tirfillenmişti. Pardesünün ise eteğinde bir yırtık vardı.

Demek çekmecedekilerle bunlar. Mösyö Heinberger'in giyim kuşamının tümünü oluşturuyordu. Çok garip! İnsanın Réserve gibi bir yerde kalacak kadar parası varsa herhalde bundan çok giyim eşyası da olması gerekirdi.

Hoş bu beni ilgilendirmezdi ya! Benim aradığım fotoğraf makinesiydi. Şiltenin altını yokladığımda da bir sonuç çıkmadı. Daha doğrusu fırlamış yaylardan birinin elimi çizmesinden başka sonuç çıkmadı. Bu oda sinirime dokunmaya başlıyordu artık. Aradığımı bulamıyacağım belliydi. Çıkıp gitme zamanı gelmişti. Ama yapmam gereken bir şey daha vardı.

Bir daha dolaba yürüdüm, elbiseyi çıkarıp ceplerini aradım, ilk ikisi boştu. Ama göğüs cebinde parmaklarım ince kitap gibi birşeye değdi. Çekip çıkardım. Bir değil iki kitapçık vardı elimde. Kitap da değil, pasaport. Biri Alman, biri de Çekoslovak.

önce Alman pasaportuna baktım. Bindokuzyüz otuz birde Emi! Schimler'e verilmişti. Mesleği gazeteci, doğum yeri Essen, doğum tarihi 1899. Bu şaşılacak şeydi doğrusu. Ben Schimler'i kırk yaşından epey fazla sanıyordum. Vize sayfalarına baktım. Çoğu boştu. Yalnız Fransa için iki vize. Tarihi 1931. Bir de Sovyetler Birli-

ği için 1932 tarihli bir dizi vize. Rusyada iki ay kalmıştı. Geçen aralık ayında aldığı İsviçre vizesi de buradaydı. Daha sonra bu yılın mayıs ayında alınmış Fransa vizesi. Çek pasaportuna geçtim.

Buraya da Schimler'in şaşmaz resmi yapıştırılmıştı ama, isim Paul Czissar olarak görünüyordu. Ticarî temsilci. Doğum yeri Brno, tarihi 1895. Pasaportun verilme tarihî 10 Ağustos 1934. Üzerinde bir sürü Alman ve Çek vize damgaları. Anlaşılan Bay Czissar Berlin'le Prag arasında epey gidip gelmişti. Uzun çabalardan sonra en son damganın tarihini okuyabildim. Bu yılın 20 Ocağı. Yani sekiz ay önce.

Pasaportlara öylesine gömülmüştüm ki, koridordaki ayak seslerini kapının önüne gelinceye kadar duymadım. Duysam da elimden ne gelirdi zaten? Kapının kulpu dönünceye kadar ancak pasaportları ceketin cebine tıkıp elbiseyi dolaba fırlatabildim.

Birkaç saniye boyunca beynim de, vücudum da uyuşmuş gibi oldu. Aptal aptal durup kapının tokmağına baktım. Bağırmak geliyordu içimden. Dolaba saklanmak, pencereden atlamak, yatağın altına kaçmak istiyordum. Ama hiçbirini yapmadım. Durup baktım yalnızca.

Derken kapı açıldı, Schimler içeriye girdi.

ONÜÇ

YA . . . . ., YA DA . . . . .

önce beni görmedi.

Kapıdan girerken elindeki kitabı yatağın üstüne fırlattı, sonra dönüp çekmecelere doğru yürümeye çalıştı.

O anda gözlerimiz karşılaştı.

Önce sarsıldığını gördüm. Sonra ağır ağˆr çekmeceye yürüdü, tütün kutusunu çıkardı. Piposunu doldurmaya koyuldu.

Sessizlik dayanılır gibi değildi. Sanki göğsüme bir ağırlık bastırıyor, soluk almamı güçleştiriyord j. Basımdaki atar damarları kulaklarımla duymaya başlamıştım. Sersem gibi onun piposunu dolduruşuna, tütünleri parmağıyla sıkıştırışına bakıyordum.

Sonunda konuştu. Sesi çok düzgün, hemen hemen rahat gibiydi.

«Korkarım burada değerli birşey bulamayacaksınız.»

«Ben buraya...» Hemen sustum. Pipolu eliyle bana susmamı işaret ediyordu.

«İtiraza kalkışmayın. Size karşı anlayış göstermek istiyorum, buna inanın. Sizin mesleğinizde olanlar bazı tehlikeleri göze almak zorundadırlar. Göze aldıktan sonra da, hiç birşey bulamamak herhalde umut kırıcı olmalı. Hele...» Piposunu yakmaya başlamıştı. Devam et_ ti. «... bu tehlikeler insanı cezaevine götürebilecek nitelikteyse.» Ağzından bir duman bulutu üfledi. «Şimdiii... Otel müdürüyle burada mı görüşmek istersiniz, yoksa odasına mı gidelim?»

«Onunla görüşmek istemiyorum ki! Buradan hiçbir şey almadım.»

«Onu biliyorum. Alınacak birşey yok ki! Yine de odama davetsiz girdiğinizi hatırlatmak zorundayım.»

Dağılan aklım yavaş yavaş yerine gelmeye başlıyordu.

«Aslına bakarsanız...» diye söze başladım. Ama devam edemeden önce sözümü kesti.

«Hah, ben de bunu bekliyordum. Bir insan söze 'Aslına bakarsanız' diye başladı mı genellikle her zaman yalan söyler. Ama devam edin. Neymiş işin aslı?»

öfkeden kızarmıştım.

«İşin aslı bavulumdan bazı değerli eşyaların çalınmış olması,» dedim. «Sizin almış olabileceğinizden kuşkulanıyordum .Mösyö Köche işi pek ciddiye almadığı için kendi gözümle görmek istedim.»

Acı acı gülümsedi. «Haa, anlıyorum. En iyi savunma taktiği saldırıdır. Ben sizi tehdit ediyorum, siz de beni. Şanssızlığınız odanızdan hırsızlık yapılması konusu-

nu Köche'yle daha önceden konuşmuş olmam.» Sustu. «Hesabınızı ödemişsiniz galiba.»

«Buradan haksızlık sonucu ayrılmak zorunda kalıyorum.»

«Bu da haksızlığın karşılığı mı?»

«isterseniz öyle kabul edin. Yine de, yanıldığımı anlıyorum. Suçlu siz değilsiniz besbelli. Yapabileceğim tek şey sizden özür dileyip izninizi istemek.» Kapıya doğru harekete geçtim.

Bir iki adım atıp önüme geçti. Ciddi bir sesle,

«Korkarım buna izin veremem,» dedi. «Yapılacak en iyi hareket Mösyö Köche'yî buraya çağırmak olacak.» Zili çalmak üzere ilerledi. Kalbim yerinden çıkacak gibi çarpıyordu.

«Hiç bir şey almadım,» dedim. «Hiç bir şeyinize zarar vermedim. Beni hiç bir şeyle suçlayamazsınız.» Sesim gittikçe yükseliyordu.

«Sevgili Mösyö Vadassy, polis sizi zaten tanıyor,» derken sesi yorgun ve bezgindi. «Bu yeter de artar bile. Durmadan konuşmak hoşunuza gidiyorsa konuşabilirsiniz tabii. Ama bundan sonrasını komisere anlatın. Buraya hırsızlık amacıyla geldiniz. Bulduğunuz bahaneleri bana değil polise söyleyin.»

Çaresizdim. Kurtulabileceğim yolu bulmak için çırpmıyordum. Şimdi Köche buraya gelirse, yarım saat içinde kendimi karakolda bulacaktım. Elimde oynayabilecek bir kozum kalmıştı. Oynadım.

«Peki şikâyeti kim yapacak?» dedim. «Mösyö Heinberger mi. Mösyö Emil Schimler mi, yoksa Brno'lu Mösyö Paul Czissar mı?»

Bu sözlerime elbette bir tepki bekliyordum ama, gördüğüm tepkinin büyüklüğü beni bile şaşırttı. Adam ağır ağır dönüp gözlerime baktı. Çökük yanakları ölü gibi sararmış, gözlerindeki alaycı ifadenin yerini soğuk bir nef_ ret kaplamıştı. Bana doğru ilerledi. İstemiyerek bir adım geriledim. Durdu.

«Demek basit bir otel hırsızı değilsiniz!» dedi.

Alçak sesle, şaşırmış gibi bir tonda söylemişti bunu. Yine de sesinin tonunda beni korkutan bir şey vardı.

«Hırsız olmadığımı söylemiştim,» dedim.

Birden ilerledi, gömleğimin göğsünden tuttu, beni kendine doğru çekti. Suratlarımızın arasında birkaç santim kalmıştı. O kadar şaşalamıştım ki, mücadele etmeyi bile unuttum. Konuşurken beni ağır ağır öne arkaya sallamaya başladı.

«Hırsız değilsiniz ama adi bir casussunuz. Hem de kurnaz bir casus.» Dudakları nefretle kıvrıldı. «Herkese utangaç ama bilgili bir lisan hocası gibi görünüyorsunuz. Romantik görünüşlü, masum gözlü biri. Ne zamandır bu işte çalışıyorsun Vadassy? Asıl adın ne? Seni bu işe onlar mı seçti, yoksa dayak yiye yiye mi zorlandın?» Beni hızla itti. Geriye doğru sendeleyip duvara çarptım.

Yumruğu sıkılı tekrar üstüme doğru yürürken kapıya vurulduğunu duydum. Bir an sessizce birbirimize baktık. Sonra doğruldu, kapıya yürüyüp açtı. Gelen garsonlardan biriydi.

«Zil mi çaldınız efendim?» dediğini duydum.

Schimler bir an kararsızlık geçirdi, sonra,

«Özür dilerim,» dedi. «Zile yanlışlıkla çarptım. Gidebilirsin.»

Kapıyı kapadı, sırtını dayadı, gözlerini bana dikti. «Şansın varmış doğrusu,» dedi. «Yıllardır bu kadar sinirlenmemiş, böylesine kendimi kaybetmemiştim, öldürecektim seni.»

Sesimin titremesine engel olmaya çalışarak, «Şimdi sinirinizi yendiğinize göre belki aklı başında konuşabiliriz,» dedim. «Bir süre önce en iyi savunma taktiğinin saldırı olduğunu söylüyordunuz. Bana casus demeniz galiba bu taktiğin çocukça bir uygulaması. Öyle değil mi?»

Cevap vermedi. Kendimi toplamaya başlamıştım. Sandığımdan kolay düzelecekti durum. Şimdi ilk iş, fotoğraf makinesini ne yaptığını anlamaktı. Sonra garsonu tekrar çağırır, telefonla Beghin'i arardım.

«Eğer başıma ne kadar dert açtığınızı bilseydiniz daha anlayışlı davranırdınız,» diye devam ettim. «Dün başıma vurduğunuz yerin ağrısı hâlâ geçmedi. O iki rulo filmi de yok etmediyseniz, polis gelmeden önce bana geri vermenizi istiyorum. Bu işler açıklığa kavuşmadan Paris'e gitmeme izin vermiyorlar. Umarım mantıklı davranırsınız. Fotoğraf makinesini nereye sakladığını sorabilir miyim?»

Kaşlarını çatmış dikkatle yüzüme bakıyordu. «Eğer bu bir tuzaksa...» diye başladı, fakat sustu. «Neden söz ettiğinizi hiç anlamıyorum,» dedi.

Omuzlarımı kaldırdım. «Saçmalıyorsunuz. Beghin dîye birini hiç duymadınız mı?»

Başını hayır der gibi iki yana salladı.

«O halde yakında duyacaksınız. Kendisi Milli Güvenlik örgütüne bağlı olarak çalışıyor. Donanma güven-

ligi kısmında. Merkezi Toulon'da. Bu size birşey hatırlatıyor mu?»

Yavaş adımlarla odanın ortasına yürüdü. Kendimi savunmaya hazırlandım. Gözümün ucuyla zilin bulunduğu yeri de kontrol altında tutuyordum, iki adımda varabilirdim oraya. Bir daha kımıldarsa fırlayacaktım. Kımıldamadı. Olduğu yerde durdu.

«Galiba biz ayrı ayrı konulardan söz ediyoruz, Vadassy,» dedi.

«Sanmıyorum,» diye gülümsedim.

«O halde korkarım sizi pek anlayamıyorum.»

Sabırsızlıkla içimi çektim, «inkâr etmeye değer mi? Lütfen aklınızı başınıza toplayın. Makinemi ne yaptınız?»

«Bu saçma bir şaka mı?»

«Olmadığını yakında anlayacaksınız.» işi yeterince iyi yürütemediğimi farkedince sabırsızlanmaya başlamıştım. «Polisi çağırsak fena olmayacak. İtirazınız var mı?»

«Polise mi? Neden olsun? Hemen çağırın.»

Belki blöf yapıyordu ama, ben de tedirginleşmiştim. Ortada makinenin oluşturacağı kanıt yokken ben neye dayanabilirdim ki? Taktiği değiştirmeye karar verdim. Bir iki saniye yüzüne bakıp sırıttım. «Biliyor musunuz galiba aptalca bir yanlışlık yaptım ben,» dedim.

Gözleri yorgun yorgun bana baktı.

«öyle olduğundan emin olmaya başladım.»

İçimi çektim. «Sizi bu kadar rahatsız ettiğim için özür dilerim. Kendimi çok budala hissediyorum. Duclos olsa bu durumdan ne kadar hoşlanırdı.»

«Kim?» Soru tabanca gibi patlamıştı.

«Bay Duclos. Biraz fazla geveze ama, yine de sevim_ li adam.»

Kendini güçlükle tutuyordu. Yanıma yaklaştı. Sesi tehlikeli denebilecek kadar sakindi. «Kimsin, ne istiyorsun?» diye sordu. «Polis misin?»

«Polisle ilgim var...» Bunu iyi bulmuştum doğrusu. «Adımı da zaten biliyorsunuz. Bütün istediğim biraz bilgi. Makinemi ne yaptınız?»

«Ne dediğini hâlâ anlamadığımı söylersem?»

«O zaman sizi sorguya çekilmek üzere polise teslim ederim. Ayrıca..» Onu dikkatle izliyordum. «Saklamaya çabaladığınız şeyi de açıklarım. Yani adınızın Heinberger olmadığını.»

«Polis onu zaten biliyor.»

«Farkındayım. Bu arada bölge polisinin zekâsına ve ehliyetine de hiç güvenim olmadığını belirtmek isterim. Şimdi anladınız mı ne demek istediğimi?»

«Açık konuşmak gerekirse hayır.»

Gülümsedim, yanından geçip kapıya doğru ilerledim. Kolumu yakalayıp beni çevirdi. Hırçın bir sesle,

«Dinle beni, sersem,» dedi. «Sana yemin ederim kî sorduğun şeyler hakkında zerre kadar...» Sustu. Bir karar vermiş gibiydi. «Otur, Vadassy,» dedi bîrden. Sesi yine alçaktı.

«Ama...»

«Otur. Şu koltuğa.»

Oturdum.

«Şimdi dinle. Senin kafandan geçenleri bilemem ama, her nasılsa benimle ilgili bazı yargılara varmış gibi görünüyorsun. O yargılar her neyse, onları benim kim-

ligimi gizlememle ispatlamaya kalkıyorsun. Madem saklanıyorum, demek kuşkuların doğru... öyle değil mi?»

«Aşağı yukarı.»

«Pekâlâ öyleyse. Benim Heinberger adını kullanmamın seninle hiç bir ilişkisi yok. Nedenlerini Mösyö Köche biliyor. Polise gerçek adım bildirildi. Sana gelince, sen bu nedenleri hiç bilmediğin halde, beni haberim olmayan bilgileri vermeye zorluyor, vermezsem sırlarımı açıklayacağını söylüyorsun. Bu da tamam mı?»

«Tamama yakın. Tabii eğer istediğim bilgiyi gerçekten bilmiyorsan.»

Bu son söze aldırmadı. Yatağın ucuna oturdu. «Nasıl farkına vardığını bilemiyorum. Herhalde sana bura polisi söylemiş olmalı. Sonra gardropdaki pasaportları buldun. Ne olursa olsun, bu lâfların daha fazla yayılmasını durdurmak zorundayım. Seninle çok açık konuştuğumun farkındasındır sanırım. Seni durdurmam gerek! Bunu yapabilmek için de tek çarem sana kendi nedenlerimi anlatmak. Zaten nedenlerimin bir garipliği yok. Bu durumda olan bir tek ben değilim.»

Sustu ve piposunu yeniden yaktı. Bir soluk çekerken gözlerime baktı. Aynı alaycı ifade yine yerleşmişti bakışlarına. «Sanki söyleyeceklerimin tek kelimesine, inanmayacakmışsın gibi bir halin var, Vadassy.»

Kabaca, «inanacağımdan hiç emin değilim,» dedim..

Kibriti söndürdü. «Göreceğiz. Ama bir şeyi unutma. Sana güveniyorum. Tabii başka çarem olmadığı bir gerçek. Seni sözlerime inanmaya zorlayamam.»

Bunu izleyen sessizlikte bir soru gizliydi sanki. Bir an için zayıfladığımı hissettim. Ama yalnızca bir an için.

«Kimseye güvenemem,» dedim.

içini çekti. «Madem ki direniyorsun, pekâlâ. Ama anlatacaklarım oldukça uzun bir hikâye. 1933'te başlıyor...»

«Berlin'de sosyal-demokrat bir gazetenin yazı işleri müdürüydüm. Gazetenin adı *Telegrafblatt'dı.»* Omuzlarını kaldırdı. «Şimdi artık çıkmıyor. Kötü gazete sayılmazdı. Yanımda oldukça iyi gazeteciler çalışıyordu. Sahibi Doğu Prusya'lı bir fabrikatördü, iyi adamdı. Reformcuydu. Ondokuzuncu yüzyıl ingiliz liberallerine hayrandı. Godwin'e, John Stuart Mill'e falan bayılırdı. Strese. mann öldüğünde enikonu mateme girmişti. Arasıra bana gazeteye basılmak üzere yazılar yazıp gönderirdi, insanların kardeşliğine değinen, sermaye ile emek arasındaki kavgaya son verilmesinin şart olduğunu, bunu belki isa'nın yoluna giderek başarabileceğimizi savunan yazılar. İşçileriyle çok iyi geçinirdi doğrusu. Ama sanıyorum fabrikası pek kâr etmiyordu. Derken yıl 1933 oldu.

«Savaş sonrasındaki Alman sosyal demokrasisinin kötü yanı, bir eliyle koruduğunu öteki eliyle tokatlamasıydı. Hem kapitalistlerin işçiyi sömürmesine hak veriyor, hem de işçilerin kendilerini savunmak için örgütlenip kapitalistlere kafa tutmasına hak veriyordu. Taviz denen şeyin sınırsız olanaklar yaratabileceğine inanmış gibiydi. Weimar anayasasıyla bir Utopia yaratmak niyetindeydi. Reform herşeye yeterdi. Yamaya yamaya herşeyi yenileştirmek mümkündü. En tehlikelisi de, o sıra sosyal demokrasinin, hırçınlığı iyiniyetle yenmenin

mümkün olduğuna inanmasıydı. Kuduz köpeği okşaya okşaya yumuşatmak gerektiğini savunuyordu. Oysa 1933 yılında Alman sosyal demokrasisi yine o köpek tarafından ısırılıp, ve acılar içinde can verdi.

{{*Telegrafblatt* gazetesi ilk kapatılan gazetelerden biriydi. Matbaamızı iki kere bastılar, ikinci seferinde makinelerin bulunduğu yeri el bombalarıyla tahrip ettiler. Bununla bile yenilmedik. Bize gazeteye benzer bir şey basabilecek bir matbaacı bulduk. Üç hafta sonra o adam da gazetemizi basmaktan vazgeçti. Polisin kendisini ziyaret ettiğini söylüyordu. Aynı gün, gazetenin sahibinden bir telgraf geldi, işinden çok zarar ettiği için gazeteyi satmak zorunda kaldığını bildirmekteydi. Satın alan* bir Nazi subayıydı, ödemeyi Detroit bankasının bir çekiyle yaptığını da biliyorum. Ertesi gece beni evimde tutuklayıp karakolun hücresine kapattılar.

«Orada üç ay tuttular. Hiç bir şeyle suçlamıyorlardı. Sorguya bile çekmediler. Sorduğum zaman bana durumumun incelendiğini söylemekle yetindiler. En kötüsü ilk ayıydı. Yeni yeni alışırken. Polisler aslında fena adamlar değildi. Bir tanesi bana yazılarımı okuduğunu bile söyledi. Üç ayin sonunda beni Hanover yakınında bir toplama kampına gönderdiler.»

Bir an durakladı.

«Herhalde toplama kampları hakkında epey şey duymuşsundur,» diye devam etti. «Duymayan kalmadı. Ama bildikleri genellikle yanlış. Sanki o kamplarda habire lastik coplarla insanların dişlerini döküyorlarmış gibi anlatıyorlar. Durmadan midelere tekme, durmadan işkence, parmak kırma... Öyle değil aslında. Ya da daha

doğrusu, benim kaldığım kampta öyle değildi. Nazi vah. seti insanlığa bu kadar bile yakın değil. Saldırdıkları yer insanın zihni. Onbeş gün tek başına hücrede kalmış bir adamın çıkışını görsen ne demek istediğimi anlardın. Kuramsal açıdan bu toplama kamplarında da başka cezaevlerindeki gibi vakit geçirmek mümkün. Ama yalnızca kuramsal olarak. Bana kalırsa bunu yapabilen çıkmadı. Disiplinin derecesi inanılacak gibi değil, insana iş veriyorlar. Bir yığın taşı başka bir yere taşımak, sonra yine eski yerine taşımak gibi. Bir an duraklar, ya da sırtının ağrısını geçirmek için doğrulursan, hemen dayak ve bir haftalık hücre cezası hazır. Tutukluların başını bir an bile boş bırakmıyorlar. Nöbetçileri durmadan değiştiriyorlar. İzlemekten bezmesinler diye. Tutukluları kam_ pın çevresinde makineli tüfek namluları altında yürütüyorlar. Yemek diye haşlanmış lahana ve kereviz sapı veriyorlar. Bu pisliği yerken bile ensende makineli hazır. Adamın biri bu makineliden öylesine etkileniyordu ki, her yemek yiyişinde kustuğunu hatırlıyorum. Ben oradayken iki kişiyi hastaneye kaldırdılar. Kuvvetten kesilmiş, ayakta duramıyacak hale gelmişlerdi, ilk başta insan buna karşı gelmeye, mücadele etmeye çalışıyor. On_ lar buna hazır, içinde başkaldıran ruhu kırmak için hemen işe koyuluyorlar. Sık sık dayak, sık sık hücre cezası buna yetiyor. Bir yandan direnirken, aklının yavaş yavaş kaymaya başladığını farkediyorsun. Ben bir dereceye kadar strateji bilirim. Hemen sinmiş gibi görünmeye çalıştım. Kolay olmadı, insanin gözünden anlıyorlar. Eğer onlara bakarken yakalanırsan, gözünden aklının hayvan gibi değil de insan gibi çalıştığını anlarlarsa, ha-

pı yuttun demektir. Gözleri yere dikmek şart. Sana lâf söyleyen nöbetçiye asla bakmayacaksın. Bunda çabucak uzmanlaştım. öylesine uzmanlaştım ki, belki gerçekten ötekilerin durumuna gelmiş olduğuma, aslında kendi kendimi kandırdığıma inanmaya başladım. O kampta tam iki yıl kaldım.»

Piposu sönmüştü. Avucuna başaşağı edip dalgın dalgın vurmaya başladı.

«Günün birinde komutanın odasına götürüldüm. Bana eğer Alman vatandaşlığından çıktığımı belirten bir kâğıt imzalar, ülkeden çıkıp bir daha dönmemeyi kabul edersem, gitmeme izin vereceklerini söylediler, önce bunu durumumu kontrol etmek için uyguladıkları o lanet olası oyunlardan biri sandım. Ama değildi. O akıl ermez Halk Mahkemesi bile beni suçlayacak bir neden bulamamıştı. Oradan kurtulmak için ne olsa imzalardım. Bundan sonra iznin gelmesi için üç gün beklemem gerekti. Bu süre içinde beni öteki tutuklulardan uzak tutmaya çalıştılar. Gurup dışında işler verip çalıştırdılar. Ama gece yine aynı yatakhanede yatıyorduk. O ara garip birşey oldu.

«Tutukluların aralarında konuşması yasaktı. Kurallar öylesine sıkıydı ki, gözleri yere dikme işi tutuklular arasında bile nöbetçilere karşı olduğu kadar geçerliydi. Eğer başka bir tutukluya bakarsan, nöbetçiler onunla konuşmak istediğini düşünebilirdi. Bu yüzden herkes yanındaki adamın yüzünü değil de, omuzlarını, ayaklarını tanır olmuştu. Bir gece yatakhaneye yürürken yanımdaki adamın benimle gözgöze gelmeye çalıştığını farkedince çok şaşırdım. Gri suratlı, kırk yaşlarında bir

adamdı. Kampa geîeîi altı ay olmuştu. Ne kadar çok dayak yediğine bakılırsa, komünistlerden biri olmalıydı. Nöbetçi yakınımızdaydı. Bana verecekleri izni geri almaları için sebep yaratmaktan ödüm kopmuştu. Elimden geldiği kadar çabuk yatağa girip battaniyemin altına saklandım, hareketsiz yattım.

«Tutukluların geceleri kâbus görmesi pek olağandı. Bazan kendi kendilerine uyku arasında mırıldanır, bazan bağırıp çağırırlardı. Böyle durumlarda nöbetçi gelir, sayıklayanın başına bir kova su boşaltırdı. O kampta zaten hiç bir zaman uzun boylu uyumadım. Ama o gece hiç uyumadım. Durmadan ertesi gün gideceğimi, buradan kurtulacağımı düşünüyordum. İki saat kadar sessizce yattıktan sonra, yanımdaki yatakta yatan o adamın mırıldanmaya başladığını farkettim. Nöbetçilerden biri gelip başına dikildi. Mırıltı kesilmişti. Nöbetçi gidince yine başladı. Bu sefer daha yüksek sesle konuşuyordu. Sözlerini anlayabiliyordum. Bana uyanık olup olmadığımı soruyordu.

«Hafifçe öksürdüm, uykumda döner gibi yaptım, sonra uyanık olduğumu iyice anlaması için içimi çektim. O zaman yeniden mırıldanmaya başladı. Bana Prag'da bir adrese gitmemi söylüyordu. Bir tek kere söyleyebilmişti. Nöbetçi tekrar geldi. Kuşkulandığı belliydi. Adam birden yatağında döndü, kollarını sağa sola savurup imdat diye bağırmaya başladı. Nöbetçi onu tekmeledi, uslu durmazsa başına bir kova su boşaltacağını söyledi. Adamın bir daha sesi çıkmadı. Ertesi gün izin belgemi elime verip beni Belçika'ya giden bir trene bindirdiler.

«Yeniden özgür olmaktan neler duyduğumu anlatmaya kalkmıyacağım. Önce epey güçlük çektim. Kampın kokusu bir türlü burnumun deliklerinden çıkmıyordu. Günün olmadık saatlarında uyuya kalıyor, kendimi rüyamda yine oraya dönmüş görüyordum. Bir süre sonra bunları yendim ve yeniden insan gibi düşünebilmeye başladım. Bir iki ay Paris'de kalıp oradaki gazetelerde ufak tefek işler gördüm. Ama dil yabancı olduğu için büyük güçlük çekiyordum. Yazılarımı iyi bir Fransızcaya çevirtmek için para harcamak zorundaydım. Sonunda Prag'a gitmeye karar verdim. Kamptaki adamın verdiği adrese gitmek aklımdan bile geçmiyordu. O konuda bir Alman'dan duyduklarım, durumu incelemek istememe yol açtı. Bana verilen adresin bir Alman komünist propaganda örgütünün merkezi olduğunu öğrendim.»

Pencereden dışarı bakmaktaydı. Sözün burasına gelince bana döndü.

«İnsanın iyi incelemediği bir şeye doğruymuş gibî inanarak yaşayıp gitmesi aslında çok garip. Bana da böyle oldu. Sanki kapkaranlık bir odada oturuyor, fakat duvarların ve halının rengini bildiğime inanıyormuşum gibi. Sonra birden birisi ışığı yakıverdi. O zaman renklerin hiç benim sandığım gibi olmadığını, hattâ odanın biçiminde bile yanıldığımı anladım. Komünizmden her zaman nefret edegelmiştim. Komünizme karşı yazılar yazmış, Marks'a, Engels'e serüvenci kuramcılar diye saldırmış, Lenin'in dahî bir gangster olduğunu söylemiştim. Dialektik maddeciliğin zıpır gençlere, yarı aydınlara göre bir düşünüş olduğunu yazmış, bu konuda ince, zarif espriler yapmıştım. Kendimi ne kadar da ze-

iki sanıyordum. Ama işin garip yanı, o ana kadar ne Marks'ı ne de Engels'i okumamıştım. Yalnızca akıllı bir Avrupalının kültürel eğitimi vardı bende. Bonn'da moda olan neo-Platonizm içime işlemişti. Oysa eski felsefelerden daha bayat şey yoktur dünyada. Ben de bir ondokuzuncu yüzyıl adamından başka birşey değildim.

«Başlangıçta pek tedbirli davrandım. Belki başımdan geçenler zihnimi etkilemiş olabilir, ya da çektiklerim yüzünden taraf tutmaya başlamış olabilirim diye korkuyordum. Ama yeni düşüncelerim değişmedi. Orada bir Alman daha vardı. Benim gibi bir sosyal-demokrat. 'Anti-Dühring'i onunla birlikte okuduk. O kadar etkisind_ kaldık ki, günlerce sabaha kadar tartıştık. Beni asıl şaşırtan, içimdeki düşmanlığın ölmeye başlamasıydı. Artık çevremdeki kişileri daha iyi anlayabiliyor, tarihin şemasını ilk defa olarak asıl durumuyla görebiliyor, değerlendirebiliyorum. Büyük bir hırsla okumaya sarıldım. Okudukça insanoğlunun trajedisini, dehasını, deliliğini, kaderini ve bu kadere doğru nasıl yürümekte olduğunu ilk defa olarak açık seçik gördüm.

«Bir süre sonra parti hesabına çalışmaya başladım. Asıl mesele Almanya'ya haber uçurmaktı. Gerçek haberleri. Bir gazete çıkardık. Adının önemi yok. Azar azar sınırdan içeriye kaçırmaya başladık. Çok ince kâğıda basıyorduk. Katlanınca kolaylıkla avuç içine sığıyordu. Kaçırma yöntemlerimiz çok çeşitli, bir kısmı da çok kurnazcaydı. Birkaç kere gazeteleri yağ geçirmez torbalara koyup lokomotifin makinesine bile soktuk. Berlin'de makineyi kontrol eden adam bunları alıyordu. Ama bir süre sonra Gestapo onu yakaladı. Yeni bir yol

bulmak zorunda kaldık, içimizden birinin Çek pasaportu «ılması, tüccar olarak Almanya'ya geçmesi, gazeteleri ve kanıtları birlikte götürmesi düşünüldü. Bu işe ben gönüllü oldum. Ufak tefek güçlüklerden sonra başardım.

«O yıl otuz kereden fazla Almanya'ya gidip geldim. Pek tehlikeli olmuyordu. İki esas tehlike vardı. Birincisi tanınmak ve yakalanmaktı. İkincisi ise gazeteleri benden alıp dağıtan adamın kuşku çekmesiydi. Gerçekten de öyle oldu. Onu hemen tutuklamadılar. Yalnızca izlediler. İkimiz bir banliyö tren istasyonunda buluşuyor, birlikte trene biniyorduk. Ben inerken kâğıtları trenin eşya filesinde bırakıyordum. O oradan alıp başka istasyonda iniyordu. Derken günün birinde tren kalktıktan sonra istasyona gelmeden durdu, bir gurup SS bindi. Bizim için mi yoksa başka şey için mi geldiklerini bilmediğimizden, hemen ayrı kompartmanlara geçip sessizce oturduk. Onu tutukladıklarını gördüm. Kendi sıramı bekliyordum. Yalnızca pasaportumu inceleyip geçtiler. Peşime adam taktıklarını ertesi gün Prag'a döndü, ğümde farkettim. Allahtan parti merkezine gitmeyecek kadar aklım vardı. Arkadaşlarımın şansı vardı daha doğrusu. Peşimdekiler kendilerini istedikleri yere götürmeyeceğimi anlayınca, en iyi yol olarak beni Almanya'ya götürüp benden bilgi almayı seçtiler. Anlaşılan gazetimizepey canlarını sıkmaya başlamıştı. Gazeteyi bulmak için ellerindeki tek koz da bendim. Almanya'daki dağıtıcılarımız önemli değildi. Onlar gazetenin beynini ele geçirmek çabasındaydılar. Kaçmam gerekiyordu. Çekoslovakya'dan da çıkmak zorundaydım. Çünkü Çek polisiyle ilişki kurmuş, benim hırsızlık suçundan aranan

bir Alman olduğumu, Çek pasaportumu hileli yoldan aldığımı bildirmişlerdi.

«isviçre'ye geçtiğimde beni kaçırmaya çalıştılar. Constance gölü kıyısında bir otelde kalıyordum. Oraya tatil için balık tutmaya geldiklerini söyleyen iki kişiyle dost olmuştum. Bir gün bana birlikte balığa çıkmayı teklif ettiler. Zaten canım sıkılıyordu. Gelirim dedim. O arada raslantı eseri olarak aslında İsviçreli değil, Alman olduklarını öğrendim. Bundan sonra Zürih'e geçtim. Beni izleyeceklerini biliyordum. Ama sınırdan bu kadar uzaktayken kaçırmaya kalkışamazlardı. Orada da uzun kalmadım. Prag'dan gelen bir telgraf bana Gestapo'nun asıl adımın Schimler olduğunu saptadığını haber veriyordu. Tabii Paul Czissar'ın Çek olmadığını çoktan beri biliyor olmalıydılar. Bir Alman Marksisti olduğum belliydi. Ama artık asıl kimliğimi öğrendiklerine göre, beni Almanya'ya geri getirmek için kaçırmak zorunda değildiler. O günden beri kaçıyorum, iki kere neredeyse yetişiyorlardı bana. isviçre, Gestapo ajanlarıyla dolmuş taşıyordu. Fransa'ya geçmeye karar verdim. Prag' daki dostlar beni Köche'ye gönderdiler. O da onlardandır.

«Bana çok dostça davrandı. Buraya geldiğimde cebimde metelik yoktu. Bana elbiseleri o verdi. Şimdi hiç bir eksiğim yok. Ama artık kaçamıyorum. Param yok. Köche de veremiyor, çünkü onda da yok. Buranın sahibi karısı. Ancak bedava kalmamı sağlayabiliyor, o kadar. Kadın onu kıskandığı için her dakika avucunun içinde tutmak istiyor. Otelde çalışmayı teklif ettim ama kadın istemedi. Şimdi burası da tehlikeli olmaya başladı. Bîr-

kaç hafa önce bir Gestapo ajanını Fransa'ya yollandığını duyduk. Böyle şeylerin kokusunu sansar gibi nasıl aldıklarını şaşmak gerekir. İnsan kaçmakta uzmanlaşınca bir altıncı duyu ediniyor. Tehlikeyi bilmeden seziyor. Görünüşümü değiştirmeye çok çalıştım ama yine de beni tanıdıklarını sanıyorum. Yolladıkları ajanın kim olduğunu tahmin ediyorum. Kesinlikle emin olmadan harekete geçmeyecektir. Tek şansım blöf yapmak. Sen beni iyice şaşırttın. Bir an için ajanın kim olduğunda yanıldığımı sandım. Köche seni basit bir sahtekâr diye sınıflandırmıştı.» Omuzlarını kaldırdı. «Aslında ne olduğunu bilmiyorum, Vadassy. Ama sana bu anlattıklarım gerçek. Şimdi ne yapacaksın?»

Yüzüne baktım. «Bilmiyorum,» dedim. «Bu hikâyeye inanabilirdim ama bir şey var. Asıl adının Schimler olduğunu anlamaları, durumunu neden daha kötüleştiriyor? Bunu anlatmadın. Eğer seni Czissar diye tanırken geri döndüremedilerse, asıl adını bildiklerinde neden döndürebilsinler?»

Gözleri benimkilere çakılıydı. Dudaklarının köşelerinin titrediğini gördüm. Heyecanını açıklayan tek belirti bu oldu. Cevap verirken sesi yine öyle yamyassı, tonsuz sayılacak cinstendi.

«Çok basit,» dedi yavaşça. «Karımla çocuğum hâlâ Almanya'da.»

•

Az sonra yine konuştu. «Beni Almanya'dan çıkarırken ailemi görmeme izin vermemişlerdi. Onları görmeyeli iki yılı geçiyordu. Kampa girerken karımın çocuğu alıp

Berlin dışında oturan babasının evine gittiğini duymuştum. Belçika'dan ve Paris'ten ona mektup yazdım. Yakında Fransa'ya ya da İngiltere'ye yerleşmemi, onları da getirtmemi kararlaştırdık. Oysa Paris'te ancak kendimi geçindirebilecek durumda olduğumu çabuk anladım. Londra'da da durum aynı olacaktı. Oralarda ben bir Alman mültecisinden başka bir şey değildim. Prag' da karşılaştığım biri bana komünistlerin insanları Almanya'dan çıkarmak için türlü yollar bildiğini söylemişti. Kanmı görmeyi, onunla konuşmayı oğlumu kucağıma almayı çok istiyordum. Kamptan aldığım adrese gitmemin ası nedeni de buydu. Almanya'ya girip çıkmanın kolay olmadığını, hattâ karımın çıkmasının hemen hemen imkânsız olduğunu çabucak öğrendim tabii. Yine de bir fırsat çıkınca kullanmak istedim. Çek pasaportuyla yaptığım yolculukların üçünde karımla gizlice buluştum.

«Kendilerini de yanıma alıp Prag'a götürmemi istedi. Yapmadım. Hiç bir gelirim yoktu. Oysa onlar babasının yanında rahatça oturuyorlardı. Çocuk okula gidiyordu. En iyisi böyle sürdürmekti bu işi.

«işler sarpa sarınca onları getirmediğime şükrettim. Varsın Gestapo beni yakalayıp geri getirsin elinden geliyorsa, diye düşündüm. Bu da nasılsa işlerine yaramıyacaktı. Partidekiler bir insanın ne kadar sadık olursa olsun er geç konuşturulabileceğini zaten biliyorlardı. Beni Prag'a kadar izledikleri belli olunca, parti merkezînin yeri hemen değiştirilmişti. Şimdi nerede olduğunu ben de bilmiyorum. Adresleri postane. Ama Gestapo çolc ince eler. Beni ille de geri istiyorlardı. Onları azımsa-

inak hatâsına düştüm. Çek pasaportum artık tehlikeli olmuştu. Karımın saklayıp buluştuğumuzda bana verdiği eski Alman pasaportumu kullandım. Her halde kimliğimi bu yüzden bulabildiler.

«Duyduğumda korkudan aklım başımdan gitti. Karımla oğlum rehin demekti. Ya dönecektim, ya da benim yerime karım tutuklanacaktı. Uzun uzun düşündüm. Benimle ilişki kurup bir ültimatom vermeleri gerekiyordu. O zamana kadar karım bir dereceye kadar güven içinde demekti. Gözlem altında tabii. Ama yine de güven içinde. Demek yapabileceğim bir tek şey vardı. Saklanmalıydım. Karımdan haber alıncaya kadar saklı kalmalıydım. Eğer babasının yanında rahatça oturuyorsa, o zaman onların bu işten usanıp benden umudu kesmelerini beklemeliydim. Daha sonra yeni bir pasaport uydurup karımı Almanya'dan çıkarmaya çalışabilirdim.»

Elindeki eski pipoya baktı. «Dört aydır bekliyorum,» dedi. «Hiç bir haber alamadım. Alman sansüründen çekindiğim için kendim yazamıyorum. Köche Toulon'da bir adres biliyor. Mektupları oradan göndertmeye çalıştı. Ama cevap gelmedi. Beklemekten başka çarem yok. Beni burada bulurlarsa elimden birşey gelmez. Yakında karımdan haber çıkmazsa zaten kendiliğimden geri dönmek zorundayım demektir. Yapabileceğim tek şey bu.»

Bir an sessizlik oldu. Sonra yüzüme bakıp hafifçe gülümsedi. «Sana güvenebilir miyim, Vadassy?»

«Elbette.» Daha başka şeyler de söylemek istiyordum ama beceremedim.

Teşekkür anlamında başını salladı. Ayağa kalkıp kapıya yürüdüm.

Omzunun üstünden hafif sesle, «Ya senin casusun ne olacak?» diye sordu.

Durakladım. Sonra, «Onu başka yerde arayacağım, Mösyö Heinberger,» dedim.

Kapıyı kaparken ellerini yüzüne kapadığını gördüm. Oradan çabucak uzaklaştım.

Uzaklaşırken yakınımda bir yerde bir kapının kapandığını duydum. Aldırmadım. Artık Mösyö Heinberger'in odasından çıkarken görülme korkum yoktu. Odama vardığımda Beghin'in listesini çıkarıp bir daha gözden geçirdim. Sonra kalemi elime alıp üç ismin üzerini çizdim. Albert Köche, Suzanne Köche ve Emil Schimler.

ONDÖRT

SALDIRGAN POLİTİKA

18 ağustos günü öğleden sonra, saat dört buçukta önüme otelin mektup kağıtlarından bir tane çekip masaya oturdum ve bir problemi çözmeye çalıştım.

O anda yanımda bir psikiyatr olsa, ruhsal durumuma büyük kuşkuyla bakar, bunda da haksız sayılmazdı, iki kere ikinin biraraya gelip bir komplo kurduklarına, beş etmeye çalıştıklarına bile inanabilecek haldeydim. Biraz kaçırmıştım galiba.

Uzun süre önümdeki beyaz kâğıda baktım. Sonra kaldırıp ışığa tuttum, kâğıdın markasını okumaya çalıştım. Sonunda üzerine yazmaya başlayabildim. Ağır ağır, açık seçik, bir tek cümle yazdım oraya:

«Eğer bir insanın üç sanığı saf dışı bırakması için üç gün gerekiyorsa, aynı insanın, diğer şartlar değişmek-

sizin, sekiz sanığı saf dışı etmesi için daha kaç gün geçmesi gerekir?»

Bir süre düşündüm, sonra altına «Cevap: Sekiz gün» diye yazıp altını çizdim.

Bunun altına bir sehpa resmi çizip oraya bir adam astım. Cesedin göğsüne CASUS diye yazdım. Sonra ona koca bir göbek ekledim, alnına ter damlacıkları kondurdum, adını BEGHİN olarak değiştirdim. Az sonra ondan da caydım. Önce göbeği kaldırdım, başına bir sürü saç ekledim, gözlerinin altına derin çizgiler çizip adını bu sefer VADASSY yaptım. Yanına cellâdı çizmekte pek başarılı olamadım. Çünkü isteğim yeterli değildi.

Sekiz gün! Oysa benim sekiz saattan daha az vaktim kalmıştı! Meğer ki Köche herşeye rağmen kalmama izin versin. Schimler onun arkadaşıydı. Onu benim sahtekâr olmadığıma inandırabilirdi... Ama bakalım Schimler'in kendisi inanmış mıydı sahtekâr olmadığıma? Belki en iyisi yeniden onun odasına gidip durumu açıklamaktı. Ama bunun ne yararı olabilirdi ki? Param kalmamıştı zaten. Réserve'de kalmama izin verilse bile, hesabımı ödeyemezdim. İşte Beghin'in unuttuğu konulardan biri de buydu. Beghin! Herifin salaklığı ve yeteneksizliği korkunçtu doğrusu. Soytarının, geri zekâlının biriydi. Ona içimden bütün duygularımı açıklayan bir nutuk çektim. Durumu sonradan değerlendirdiğimde görüyorum ki Beghin'in davranışlarını eleştirmek Réserve'de yapmış olduğum hatâlardan yalnızca bir tanesi. Belki de en affedilir olanı. Adamın aklından geçenleri ben o sıra nereden bilebilirdim? O gün öğleden sonra odamda oturup düşünürken adamın bana mantıksız bir ser-

sem gibi görünmesi çok normaldi. Konu üzerindeki bilgisi benim kadar olan, daha doğrusu benim kadar az olan herkes aynı sonuca varırdı.

Karaladığım kâğıdı yok edip önüme bir yenisini çek,, tiğimde saat beş olmuştu. Pencereden dışarıya baktım. Güneş batıya doğru kaymaya başlamıştı. Denizin yüzü parlak sıvı bir maden gibi görünüyordu. Karşı sahilin tepeleri, ağaçların üzerinden kızıl kızıl parlamaktaydı. Plajda bir gölgenin ilerlediğini gördüm.

Şu anda Paris'te olmak ne hoş olurdu diye düşündüm. Luxembourg Parkının ağaçları altında oturmak, çevrenin sessizliğini dinlemek... Orada şu anda kitap okuyan bir iki öğrenciden başka kimseler olmazdı. İnsan dünya dertlerini düşünmeden yaprakların hışırtısını dinleyebilir, kendini yoketme noktasına doğru ilerleyen uygarlığın ayak seslerini duymayabilirdi. Bu pirinç rengi denizden, bu kan rengi tepelerden uzak, yirminci yüzyılın trajedisini heyecanlanmadan düşünebilir, olsa olsa insanoğlunun durumuna uzaktan acımakla yetinebilirdi.

Oysa burası St. Gatien'di, Paris değil. Ben de Luxembourg parkında değil Réserve'deydim. Üstelik seyirci de değil, oyuncuydum. Kendimi toplayıp işimi düşünmek zorundaydım.

Skelton'lar, Vogel'ler, Roux ile Martin, Clandon - Hartley'ler ve bir de Duclos. Listeye umutsuz bakışlarla baktım. Önce Skelton'lar. Ne biliyordum onlar hakkında? Hemen hemen hiç birşey. Yalnızca anneleriyle babalarının gelecek hafta *Conte di Savoia* vapuruyla Avrupa'ya geleceğini, ve iki gencin Avrupa'ya ilk defa gel-

diğini. Bu kişileri hemen listeden silmek gerekirdi elbette. Birden durakladım. Neden elbette diyordum sanki? Eldeki verilerin tarafsız değerlendirmesi böyle mi yapılmalıydı? Hiç de değil. Skelton'lar hakkında bildiğim şeyler hep kendi anlattıklarıydı. Böyle düşünürsem, belki Schimler'i listeden silmekte de acele etmiş olabilirdim. Köche'leri de öyle. Ama o konuda hiç değilse Schimler'le Köche arasında geçen, ve Schimler'in sözlerini doğrulayan bir konuşmayı yakalamış bulunuyordum. Skelton'ların ise anlattıklarını kanıtlayacak hiç bir şey yoktu elde. Onları incelemek gerekiyordu.

Ya Vogeller? içimden gelen duygu onları da silmekti. Hiç bir casus Mösyö Vogel kadar iğrenç, sinir, dikkati çekecek bir tip olamazdı. Ama öte yandan, diğerleri de casusa hiç benzemiyordu. Onları da suya sabuna dokunmadan sorguya çekmeliydim.

Roux ile Martin? Roux'un çirkin aksanlı Fransızcasıyla kadının yoğun sevdasından başka dikkati çeken bir yönleri yoktu. Yine de incelenmeleri gerekiyordu.

Ciandon-Hartley'ler daha ilginçti. Onlar hakkında epey şey biliyordum. Hiç biri kanıtlanmamıştı ama, yine de ilginç şeylerdi. Bir de püf noktası vardı işin. Binbaşının parası yoktu, iki kere borç almaya çalışmıştı. Ayrıca Duclos'un söylediğine göre, beklediği bir para vardı ve o para gelmemişti. Çektiği fotoğrafların bedeli mi? Olabilir de... Duclos bana Binbaşının çok çaresiz durumda olduğunu söylemişti. O da doğru olabilir. Üstelik Madam Clandon-Hartley İtalyandı. Herşey birbirine pek güzel uyuyordu.

Ama ihtiyar Duclos inanılır bir tanık sayılmazdı. Hayal gücünün biraz fazla zengin olduğunu ben kendi tecrübelerimle öğrenmiş bulunuyordum. Kendisi gerçi pek sanık sayılamazdı. Olacak şey değil. Ama hangisi daha olacak gibi? Duclos hakkında ne biliyordum ben? Dedikoducu, geveze bir sanayici olduğunu, ya da öyle göründüğünü, ve dostça oyunlarda hile yapmayı sevdiğini. Peki sonuç? Yok!

Derken o ara aklıma parlak buluş saydığım birşey geldi. Benim yerimde bir başkası olsa bunu çoktan düşünürdü. Bu insanların normal davranışını incelemek benim hiç işime yaramıyacaktı. İnsan görünüşüyle herkesi kandırabildiğine inanırsa rol yapmak çok kolaydı. Benim için gerekli olan, bu insanların hepsinin yalan söylediğini baştan varsaymak ve onları açık oynamaya itelemekti. Dost olmayacaktım onlarla. Kavga edecektim. Kendileri hakkındaki yargılarını kolayca kabul etmeyecek, sorular soracak, analizler yapacaktım. Ben o ana kadar istediğim bilgileri dilenme durumuna düşmüştüm. Şimdi artık saldırgan bir politikaya dönmenin zamanı gelmişti.

Biran bunu düşündüm. Neydi benim hareket plânım? Böyle bir durumda saldırgan politika nasıl uygulanabilirdi? Réserve'in bahçelerinde aç bir sırtlan gibi dolaşacak, önüme çıkana hırlayacak mıydım? Saçma! Asıl yapacağım onlara sorular sormak, sorularımla rahatlarını kaçırmaktı. Terbiyeli davranışın sınırlarına dayandığımız zaman da çekinmeden adımımı atacak, bu sınırı aşacaktım. Karşımdakilerin duyguları üzerinde oynayacak, onların kendilerini ele vermesini sağlayacaktım.

Ondan sonra da suçlunun üzerine bir şahin gibi atılacağıma yemin etmeliydim.

Şimdi geriye bakınca kendi aptallığıma şaşıyorum. Acınacak haldeymişim doğrusu. Belki de bu politikamı uygulama fırsatı bulamayışım isabet olmuş. Uygulayabilseydim, Réserve'de epey çirkin sahneler yeralacaktı. Oysa o gece bir tek çirkin sahne oldu. Gerçi ben o sahnenin bir numaralı kahramanıydım ama, olay benim politikamın sonucu değildi. Zaten onun sırası daha sonra gelecek.

Saat beş buçukta, dokuz adı kâğıdıma yazdım, gözlerimi yumdum, kalemi kâğıtta bir daire çizecek biçimde çevirip bir yere gelişigüzel bastırdım. Gözlerimi açınca, kalemin ucunun Vogel'lerin adı üzerinde durduğunu gördüm. Demek ilk kurbanlarım onlar olacaktı. Saçlarımı tarayıp aşağıya, onları bulmaya indim.

Her zamanki gibi plajdaydılar. Yanlarında Duclos, Skelton'lar ve Fransız çift vardı. Ben görününce Duclos hemen sandalyesinden fırladı, bana doğru koştu. O anda 'çalınan' eşyalarımın nasıl bulunduğunu açıklayacak bir hikâye hazırlamamış olduğumu hatırladım. Çok geç kalmıştım artık.

Neredeyse dönüp gerisin geriye kaçacaktım. Durakladığım sırada vaktin kaçmak için bile fazla geç olduğunu farkettim. Duclos yanıma yaklaşmıştı bile. Bir selâmla yanından geçmeye çaiıştımsa da, o hemen bana sokuldu. Yanım sıra ötekilere doğru yürümeye başladı. Soluk soluğa,

«Çok meraktayız,» dedi. «Daha önce öğrenmek isterdik. Polis geldi mi?»

Başımı iki yana salladım. «Hayır. Allahtan böyle birşey gerekmedi.»

«Kayıp eşyalar bulundu mu?»

«Evet.»

Benim önüm sıra koşup ötekilere durumu bildirdi. Sesi kulağıma kadar geliyordu. «Hırsız bulunmuş, eşyalar geri alınmış.»

Ben yaklaşınca hepsi heyecanla çevremi sardılar.

«Hizmetçilerden biri miymiş?»

«İngiliz Binbaşıdır besbelli.»

«Bahçıvan.»

«Şef garson mu yoksa?»

«Lütfen!» diyerek elimi havaya kaldırdım ve onları susturdum. «Ortada suçlu yok. Eşyalar çalınmamış.»

Herkesin ağzı açık kalmıştı.

Tedirgin bir neşeyle, «Bir yanlışlık olmuş,» dedim. «Budalaca bir yanlışlık. Anlaşılan...» Bir açıklama bulabilmek için beynimi çatlatıyordum. «Anlaşılan oda temizlenirken o kutu yanlışlıkla yatağın arka tarafına itilmiş.» Yutulmayacak kadar zayıf bir bahaneydi bu.

Roux, Vogel'leri iki yana itip başını uzattı. Zafer dolu bir sesle, «O halde bavulunuzun kilitleri nasıl kırılmış?» diye sordu.

Mösyö Vogel de, «Yaa, öyle ya,» dedi.

Karısı, «Gerçekten, o nasıl oldu?» diye soruyu yankıladı.

Skelton, «Ne diyor?» diye sordu.

Vakit kazanmak için söylenenleri ingilizceye çevirdim, sonunda da «Ne demek istediğini hiç anlayamadım,» diye ekledim.

Skelton şaşırmış görünüyordu. «Yani bavulunun kilitleri zorlanmamış mıydı? Öyle dedin sanıyordum.»

Başımı ağır ağır iki yana salladım. Bir çözüm bul muştum.

Roux bu İngilizce konuşmaları şaşkın bir sabırsızlıkla dinliyordu. Ona döndüm.

«Ortada bir yanlışlık olduğunu anlatıyordum, efendim. Bunu nereden duyduğunuzu bilemiyeceğim ama, aslında bavulumun kilitleri zorlanmış değildi. Konuyu aramızda kalmak üzere Mösyö Duclos'la konuşmuştum. Fakat kilitlerin sözü geçmemişti. Eğer işin aslını bilmeyen biri tarafından yanlış dedikodular çıkarılmışsa çok yazık. Siz de kilitlerin zorlandığını mı sanıyordunuz. Mösyö Vogel?»

Acele acele başını sallayarak, «Hayır, öyle bir şey duymamıştım,» dedi. Karısı da,

«öyle sanmıyorduk,» diye ekledi.

«Mösyö Roux,» dedim. «Belki de siz...»

O hemen sözümü kesti.

«Bu saçmalık da ne demek oluyor. Bize anlatan şu ihtiyar.» Eliyle Ducios'u gösteriyordu. «Hepimiz biraradayken söyledi.»

Bütün gözler Duclos a döndü. O biraz diklendi. «Ben epey tecrübeli bir işadamıyım, mösyöler,» dedi. «Bana verilen sırları açığa vuran biri değilim.»

Roux yüksek sesle tatsız tatsız güldü. «Mösyö Vogel'le bana bu hırsızlıktan söz ettiğini, kilitlerin zorlandığını anlattığını şimdi inkâr mı edeceksin, ihtiyar?»

«Aramızda kalmak üzere söyledim, mösyö, aramızda kalmak üzere.»

Roux öfkeyle, «Pöh!» dedi ve Madam Martin'e döndü. «Aramızda kalmak üzereymiş. işitiyor musun, sevgilim?»

«Evet tatlım.»

«Kabulleniyor. Ama aramızda kalmak üzere kabulleniyor. Yine de kilitlerin zorlandığı yalanının onun başından çıktığı belli.»

Mösyö Duclos bayağı bozulmuştu. «Mösyö bu haksızlık!»

Roux yine güldü ve kaba bir hareketle dilini çıkardı. Zavallı Duclos'a çok acımaya başlamıştım. Ne de olsa, ona kilitlerin zorlandığını söyleyen aslında bendim. Belki de bu durumu kurtarmak bana düşerdi. Hoş o savunmasını sağa sola bırakacak kişilerden değildi. Hemen sakalını ileri doğru uzatarak çıkıştı.

«Evet, genç olsaydım size bir tokat atardım, mösyö.»

Vogel heyecanlanarak, «Belki de durumu sakin sakin tartışsak daha iyi ederiz,» diye atıldı, pantolon askılarını bir santim daha yukarı çekip elini Roux'nun omzuna koydu.

Roux hemen silkinip onun elini fırlattı. «Bu bunak şapşalla hiç bir şeyi tartışmanın yararı yok.»

Duclos içine derin bir soluk çekti. «Siz bir yalancısınız, Mösyö,» dedi. «Mösyö Vadassy'nin eşyalarını çalan sizdiniz. Öyle olmasa kilitlerin zorlandığını nereden bilebilirdiniz. Ben, Duclos, sizi hırsız ve yalancı olarak suçluyorum!»

Bir an çevreyi bir ölüm sessizliği kapladı. Der-

ken Skelton'la Vogel saldırmak üzere olan Roux'ya doğru atılıp onu iki kolundan yakaladılar.

Roux, «Bırakın beni!» diye uludu. «Boğacağım onu!»

Skelton'la Vogel'in korktukları da buydu zaten. Bırakmadılar. Mösyö Duclos onların elinden kurtulmaya çabalayan Roux'ya sakin sakin bakarak sakalını sıvazladı.

«Hırsız ve yalancı!» diye tekrarladı. Sanki ilk söylediğinde herkes duyamamış da, bu sefer duymamızdan emin olmak istiyormuş gibi davranıyordu. Roux tekrar hırladı ve ona tükürmeye çalıştı.

Ben ciddi bir sesle, «Galiba siz odanıza çıksanız iyi olacak mösyö Duclos,» dedim.

İhtiyarın direneceği tuttu. «Roux özür dilemeden hiç bir yere gitmem.»

Ben bu konuda fikir yürütmeye hazırlanırken, arka planda ağlamakta olan Madam Martin sevgilisinin boynuna sarıldı ve onu ihtiyarı öldürmeye kışkırttı. Madam Vogel'le Mary Skelton onu tutup uzaklaştırırken Fransız kız gözyaşları içindeydi. Bu arada Roux da konuşabilecek kadar kendini toplamış, ortalığa hakaretler yağdırıyordu.

«Maymun herifler!»

Duclos da artık çileden çıkmıştı. Öfkeyle, «İşe yaramaz teke!» diye haykırdı.

Madam Martin bir çığlık attı. Roux yine ilk düşmanına dönmüştü.

«Hastalıklı deve!» diye uludu.

Duclos, «Soysuz piç!» diye karşılık verdi.

Roux dudaklarını yaladı, yutkundu. Bir an için yenil-

«ligini sandım. Sonra son darbeyi indirmek için hazırlıkta olduğunu farkettim. Dudakları durmadan kıpırdıyordu. Derin bir soluk aldı, bir an sessizlikten sonra ciğerlerinin bütün gücüyle Duclos'a bağırdı.

«Komünist!»

Uygun şartlar içinde olursa herhangi bir siyasal manç hakaret olarak kullanılabilir. Müslümanların topluluğunda 'Hristiyan' sözü de aynı etkiyi yaratabilir. Aynı şekilde, beyaz Rus'ların topluluğunda da komünist kelimesi hakaret olarak kullanılabilir. Ama o an o plajda bulunanlar, bir beyaz Rus'lar topluluğu değildi.

Bir an hiç ses çıkmadı. Sonra birisinin gülmesini zor tuttuğu işitildi. Bu galiba Mary Skelton'du. İşte bu işaret yetmiş de artmıştı bile. Hepimiz gülmeye başladık Duclos çevresine bir an şaşkınlıkla bakındıktan sonra, kahkahalara katılmayı becerdi. Gülmeyen yalnız Roux ile Odette Martin'di. Bir an bize vahşi gözlerle baktılar. Sonra adam kendini Vogel ve Skelton'dan kurtararak merdivenlere doğru uzaklaştı. Kadın da peşinden gitti. Ona yetiştiği zaman adam geri dönüp bize yumruğunu salladı.

Skelton, «Ne olup bittiğini tam anlayamadım ama, bu Réserve denilen yerde gerçekten hayatın her yönünü görüyoruz galiba,» dedi.

Duclos ise saygınlığını yeniden kazanmış, mutluydu. Truva'nm teslim oluşundan sonra Odise'nin tutumunu taklit edercesine hepimizle el sıkıştı.

«Tehlikeli bir tip bu adam,» dedi.

Mösyö Vogel, «Gangster tipi,» diye ekledi.

«Gerçekten öyle!»

Çok şükür, ana konuyu unutmuşa benziyoriardı. Yalnız Skelton'lar unutmamıştı. Kız,

«Söylenenlerin çoğunu anladım,» dedi. «Yaşlı Fransız haklıydı, değil mi? Siz aslında kilitlerin zorlanmı*. olduğunu kendiniz söylemiştiniz.» Yüzüme merakla bakıyordu.

Kızardığımı hissettim.

«Hayır. Yanılıyorsunuz.»

Skelton ağır ağır, «Yani bu işi yapan gerçekten k nuklardan biri,» diye hükmünü verdi.

«Anlayamadım.»

«Uzatmayın, Mösyö Vadassy, durumu anladık işte, diye sırıttı. «Mal geri verildi, işi fazla uzatmamanız istendi. O kadar basit.»

«Sen kendi fikrini kendine sakla Warren. Mösyö Vadassy, bize dostça söyleyin. Hırsız burada çalışanlardan biri miymiş, yoksa değil miymiş?»

Başımı çaresizlik içinde iki yana sallıyordum. Durumum gerçekten çok güçtü.

«Konuklardan biri, değil mi?»

«Kimse değildi.»

«Gene yanıldın, Mary Skelton. Bari sus.»

«Asıl sen sus, Warren! Mösyö Vadassy, sözleriniz hiç de inanılır gibi değil.»

Bana da öyle geliyordu. Allahtan tam o anda Duclos olup bitenleri otel müdürüne anlatıp şikâyette bulunacağını ortaya attı. Skelton'ların iznini isteyip onu bir kenara çektim.

«Eğer bu konuyu daha fazla uzatmamak nezaketini gösterirseniz çok şükran duyacağım, Mösyö Duclos,»

d od i m. «İş oldukça tatsızlaştı. Bir bakıma benim yüzüm-
! oldu. Bir an önce unutulmasını istiyorum. Bu gerek-
sahneleri unutabllirseniz bana büyük bîr iyilik etmiş
«•Uçaksınız.»

Sakalını sıvazlayarak gözlüğünün üzerinden bana çabuk bir bakış fırlattı.

«Adam bana hakaret etti, mösyö. Hem de herkesin önünde.»

«Doğru. Ama ona nasıl cevap verdiğinizi gözlerimle <ıordüm. Sonunda yenik çıkan o oldu. işi daha fazla uzaiirsanız sonunun bu kadar iyi gelmiyeceğinden korkanın. Böylelerine bulaşmamak en iyisi.»

Bu noktayı düşündü. «Haklı olabilirsiniz. Ama ben ona, olayda hiç şiddet kullanılmamış dedikten sonra, onun kalkıp da kilitler zorlanmış demeye hiç hakkı yoklu.» Gözleri hiç çekinmeden, sıkılmadan benim gözlerime bakıyordu. İnsan bu denli işlek bir zihin karşısında ancak saygı duyabilirdi. «Zaten hareketleriyle de yanılmış olduğunu anladığı ortaya çıktı.»

«Bu doğru. Pekâlâ mösyö. Madem öyle istiyorsunuz, işi daha fazla uzatmıyacağım. Şerefimin kurtulduğu konusundaki inancınızı kabul ediyorum.»

Karşılıklı eğildik. Duclos ötekilere döndü.

«Mösyö Vadassy'ın ricası üzerine bu konuyu daha fazla uzatmamaya karar verdim,» dedi. «Mesele burada kapandı artık.»

Vogel, «Zekice bir karar,» diyerek bana göz kırptı.

«Gerçekten öyle.»

Duclos gururla devam ediyordu. «Ama o Roux denen adam bilsin ki ben onun hakaretlerine papuç bıra-

kaçaklardan değilim. Nefrete bile değmeyecek kadar aşağılık bir insan o. O bayanla evli de olmadığını her halde farketmişsinizdir. Zavallı kızcağız! Alçak herif onu fazilet yolundan ayırmış besbelli!»

Bana o kızı fazilet yolundan ayırmak için pek bir çaba gerekli değilmiş gibi görünüyordu ama. Madam Vogel'in heyecanla Duclos'u desteklediğini gördüm.

«Bir kadının yeri kocasıyla çocuklarının yanıdır,» diyordu. «Bu kızcağızla konuştum. Kocası da, çocukları da yokmuş. Yazık. Keşke Mösyö Roux onunla evlense.»

Mösyö Vogel, «Ya, ya,» diye pantolon askılarını çekti, karısının elini okşayarak bana göz kırptı.

Duclos, «Pis bir tip,» diye devam ediyordu. «Buradan bir an önce gitse iyi olacak.»

Mary Skelton, «Filler kinci olurmuş,» deyiverdi. «Acaba bu sıkıcı ihtiyara konuyu değiştirmek için ne yapmalı? Biz burada bir iki yeni kelime öğrenmeye çalışıyoruz. Durmadan 'pis adam' sözünü dinlemek niyetinde değiliz.»

Ağabeyi hafifçe öksürerek boğazını temizledi. «Şu anda söz konusu patlak gözlü pis adam, müdürün odasında frambuaz yiyor. Ne yapacaksınız bakalım?»

«Aman ne budalaca talebe şakası!»

Tartışmanın sonu, iki kardeşin kumlar üstünde birbirini kovalamasıyla bitti. Vogel'le Duclos, arasıra Madam Vogel'in de katkılarıyla, erkeklerin metres tutma hakkını tartışıyorlardı. Bir iki dakika onları dinledim. Ama Duclos ölen eşiyle ilişkilerini anlatmaya koyulunca ilgim dağıldı. Seçtiğim saldırgan politikayı uygulamak gittikçe güçleşiyor gibiydi.

Roux'yu düşünmeye başladım.

Sinirli, tatsız bir adamdı. Yine de, kadının onu neden beğendiğini anlamak güç değildi. Hareketlerinde bir kararlılık vardı. Hem taşkın ve erkeksi, hem yumuşak ve duygulu gözüküyordu. Her halde güçlü bir erkek. ıi. Kurnaz ve basitti. Hızlı çalışan, tehlikeli bir kafası vardı. O gözlerin gerisinde biraz çılgınlık da gizli olabilirdi. Harekete geçtiğinde düşüncelerini okumak güç değildi. Evet, tehlikeliydi gerçekten. Vücudu hem kuvvetli hem çevikti. Sansar gibi.

Schimler de kullanmıştı bu kelimeyi. «Sansar gibi koku alır onlar,» demişti. Sonra da, «Fransa'ya bir Gestapo gönderdiklerini duyduk,» demişti. Ne aptaldım beni Bunu daha önce akıl etmem gerekirdi. Fransa'ya gönderilen Gestapo, bir komünisti Almanya'ya dönsün diye kandırmakla görevli olan ajan, Schimler'i tanımış olan, fakat emin olmadan harekete geçmeyecek olan adam Roux idi işte. Gün gibi açıktı durum. «Komünisti» diye bağırmıştı Duclos'a. Elbette! Herşey birbirine ne güzel uyuyordu!

Kumlara uzanıp gözlerimi kapadım. Bir iki dakika sonra Skelton'lar soluk soluğa yanıma döndüler.

Kız, «Komik olan ne. Mösyö Vadassy?» diye sordu.

Gözlerimi açtım. «Komik bir şey yok. Yalnızca düşünüyordum.»

«Gülümsüyor gibiydiniz de!»

Evet, keyfim yerindeydi. Yeni politikam iyi ürün vermeye başlamıştı. Üstelik de aklıma yeni bir fikir gelmişti şu anda.

ONBEŞ

BÜTÜN ERKEKLER YALANCIDIR

Plaj o gün hergünden erken boşaldı. Serin bir rüzgâr çıkmış, Paris'ten ayrıldığımdan beri ilk defa olarak gökyüzünde kara bulutlar gezinmeye başlamıştı. Denizin rengi koyu griye dönmekteydi. Kızıl kayalar artık parlamıyordu. Sanki batan güneş buradaki bütün hayat belirtilerini de almış, götürmüştü.

Giyinmek üzere odama çıkarken garsonların sofraları birinci kat salonuna, içeriye hazırlamakta olduklarını gördüm. Odama girdiğimde ilk yağmur damlaları pencereme vurmaya başlamıştı.

Üstümü değiştikten sonra zili çalıp hizmetçiyi çağırdım.

«Mösyö Roux ile Madam Martin'în odası kaç numara?»

«Dokuz, efendim.»

«Teşekkür ederim. Gidebilirsiniz.» Kapıyı kapayıp çıktı. Bir sigara yaktım, oturup planımı geliştirmeye çalıştım. İşe koyulmadan önce bütün ayrıntıları düşünmeliydim.

Kendi kendime, bu seferki plan kusursuz, diyordum. Karşımda Schimler'i yakalamaya gelmiş bir Gestapo • ıjanı vardı. Yakalamış da sayılırdı. Yani bu adam Reserve otelinde kalanlar hakkında geniş bilgilere sahipli. Bu bilgiler benim işime yarayabilirdi. Eğer onu konuşturabilirsem, belki de istediğim ipucunu ele geçirecektim. Bir fırsattı bu. Ama dikkatli olmalıydım. Roux'yu kuşkulandırmamalıydım. Ona meraklı görünmemeliydim. Onu usul usul pompalamalı, istediğim şeyleri ağzından almalı, sanki bunları istemiyerek dinliyormuş gibi yapmalıydım. Aklım başımda olmalıydı hep. Bu sefer hatâ payı yoktu.

Odamdan çıkıp dokuz numaraya doğru yürüdüm, içerden konuşma sesleri geliyordu. Kapıyı vurdum. Konuşmalar kesildi. Bir hareket oldu, gardrobun kapısı gıcırdadı, sonra bir kadın sesi, «Girin,» diye seslendi. Açıp girdim.

Madam Martin içi hafifçe görünen mavi bir sabahlıkla yatağın üstüne oturmuş tırnaklarını cilalıyordu. Sa_ bahlığı sırtına o anda geçirmiş olacaktı. Roux musluğun önünde, ayaktaydı. Traş oluyordu. İkisi de inanmaz bakışlarla bana bakakaldılar.

Onları rahatsız ettiğim için özür dilemek üzereyken Roux sözümü ağzıma tıkadı.

«Ne istiyorsun?»

«Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim. Aslında af dilemek için gelmiştim.»

Gözleri kuşkuyla bana baktı.

«Neden?»

«Bugün Mösyö Duclos'un size hakaret etmesinden bir dereceye kadar kendimi sorumlu tuttuğum için.»

Arkasını dönüp yüzündeki sabunları silmeye koyul du. «Neden siz sorumlu olasınız?»

«Anlaşmazlık benim hatâm yüzünden çıktı.»

Havluyu yana fırlatıp kadına döndü.

«Plajdan döndüğümüzden beri bu adamın sözünü ettim mi ben?»

«Hayır, sevgilim.»

Yine bana döndü.

«İşte sorunuz cevaplandı.»

Ben gerilemedim.

«Yine de bir sorumluluk duyuyorum. Ben aptallık etmesem bu durumlar hiç ortaya çıkmayacaktı.»

«Şimdi bitti işte.»

«Çok şükür, öyle». Gururuna dokunmak için son bir çaba harcadım, «izin verirseniz plajdaki olayda davranışınızı kutlamak isterim. Çok onurlu hareket ettiniz.»

«Saçmalıyorsunuz. Kollarımı tutmasalardı onu dövecektim.»

«Ama sizi çok tahrik etmişti.»

«Elbette.»

Bu sözler hiç bir yere varmayacaktı. Yeni bir deneme yaptım.

«Burada çok kalacak mısınız?»

Yine kuşkuyla yüzüme baktı.

«Neden bilmek istiyorsunuz?»

«Hiiçl Belki birlikte Rus bilardosu oynayabiliriz diye düşünmüştüm de. Alınmadığımızı, gücenmediğimizi göstermek için.»

«İyi oynar mısınız?»

«Pek değil.»

«O halde sizi kesinlikle yenerim. Ben çok iyi oynarım. Amerikalıyı yendim. O pek bilmiyor. Az bilenlerle oynamaktan hoşlanmam. Amerikalıyla oynamak da içimi sıktı.»

«Hoş bir genç ama.»

«Olabilir.»

«Kızkardeşi de güzel.»

«Ben hoşlanmıyorum. Fazla şişman. Ben zayıf kadınlardan hoşlanırım. Öyle değil mi, sevgilim?»

Madam Martin teneke gibi bir sesle güldü. Roux yatağın kenarına oturdu, uzanıp onu kendine çekti, heyecanla öpüştüler. Sonra adam onu itti. Kız bana zafer dolu bir gülümseme postaladı, yeni baştan tırnaklarını cilalamaya koyuldu.

Roux, «Görüyorsunuz ya, ne kadar sıska,» dedi. «Onu beğeniyorum.»

Koltuğun koluna iliştim. «Madam gerçekten çok çekici.»

«Fena değil.» Bir puro alıp yaktı. Bu tür zaferlere alışkın biri edasıyla koyu renk bîr tutam dumanı bana doğru üfürdü. Sonra birden sordu.

«Buraya neden geldiniz, mösyö?»

Yerimden sıçradım, «özür dilemeye. Anlattığım gibi...»

Başını sabırsızlıkla iki yana salladı. «Onu değil. Bu otele neden geldiğinizi sordum.»

«Tatil için. Bir süre Nis'te kaldım, şimdi de buraya geldim.»

«Burada kalmak hoşunuza gitti mi?»

«Gitti. Tatilim daha bitmedi zaten.»

«Ne zaman gideceksiniz?»

«Daha karar vermedim.»

Etli göz kapakları gözlerinin üstüne indi.

«İngiliz Binbaşı hakkında ne düşündüğünüzü bana anlatsanıza?»

«Ne düşüneyim. Her İngiliz gibi biri.»

«Ona borç para verdiniz mi?»

«Yoo. Neden sordunuz? Sizden de mi istedi?»

Sırıttı. «Evet, istedi.»

«Verdiniz mi?»

«Benim aptala benzer yerim var mı?»

«O halde neden bana Binbaşıyı sordunuz?»

«Çünkü yarın sabah gidiyormuş. Otel müdürüne Cezayir vapurunda yer ayırttırdığını duydum. Galiba ist diği parayı buldu sonunda.»

«Kim verdi acaba?»

«Bilsem size sormazdım. Bu küçük şeyler beni çok ilgilendirir.» Purosunu dudakları arasında oynattı, ucunu ıslattı. «Beni ilgilendiren bir şey daha var. Bu Heinberger kim?»

Heyecansız, vurgusuz sormuştu bunu. Sanki sıradan bir sohbet sorusu gibi. Hiç nedeni olmadığı halde sırtımın korkuyla ürperdiğini farkettim.

«Heinberger mi?» diye soruyu tekrarladım.

«Evet, Heinberger. Neden hep tek başına oturuyor? Neden hiç denize girmiyor? Geçen gün sizi onunla konuşurken gördüm.»

«Hakkında hiç bir şey bilmiyorum. İsviçreli galiba. Öyle değil mi?»

«Bilmem. Ben de size soruyorum.»

«Korkarım ben de bilmiyorum.»

«ikiniz ne konuşuyordunuz?»

«Hatırlayamıyorum. Havadan sudan herhalde.»

«Boşuna vakit kaybı! Ben biriyle konuştuğum zaman ondan birşeyler öğrenmek isterim. İnsanların söylediğiy. le düşündüğü arasındaki farkı anlamak isterim.»

«Öyle mi? Her zaman bir fark var mıdır?»

«Kesinlikle. Bütün erkekler yalancıdır. Kadınların arasıra doğru söylediği olur. Ama erkekler, asla. öyle, değil mi sevgilim?»

«Evet tatlım!»

Roux da, «Evet tatlım!» diye onu taklit etti. «Bana yalan söylediği anda kafasını koparacağımı bu kız çok iyi bilir. Bak sana söylüyorum dostum, erkeklerin hepsi korkaktır. Gerçeklerden korkarlar. Çevresi yalanlarla iyice beslenip, sivrisi insana batmayacak hale gelince karşılaşabilirler gerçekle ancak. Eğer bir gün biri karşına çıkar da sana gerçeği söylerse, onun tehlikeli bir adam olduğunu hemen anlamalısın.»

«Bu düşünce sizi çok yoruyor olmalı.»

«Yoo, eğlenceli buluyorum, insanlar çok ilginçtir zaten. Örneğin siz. Siz de ilginçsiniz. Yabancı dil öğretmeniyim diyorsunuz. Aslında Macarsmız, ama pasaportunuz Yugoslav.»

«Bunu benden duymuş olamazsınız.» Sesim şaka to_ nundaydı.

«Ben kulaklarımı açık tutarım. Otel müdürü Vogel'e söylemiş. Vogel de ilginç bulmuş bu durumu.»

«Anlıyorum. Olay çok basit.»

«Hiç de basit değil. Çok şaşırtıcı. Kendi kendime sorup duruyorum. Yugoslav pasaportu taşıyan bir Macar neden Fransa'da otursun? Her sabah heden gizli gizli kasabaya inip dönsün?»

«Gözlemleriniz çok keskin. Fransa'da oturuşumun nedeni, Fransa'da çalışıyor olmam. Kasabaya inişimin de esrarlı bir yönü yok. Postaneye gidip Paris'teki nişanlıma telefon ediyorum.»

«Yaa! Demek telefon servisi iyice gelişti. Paris'in bir saattan önce bağlandığını duymamıştım.» Omuz silkti. «önemi yok. Aslında bundan daha güç sorularım da var.» Purosunun külünü tablaya attı. «örneğin. Mösyö Vadassy'nin bavulunun kilidi sabahleyin neden zorlanmış oluyor da, akşamüstü zorlanmamış oluyor?»

«O da çok basit. Mösyö Duclos'un unutkan oluşu yüzünden.»

Gözleri purosunun ucundan benim yüzüme kaydı.

«Tamam işte. Unutkan. Ne söylendiğini iyice hatırlayamıyor. Yalan söylemeyi iyi bilmeyenler böyle şeyleri hep unuturlar. Ama ben meraklandım bir kere. Bavulunuzun kilidi gerçekten kırılmış mıydı?»

«Bunu açıkladım sanıyordum. Kırılmamıştı.»

«Kırılmamıştı elbette. Lütfen bir sigara yakın. Ben sigara sevmem ama Odette sever. Ona da bir sigara verin Vadassy.»

Paketi cebimden çıkardım. Roux kaşlarını kaldırdı. «Tabakanız yok, ha? Çok tedbirsizsiniz. Bir daha kaybolmasın diye üstünüzde taşırsınız sanırdım. Şu anda bu Heinberger denilen adamın, ya da İngiliz Binbaşının onu yeniden çalmadığı nereden belli?» içini çekti. «Eh, ne yapalım! Odette, sevgilim, bir sigara ister misin? Tek başıma tütün dumanı savurmaktan hoşlanmadığımı bilirsin. Dişlerine de bir zararı olmaz. Odette'in dişlerine dikkat ettiniz mi, Vadassy? Çok güzel dişleri vardır.»

Birden yatağın üzerine eğildi, kadını geri çekti, üst dudağını eliyle yakalayıp kaldırdı. Odette karşı koymak için hiç bir hareket yapmamıştı.

«Güzel, değil mi?»

«Evet, çok güzel.»

«İşte benim hoşuma giden budur asıl. Güzel dişli bir sarışın.» Onu bıraktı. Kadın doğrulup oturdu, sonra uzanıp Roux'nun kulağının memesini öptü, uzattığım paketten bir sigara aldı. Roux bir kibrit çakıp sigarayı yaktı. Kibriti söndürürken bakışları yine bana döndü.

«Polis sizi bir gün tuttu, değil mi?»

«Bunu duymayan kalmamış galiba,» diye hafife almaya çalıştım. «Pasaportumu beğenmemişlerdi de ondan.»

«Nesi varmış?»

«Yenilemeyi unutmuştum.»

«Ülkeye nasıl girdiniz?»

Güldüm. «Siz de tıpkı polis gibisiniz,» derken onu dikkatle izledim. Tepkisini merak ediyordum ama o yalnızca omuz silkmekle yetindi.

«Size insanları ilginç bulduğumu söylemiştim.» Dirseğine yaslanarak uzandı. «Tecrübelerime göre, yalancı olsun olmasın bütün erkeklerin bir ortak yönü var. Nedir, bilir misiniz?»

«Hayır.»

Birden öne eğildi, koluma sarıldı, parmağıyla avucumun içine vurarak yumuşak bir sesle, «Para tutkusu,» dedi. Sonra elimi bıraktı. «Sen şanslısın, Vadassy. Çünkü fakirsin. Paranın senin için değeri büyük. Kafanı karıştıracak siyasal inançların da yok. Para kazanma şansın var. Neden bu şansı kullanmıyorsun?»

«Anlayamadım.» Gerçekten bir,an için ne demek istediğini anlamamıştım. «Hangi fırsattan söz ediyorsunuz?»

Kısa bir süre hiç bir şey söylemedi. Bu arada kadının tırnaklarına cila sürmeyi kestiğini, törpüyü dizlerine dayayıp bizi dinlemeye koyulduğunu gördüm. Roux konuştu.

«Bugün günlerden ne?»

«Bugün mü? Cumartesi tabii.»

O ağır ağır başını salladı.

«Hayır, değil, Vadassy. Bugün Cuma.»

Ağzımdan şaşkın bir gülüş kurtuldu.

«Ama ben cumartesi olduğundan eminim.»

O yine başını iki yana salladı.

«Cuma, Vadassy.» Sonra gözleri daraldı. Bana doğru eğildi. «Eğer senin bana verebileceğin bazı bilgiler olduğuna inansaydım, bugünün cuma olduğuna seninle seve seve bahse girerdim. Beşbin frangına.»

«Ama kaybederdiniz.»

«Ederdim elbette. Sana beşbin frank kaybederdim. Ama buna karşılık istediğim bilgiyi kazanırdım.»

O zaman ne demek istediğini anladım. Bana rüşvet teklif ediyordu. Schimler'in sözleri aklımdan yıldırım hızıyla geçti. «Emin olmadan harekete geçmeyecektir.» Demek bu adam benim Schimler'le konuştuğumu görmüştü. Belki odasına girişimi de görmüştü. Ondört numaralı odadan çıktığımda kulağıma gelen kapı kapanışı sesini hatırladım. Bunlara dayanarak. Mösyö Heinberger'in sırrını bildiğimi düşünüyordu. Bana rüşvet vererek bu bilgiyi almak, Heinberger'in gerçek kimliğini duymak, anlamaktı niyeti. Yüzüne boş boş baktım.

«Size verebileceğim hiç bir bilgi düşünemiyorum,» dedim. «Hele beşbin franga değecek bilgi...»

«Öyle mi? Emin misiniz?»

«Eminim.» Ayağa kalktım. «Hem zaten rizikosuz konularda bahse girmek benim prensibim değildir. Bir an için ciddi konuşuyorsunuz sanmıştım, Mösyö Roux.»

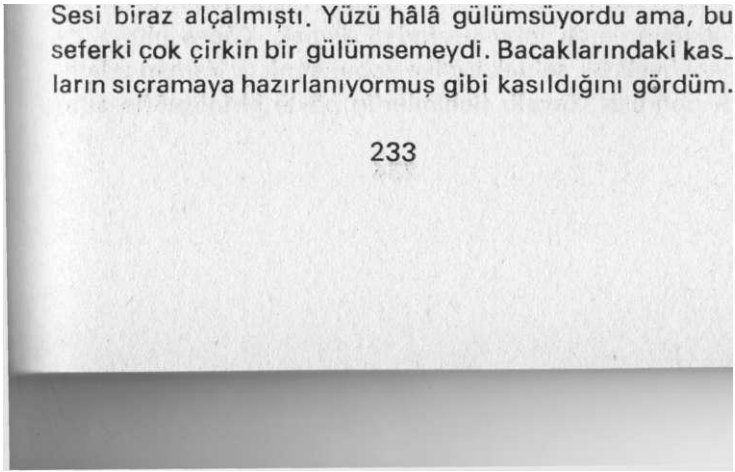
Gülümsedi. «Şakaları çok fazla uzatmak âdetinde değilimdir, Vadassy. Buradan ayrılınca nereye gideceksin?»

«Paris'e döneceğim.»

«Paris'e mi? Neden?»

«Orada oturuyorum.» Gözlerine baktım. «Siz de herhalde Almanya'ya döneceksiniz.»

«Neden Fransız olduğuma inanmıyorsun acaba?»

Sesi biraz alçalmıştı. Yüzü hâlâ gülümsüyordu ama, bu seferki çok çirkin bir gülümsemeydi. Bacaklarındaki kasların sıçramaya hazırlanıyormuş gibi kasıldığını gördüm.

«Biraz aksanınız var. Nedenini bilmiyorum ama bana Almansınız gibi geldi.»

Başını hayır der gibi salladı. «Fransızım, Vadassy. Lütfen unutma ki senin gibi bir yabancı, bizim dilimizdeki aksan farklarını o kadar iyi anlayamaz. Bana hakaret etmekten vazgeç.» Etli göz kapakları patlak gözlerini kapayacak kadar inmişti.

«Özür dilerim, içki saatim geldi galiba. Madam'la siz de benimle birlikte birer kadeh içmez misiniz?»

«Hayır, içmeyiz.»

«Umarım sizi gücendirmedim.»

«Tersine, sizinle konuşmak zevkti. Büyük zevk.» Sesinde abartmalı bir nezaket vardı. Bu insanı ürkütüyordu.

«Çok naziksiniz,» diyerek kapıyı açtım. «Yine görüşürüz efendim. Allahaısmarladık, madam.»

Yerinden kalkmadan, «Güle güle, mösyö,» dedi. Sesi alaylıydı.

Kapıyı arkamdan kapadım. Koridorda yürürken odadan Roux'nun yüksek, tatsız kahkahasının yükseldiğini duydum.

Kendimi iyice budala hissederek merdivenlerden indim. Ondan bilgi sızdıracağım yerde ben kendim konuşmuştum. Kurnazca onu konuşturacağım yerde savunma durumuna düşmüş, sanki tanık kürsüsündeymişim gibi çekingen cevaplar verip durmuştum. Sonunda adam rüşvet teklif etmişti bana. Soygun hikâyesinin uydurma olduğunu o da tahmin etmişti demek. Köche gibi o da beni basit bir sahtekâr diye kabul etmişti. Yaman adamdı doğrusu. Zavallı Schimler'in böyle birini blöfle atla-

tabiime şansı pek zayıftı. Yine herzamanki gibi, ona neler söylemiş olmam gerektiğini düşünmeye başlamıştım. Aklımın başıma sonradan gelmesi çok kötüydü. Geri zekâlının, aptalın biriydim ben.

Holde Skelton'la karşılaştım.

«Merhaba,» dedi. «Eski bir elbisenin cebinde unutulmuş mendil kadar sümsük görünüyorsun. Hayrola?»

«Yağmurdan olmalı.»

«Köche yakında hava açar diyor. Yarın kimbilir ne güzel olacak. Kızkardeşim salonda içkisini bekliyor. Sen bana da bir vermut ısmarla. Hemen inerim, olmaz mı?»

Koşarak merdivenlerden çıktı. Salona girerken yarından ne kadar ürktüğümü düşünüyordum. Mary Skelton'un karşısında kırmızı suratı, neşeli tavrıyla Duclos oturmuş, onu oyalıyordu.

Dudaklarını yuvarlayarak, «Lamuuur diyeceksiniz,» diye güldü. Kelimeyi ağzından parmaklarıyla çiklet çekermiş gibi çekerek uzatıyordu sanki. Kız uslu uslu tekrarladı.

«Lamuuur.» Bıkkın bakışları bana döndü. Duclos onun omzunu pat pat okşadı.

«Daha iyi oldu, küçük hanım. Çok daha iyi.» Sonra bana baktı. «Bu kadar güzel bir kızın bu kelimeyi doğru söylemesi gerekir. Sence de öyle değil mi, dostum?»

Karışık birşeyler mırıldandım.

Mary, «Ne olur, bu sıkıntılı adamdan kurtarın beni,» dedi. «Warren gider gitmez başıma belâ kesildi.»

«İngilizce konuşursak herhalde usanır, gider,» dedim. «Ne içeceksin?»

Duclos dostça bir gülüşle, «ingilizce, ingilizce,» di ye benim sözümü tekrarladı. «Ben İngilizce anlarım.»

«Ben sek Dubonnet istiyorum.»

«Av du yu du. Amerikan miss? Hello!»

Ben, «Ağabeyinize şimdi rastladım. Vermut istiyor, dedim.

Duclos ikimizin arasına eğildi. «Hello! Başkan Wil son iyi, ha?»

Kız, «Bu da nereden aklına geliyor bunun?» dedi «Gideceğini sanmakla fazla iyimserlik ettiniz galiba Mösyö Vadassy.»

«Biraz vakit bırakın.»

Duclos boğazını temizledi. «Başkan Rozvelt de iyi Okey?»

Kız gülmeye başladı. «Umutsuz. Onu içki içmey davet edelim bari. Ne dersiniz?»

«İyi olur.» Adama döndüm. «Birşey içer misini efendim?»

«Anşante!» Hemen bir koltuğa yerleşti. «Pernod isterim. Madam Fransızcayı çok iyi anlıyor ama az konuşuyor.» Sakalını sıvazladı. «Daha çok konuşmanız gerekir, Madam. Buradayken hep Fransızca konuşmalısı nız. Mösyö Vadassy size zararlı oluyor.» Bana yılışık bi gülücük yolladı.

Allahtan o sırada içeriye Mösyö ve Madam Vogel girdi. Adam gri bir elbise giymişti. Yakası kolalı, papyon kravatı sarıydı. Kadının üstünde ise uçuşan şifonlarla dolu süslü bir elbise vardı. Her ikisi de gülüyorlar dı.

Mary Skelton, «Ulu Tanrım,» dedi. «içkim gelseyd

de içseydim bari. ihtiyacım var. Onları da davet edelim de parti olsun, oldu olacak. Ismarlama sırası Warren'in ama. Unutmayın.»

«Ucuza çıkar. Onlar bira içiyor.» Ayağa kalkıp onları da davet ettim. Sevinçle gülümseyerek yaklaştılar. Adam,

«Ne hava!» dedi.

«Gerçekten öyle. Matmazelin bizi masasına davet etmesi çok nazik bir hareket.»

«Evet, çok. Biz bira içeriz.»

Duclos onlara, «Matmazelin Vadassy ile konuşmasının zararlı olduğunu söylüyordum,» dedi. «Buradayken yalnızca Fransızca konuşması gerekir. Çok yararı olur.»

«Matmazel Mary hangi dili konuşursa konuşsun, çok sevimli. Ama ben ona biraz Almanca öğretmek isterdim.» Karısını dirseğiyle dürttü, ikisi birden kahkahalarla gülmeye başladılar.

Ben konuşulanları İngiJizceye çevirdim.

Kız, «Ona çok teşekkür ettiğimi söyleyin,» dedi. «Eğer bu kravatı hep takacağına söz verirse kabul ederim.»

«Matmazel Skelton teklifinizi teşekkürleriyle kabul ediyor.»

Vogel sevinçle dizlerine vurdu. Yeni bir kahkaha tufanı daha patladı. Bu seferkinin orta yerinde Warren kapıdan girdi. Mary ona; «Parti veriyorsun, hemen gel,» diye seslendi. Warren kalabalığa şöyle bir baktı. «Tarihe geçecek bir toplantı,» dedi. «isviçreli madamın üstündeki de müthiş birşey. içkiler ısmarlandı mı, kardeş?»

«Daha ısmarlanmadı, kardeş. Oyuncak ayıyla karısına bira, sağımdaki yapışkan Fransıza Pernod, bana sek Dubonnet... siz ne istersiniz. Mösyö Vadassy?»

Ben cevap veremeden, bir garson orta yerden yürüyüp yanıma geldi.

«Affedersiniz efendim, telefondan aranıyorsunuz. Paris'ten.»

«Telefon mu? Beni mi arıyorlar? Emin misiniz?»

«Evet efendim. Sizi.»

Çevremdekilerin iznini isteyip müdüriyete girdim, kapıyı arkamdan kapattım.

«Alo?»

«Alo, Vadassy l»

«Kiminle görüşüyorum?»

«Ben komiser.»

«Garson Paris'ten arıyorlar demişti.»

«Ben santrala öyle tembih ettim. Yalnız mısın?»

«Evet.»

«Bugün Réserve'den ayrılan oldu mu? Duydun mu?»

«İngiliz çift yarın gidiyor.»

«Başka giden yok mu?»

«Var. Ben de yarın gidiyorum.»

«Ne demek istiyorsun? Biz söylemeden gidemezsin. Mösyö Beghin'in emri öyle.»

«Ama beni atıyorlar.»

«Kim atıyor?»

«Köche.» Dünden beri biriken bütün acılar içimde kabarmaya başlamıştı. Beghin'in sabahki tavsiyelerinin ne sonuçlara vardığını kısaca anlattım. O sessizce dinledi. Sonunda,

«İngilizlerden başka giden olmadığına emin misin?» dedi.

«Belki vardır. Ama ben duymadım.»

Yine sessizlik. Biraz sonra,

«Pekâlâ, şimdilik bu kadar,» dedi.

«Ben ne yapacağım?»

«Sana yeni talimat vereceğiz.»

Telefon kapanmıştı.

Elimdeki kulaklığa sefil bir bakışla baktım. Demek yakında bana yeni talimat verilecekti. Eh, artık elimden birşey gelmezdi. Yenilmiştim. Kulaklığı yerine taktım, yavaş yavaş ayağa kalktım. Bu akşam bir ara bavulumu da hazırlamam gerekiyordu. Ama daha önce bir içki içebilirdim. İhtiyacım vardı. Hem de çok.

Çıkmak üzere döndüğümde, o gün iki kere okumuş olduğum vapur tarifesine bir daha gözüm ilişti. Hiç sebep yokken bakışlarım tarifeyi bir daha taradı. Mekanik bir hareketti bu. Ama taradığım anda kalbim bir vuruşunu atlar gibi oldu. Tarifede bir vapurun adı sanki parlıyor, alev alev yanıyordu. Yüksek sesle okudum.

Conte di Savoia (48,502 ton) Yönü: Batıya doğru. Cenova'dan kalkış: 11 Ağustos. Villefranche: 11 Ağustos. Napoli: 12 Ağustos. Cebelütarık: 13 Ağustos. New York'a varış 19 Ağustos.»

Skelton'lar haftaya o vapurla Amerika'dan gelen an_ neieriyle babalarını Marsilya'dan karşılayacaklarını söylemişlerdi.

Nasıl karşılayabilirlerdi? Bir kere o vapur Marsilya-ya uğramıyordu. İkincisi, o gün o vapur Marsilya'dan üçbin mil uzakta olacaktı... Yalan söylemişlerdi.

ONALTI

KAÇAKLAR

Salona dönerken bu yeni buluşum için birşeyler yapmam gerektiğini düşünüyor, ama ne yapabileceğimi bilemiyordum.

Demek Skelton'lar! Ama bu imkânsızdı. Tümüyle imkânsız. Yine de, saklamak istedikleri birşeyler olduğu belliydi. Duclos elindeki fotoğraf makinesini onlara çevirdiğinde gösterdikleri tepki aklıma geldi. Resim çekilmesini istemeyişlerini açıklamak için sudan bahaneler ileri sürmüşlerdi. Kendi halinde, zararsız iki kardeş olsalar, bunu neden yapsınlar? Hem neden bir italyan gemisinin adını versinler? Acaba yalanı söylerken istemeyerek ağızlarından ilgi duydukları bir ülkenin gemisi mi fırlamıştı? Skelton adının İtalyancayla ilgisi olamazdı. Ama beri yandan, Clandon-Hartley adının da ilgisi yok gibi görünüyordu. Ayrıca ben Zeiss Contax ma-

kinesi peşindeydim. Onların ise Kodak Retina'sı vardı. Ama ne olursa olsun, küçük bile olsa, hiç bir ipucunun peşini bırakamazdım. Şimdi kanıtı ortaya atıp onlara açık açık sormalı mıydım, yoksa odalarını arayıp makinemi mi bulmalıydım? Birşeyler yapmak zorundaydım. Evet, kuşkusuz birşey yapmak zorundaydım. Ama, ne? Bir türlü karar veremiyordum.

Geri döndüğümde içkiler daha yeni gelmişti. Duclos yine konuşuyordu. Garson oradan ayrılmadan ben de bir bira söyledim. Duclos sözünün kesilmesi üzerine kaşlarını çatar gibi oldu.

Bana açıklama yaptı. «Bir iş adamı olarak anlatıyordum. Mösyö. Eğer Fransız endüstrisi şu anda Bakanlıkları eline geçirmiş olan bilgisizlerin insafına bırakılırsa, imparatorun kurduğu sistem tümüyle çökecek, ve Avrupa bir yıkıntı haline gelecektir. Yerle bir olacaktır.»

Madam Vogel heyecanla dilini damağında çık çık diye şaklattı.

Duclos tehdit dolu sesiyle devam ediyordu. «Eğer endüstri hükümetin sürekli karışmasından, Moskova ajanlarının kışkırtmasından, solcuların oyunlarından kurtarılmazsa, doğrulacak, kilise ve devlet bünyesinde kendi gibi düşünenlerle elele vererek bir kurtuluş savaşı verecektir. Hükümetin esas görevinin kanun ve düzeni korumak olduğunu hatırlatacaktır onlara, önümüze dikileni tavşanlar gibi vuracak, dediğimizi kabul ettireceğiz. Sanayiciler devletin belkemiğidir, gücüdür, kalkanıdır. Fransa hem içte hem dışta güçlü olmak zorundadır.» Susup soluk aldı.

Skelton'lar alkışlamaya başladılar. Warren bana,

«İçinden ancak bir düzine kelimeyi ya anladım, ya anlamadım,» diye fısıldadı. «Ama yaman bir gösteriydi.»

Vogel, «Çok soylu duygular,» dedi. «Bir isviçreli olarak ben de güçlü bir Fransanın Avrupa'da barışın garantisi olduğuna inanıyorum. Ama bence bu mösyö sınırlara yönelik tehlikeyi ima ederken durumu biraz abartıyor. Bence Almanya istese bile Fransa'ya saldıramaz. Bence asıl tehlike içerden geliyor. Sosyalistlerin düşünce siz atılımları yüzünden frank daha şimdiden istikrarını kaybetti. Biz İsviçre'de Fransız frangının değerine büyük önem veririz.»

«Gerçekten öyle!»

Duclos ilk fikrini savunmak üzere yerinden fırladı. Ben henüz gelen biramı yudumlayarak sessizce Skelton'lan izliyordum.

Öteki konukları seyrederken çok eğlendikleri belüydi. Genç yüzleri gülmelerini tutmaya çalışmaktan kızarmıştı. Bu ikisinden herhangi birini casusluk gibi birşeyle suçlamak çok saçmaydı doğrusu. Ama ilk bakışta yalan söylemekle suçlamak da saçma gibi görünüyordu Yine de yalan söyledikleri ortadaydı. Belki de yanılmışlardı. Belki ben yanılmıştım. Belki denizyolları yanılmıştı. Ama olamazdı! Zaten güzel ve biçimli olmanın, güneşte güzel yanmış olmanın bu işlerle ne ilgisi vardı? Birincisini insan doğarken kazanır, ikincisini birkaç günd elde edebilirdi. Ben ne olursa olsun birşey yapmalıydım

Fırsat, sandığımdan da erken çıktı.

Duclos savunmasını yaparken akşam yemeğinin hazır olduğu duyuruldu.

Yemek salonu terastan daha küçüktü. Yalnızca dört masa kurulmuştu. Bizim gurup geldiğinde, masalardan Roux ile Madam Martin oturuyordu. Nutkuna devam etmekte olan Duclos, Vogel'lere katıldı, ben de Skelton'larla birlikte dördüncü masaya yöneldim.

Warren Skelton otururken rahatlamış gibi içini çekti. «Şu Duclos aslında iyi adam ama, uzun süre dayanması güç,» dedi. «Ne gösterişçi herif be!»

«Onun düşüncelerine katılmıyor musun?»

«Hangi düşüncelerine? Adam hükümetten yana mı, yoksa hükümete karşı mı, onu bile anlayamadım.»

«O halde gösteriş olduğunu nereden anladın, sevgili ağabeyciğim?»

«Söyleyiş biçiminden.»

«Saçmalıyorsun. Mösyö Vadassy, adamın sözleri boş muydu, değil miydi?»

«Korkarım ben pek dikkatli dinlemedim.»

Warren, «Çok tedbirli bir cevap,» dedi. «Ama benim sözümü kanıtlıyor. Vadassy dinlemiyordu, çünkü adam dinlemeye değer birşey söylemiyordu. Bunu kabul et, Vadassy.»

«Ben o anda yaptığım telefon görüşmesini düşünüyordum.»

«Kötü haber miydi?»

«Kötüydü ama, beklenmeyen birşey değildi. Yarın sabah buradan ayrılmak zorundayım.» ikisi birlikte üzün_ tü çığlıkları attılar.

Kız, «Aman ne kötü,» dedi. «Konuşacak hiç kimsemiz kalmayacak.»

«Birlikte içki içecek de.»

«Herkesin ne konuştuğunu bize anlatacak da.»

«Bir iki gün daha kalamaz mıydınız?»

Üzgün üzgün gülümsedim. «Sizin için çok daha iyi olacak. Fransızcayı konuşmadan öğrenemezsiniz. Duclos'un o konuda hakkı vardı. Yine de, şimdiden vedalaşmamıza gerek yok sanıyorum. Anneniz ve babanızla Paris'e gelmeyecek misiniz? Haftaya Fransa'ya geliyorlardı, değil mi?»

Warren'in bir an kararsızlık geçirip çarçabuk kardeşine baktığını gördüm. «Evet, öyle. Ama herhalde birlikte hemen Amerika'ya döneceğiz. Onlar buraları görmek için değil, gezinti yapmak için yola çıktı sanıyorum.»

«Çok yazık. Sizlere Paris'i tanıtmayı çok isterdim. Vapuru ne günü bekliyorsunuz?»

Omuzlarını kaldırdı. «Bilmem! Vapur ne günü geliyor, Mary?»

«Perşembe günü. Marsilya'ya.» Kız bunları söylerken ağabeyinin bacağına bir tekme atmış olmalıydı. Delikanlının yerinde sarsıldığını gördüm. «Nasıl unutabiliyorsun. Warren? Bakın, Mösyö Vadassy, bu da iyi evlât sayılıyor. Anasıyla babasını bir aydan fazladır görmemiş, yine de gelecekleri günü unutuyor. Bu akşam bize ne yemek verecekler acaba?»

Konuşmalar bir süre havadan sudan konulara döndü. Warren hangi şarabin ısmarlanması gerektiği konusunda fikir yürütüyor, hesabı bu gece kendisinin ödeyeceğini söylüyordu. Saldırımın ikinci adımını atabilmem için aradan zaman geçmesi gerekmişti.

Bir ara, «Aslında italyan gemilerinin Marsilya'ya uğradığını hiç bilmiyordum,» dedim. «Villefranche'a uğrarlar sanıyordum.»

Warren üzeri tavuk dolu çatalı havada, yüzüme baktı.

«Herhalde öyledir. Neden?»

«Annenizle babanızın *Conte di Savoia* ile geldiğini söylememiş miydiniz?»

Warren kardeşine baktı.

«Ben öyle mi söyledim, Mary?»

Kız başını sallıyordu. «Hatırlamıyorum.»

Warren lokmasını ağzına attı. «Başkası söylemiş olacak. Mösyö Vadassy.»

«Olabilir. Acaba neden sen söyledin sandım? Bilemiyorum.»

Yorgun bakışları yüzümdeydi. «Belki yabancı bir gemiyle geliyorlar demiş olabilirim.»

Mary hemen, «Eh, sizi uyarmadığımı söyleyemezsiniz,» dedi. «Amerika zaten Warren'i yanlış anlayan insanlarla dolu. Biraz daha tavuk istersem ayıp olur mu acaba?»

Ağabeyi, «Çok şişmanlıyorsun,» dedi. «Bugün farkına vardım. Bizim kız iyice kilo alıyor dedim kendi kendime.»

«Aman kimbilir ne eğlencelidir kendi kendine konuşmak. Her fikrini 'Evet', 'öyledir' diye kabul mu ediyorsun, yoksa tartıştığın da oluyor mu?»

«Oluyor. Örneğin bugün, 'evet şişmanlıyor ama, kendisine söylediğim zaman çok kızacak,' dedim. Haklı da çıktım işte.»

«Yoo, kızmadım. Yalnızca üzüldüm.»

Yemek gülüşmeler arasında geçiyordu. Ama kızın daha uzun süreler sessiz kaldığını, neşesinin biraz zorlama olduğunu da hissediyordum. Yemekten sonra salonda birlikte içki içmeyi önerdiğimde, kabul etmeden önce biraz düşündü. Biz masadan kalkarken Vogel'ler, Duclos, Clandon-Hartley'ler çoktan gitmişti.

Yemek salonundan çıkarken Mary durdu.

«Böyle içeri tıkılmaktan nefret ediyorum. Ne olur bak, yağmur durmuş mu, Warren!»

Delikanlı pencereye yürüyüp dışarıya baktı. O arada kızın kolumu tuttuğunu hissettim. Şaşırarak döndüm. O uyarı dolu bakışlarıyla kaşlarını çatarak,

«Sizinle konuşmam gerek. Mösyö Vadassy,» diye fısıldadı. «Bir bahane bulup Warren'i salonda bırakarak buraya gelin.»

Ben cevap veremeden Warren döndü.

«Biraz yağıyor. Karanlık olduğu için iyi göremedim. Zaten her taraf ıslak. Ağaçlardan damlayan yeter. Bu gece içerdeyiz demektir.»

Mary, «Pekâlâ,» dedi. «Siz salona geçin. Ben çıkıp bir ceket almak istiyorum.»

Warren'le salona yürüdük. Üç konyak ısmarladım. Sonra odamdan sigara almak bahanesiyle yemek salonuna döndüm. Mary beni kapının dışında bekliyordu. Soluk soluğa gibiydi.

«Rahatsız edilmeden konuşmak için nereye gidebiliriz?»

«Yazı odasında İngiliz çift var.»

«O halde lütfen burada konuşalım.» Çevresine bakındı. «Bizi gören olursa, yolda karşılaşmışız gibi olur.»

Şaşırmış, kuşkulanmıştım.

« Anlayam iyorum...»

«Anlamadığınızı biliyorum,» diye sözümü kesti. «Lüt_ fen bırakın da konuşayım. Warren bizi merak edecektir.»

Evet anlamında başımı salladım.

«Bakın,» dedi. «Annemizle babamızın *Conte di Savoia* ile geleceğini söylediğimiz doğru. Ama siz bunun yalan olduğunu nereden anladınız? Anlamıştınız, değil mi?»

«Evet. Müdüriyette bir deniz yolları tarifesi asılı. *Conte di Savoia* Cenova'dan kalkıp dün New York'a yanaştı.»

«Yani bizimle ilgili bilgi mi topladınız?»

«Bilgi toplamak mı? Yooo. Yalnızca tarifeyi gördüm, o kadar.»

Rahatlayarak içini çekti. «Neyse buna da şükür. Warren'e öyle konuşmakla aptallık ettiğini söylemiştim. Ama o ille de inanılacak bir hikâye bulup anlatmaya hevesliydi. Aslında evimizdekiler bizim nerede olduğumuzu hiç bilmiyor. Size bunları anlattığımı duysa Warren küplere biner. Ama size şimdiden işin gerçeğini anlatmazsak, kendiliğinizden bulup haber diye kullanmanızdan korkuyorum.»

«Aklım çok karıştı.»

Yüzüme ciddi bakışlarla baktı. «Biliyorum. Çok karışık bir durum. Anlatayım. Amerikada Warren'le ben bir numaralı havadis sayılıyoruz. Annemin yüzünden.

Yaman kadındır annem. Daha doğrusu Warren öyle der. Babamızın Philadelphia'da garajı vardı. İşi küçüktü. Yine de paramız boldu, iyi yetişiyorduk. Durum öyle devam etseydi, kendimiz gibi cici çocuklarla evlenecektik, bu hikâye de böyle bitecekti. Oysa babam öldü. Birden bire. Garajın önünde bir süt kamyonu çiğnedi onu. O zaman herşey değişti. Bilinen hikâye işte. Fazla para harcayarak yaşamaya alışmıştık. Evimiz, işimiz, sigorta poliçelerimiz hep ipotekliydi. Meteliğimiz kalmadı.

«O sıra Warren Üniversitedeydi. Azıcık paramızı annem onu okutmak için ayırdı. Warren buna çok kızdı tabii. Erkek rolüne bürünmek, çalışıp bizi geçindirmek istiyordu. Annem de ona 'Dene bakalim' dedi. O sıra kriz vardı. Warren iş bulamadı. Sonunda annem onu yine okula yollayınca gitmek zorunda kaldı.» Mary gülümsüyordu. «Onu suçlamayın. Siz annemi tanımazsınız.» dedi.

«Her neyse. Annemle ben Washington'a taşındık. Orada bize yardım edebilecek eski bir arkadaşı olduğunu söylüyordu. Onsekiz yaşındaydım ama kafam on yaşından farksız çalışıyordu. Yine de, eski arkadaşın rast. gele bir arkadaş olmadığını farkettim. Bir kere çok forslu bir adamdı. Arkadaşlar genellikle öyle çıkmaz. Sonra annemden de çok hoşlanıyordu. Altı ay içinde evlendiler.»

Yüzü ciddileşmişti.

«O zaman olaylar birbirini izlemeye başladı. Daha önce Skelton adını gazetelerden ancak babam öldüğü zaman görmüştük. Altı satırlık bir haber halinde duyurulmuştu. Oysa şimdi ünlüydük. Üvey babam iyi kalpli

adamdır ama, görevi fazla parlaktı. Hükümetin bundan sonra ne yapacağını halka duyuranlardan biriydi. Gazeteler her gün onun şu konuda, bu konuda ne düşündüğüyle doluydu. O da sözüne, hareketlerine çok dikkat ederdi. Bir konferanstan çıkarken yüzünün güleç olmasına, örneğin. Suratı asıksa, muhabirler konferansın kötü geçtiğini yazıyorlardı. Oysa adamın belki o anda karnı ağrımış olabilirdi. Bunu kimseye anlatamıyacağı için, karnı ağrırken bile sırıtmak zorundaydı. Hep sırıtır zaten. Eh, insanın üvey babası böyle biri olursa, bizden de çok söz edileceğini herhalde anlarsınız. Önce hoşumuza gitti. Her yerde resmimiz çekiliyordu. Saçımın biçimini değiştirsem, kadın dergisinde röportaj çıkıyordu. Warren de öyle. Uzun süre epey eğlendik.

«Anneme gelince, o yeni rolüne çok uymuş, yakışmıştı. Nasıl yapabiliyor bilmiyorum. Onun yanında kendimi çok güçsüz hissederim. Warren'le bana hiç hissettirmeden hükmeder. Herkese eder ya! Üvey babamıza bile. üstelik farkında bile olmazsınız. İstediklerini, hoşuna gitsin diye yaparsınız. 0 da size çok büyük şükran duyar.»

Arkamızda ayak sesleri duyuldu. Roux ile Madam Martin yemek salonundan çıkıyorlardı. Merdivenlerden aşağıya, alt kata indiler. Mary onlara bir göz attı. «Çabuk olmalıyım. Warren neredeyse bizi aramaya gelir.» Derin bir soluk aldı.

«Annem bize hükmeder, biz de onun suyuna gideriz demiştim. Ama artık durum değişti, ömrünüzde ilk defa olarak ona karşı geliyoruz.

«Nedenini anlatayım. Altı ay kadar önce annem be-

nimle *kalp kalbe* dediği cinsten bir konuşma yaptı. Uzun lâfın kısası bana bir koca seçmişti. Adı Curtis'di. Çok önemli bir ailenin oğluydu. Parası çoktu. Yakışıklıydı da. Annem ondan hoşlandığımı bildiğini söyledi. Evlenirsek çok sevineceğini açıkladı. Curtis'in de bunu istediğini biliyordu çünkü ona annesi söylemişti. Bana ne düşündüğümü sordu.

«Açık konuşmak gerekirse, bence pek fark etmezdi. Curtis de dostça davranan, zararsız Washington gençlerinden biriydi. İyi bir memuriyeti, eğlenceli konuşması vardı. Pek güçlü kuvvetli sayılmazdı ama, iyi yürekli gibiydi. Üvey babam da bu fikirden hoşlanmıştı. Adamcağız o kadar meşguldü ki, annemle evlenmeye vakit bulmasına bile şaşmak gerekir. Yine de bu konuya dikkat ayırıp bana şansım olduğunu söyledi. Bu ilgisine karşı çok duygulandım.

«Razı olduğum için beni aptal bulacaksınız ama, annemi tanımadığınız gibi, Washington^ da tanımazsınız. Orada kızlar birini bulup evlenmek zorundadır. Evlenmezlerse herkes onlarda bir terslik olduğunu sanır. Benim de evlenme yaşım gelmişti. Ha benim seçtiğim biri olmuş, ha annemin. O zaman bile başkasının sözüyle hareket etmek bana ters gelmişti, ama, annem insana birşeyi yaptırırken sanki bu iş o insanın kendi fikriymiş gibi bir etki yaratmayı iyi bilir. Kendisi de bunu kabul ettiği için meleklik etmiş pozuna girer. Kendimi Curtis'e aşık sanmaya bile başlamıştım. İnsan ömründe hiç âşık olmamışsa, böyle sanması çok kolay. Sevimli çocuktu. Birlikte arasıra çıkıyorduk. Nişan partimiz çok büyük oldu. Gerçekten şansım olduğuna inanmaya başladım.

«Derken bomba patladı.» Gözlerini benden kaçırmaya çalışıyordu. «Düğünümüzden üç hafta önce Curtis hakkında bazı şeyler öğrendim. Daha doğrusu. Warren öğrendi. Ben bunu bile anlayamamıştım. Aslında Curtis hiç de göründüğü kadar temiz bir insan değildi. Tersine çok iğrenç biriydi. Sizi ayrıntılarla tiksindirmek istemem ama, çok kötüydü durum, inanın bana. Düşündükçe hâlâ kızarıyorum. Üstelik anlaşılan bunu Warren' le benden başka bilmeyen de yoktu. Nişanımız koca kentte günün esprisi olmuş, çıkmıştı. Bunlar yetmiyormuş gibi, durumu annemle üvey babamın da bildiğini öğrendik.

«Karşılarına dikilip kıyameti kopardık. Çok anlayışlı davrandılar. Ama ben nişanın bozulacağını söyleyince suratlarını astılar. Üvey babam Warren'i alıp başka odaya geçti, annem de benimle yeniden 'kalp kalbe' konuşmaya başladı. Ama bu sefer daha açık konuşuyordu. Curtis'e destek olup onu bir erkek yapmanın benim görevim olduğunu söylüyordu. Çocuğun bana ihtiyacı vardı. Benim görevimdi bu. Ben yine reddedince bu sefer herkesin arasıra istemediği şeyleri yapmak zorunda kaldığını, kendisinin de üvey babamla evlenmesinin sırf beni ve Warren'i kurtarmak için olduğunu, şimdi bizim de buna karşılık küçük bir fedakârlık yapmamızın vakti geldiğini söyledi. Kendisi Curtis'in durumunu benim en baştan beri bildiğimi sanıyormuş. Şimdi böyle yapmaya hakkım yokmuş. Ben yine direndim. Bu sefer ömrümde ilk defa annemin çileden çıktığını gördüm. O zaman büsbütün açık konuştu. Benim Curtis'le evlenmem kemlikle gerekliydi. Nedeninin de onu erkekleştirmekle

ilgisi yoktu. Yalnızca üvey babamın siyasal amaçlarla Curtis'in babasını avucunun içine alma zorunluluğu var dı. Şimdi ben işi bozarsam hem önemli bir işbirliğini yoketmiş olacaktım, hem de oğlunun bu küçük zaafı ko nusunda çok hassas olan kayınpederim, üvey babamın yerinde yeller estirecekti.

«Tekrar düşüneceğimi söyledim. İki üç gün boyunca her ikisi de beni, fareyi kandırmaya çalışan kedile rin bakışlarıyla izlediler. Ama ben kararımı vermiştim, istemiyordum bu işi. istemiyordum ama, nasıl kurtulacaktım? Sonunda bu kurtuluş yolunu Warren buldu.

«Başlangıçta o da bir çare bulamamıştı. Tek düşündüğü Curtis'in burnuna bir yumruk kondurmaktı. Ama bu duygularını kolay yendi, mantıklı düşünmeye başla dı. Aslında göründüğünden daha zekidir. Şöyle düşün dü: Eğer oralarda kalırsak, annem beni razı edene kadar üzerimde işleyecekti. Beri yandan, eğer nişanı bozar sam, bize karşı oldukça cömert davranmış olan, üstelik bu işte en az suçu bulunan üvey babam hapı yutacaktı. Warren'in planı basitti. Sessizce kaçacak, bizi bulamıyacakları bir yere gidecek, oradan onlara iki tane bağımsızlık bildirisi gönderecektik. Birincisini annemle üvey babama. Onlara eğer bu işten vazgeçmezlerse nişanı bozduğumuzu ilân edeceğimizi yazacaktık. İkinci bildiri de Curtis'in babasına gidecekti. Hınç almaya kalkışırsa bütün hikâyeyi gazetelere vereceğimizi yazacaktık ona. Her iki guruba önerimiz, nişanın iki tarafın kararıyla bozulduğunu açıklamalarıydı.

«Aslında yaptığımız iş tehlikeliydi. Curtis'in babasının gazetelerde borusu çok öterdi. Adam bu yüzden

blöfümüzü göre bilirdi de. Hem bizim gibi haber sayılan kişiler için hikâyeyi saklamak da güçtü. Biz istemesek de bir gazeteci durumu anlayabilir, birşeyler açıklayabilirdi. Bu tür birinci sayfa skandalları üvey babamı mahvederdi. Ama ya bu tehlikeyi göze alacaktık, ya da Washington'da kalıp kurtulamıyacağım bir duruma sokulma tehlikesini seçecektik. Gazeteciler bir an bile kapımızdan eksik değildi.

«İşte bu yüzden, kaçmak için Avrupa'yı seçtik. Orada bizi kimse tanımazdı. Peşimize özel detektifler de takamazlardı. Pasaportlarımız zaten hazırdı. Geçen yılki Nassau seyahatinden kalma. Onlara Philadelphia'ya gidip babaannemde hafta sonu geçireceğimizi söyledik. Annem bu işten pek hoşlanmadı. Çünkü babaannem onun ezelî düşmanlarından biriydi. Ama yine de pek birşey söyleyemedi. Bavullarımızı hazırladığımız gibi Montreal'e doğru yola çıktık. Oradan Liverpool'a giden vapura bindik, sonra Londra'ya geçtik. İlişki kurduğumuz tek kişi babaannem oldu. Hikâye bu kadar. Ama dün babaannemden bir mektup aldık. Üvey babamla Curtis'in babasının anlaştığını öğrendik. Şimdi tek tehlike gazetelerden birinin durumu anlaması, nişanın bozulmasında bir anlaşma olmadığını, bu ailelerin her ikisinin de bal gibi yalan söylediğini yayınlaması. Bizi Kanada'da sanıyorlar. Üvey babam buna gerçekten inanıyor. Burada olduğumuz duyulursa başı derde girebilir. Aptal durumuna düşer. Bizim gazetelerin ne mal olduğunu bilir misiniz? Ama sizin bir açıklama yapmayacağınıza inanabiliriz. Bundan eminim.»

Bütün bu resitali sessizce dinlemiştim. Kafamı ka-

şıdım. «Bayan Skelton, bana bu kadar güvenmeniz ger çekten çok sevindirici. Ama benim gevezeliğimden ne den kaygılandığınızı hiç anlayamadım.»

Yüzünü parlak bir gülümseyiş kapladı. «Size güve nebiieceğimden emindim. Warren size söylemekten çok korkuyordu. Parlak bir hikâye söz konusu olduğu za man gazetecilerde vicdan diye birşey kalmadığını söy lüyordu.»

Acı bir sesin, «Yoktur da,» dediğini duyduk,

iki suçlu çocuk gibi döndük.

Warren Skelton bir altımızdaki basamakta durmuş, ciddi bakışlarla bizi süzüyordu.

«Demek deminden beri buradaydınız. Mary, şimdi sen bu adama hikâyeyi anlattın mı yani?»

«Evet Warren. 0 da söz verdi ki...»

«Demek söz verdi.» Warren'in sesi gerçekten acıydı. «Seni biraz daha akıllı sanırdım Mary.»

Ben, «Dinleyin bir dakika,» diye atıldım.

Warren, «Biliyorum ne diyeceğini,» dedi. «Resim çekmek isteyeceksin.»

«Ama, ağabey...»

«Sen sus! Hikâyeyi anlatmışsın bir kere. Ama bir de resim çekmesine dünyada izin vermem.»

«Resim istemiyor ki.»

«öyle mi? O halde benim bugüne kadar tanıdığım gazetecilere benzemiyor demektir.»

«Bir dakika beni dinleyin lütfen...»

O elini havaya kaldırdı. «Yararı yok, Vadassy. Resim çekemezsin. Bana bir fotoğraf makinesi gösterdiğin an-

da alır parça parça ederim. Bu arada seni de parça parça edebilirim.»

«Warren, çocuk olma!»

«Çocuk, ha! Bu hoş işte. Ben, çocuk olmayayım, ha? Mary eğer sen gözlerini süzmekle bu adamın bu bomba hikâyeyi basmasını engelleyebileceğini sanıyorsan delisin. İngiliz gazeteleri bile basar bunu. *'Senatörün Kızı Kaçtı'.* Düşünsene bir! Ulu Tanrım!»

Warren'in koluna sarıldım.

«Lütfen benî dinler misin?»

«Elbette dinlerim. Neymiş istediğin? Yazının altına ben mi imza atayım? Eğer öyle birşey istiyorsan...»

«Sana dinle dedim.» Sustu. Soğuk bir sesle, «Ha şöyle,» dedim. «Şimdi ikinize soruyorum. Benim gazeteci olduğumu nereden çıkardığınızı söylerseniz çok memnun olacağım.»

Warren homurdanarak, «Senin gazeteci olduğunu herkes biliyor,» dedi.

«Ya kesinlikle değilim dersem?»

«Aman, Allahaşkına...» Birden kız onun sözünü kesti. «Warren, sus bir dakika.» Dönüp yüzüme baktı. «Yani gazeteci olmadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?»

«Evet, onu söylemek istiyorum.»

«Ama bize dediler ki...» Kararsızdı. «Fransızca *journaliste international célèbre* demek tanınmış gazeteci anlamına gelmez mi? Belki Fransızcamız zayıf olabilir ama bize sizin için öyle dediler.»

«Çeviride yanlışınız yok ama...»

«Buraya tanınmamak, herkesin sizi işinizle ilgili lâfa tutmasından kurtulmak için değişik bir isimle gel-

missiniz dediler. Hattâ dedi ki...» Sustu. Bir an dönüp birbirlerine boş boş baktılar.

«Hay Allah...»

Tedirgin bir sesle, «Bir dakika,» dedim. «Kim söyledi size bunları?»

Yüzüme şaşkınlıkla bakıyorlardı.

«Yani bilmiyor musun?»

«Elbette bilmiyorum,» diye yalan söyledim. Gülmeye başladılar.

«Şu ihtiyar Fransız söyledi. Duclos.»

Birkaç dakika sonra salonda bizi bekleyen konyaklarımızı içiyorduk. Garson istersek bunları götürüp yenilerini getireceğini bile söylemişti.

Skelton kadehini dudaklarına götürerek, «Şerefinize, Mösyö Vadassy,» dedi. «Yarın bu saatta siz ders vermeye gidiyor olacaksınız, biz de evdekilerin biraz daha yatışmasını bekliyor olacağız.»

«İnşallah öyle olur.»

«Ne? Niye yatışmasınlar?»

Onlara baktım. Ciltleri yanık, gözleri gençti. Mutluydular. İçimden bir kıskançlığın kabardığını duydum. Oldukça acı bir sesle,

«Ben Washington^ değil, Fransa'yı düşünüyordum,» dedim. «Yarın bu saatta gerçekten ders vermek üzere Paris yolunda olabilirim. İnşallah haklı çıkarsınız da öyle olur. Beri yandan, Paris'e döneceğim yerde cezaevine girmem bana çok daha akla yakın geliyor.»

Sözler ağzımdan çıkar çıkmaz utandım. Bunu sırf onların mutluluğunu bozmak için, hırsımdan söylemiştim. Söylediğime de pişmandım şimdi. Oysa üzülmeme gerek yoktu.

Her ikisi de terbiyeli terbiyeli güldüler. Aslında inanmadıkları belliydi.

içerisi pek ısınmıştı. Bir pencere açmak üzere yerimden kalktım. Arkamdan Warren'in, kardeşine fısıldadığını duyuyordum. «Benim neyim var bilmiyorum. Bu Avrupa esprilerinin komikliğini hiç anlayamıyorum ben.»

ONYEDÎ

TALİMATIM GELİYOR

Saati dokuzu vurdu. İnce, yüksek, ama yumuşak bir gongu vardı.

O anı gözümün önünde aynen canlandırabiliyorum. Hiç bîr buianık yanı yok. Sanki bir teleskopla o odaya bakıyor, içindeki insanları olanca netliğiyle görüyorum.

Yağmur durmuştu artık. Rüzgâr da yumuşak esiyordu. Salon çok sıcaktı. Pencerelerin hepsini açmıştık. Dı_ şarda ıslak yapraklar ışık gibi parlıyor, kendi aralarında desenler oluşturuyorlardı. Ay da ağaçların üzerinden yükselmeye başlamıştı.

Ben Skeltonlarla birlikte pencerenin yanında oturuyordum. Önümüzde boşalmış kahve fincanları duruyordu. Odanın karşı tarafında Roux ile Madam Martin bilardo oynamaktaydı. Adam kadının arkasında duruyor, sopa ile nişan alıyor, bu arada kadın vücudunu onunkine

yaslıyor, sonra kimse gördü mü diye hemen çevresine bakmıyordu.

Kapı tarafındaki köşede ise iki ayrı gurup vardı. Duclos sakalını sıvazlayarak, kendisini dikkatle dinleyen Madam Vogel'e birşeyler anlatıyordu. Mösyö Vogel ise bozuk bir İtalyancayla Madam Clandon Hartley'le anlaşma çabasında görünüyordu. Binbaşı bu arada dudaklarında bîr gülümsemenin hayaletiylé oturmuş onları dinliyordu. Yalnız Schimler yoktu salonda. Bir de tabii Köche'ler.

Bir ara Skelton, Roux ile Duclos'nun birbirini görmemezlikten geldiğini söyledi. Yarım yamalak duydum. Gözlerim çevremdekilerin yüzlerinde dolaşıyordu. Dokuz kişi. Hepsiyle konuşmuş, hepsine bakmış, hepsini dinlemiştim. Yine de şu anda onlar hakkında otele ilk geldiğim günden fazla bilgim yok gibiydi. Ne kadar da uzakta kalmıştı otele ilk geldiğim gün! Sanki yıllar önce. Evet hiç bir bilgim yoktu! Ama nasıl olur? Her birinin hayatı hakkında epey şey biliyordum artık, örneğin Binbaşı, Skelton'lar, Duclos, Schimler. Ama düşünceleri hakkında, o maskelerin gerisinde olup bitenler hakkında ne biliyordum? insanların kendileriyle ilgili olarak anlattıkları da, yüzlerindeki maskeler gibi, bir tutumdan, bir davranıştan başka şey açıklamazdı. insanın içyüzünü görmek, bir anda bir kübün dört yüzünü görmek kadar olanaksızdı. Zihin çok boyutlu bir varlıktı. Her an hareket halinde olan, derinliği ölçüiemeyen, niteliği anlaşılamıyan...

Binbaşı hâlâ aynı şekilde gülümsüyordu. Karısı elleriyle kollarıyla işaretler yaparak Vogel'e birşeyler an-

latıyordu. İlk defa olarak canlı bir hali vardı. Elbette! Birisi onlara borç para vermiş olacaktı. Kim acaba? Bildiklerim o kadar azdı ki, bu konuda ağzı burnu yerinde bir tahmin bile yapamazdım.

Duclos sapsız gözlüğünü yine burnunun üstüne yerleştirmişti. Madam Vogel'in bozuk Fransızcasını dinlemekle meşguldü. Başını horoz gibi havaya kaldırmıştı. Roux'ya gelince, o gözlerini bilardo toplarına dikmiş, bir vuruş gösteriyordu. Hepsini hayran hayran seyrettim. Müzik sesini geçirmeyen bir camın arkasından danse denleri seyredermiş gibi. Hareketlerinde çılgın bir cid dilik vardı.

Birden Skelton'lar gülmeye başladılar. Kendimi pek şaşkın hissederek onlarg döndüm.

Warren, «Özür dileriz,» dedi. «Yüzünüzü izliyorduk da. Mösyö Vadassy. Uzadıkça uzadı, sarktıkça sarktı. Neredeyse ağlamaya başlayacaksınız diye korktuk.»

«Kızkardeşinizin bana anlattıklarını düşünüyordum,» diye yalan söyledim.

«Ben düşünmüyorum. Düşünmemeye çalışıyoruz.» Ciddileşmişti. «Aslında artık evimize dönmemiz gerekir. Gerçekten öyle. Ama, neden bilmem, burası insanı çekiyor. Yalnız güneş, deniz, renkler ve yemekler değil bunun nedeni. Başka...»

Kız, «Demek istediği şu,» diye atıldı. «Beş dakikadan beri şunu anlatmaya uğraşıyor. St. Gatien, atmosferi olan bir yer.»

Warren, «Fazla basit,» dedi. «0 kelimeyi kullanmayı bu yüzden istemiyordum. Ama uyuyor. Şu akşama bakın bir kere. Hava sıcak. Her yan çiçek ve çam koku-

yor. Konuşan insanlar cıvıl cıvıl. Gökyüzü ayın ve yıldızların ışığından ağarmış, gri olmuş. Kartpostal gibi güzel. Aynı şeyi Kaliforniya'da da bulabilirsiniz ama yine de bir fark var. Belki tek fark, kokulara burada bir de Fransız tütünü kokusunun karışmasıdır. Belki insanların giyinişidir. Belki yediğiniz değişik yemeklerin mide sularını değişik biçimde etkilemesidir. Bilemem. Tek bildiğim, burada kendimi çocukken akşam güneşin batma saatında hissettiğim gibi hissetmem. Sanki sinemada oturuyorum, ışıklar karartılıyor, ve ben perdede bir ışık bekliyorum.»

«Eğer sendeki etkisi buysa, asıl neden mide suları olmalı.»

Ben, «Heinberger'e soralım,» dedim.

«Kime?»

«Heinberger'e.»

«Şu yalnız isviçreliye mi?»

«Evet. Sorsak size 'Ağabeyiniz Avrupanın çürüme kokusunu alıyor,' derdi.»

«Hoş bir adam, desenize.»

Skelton, «Bana hoştan çok akıllı gibi geliyor,» dedi. «Eğer şu geveze Amerikalı kız sözümü kesmeseydi, Proust'u okuduğum zaman da aynı duygulara kapıldığımı söyleyecektim.»

«Daha neler!»

Skelton direndi. «Avrupa ihtiyar bir adama benziyor. Sinirli, pis bir ihtiyara. Eline sinek konsa küplere biniyor. Ama aslında onun canını sıkan şey o sinek değil. Sıkıntısı kendi içinden geliyor. Artık iyi çalışmıyor organları. Yavaş yavaş ölüyor. Öldükçe siniri de artıyor.

Hep sinekleri suçluyor. Ama gerçekten öleceği an, iyi ce çileden çıkacak, şunu bunu kırmaya başlayacaktır.»

«Peki Proust bu işe nereden karışıyor?»

«O da ihtiyar bu hale gelmeden önce hoşuna gitsi diye onu oyalamaya çalışan iyi yürekli biri.»

«Ulu Tanrım!»

«Ağır ol. Çileden çıkmaya gerek yok.»

«Nedenmiş? Ben de herkes kadar zarif bir biçimd kızabilirim. Ve sana diyebilirim ki, senin Proust'tan sö edişini dinlerken duyduğum his, tıpkı evdeki gazeteni pazar ilâvesini okurken duyduğum hisse benziyor. O za man sen de anlarsın ki...»

«Aman, kes artık!»

«Sen kes!»

Skelton bana yalvarır gibi kollarını yana açtı. «Ba Vadassy, kurtarın beni!»

«Yararı yok. Mösyö Vadassy de benim gibi seni çılgınlığına inanmış.» Birden sesini kıstı. «Dikkatli olun Şimdi öbür deli geliyor.»

Madam Vogel'i eken, ya da onun tarafından ekile Duclos bizim köşeye doğru harekete geçmişti.

Skelton ciddi bir tonda, «Ona bir çift sözüm var,» di ye fısıldadı.

Duclos mutlu bir yüzle, «Eee, çocuklarım, yağmu durdu artık,» diye raporunu verdi.

Warren, «Bunu o söylediğine göre mutlaka yine bi terslik vardır,» dedi, sonra sesini yükseltti. «Hey, mös yö, siz bu mösyönün gazeteci olduğunu söylerken n demek istiyordunuz?» Bunu Fransızca soruyordu.

«Pardon?»

«Allah kahretsin? Ne diye ingilizce anlamıyor sanki?»

«Spek ingliş!» Duclos yine gülümsüyordu. Gözlerini tavana dikip ilham toplamaya çalıştı. Sonra birden yüzü aydınlandı, parmaklarını şıklatarak ağır ağır konuştu. «Skrem! Bit it!»

Skelton'lar bir ağızdan homurdandılar.

Duclos gösterisinin etkisinden hoşnut, bana döndü. «İngilizce çok güzel dil. Amerikan filmlerini severim. Çok ilginç ve hoş olurlar. Bu iki genç Amerikalı da o filmlerde gördüklerimize çok benziyor. Belki bunlar da artisttir.»

«Hayır, artist değiller.» Sesim soğuktu. «Ben nasıl tanınmış uluslararası bir gazeteci değilsem, onlar da artist değiller.»

«Efendim?»

«Birisi bu Amerikalılara benim gazeteci olduğumu söylemiş. Siz söylediniz sanıyorlardı da.»

«Ben mi? imkânı yok! Ben neden söyleyeyim öyle bir şey?»

«Bilmiyorum. Ama suçlunun siz olmadığınıza sevindim.» Yüzüne anlamlı anlamlı baktım. «Suçluyu bulduğumda ona hiç yumuşak davranmıyacağım.»

Başını hevesle salladı. «Haklısınız. Ben bundan daha az nedenlerle insan dövmüşümdür.»

«Öyle mi?»

Rahatça oturup bize gülümsedi.

Kız, «Ne diyor?» diye sordu.

«Size söyleyenin kendisi olmadığını söylüyor.»

«Öyleyse ya deli, ya da yalancı.»

«Yalancı olduğuna hiç kuşku yok.»

Duclos dikkatle dinliyordu.

«Çok hoş insanlar bu Amerikalılar.»

«Evet» dedim. «Çok hoş.»

«Az önce Madam Vogel'le konuşuyordum. Zeki kadın. Biliyor musunuz, Mösyö Vogel İsviçre'de Devlet Elektrik Şirketinin müdürüymüş. Çok önemli bir adam. Adını daha önce de duymuştum. Bern'deki büroları kentin en görülecek yerlerinden biri.»

«Ben onu Constance'dan geliyor sanmıştım.»

Duclos gözlüğünü yorgun bir hareketle düzeltti. «Constance'da da büyük bir villası var. Çok güzel bir villa. Beni orada kalmaya davet etti.»

«Ne kadar şansınız var!»

«Evet. Herhalde arada epey iş de konuşuruz.»

«Herhalde.»

«iş adamları zevk için bile buluşsalar, hep iş konuşurlar, dostum.»

«Öyledir.»

«Birbirimize yararlı da olabiliriz, işbirliği, anlıyorsunuz ya! iş hayatında en önemli şey işbirliğidir. Fabrikalarımda çalışanlara da hep bunu söylerim. Onlar bana yardımcı olursa, ben de onlara yardımcı olurum. Ama önce onların bana yardımcı olması gerekir, işbirliği tek yanlı olamaz.»

«Elbette.»

Skelton, «Ne anlatıyor, Tanrı aşkına?» diye sordu. «En az on kere işbirliği dedi.»

«İşbirliğinin önemli olduğunu söylüyor.»

«Ya, öyle miymiş...»

Duclos, «Binbaşı Clandon-Hartley'le eşinin yarın gideceğini biliyor muydunuz?» diye sordu.

«Evet.»

«Birisi onlara borç vermiş olmalı. Garip, değil mi? Ben olsam vermezdim. Benden onbin frank istedi. Fazla sayılmaz. Benim için önemi yok. Ama bu bir prensip meselesi. Ben iş adamıyım.»

«Binbaşı ikibin frank arıyor sanıyordum. Bana daha önce öyle demiştiniz.»

«Ama sonra isteğini arttırdı. Sahtekâr tipli bir adam o.»

«Bana öyle gelmedi.»

«İş adamları bu tipleri gözünden tanımalı. Allahtan ingiliz sahtekârları hep basit insanlar oluyor.»

«Öyle mi?»

«Bunu herkes bilir. Fransız sahtekârı yılandır. Amerikan sahtekârı kurttur, ingiliz sahtekârı ise faredir. Yılan, kurt ve fare. Fare çok basit bir hayvandır. Ancak köşeye sıkıştığı zaman saldırır. Başka zamanlarını hep kemirmekle geçirir.»

«Siz Binbaşının bir ingiliz sahtekârı olduğuna gerçekten inanıyorsunuz, öyle mi?»

Duclos ağır hareketlerle gözlüğünü burnundan alıp kolumu tıpışladı. «Yüzüne dikkatle bakın, hemen fareyi tanıyacaksınız. Ayrıca bana kendisi de söyledi.»

Buna pes denirdi doğrusu.

Skelton'lar Duclos'un hızlı Fransızcasını anlamaya çalışmaktan usanmış, bir dergideki resimlere bıyık takarak gülüşüyorlardı. Kızla göz göze gelmeye çalıştım

ama, başaramadım. Duclos üzerime kalmıştı. O koltuğunu bana daha çok yaklaştırarak,

«Tabii aramızda kalacak,» dedi. «İngiliz Binbaşı asıl kimliğinin ortaya çıkmamasını istiyor.»

«Hangi kimliğinin?»

«Bilmiyor musunuz?»

«Hayır.»

«Ya!» Sakalını sıvazladı. «O halde söylememeliyim. Bana güvendi çünkü.» Ayağa kalktı, yüzüme anlamlı bir bakışla baktı ve uzaklaştı. O sırada Köche de, yanında Schimler'le odaya girmişti. Duclos onların yolunu kesmeye koşuyordu. Onlara da yağmurun kesildiğini haber vermekteydi. Köche terbiyeli bir tavırla durdu, ama Schimler hemen oradan ayrılarak bana doğru yürüdü. Çok hasta görünüyordu.

«Yarın gidiyormuşsunuz diye duydum, Vadassy.»

«Evet. Duyduğunuz o kadar mı?»

Başını iki yana salladı. «Hayır. Biraz açıklama yararlı olur sanıyorum. Köche bu otelde kendi bilmediği birşeylerin dönmekte olduğu kanısında. Çok kaygılı. Sanıyorum siz bu durumu aydınlatabilirsiniz.»

«Hiç sanmıyorum. Köche isterse polis karakoluna başvurarak...»

«Demek doğruymuş. Siz polissiniz. »

«Polisle ilgim var ama polis değilim. Bir şey daha var. Mösyö Heinberger. Benimle uzun boylu konuşmamanızı sağlık vermek isterim. Bugün odanızdan çıkarken görülmüşüm. Birisi beni sonradan bu konuda sorguya çekti.»

Yüzüne ürkütücü bir gülümseme çöktü. Gözleri gözrimi buldu.

«Soruya cevap verdiniz mi?»

«Çok inandırıcı biçimde yalan söyledim.»

Yumuşak bir sesle, «Çok iyisiniz,» dedi, sonra başıyla beni ve Skelton'ları selâmladı, Köche'nin yanına doğru uzaklaştı.

Mary Skelton, «Demek çürümeler peygamberi bu,» diye söylendi. «Kendi de pek sağlam görünmüyor ama.»

Neden bilmem, bu söz beni tedirgin etmişti. «Günün birinde size bu adamla ilgili bazı şeyler anlatabileceğimi umarım,» dedim. Tedbirsizlikti bu yaptığım.

«Bu işte esrar kokusu var. Şimdi söylesenize, Mösyö Vadassy.»

«Korkarım söyleyemem.»

Warren, «Kendi kuyunuzu kendiniz kazdınız,» dedi. «Artık rahat yüzü göremezsiniz. Bak Mary, Patlak Göz' le Bayan Seks masayı boşalttılar. Oynamak ister misin? Ama siz yalnız kalacaksınız, Mösyö Vadassy!»

«Rica ederim. Oynayın siz!»

Kalkıp bilardo masasına doğru yürüdüler. Düşünmek için tek başıma kalmıştım.

Kendi kendime, herhalde bu benim son özgürlük gecem, diyordum. Bu kişileri hatırlamalıydım, ister istemez hatırlayacaktım. Gözümün önüne hep bu sahne gelecekti. Vogel'ler ve Clandon-Hartley'ler, Duclos ile konuşuyorlardı. Duclos sakalını sıvazlayarak sözü kesebileceği bir fırsat kollamaktaydı. Köche, Roux ile Odette Martin'in karşısındaydı. Schimler tek başına oturmuş, eline geçirdiği bir gazetenin sayfalarını tembel tembe!

çeviriyordu. Skelton'lar bilardo masasının basındaydılar. Güzel, ılık bir gece, terasta dallardan damlayan suyun sesi, dalgaların kayalara vuruşu, gökte yıldızlar ve ay. Ne kadar sakindi her şey. Oysa hiç bir yerde gerçek barış yoktu. Şuracıktaki bahçede bile, canavar böcekler toprakların üstünde, kayaların çevresinde kendilerine yem aramaktaydılar. Onları avlamak için peşlerine düşmüş canlılar da vardı. Dramlar oynanıyordu bu karanlığın içinde. Hiç bir şey, hiç bir an durmuyordu. Hareket halindeydi gece. içi acı olaylarla doluydu, içerde ise...

Odanın karşı köşesinde bir hareket oldu. Madam Vogel ayağa kalkmıştı. Diğerlerine gülümseyerek bakıyordu. Kocası onu birşeye razı etmeye çalışır görünmekteydi. Köche'nin Roux ile olan sohbetini yarıda kesip o yana yürüdüğünü gördüm.

«Hepimizi çok mutlu edersiniz,» dediğini duydum.

O kuşkulu bir biçimde gülümsedi. Sonra benim şaşkın bakışlarım altında Köche onu duvara dayalı duran piyanonun başına yürüttü, kapağı açıp hazırladı. Madam Vogel kazık gibi oturup kalın, küt parmaklarını klavyenin üzerinde gezdirdi. Skelton'iar şaşkınlık içinde o yana dönmüşlerdi. Schimler gazetesinden başını kaldırdı. Roux sabırsız bir tavırla koltuğuna yaslanıp Madam Martîn'i dizlerinin üstüne çekti.

Madam Vogel, Chopin'in bir balad'ını çalmaya başlamıştı.

Schimler'in öne doğru eğildiğini, piyano'daki kadına yüzünde garip bir ifadeyle bakmakta olduğunu gördüm. Kadın o komik sifonlu elbisesi, yapmacıklı kısa, kesin, sivri hareketleriyle gerçekten tuhaf görünüyordu.

Ama bir vakitler yetenekli olduğu belliydi. Solmakta olan bir parlaklığı yansıtır gibiydi. Derken onu tümüyle unuttum ve müziği dinlemeye koyuldum.

Bitirdiği zaman odada bir an ölüm sessizliği oldu, sonra alkışlar başladı. O sandalyesinde yarı dönerek kızarmış yüzünü bizlere gösterdi ve Köche'ye göz kırptı. Tam kalkacağı sırada kocası bir daha çalmasını rica etti, o da tabureye yeniden çöktü. Biran düşünür gibi yaptı, sonra elleri yeniden tuşlara yükseldi. Yumuşacık bir Bach çalmaya başladı.

Bazan işimden yorgun argın evime döndüğümde ışığı yakmadan koltuğuma gömülür, bacaklarımdan yukarıya yükselen yorgunluk sızılarının zevkini çıkarırım. O gece de Madam Vogel'i dinlerken aynı duyguyu yaşadım. Bu sefer yorgunluk çıkaran, vücudum değil, beynimdi ama. Melodiler beynimin kıvrımları arasında dolaşıyor, bilincime işliyordu. Gözlerim kapanmıştı. Şu an keşke hep sürse gitse. Hep sürse gitse. Keşke hep...

Kesintiyi başlangıçta farketmedim bile. Holden bir takım konuşmalar duyuluyordu. Birisi susmaları için «SSS» diye seslendi, bir sandalye gıcırdadı. Gözlerimi açtığımda Köche'nin acele acele salondan çıkıp kapıyı arkasından kapattığını gördüm. Birkaç saniye sonra kapı gürültüyle yeniden açıldı.

Sanki herşey bir an içinde olup bitmişti. Ben durumun ciddi olduğunu. Madam Vogel bir gamın orta yerinde durunca farkettim. Elleri tuşlarda, gözleri kapıda, öylece oturuyordu. Bir hortlağa bakıyormuş gibiydi. Derken elleri kucağına doğru kaydı, ve kayarken de bozuk bir akord sesi verdi. Bakışlarım kapıya dönmüştü.

Eşikte iki üniformalı polisin durmakta olduğunu o zaman gördüm.

Korkunç bakışlarla salonu tarıyorlardı. Bir tanesi bir adım ileriye çıktı.

«Joseph Vadassy hanginiz?»

Yavaşça kalktım. Konuşacak durumda değildim.

Asker adımlarıyla bana doğru yürüdüler.

«Sizi tutukluyorum. Bizimle birlikte karakola geleceksiniz.»

Madam Vogel bir çığlık attı.

«Ama...»

«Aması falan yok. Yürüyün.»

Kollarıma sarıldılar.

Duclos öne fırlamıştı.

«Suçu nedir?»

«O sizi ilgilendirmez.» Polisler beni kapıya doğru iteklediler.

Duclos'un gözlüğü burnunun üstünde titriyordu. «Ben Cumhuriyetin bir vatandaşıyım,» dedi. «Bilmeye hakkım var.»

Polisin bakışları odayı tararken, «Meraklandınız demek,» dediği duyuldu. Sonra sırıttı. «Pekâlâ söyleyeyim öyleyse. Suçu casusluk. Aranızda epey tehlikeli bir adam barındırmışsınız. Haydi Vadassy, yürül»

Skelton'lar, Vogel'ler, Roux, Madam Martin, Clandon-Hartley'ler, Schimler, Duclos, Köche... Bir an hepsinin yüzünü gördüm. Bembeyaz hareketsiz, bana bakan yüzler. O sırada kapıdan geçtim. Arkamdan bir kadının, sanırım Madam Vogel'in, avaz avaz bağırdığını duydum.

Talimatım verilmişti işte.

ONSEKİZ

«KILIK DEĞİŞTİREREK...»

Üçüncü bir polisin kullandığı kapalı bir arabayla karakola götürüldüm.

Herhalde bunun beni şaşırtması gerekirdi. Tutuklanan insanlar genellikle yarım kilometre ilerdeki karakola böyle lüks arabalarla götürülmezlerdi. Ama yine de şaşırmadım. Ancak beni orda belediye başkanı karşılarsa şaşırabilirdim, işte korktuğum başıma gelmişti. Olacak, olacak diye beklediğim şey, olmuştu. Yeniden tutuklanmıştım. Kefaletle serbest gezme sürem sona ermişti. Hikâyenin sonuna gelmiştim demek. Gerçi Réserve'den bu kadar dramatik biçimde, ayrılmayı beklemiyordum ama, yine de durumu bütünüyle düşününce böylesi daha iyiydi. Hiç değilse bir korku gecesi daha yaşamaktan kurtulmuştum. Artık düşünmeme, akıl yürütmeme gerek kalmadığını görmek, Mösyö Mathis'in öfkeli çıkışmalarıyla karşılaşmayacağımı bilmek, emirlere uymak-

tan başka çarem kalmadığını anlamak beni rahatlatıyor, du bir bakıma.

Acaba Skelton'lar bu durum hakkında neler düşüneceklerdi? Ne kadar büyük bir şok içinde kalacaklardı, kim bilir? Duclos da heyecanından kendini kaybedecekti. Herhalde şu anda ötekilere, beni çoktan beri tanımış oiçluğunu, durumu ta başından bildiğini söylüyor olmalıydı. Ya Schimler? işte bu nokta beni biraz rahatsız ediyordu. Onun gerçeği bilmesini isterdim. Ötekilerin o ka_ dar önemi yoktu. Köche'ye gelince, o pek şaşmayacaktı. Ama Binbaşı çok etkilenecekti besbelli. Belki de beni vurmayı falan önerecekti. Roux yine tatsız tatsız gülecek, Vogel'ler dillerini damaklarında şaklatarak ciddi görünmeye çalışacaklardı. Ama içlerinden bir kişi derin düşüncelere dalacaktı bu olay üzerine. O kişi hangisiyse, benim casus olmadığımı da, tehlikeli olmadığımı da biliyordu. Ben yazı odasında beklerken kapıyı kapatan, odamı arayıp iki filmimi alan, beni yere yıkıp ceplerimi yoklayan o adam, özgürdü. Ben cezaevlerinde çürürken o özgür kalacaktı. Ne düşünecekti acaba? Zafer sarhoşluğu mu saracaktı onu? Ne önemi var? Hiç birinin ne düşüneceğinin önemi yoktu zaten. Yine de asıl casusun hangisi olduğunu bilmek ilginç olacaktı. Hem de çok ilginç. Ama bu konuda akıl yürütmek için önümde öyle çok zaman vardı ki!

Lastikler karakolun önündeki beton avluda gıcırdayarak durdu. Beni tahta sıralı bekleme odasına götürdüler, önceki sefer olduğu gibi polislerden biri yine yanımda bekledi. Ama bu defa ben onunla konuşmaya çalışmadım. İkimiz de sessizce oturduk.

Duvardaki büyük saat on buçuğu geçmek üzereyken kapı açıldı, içeriye Beghin girdi.

Üstünde yine üç gün önceki gri elbise vardı. Elinde de aynı buruşuk mendil. Hâlâ öyle terliyordu. Yalnız bir tek değişiklik vardı. Bu sefer gözüme daha ufak tefek görünüyordu. Düşüncelerimde onu ne kadar canavarlaştırmış olduğumu o zaman anladım. Onu kafamda bir ejder, bir dev, masumların kanını emen bir şeytan yapmıştım. Oysa şimdi karşımda bir insan duruyordu. Şişman, durmadan terleyen bir insan. Ama insan yine de.

Uzun gözkapaklarının altındaki tembel gözler bir an beni süzdü. Sanki kim olduğumu hatırlamaya çalışıyormuş gibi bir hali vardı. Sonra başıyla polise bir işaret yaptı. Adam onu selâmlayarak odadan çıktı, kapıyı arkasından kapadı.

«Eee, Vadassy, küçük tatilin iyi geçti mi bakalım?» Tiz, cırlak sesi beni bir kere daha şaşırtmayı başardı. Yüzüne soğuk soğuk baktım.

«Demek sonunda suç yine benim üstüme kalıyor, ha?» dedim.

Eğilip tahta sandalyelerden birini duvar dibinden kendine doğru çekti, karşıma oturdu. Sandalyenin tahtaları onun ağırlığı altında gıcırdadı. Ellerini mendiline silerek,

«Hava çok sıcak,» dedi, sonra yüzüme baktı. «Sen tutuklanınca ne yaptılar?»

«Kim? Polisler mi?»

«Hayır. Oteldeki konuklar.»

«Hiç bir şey yapmadılar.» Sesim gittikçe küskünle-

şiyordu. Sanki beynimin yarısı çileden çıkıyor, öteki yarısı da onu engelliyemiyor gibiydi. «Hiç bir şey yapmadılar,» diye tekrarladım. «Ne yapmalarını bekliyordunuz? Duclos suçumun ne olduğunu bilmek istedi. Madam Vogel avaz avaz bağırdı. Ondan başka tepki göster mediler. Burunlarının dibinde insan tutuklanmasına alı şık olduklarını sanmıyorum.» Öfkem birden taşıp döküldü. «Ama bu kasabada biraz daha uzun kalsalar, herhalde alışırlardı. Günün birinde bir balıkçı sarhoş olup karısını döverse belki Vogel'i tutuklardınız. Yoksa tehlikeli mi olurdu onu tutuklamak? İsviçre konsolosu m karışırdı işe? Karışırdı belki de. Ama belki Donanma Haber Alma Örgütü böyle olacağını önceden kestirmı yeteneğini gösteremezdi. Biliyor musun, Beghin, üç gü önce benimle o hücrede konuştuğun zaman, kara ruhlu, şantajcı bir polis olmakla birlikte, biraz akıl sahibi olabilirsin gibi gelmişti bana. Gerçi tehdit ediyordun, çılgınca sorular soruyordun ama, sanki ne yaptığını biiiyormuşsun gibi bir duyguya kapılmıştım. Oysa aradan geçen zaman içinde yanıldığımı anladım. Ne aklın var, ne de ne yaptığını biliyorsun. Aptalın birisin. O kadar çok tökezledin ki, sayısını bile şaşırdım. Eğer ben kendi aklımı kullanıp emirlerini kendime göre değiştirmesem, şu anda...»

Sakin sakin dinliyordu. Sözün burasında ayağa kaik_ tı. Yumruğu sanki bana vuracakmış gibi geri çekilmiş, hazırlanmış bekliyordu. Hırçın bir sesle, «Ne yapmasaydın?...» diye haykırdı.

Hiç bozulmadım. Çekingenliğimden eser kalmamıştı. Atakîaşmîştım birdenbire.

«Bakıyorum gerçeklerden hoşlanmıyorsun,» dedim. «Emirlerini kendime göre yorumlamasaydım senin o değerli casusun çoktan fitili almış, buralardan kaçmış olurdu. Sen bana konuklara fotoğraf makineleriyle ilgili sorular sormamı söylemiştin. Bunun korkunç bir hatâ olduğunu her budala görebilirdi.»

Tekrar oturdu. Ciddi bir suratla, «Peki sen ne yaptın?» diye sordu. «Bana verdiğin bilgileri kafandan mı uydurdun?»

«Hayır. Aklımı kullandım.» Sesim acıydı. «O tecrübesiz aklımla, suçluyu tanıyınca yakalama şansımızı elden kaçırmamak için tedbir aldım. Makbule geçecek sa_ nıyordum. işin sonunu senin nasıl berbat edeceğini bilseydim hiç zahmet etmezdim. Her neyse, makineler hakkında istediğin bilgiyi, gözlerimi kullanarak elde ettim. Sahte soyguna gelince, onun sahte olduğu er geç nasılsa ortaya çıkacaktı. Çıktığı zaman ötekilerin kafasını karıştırıp işin bir yanlışlık olduğuna inanmalarını sağladım. Tabii yutturabildiklerime. Şimdi iş büsbütün sarpa sardı. Bu sefer senin hatânı örtbas edecek durumda değilim. Tehlike zilini çalan sensin. Clandon-Hartley'ler yarın gidiyor zaten. Bu olaydan sonra ötekilerin de fazla kalmak isteyeceğini sanmam. Sanıkların elinden kaçıyor artık. Yine de...» Omuzlarımı kaldırdım. «Senin buna pek aldırdığını sanmıyorum. Komiser de üzülmeyecektir. Elinizde mahkûm edebileceğiniz bir kişi var iş_ te. Siz polisler yalnızca bunu istersiniz. Öyle değil mi?»- Ayağa kalktım. «Şimdi bitti herşey. Bunu açıkça söyleyip içimi boşaltmak istiyordum. Sence bir engel yoksa bir an önce hücremde yalnız kalmak isterim. Burası

çok havasız. Hem dün gece de hiç uyuyamamıştım. Hem başım ağrıyor, hem de yorgunum.»

Cebinden bir paket sigara çıkardı.

«İçer misin, Vadassy?»

Alay etmeye çalıştım. «Daha önce bana sigara tuttuğunda hain bir niyetin vardı. Şimdi ne istiyorsun? İmzalı bir itirafname mi? Eğer derdin oysa, vermiyeceğim. Kesinlikle reddediyorum. Anladın mı? Reddediyorum.»

«Yak bir sigara, Vadassy. Henüz uyuyacak değilsin.»

«Anlıyorum. İşkence mi var?»

«Allah kahretsin!» diye cırladı. «Yak bir sigara.»

Uzanıp aldım. Kendininkini yaktıktan sonra kibrit kutusunu bana fırlattı.

Ağzından duman savurarak, «Şimdi beni dinle,» dedi. «Senden özür dilemem gerekiyor.»

«Yaaa!» Bu kelimeye elimden geldiği kadar çok anlam sıkıştırmıştım.

«Evet, özür dilemem gerekiyor. Bir yanlışlık yapmışım. Zekânı daha az sanmışım. Biraz da daha çok sanmışım. Her ikisi birden.»

«Harikal Peki şimdi ne yapmamı bekliyorsun? Gözyaşlarına boğulup itirafnameyi mi imzalıyayım?»

Kaşlarını çattı. «Yalnızca beni dinle.»

«Dinliyorum. Hem de hayranlıkla.»

Mendilini yakasının içinden geçirdi. «Günün birinde o dilin yüzünden başın belâya girecek, Vadassy. Şu anda bir tutuklu olarak, hücreye atılacağın yerde burada oturup benimle konuşuyor olman sana hiç garip gelmiyor mu?»

«Geliyor. Püf noktasının ne olduğunu kestirmeye çalışıyorum.»

«Püf noktası yok, sersem,» diye öttü. öfkelenmişti. «Dinle beni. İlk bilmen gereken şey, sana verilen her talimatın bir nedeni olduğudur. Amacımız casusun Réserve'den ayrılmasını sağlamaktı. Sana makinelerle ilgili sorular sormanı, bunu sağlayabilmek için söylemiştik. Onu ürkütmek istiyorduk. O işlemeyince... neden işlemediğini de şimdi öğrenmiş oluyoruz... bu sefer sana sahte bir soygunu rapor etmeni söyledik. Adam odanı aramıştı. Ceplerini aramıştı. Onu ürkütmek istiyorduk. Büsbütün kaçacak kadar değil. Ama Réserve'de kalmanın kendisi için tehlikeli olacağını düşünecek kadar. Yine başarısızlığa uğradık. Bu sefer, edinmiş olduğun bilgilerle ne biçim düşüneceğini bilemedim. Bu benim hatâm. Ne kadar az şey bildiğini unutmuştum. Bundan sonra gelen olayda ise tecrübesizliğini görmezden gelmiş olduğumu anlıyorum. Köche senin yalanını pek çabuk yakaladı.»

«Ama bu yolla casusu nasıl yakalayabilirdin?» diye sordum. «Ne peşindeydin? Réserve'den ilk ayrılanı tutuklamak mıydı niyetin? Eğer öyleyse, hemen Binbaşı Ciandon-Hartley'i tutukla bari. Sabaha gidiyor. Casus yakalama konusunda bilgin buysa. Tanrı Fransa'ya yardımcı olsun!»

Dudaklarının köşesinde beliren gülümsemeyi görünce şaşırdım. Sigarasından derin bir soluk çekti, dumanları burnundan çıkardı.

«Ama sen bizim bildiklerimizin hepsini bilmiyorsun ki, sevgili Vadassy kardeşim,» dedi. «özellikle çok

önemli olan bir şeyi bilmiyorsun. Casusun kimliğini öğrenmiş olduğumuzu. Bunu üç günden beri bildiğimizi, istediğimiz an onu tutukluyabilecek durumda olduğumuzu bilmiyorsun.»

Bu sözlerin anlamını içime sindirebilmem birkaç saniye sürdü. Anladığım anda da umutla umutsuzluk beynimin içinde kovalamaca oynamaya başladı. Şişkonun yüzüne baktım.

«Casus kim, öyleyse?»

Arkasına yaslanıyor, beni ilgiyle izliyordu. Ellerini havalı bir biçimde çırparak, «Buna daha sonra geleceğiz,» dedi.

Yutkundum. «Bu da yeni bir hile mi?»

«Hayır, değil, Vadassy.»

« O halde...» Yine hırslanmaya başlamıştım. «Bana neden böyle işkence ettiğinizi anlatır mısın? Eğer bu üç gün boyunca neler çektiğimi bilsen, karşımda böyle lök gibi oturup sırıtmazdın. Gülecek nesi var bunun? Neler çektiğimi biliyor musun? Hiç aklından geçiriyor musun, Allah belânı versin! Sen, sen...»

Dizime pat pat vurdu. «Sakin ol, sakin ol Vadassy! Boşuna zaman kaybediyoruz. Şişman olduğumu biliyorum ama hiç aptal sayılmam. Kötü ruhlu da değilim. Ne yaptımsa, yapmak zorunda olduğum için yaptım. Durmadan öfkeleneceğine bana biraz zaman bıraksan, durumu daha çabuk anlarsın.»

«Beni neden tutukladın? Neden burada tutuyorsun?»

Başını sallıyordu, «Sen sus ve beni dinle, azizim Vadassy. Telâşından sigaran bile kırıldı. Bir başkasını al.»

«İstemiyorum.»

Yüreğimde soğuk bir öfkeyle ikinci sigarasını yakışma baktım. Bir süre kibritin alevini seyrederek oturdu. Sonunda,

«Senden özür dilerken bunu içten söylüyordum,» dedi. «Unutma ki benim de başarmam gereken bir işim var. Anlayacaksın.»

Tam konuşacağım sırada elinin bir hareketiyle beni susturdu.

«Dokuz ay kadar önce,» diye anlatmaya başladı, «italya'daki ajanlarımızdan biri, italyan Haberalma Örgütünün Toulon'da yeni bir merkez açtığını söylenti halinde rapor etmişti. Bize bu tür haberler çok gelir. Buna o zaman pek aldırmamıştım. Ama daha sonra ciddiye almak zorunda kaldım. Bu kıyıdaki savunma tesislerimiz hakkında önemli bilgiler durmadan italya'ya sızıp duruyordu. Hem de düzenli biçimde. Örneğin Spezia'daki ajanımız, Marsilya yakınındaki bir tesisimizde yaptığımız son değişikliklerin üç gün içinde italya'da öğrenildiğini rapor etti. Çok kaygılandık. Kasabanın fotoğrafçısı elinde filmlerle buraya geldiği zaman mal bulmuş gibi sevinmemiz bundandı.» Tombul bebek elleri hayali bir nesnenin çevresinde sıkışır gibi oldu.

«Tabii kuşkuyu ilk çeken sen oldun. Ama ne olduğu_ nu anlayınca, yani makinelerin değiştiğini öğrenince, seni önemsiz diye değerlendirdik. Açık söylemek gerekirse seni neredeyse serbest bırakıyorduk. Allahtan asıl rapor gelinceye kadar birkaç saat beklemeyi doğru bulduk.»

«Asıl rapor mu?»

«Elbette. Bak sen bunu da bilmiyorsun. Değişmeyi

öğrenir öğrenmez makinenin yapımcılarına telefon edip seri numarasını vererek o makineyi kime satmış olduklarını,sorduk. Aix'deki bir dükkâna sevkedilmiş olduğunu öğrendik. Dükkâncı yaptığı satışı çok iyi hatırlıyordu. İşin hoş yanı, dükkân küçük bir dükkândı. İki yıldan beri başka makine satılmamıştı orada. Bunu da özel olarak getirtmek zorunda kalmıştı. Bu yüzden, alıcının adını bize verebilecek durumdaydı. Aldığımız isim. Réserve'de kalanlar arasında da vardı. Bu arada fotoğrafları da bir uzmana incelettik. Gölgelerin durumuna bakarak, resmin sabaha karşı saat altıbuçuk dolaylarında çekrlmiş olduğunu söyledi. Belirli bir açıdan telefoto mercekleri kullanarak çekilmişti. Haritaları inceleyerek, bir de resimlerin kenarında görünen yaprakları dikkate alarak, resmin ancak bir noktadan çekilmiş olabileceğini bulduk. Denizde küçük bir fener. Oraya ancak tekneyle gidilebilirdi.

«Limandaki balıkçılarla konuştuk. Söz konusu adam sabah beşte Köche'nin teknesini almış, balığa çıkmıştı. Balıkçılardan biri iyice hatırlıyordu. Çünkü Köche'nin konukları balığa çıkarken genellikle oltaları hazırlamaya, balıkları iğneden çıkarmaya yardım edecek birini tutarlardı. Bu adam ise yalnız çıkmak istemişti.

«Demek adamımızı bulmuştuk. Onu tutuklayabilirdik. Komiser tutuklamak için sabırsızlanıyordu. Ama yapmadık. Neden? Hatırlarsan hücrede seninle konuşurken bizim için casusların önemli olmadığını, asıl onları kimin çalıştırdığının önemli olduğunu söylemiştim. Öyledir de. Bu adam da önemli değildi. Adını daha önce de duymuştuk. Dosyasından her zaman bu tip işler gördü-

ğü belli oluyordu. Oysa ben asıl Toulon'daki merkezî merak ediyordum. Adamı her istediğim an tutuklayabilirdim. Oysa ondan asıl istediğim, beni üstlerine götürmesiydi. Bunu yapabilmek için de onun Réserve'den çıkmasını sağlamam gerekiyordu. Ama otelden ayrılırken kendisini kuşku altında hissetmemesi de şarttı.»

«Her halde o sırada aklınıza ben geldim.»

«Tamam. Eğer sen fotoğraf makineleriyle ilgili sorular sormaya başlarsan, adam kendi fotoğraflarının başına geleni anlayacak, senin kuşkulandığını farkedecek, ve sen ptrtisle ilişki kurmadan önce otelden ayrılmak isteyecekti. 0 zaman biz de onu izleyecektik. Tek güçlük senin bu işi açık vermeden başarabilmendi. Orada da şansımız yaver gitti. Pasaportun normal değildi. Hiç bir ülkenin vatandaşı sayılmıyordun. Ötesi kolaydı tabii.»

Acı bir sesle, «Elbette,» dedim. «Çok kolaydı. Ama bana hiç değilse casusun kimliğini bildiğinizi söyleyebilirdin.»

«Söyleyemezdim. Söylesem sen kendini tehlikede hissetmiyecektin. O zaman seni idare etmek güç olacaktı. Ayrıca, senin çeneni ne kadar tutabileceğini bilemez, buna güvenemezdik. Durumu birisine anlatabilirdin. Adama karşı tutumun tabii olmayabilirdi. Ama yazık oldu. Kendi çıkarlarını kollamaya çalışırken emirlere aykırı hareket ettin. Bizi planlarımızın başarısızlığından daha çok üzen şey, senin odanın aranmış olması, bir de dün gece sana salclırılması oldu. Bundan, adamın kolay korkmayacağını anlamış oluyorduk. Makinelerin değiştiğini herhalde biliyor olmalıydı. Senin elinde kendi makinesinin eşini görmüştü elbette. Şimdi anlıyorum

ki adam senin o resimlerden haberin olmadığını sanmış. Ya da...» Bana yan gözle baktı. «Yoksa benim bilmediğim bir şey daha mı yaptın?»

Kararsızlık geçiriyordum. Gözümün önünde yazı odasında bekleyişim, saatin tik-takını dinleyişim, bakışlarımı aynadan ayırmayısın^ o sırada kapının kapanıp anahtarın dönüşü canlanıyordu. Beghin'in gözlerine baktım.

«Bilmediğin önemii birşey yok.»

İçini çekti. «Neyse, belki de önemi yok. Geçmiş zaman nasılsa. Biz soygun şikâyetine gelelim. Açık söylemek gerekirse sana çok acıyordum, dostum Vadassy. Çok tatsız bir şey yapmak zorunda bırakılıyordun. Ama yapmak gerekliydi. Senin odanı arayıp iki rulo filmi alan adam, başka bir şey almadığını bal gibi biliyordu. Senin değerli eşyalarının çalındığını ileri sürmen onu şaşırtacak, kuşkulandıracaktı. Ama bu işin de suyu çıktı. Daha kesin çarelere başvurmak zorunda kaldık. Seni bu gece tutuklayışımızın nedeni de bu.»

«Yani ben aslında tutuklu değil miyim?»

«Tutuklu olsaydın, daha önce de söylediğim gibi, burada oturup benimle konuşuyor olmazdın. Anlıyorsun, değil mi, dostum? Adamı biraz zorlamamız gerekiyordu. Ama bunu dikkatli biçimde yapmak zorundaydık. Seni almaya gelen polise, tutuklamayı neden yaptığımızı açık açık söylemesini tembih ettik. Duclos sormasaydı da, polis seni casusluk suçundan tutukladığını zaten açıklayacaktı. Şimdi sen kendini aradığımız adamın yerine koy. Çektiğin resimlerin yanlışlıkla yabancı ellere geçtiğini biliyorsun. Ne yaparsın? Resimleri geri almaya

çalışırsın. Alamadın diyelim. Üstelik resimlere sahip olan insanın bir çeşit oyuna kalktığını gördün. O zaman beklemeyi seçersin. Polisler gelip o adamı casusluk suçundan tutuklarsa? Ne düşünürsün o zaman? Aklından ne geçer? önce polisin resimleri bulduğunu anlarsın. Sonra da, tutuklanan adamın kendini savunurken bilerek veya bilmeyerek seni ele verebileceğini düşünürsün. Demek buradan ayrılma vaktim geldi, dersin. Hem de çabuk. Anladın mı şimdi?»

«Anladım. Ama ya gitmezse? O zaman ne yapacaksınız?»

«Bu şimdi söz konusu değil. Adam yola çıktı bile.»

«Ne?»

Beghin duvardaki saata baktı. «Onu yirmibeş geçiyor. Adam Réserve'den on dakika önce ayrıldı. Kasabanın garajından kiraladığı araba ile Toulon'a doğru yola çıktı. Ona birkaç dakika daha vereceğiz. Bir arabamız zaten peşinde. Oradan şu dakikalarda bir rapor gelmesini bekliyorum.» Üçüncü sigarasını yakıp kibriti elinden fırlattı. «Bu arada sana da birkaç talimatım var.»

«Ya, demek var!»

«Evet. Bir kere şimdilik adamı casusluk suçundan tutuklamanın doğru olamıyacağını sen de anlıyorsundur. Gazeteleri fazla meraklandırmamak gerekir. Benim öne. rim, adamı fotoğraf makinesi hırsızlığından tutuklamak. Dörtbin franklık bir Zeiss Contax makinesini çalmaktan. Tamam mı?»

«Yani benim, bulacağımız makineye sahip çıkmamı, benimdir dememi mi istiyorsun?»

«Evet, öyle.» Yüzüme dikkatle baktı. «Bunu yapabi lirsin, değil mi?»

Yine duraklamıştım. Artık başka çarem kalmamış! Beghin'in gerçeği bilmesi şarttı. O sabırsız bir sesle,

«Eeee?» diye soruyordu. Kızarmaya başlamıştım.

«Bunu yapabilirdim elbette,» dedim. «Ama bir güç lük var. Şu anda oteldeki odamda bulunan makine ger çekten benim makinem. Tekrar değiştirilmişti o maki-neler.»

Sakin sakin başını salladığını görünce şaşaladım. «Ne zaman oldu bu?» diye sordu.

Anlattım. Ağzının köşeleri yeni brr gülümsemeyle kıvrıldı.

«Tahmin etmiştim.»

«Ne etmiştin?!!»

«Sevgili Vadassy, ben aptal değilim. Sen de içini cam gibi gösteren bîrisin. Bu sabah telefonda makine konusundan dikkatle uzak kalmaya çalışman bana duru_ mu anlatmaya yetti.»

«Ama hiç aklıma...»

«Tabii gelmezdi. Zaten bildiğin gibi makineler birbi-rine çok fazla benziyor. Az sonra Toulon'da bulacağımız makineyi kendinin sanabilirsin. Buna hiç kimse şaşmaz. Tamam mı?»

Aynı kanıda olduğumu belirttim.

«Sonradan yanlışlık anlaşılınca da nezaketle özür dilersin. Olmaz mı?»

«Elbette olur.»

«Tamam öyleyse, anlaştık demektir.» Ayağa kalktı, «işler yolunda giderse yarın yola çıkıp vaktinde Paris'e

varman, huysuz patronunu kızdırmaman da çok mümkün gibi geliyor bana.»

Bir an ne dediğini anlayamadım. Kelimelerin anlamı beynime birkaç saniyede girebildi. Ağzımdan kesik, anlamsız teşekkür sözlerinin dökülmekte olduğunu farkettim. Bir kâbustan uyanır gibiydim. Ancak o zaman duyulan bir korku ve rahatlama karışımı yayılmıştı içime. Rahatlamıştım. Çünkü geçirdiğim şey yalnızca bir rüyaydı. Kâbusun parçaları beni hâlâ etkisi altında tutuyordu. Düşünmekten bile korkuyordum. Belki bu da Beghin'in hilelerinden biriydi. Bir tuzaktı. Benim güvenimi kazanmak için sahnelediği bir oyundu. Teşekkürlerim dudaklarımda dondu. O hâlâ merakla yüzüme bakıyordu.

Sert bir sesle, «Eğer benimle açık konuşuyorsan,» dedim, «bana söylediklerin doğruysa, neden şimdi beni hemen salıvermiyorsun? Neden yarına kadar tutuyorsun? Eğer bir suçum yoksa beni tutamazsın. Buna hakkın yok.»

Yorgun yorgun içini çekti. «Evet, yok. Ama sana yardiminin gerekli olduğunu söylemiştim.»

«Ya reddedersem?»

Omuzlarını kaldırdı. «Seni zorlayamam. O zaman işimizi sensiz görmek zorunda kalırız. Ama başka bazı..» düşünür gibi yaptı, «nedenler de gözönüne alınabilir. Söz gelişi, Fransız vatandaşlığına geçmek için başvurduğunu söylemiştin. Dileğinin kabulü veya reddi üzerinde bugün vereceğin kararın çok büyük etkisi olabilir. Bir Fransız vatandaşının gerektiğinde polise yardımcı olmasını beklemek doğaldır. Bu yardımı bile reddedecek kadar vatandaşlık görevi duygusundan yoksun bir kimse.»

«Anlıyorum,» dedim .«Şantaja devam.»

Tombul ellerinin biri omzuma dayandı. «Benim iyi yürekli, anlayışlı Vadassy'm. Kelimelerle oynamayı senin kadar seven birine daha rastlamadım.» El omzumdan ayrıldı, Beghin'in cebine girdi, sonra bir zarf tutarak geri çıktı. «Bak! Réserve'de bizim isteğimiz üzerine üç gün kalmış bulunuyorsun. Bizim işlerimizle görevliydin o süre içinde. Adil hareket etmek isteriz. İşte sana beşyüz frank.» Zarfı elime tutuşturdu. «Bu para fazla giderlerini bol bol karşılayacaktır. Şimdi senden bu sıkıntılarına sebep olan adamı tutuklayabilmemiz için bir saatlik daha yardım rica ediyoruz. Mantıksız bir istek mi bu sence?»

«Sorumu cevapsız bırakmıştın,» dedim. «Şimdi yine soruyorum. Casus kim?» Gözlerinin ta içine baktım.

Gevşek gerdanını düşünceli bir tavırla uvuşturdu, gözünün ucuyla bana baktı. Ağır ağır, «Korkarım bunu sana söylemekten bilerek kaçınmıştım,» dedi. «Ayrıca, yine korkarım ki sana şimdi de söylemeye niyetim yok.»

«Anlıyorum. Çok zekisin. Seninle gelip kendi gözümle görmem gerekiyor. Oraya varınca da fotoğraf makinesini yanlışlıkla tanıyacağım, öyle mi?»

O cevap veremeden kapıya sert sert vurulduğunu duyduk. Polis içeriye girdi, Beghin'e anlamlı anlamlı başını salladı, sonra dönüp çıktı.

Beghin, «Bu işaret bize adamımızın Sanary'yi geçtiğini anlatıyor,» dedi. «Artık yola çıkmamız gerek. Geliyor musun, Vadassy?»

Zarfı cebime soktum ve ayağa kalktım.

«Elbette,» deyip onun peşi sıra odadan çıktım.

ONDOKUZ

KİTABE

Saat onu kırkbeş geçe, karakolun önünden kalkan kocaman Renault araba sahil yolunda son hızla ilerlemeye başlamıştı.

Arabada Beghin'le benden başka iki sivil polis vardı. Bir tanesi arabayı sürüyordu. Ötekini arka kanapede yanıma yerleşirken tanıdım. Limonlu gazoz olayının kahramanı olan dostum. Beni inatla tanımamazlıktan geliyordu.

Bulutlar yokolmuştu gökte. Ay iyice yükselmiş, sokak lambalarını sönük bırakan bir ışık saçmaya başlamıştı. St. Gatien'den çıkarken hızımız daha da arttı, lâstikler ıslak asfalt üzerinde kayarken Réserve otelinin önünden geçen 'S' biçimindeki virajı aldık. Arkama yaslanıp beynimdeki boşluğu doldurmaya çalıştım.

İşte iki saat önce işini de, özgürlüğünü de, tüm

umutlarını da yitirdiğine inanan Joseph Vadassy, şu anda bir Fransız polis arabasına rahatça kurulmuş, casus yakalamaya gidiyordu! Rahatça, ha? Bu yanlıştı işte. Ne rahattım ne de sakin! İçimden şarkı söylemek geliyordu. Ama bunun sebebini pek anlayamıyordum. Acaba yarın bu saatta Paris'e giden trende oturuyor olacağıma mı seviniyordum? Yoksa az sonra beni günlerdir uğraştıran sorunun cevabını öğreneceğime, problemimi çaba. sızca çözeceğime mi seviniyordum? Bu iki alternatifi düşünmeye koyuldum.

Sanırım bütün bunlar, vücudumun son üç gün içinde geçirdiklerine karşı gösterdiği tepkiden doğuyordu. Bütün belirtiler bunu göstermekteydi. Bir kere karnım durmadan gurulduyordu. Susamıştım, ikide bir sigara yakıyor, içmeden pencereden fırlatıp bir yenisini yakıyordum. Bir de, içimde bir şfey unutmuşum gibi bir duygu vardı. Sanki ihtiyacım olacak bir şeyi St. Gatien'de bırakıp yola çıkmıştım. Saçmaydı tabii hepsi. O gece Toulon'da işime yarayabilecek hiç bir şeyi St. Gatien'de bırakmış değildim.

Araba ay ışığının aydınlattığı ağaçlı yollardan geçmekteydi. Sonunda ağaçları arkamızda bırakabildik. O zaman görüş ufkumuz daha da genişledi. Çevremiz zeytin ağaçlarıyla doluydu. Yolun ışıkları zeytin yapraklarını gümüş gibi parlatıyordu. Az sonra kasabamsı bir yere geldik. Ana meydandan hızla geçerken adamın biri arkamızdan öfkeyle bağırdı. Neredeyse Toulon'a varmak üzereyiz, diye düşündüm. Birisiyle konuşmak için güçlü bir istek kabarmıştı içimde. Yanımdaki adama döndüm.

«Burası neresiydi?»

Piposunu ağzından çekti. «La Cadière.»

«Tutuklayacağımız adamın kim olduğunu biliyor musun?»

«Hayır.» Piposunu yeniden ağzına sokup dosdoğru karşısına baktı.

«Gazoz için üzgünüm,» dedim.

Homurdandı. «Neden söz ettiğinizi anlamıyorum,» dedi.

Vazgeçmiştim. Sustum. Renault o sıra sağa dönüp düz bir yolda hızını yeniden arttırdı. Beghin'in ensesine ve omuzlarına baktım. Bir sigara yakıyordu. Sonra başını yarım arkaya çevirdi.

«Henri'nin ağzından lâf almaya çalışmanın yararı yok,» dedi. «Ağzı çok sıkıdır.»

«Belli oluyor.»

Kibritini pencereden fırlattı. «Sen Réserve'de dört gün geçirdin, Vadassy,» dedi. «Kovaladığımız adamın kim olduğu hakkında hiç fikrin yok mu?»

«Hiç.»

Hafifçe güldü. «Bir tahmin bile yürütemiyor musun?»

«Yürütemiyorum.»

Henri kıpırdadı, «iyi detektif olamazdın,» dedi.

Soğuk bir sesle, «Olacağımı ummuyordum zaten,» diye karşılık verdim.

O homurdanırken Beghin yine güldü. «Sabırlı ol, Henri. Bu Mösyönün dili zehir gibidir. Ayrıca polise de kızgın.» Sonra şoföre döndü. «Ollioules'deki postanenin önünde dur.»

Birkaç dakika sonra sözü edilen kasabaya girdik, bir meydandaki postane binasının önüne yanaştık. Kapının dışında üniformalı bir polis bekliyordu. İlerledi, bir selâm çaktı, sonra arabanın penceresine doğru eğildi.

«Mösyö Beghin?»

«Evet.»

«Sizi Sablette kavşağında bekliyorlar efendim. St. Gatien garajında kiralanan araba beş dakika önce döndü.»

«İyi.»

Yine yolumuza koyulduk. Beş dakika sonra, ilerimiz, de bir station-vagon arabanın stop lambalarını gördüm. Renault yavaşladı ve o arabanın tam arkasında durdu. Beghin hemen indi.

Öndeki arabanın yanında zayıf bir adam duruyordu. O da Beghin'e doğru ilerledi. El sıkıştıktan sonra konuşmaya başladılar. Az sonra adam kendi arabasına gitti, Beghin de Renault'ya bindi.

Bana, «Bu adam sahil polisinden komiser Fournier,» diye açıklama yaptı. «Şimdi onun bölgesine giriyoruz.» Kapıyı çarparak kapattı ve şoföre komiserin arabasını izlemesini söyledi.

Yola çıktık. Kısa zamanda Ollioules'in ışıkları seyrelmeye başladı. Bir iki fabrikanın önünden geçtik. Derken ortasında tramvay rayları ve yanlarında kaldırım kahveleri bulunan ışıklı bir yola saptık. Oradan sağa döndüğümüzde, köşedeki binanın üzerinde Strasbourg Bulvarı yazısını gördüm. Toulon'a gelmiştik.

Kahveler hep doluydu. Kaldırımlarda deniz askerleri dolaşıyordu. Birçok da kız vardı. Dapdar elbiseli, süslü

şapkalı zenci bir kadın arabanın önüne çıktı. Şoför apan. sız fren yapmak zorunda kaldığı için küfür etti. Yaşlı bir adam kaldırımın kenarına oturmuş mandolin çalmaktaydı. Şişmanca bir adam bir denizciyi durdurup ona birşeyler söyledi. Denizci elini savurunca adam sendeleyerek şeker satan bir kadınm tepsisinin üzerine yuvarlandı. Daha ilerde, denizcilere gemiye dönme vaktinin geldiğini bildiren bir gurup inzibatın kahvelere girip çıkmakta olduğunu gördük. Biraz sonra bulvarın tenha kesimine varmıştık, öndeki araba yavaşlayarak sağa döndü. Kendimizi loş, dar sokaklarda, çelik pancuriu dükkânlar arasında bulduk. Derken evler de seyrekleşti. Sokakların iki yanı ambar ve antrepoların duvarlarıyia sınırlıydı artık. Sonunda böyle bir yerde durduk.

Beghin, «Burada iniyoruz,» dedi.

Sıcak bir geceydi. Ama ben ıslak taşların üstüne bastığımda içimin ürperdiğini farkettim. Belki heyecandan olabilirdi ama, bana daha çok sinirden... korkudan gibi geldi. Bu çıplak duvarların ürkütücü bir havası vardı. Bir gariplik...

Beghin koluma dokundu.

«Hadi, Vadassy. Azıcık yürüyeceğiz.»

Önümüzde komiserle üç adam durmuş bizi bekliyorlardı.

«Her yan çok sessiz,» dedim.

O homurdandı. «Gecenin bu vaktinde nasıl olacağını sanmıştın? Hele antrepolar arasında. Sen Henri ile arkadan gel, gürültü de etme.»

O komiserle başa geçti, öbür üç adam onların arkasındaydı. Şoförler arabalardan hiç inmemişlerdi.

Duvarların sonuna gelince kıvrık bir sokağa saptık. Sağımızda depo duvarının devamı vardı. Önünde arabalar parketmişti. Solda ise eski evler görünüyordu. Hepsi üç katlı, çoğu da karanlıktı. Yine de, arada bir pancur aralarından dışarıya ışık sızdığı oluyordu. Ay ışığı, sıvası dökük duvarların bütün kusurlarını gösteriyordu, üst katların birinden radyonun tango çaldığı duyulmaktaydı.

«Şimdi ne olacak?» diye sordum.

Henri, «Bir ziyaret yapacağız,» diye fısıldadı. «Nazik bir ziyaret olacak. Sen çeneni kapa, yoksa başım derde girer. Yaklaşıyoruz artık.»

Sokak daha da daralmıştı. Kıvrıntıyı dönerken yokuş aşağı inmeye başladığımızı farkettim. Yine iki yanımızda yüksek duvarlar vardı. Betondu bunlar. Birden bu betonların arasında bir gölgenin kıpırdadığını gördüm. Kalbim yerinden çıkacak gibi olmuştu.

Henri'nin koluna sarılarak, «Orada biri var,» dedim.

«Kes sesini. Bizim adamlarımızdan biri o. Kuşattık burayı.»

Birkaç metre daha ilerledik. Yokuş bitmişti artık. O sıra sağ duvardaki boşluğu gördüm. Ambara giriş gibi bir şeydi burası. Kamyon girişi. Öndekiler gölgelerin içinde görünmez olmuşlardı. Peşlerinden yürüyünce ayağımın altındaki taşların yokolup, toprağa basmakta olduğumu hissettim. Kararsızlıkla durakladım.

Henri, «Sol tarafa gir,» diye fısıldadı.

Dediğini yaptım. Uzattığım kolum sonunda duvara değdi. Artık önümde hareket eden gölge kalmamıştı. Başımı kaldırıp yukarıya baktım. Derin bir beton vadinin

içinde gibiydim. Birden bir fener ışığı parladı, ilerdekilerin sol duvardaki bir tahta kapının önünde durmakta olduklarını görebildim. Ben de ilerledim. Fener tekrar parladı, kapıyı aydınlattı. Kapıya boyayla şu sözler yazılmıştı:

F.P. METRAUX, DENİZ ACENTALIĞI

Beghin kapının kulpunu tutup yavaşça çevirdi. Kapı içeriye doğru açılmıştı. Henri arkamdan dürtünce, ötekilerin peşi sıra içeriye yürüdüm.

Kapıyı geçince kısa bir koridor, sonra da yukarı çıkan tahta merdivenler görünüyordu. Asılı duran çıplak ampul, sıvası dökülmüş duvarları aydınlatmaktaydı. Metraux acentası pek kârlı bir kuruluş değildi galiba.

Beghin yukarı çıkarken basamaklar onun ağırlığı altında gıcırdamaya başlamıştı. Ben de yürüdüm. Henri cebinden bir tabanca çıkarıyordu. Yapacağımız ziyaret Henri'nin söylediği kadar nazik olmayacaktı demek. Kalbim çılgın gibi çarpmaya başlamıştı. Bu leş kokan, dökülen binanın bir yerinde tanıdığım bir adam vardı. Yarım saat kadar önce o da bu sokaklardan geçmiş, şimdi benim tırmanmakta olduğum bu merdivenleri çıkmıştı. Az sonra, belki bir iki dakika sonra, onunla tekrar karşılaşacaktım. İşte en korkunç olanı da buydu. Bana bir zararı dokunamazdı ama, yine de korkuyordum. Keşke yüzümü saklayacak bir maskem olsaydı diye düşündüm. Aptalca birşeydi bu. Sonra, içlerinden hangisiyle karşılaşacağımı düşünmeye başladım. Ben tutuklanırken bana bakan yüzleri gözümün önüne geldi. Korku dolu, şaşkın yüzleri. Ama yine de içlerinden biri... bir tanesi...

Henri yine sırtıma dokundu, önümdekiyle aramı fazla açmamamı işaret etti.

ilk sahanlıkta Beghin bir tahta kapının önünde durdu, kulpu tutup çevirdi. Kapı kolayca açılmış, içerinin ışığı bize odanın boş olduğunu göstermişti. Yerler tavandan dökülen sıvalarla doluydu. Beghin orada durup alnında ve boynunda parıldayan terleri sildi, sonra ikinci merdiveni çıkmaya başladı.

İkinci kata yaklaştığı sırada yine durdu, bize de durmamızı işaret etti. Daha sonra komiserle ikisi ikinci kata ayak bastılar.

Sessizlikte, önümdeki adamın bileğindeki saatin işleyişini bile duyabiliyordum. Sessizlik biraz daha yoğunlaşınca, kulağıma hafif konuşma mırıltıları gelmeye baş_ ladı. Soluğumu tuttum. O ara komiserin kafası merdiven başında göründü, bize ilerlememizi işaret etti.

Bu katın sahanlığı da bir alttakinin eşiydi. Ama burada ışık yoktu. Bizimkiler sessizce kapının önüne sıralandılar. Ben kendimi yan duvara yapışmış buldum. Sesler şimdi daha iyi duyulabiliyordu. içerde bir erkek İtalyanca konuşmaktaydı.

Beghin'in kapıya uzandığını gördüm. Durakladı. Sonra birden kulpa sarılıp çarçabuk çevirdi.

Kapı kilitliydi. Ama kulpun çevrilme sesini içerden duymuşlardı. Sesler birden kesildi. Beghin dişlerinin arasından bir küfür savurup kapıya vurmaya başladı. Odanın içinde sanki bir ölüm sessizliği hüküm sürüyordu. Beghin bir an bekledi, sonra hemen Henri'ye döndü. Henri revolverinin sapını ona doğru tutmuş, uzatıyordu. Beghin başıyla evet işareti vererek tabancayı aldı, kapı-

ya dönüp namluyu anahtar deliğine çaprazlama dayadı ve tetiği çekti.

Patlamanın sesi kulakları sağır edecek cinstendi. Kapı bir süre hâlâ sağlam gibi göründü. Fakat iki detektif üstüne yaslanınca çatırdayarak açıldı. Kulaklarım çınlarken onların peşi sıra içeriye girdim.

Burası işyeri olarak döşenmiş küçük bir odaydı. Yine de, köşede demir bir karyola duruyordu. Odada kimse yoktu. Dipte ikinci bir kapı görünüyordu. Komiser bir çığlıkla oraya atıldı, tuttuğu gibi ardına kadar açtı.

İkinci oda karanlıktı. Açılan kapıdan içeriye dolan ışık, karşı duvarda bir pencereyi gösterdi. Karanlığın içinde bir kadın çığlığı duyuldu, bir anda adamın pencereye doğru atıldığı görüldü. Adarn pencereyi çarçabuk açıp kenarına oturarak ayaklarını aşağıya sallandırdı.

Herşey sanki bir saniye içinde olup bitmiş, daha komiser dengesini bulamadan adam pencereye oturmuştu. Gözümün ucundan Beghin'in tabancayı doğrultmakta olduğunu gördüm. Aynı anda penceredeki adam geri döndü, kolu uzandı, silâh sesi duyuldu. Bir ışık ve bir gümbürtü. Kurşunun komiserin omzuna girdiğini anladım. Bu arada Beghin de ateş etmişti. Camın kırılma sesini duyduk. Odadaki bir daha bağırdı, sonra pencerenin kanadı çarptı. Adam yokolmuştu. Ne olursa olsun, ateş etmek için döndüğü o bir saniye içinde yüzünü görmüş, onu tanımıştım. Roux!

Komiserin kapıya yaslandığını gördüm. Yüzü acıyla gerilmişti, ötekilerle birlikte iç odaya koştum.

Köşede Madam Martin, büzülmüş, titriyordu. Yanıbaşmda, kollarını havaya kaldırmış tıknaz ve kel bir

adam vardı. İtalyanca olarak durmadan kendisinin dürüst bir iş adamı olduğunu anlatıyor, Fransa'nın dostu olduğunu söylüyor, hiç bir suçu olmadığını, polisin de buraya girmeye hakkı olmadığını savunup duruyordu.

Beghin dosdoğru pencereye koşmuştu. Tabancasın, dan çıkan kurşun camlardan birini kırmıştı ama, Roux' nun kaçmasına engel olamamış gibiydi.

Henri'nin omzu üzerinden bakınca pencerenin dışında, iki metre kadar aşağıda, bitişik binanın damını gördüm.

Beghin hemen geriye döndü.

«Damlardan kaçıyor. Duprat, Mareşal, siz bu ikisine bakın. Mortier sen sokağa in, oradakilere damları kollamalarını, görür görmez ateş etmelerini söyle. Sonra buraya dön, komisere yardım etmeye çalış. Yaralandı. Henri, sen benimle gel. Sen de Vadassy. İşe yarayabilirsin.»

Alnında terler, dudaklarında küfürlerle ağır vücudunu kaldırıp aşağıdaki dama atladı. Henri ile birlikte peşinden atlarken, arkamda komiserin Mortier'e aptal gibi durmamasını, aldığı emre uyarak hemen sokağa inmesini söylediğini işittim.

Alladığım anda, kendimi damın dört yanını çevreleyen alçak bir duvar üzerinde buldum. Damın ortasında cam bir kapak vardı. Dışta ise bitişik ambarların duvarları yükseliyordu. Ayın ışığında buradan çıkış yolu yok gibi görünmekteydi ama. Roux görünürlerde yoktu.

Beghin, Henri'ye, «Fenerin var mı?» diye sordu.

«Evet, efendim.»

«Durma öyleyse. Bak bakalım ortadaki kapak bu yandan açılabiliyor mu? Hem biraz çabuk ol.»

Henri korkuluk duvarından aşağıya atlarken Beghin de çevre boyunca yürümeye başlamıştı. Yürürken durmadan garip küfürler savurduğunu duyuyordum. Birden nereye varmak istediğini anladım. Damın bizim tam karşımıza düşen köşesinde, bitişen duvarlar arasında karanlık bir boşluk vardı. Feneri oraya çevirdiği sırada Henri' nin sesi de cam kapaktan kaçmanın olanaksız olduğunu bildiriyordu. O konuştuktan bir saniye sonra bir ışık parladı, ve karanlıktan beklenen haber gelmiş oldu. Arkamdaki tuğla duvara bir kurşun saplanmıştı.

Beghin diz çöktü, sonra damın üzerine uzandı. Ben de onun gibi yaptım. Henri çömele çömele bize doğru geliyordu.

«Köşede, iki duvarın arasındaki karanlıkta, efendim,» dedi.

«Biliyorum, salak. Yere yapış Vadassy. Yerinden kıpırdama. Henri, şu duvara geç, gizlenerek köşeye doğru ilerle. Onu görürsen fenerini üstüne tut. Sıkıştırdık sanıyorum.>>

Henri uzaklaştı. Beghin tabancasını kaldırmış, siper alarak oraya doğru yürüyordu. Bir iki saniye boyunca küçük bir bulut ayı örtüverdi. Bir süre içinde Beghin'î göremedim. Derken bir fener parladı, peşpeşe iki silâh sesi duyuldu. Bu sesler kara boşluğun bulunduğu köşeden geliyordu. Yankılar biterken Beghin'in Henri'ye da_ ha fazla ilerlememesini haykırdığını duydum.

Dayanamıyarak ben de peşlerine düştüm. Köşeye

yaklaştığımda neredeyse Beghin'e çarpacaktım. O bütün dikkatiyle duvarlar arasındaki karanlığa bakıyordu.

«Onu gördün mü?» diye fısıldadım.

«Hayır. O bizi gördü. Sen geri dönsen iyi olur, Vadassy.»

«Sana bir zararım yoksa burada kalmak isterdim.»

«Öyleyse vurulduğun zaman bana çatma. Bu köşeden yangın merdivenine geçti. Arka sokaktaki bitişik antreponun merdiveni. Henri, sokaktakilere o binaya adam sokmajarını söyle. Bekçi uyuyorsa zorla girsinler. Onu arkadan kıstırmalarını istiyorum. Hem söyle, çabuk olsunlar.»

Henri emekliyerek uzaklaştı. Biz sessizce bekledik. Uzaktan tren ve otomobil sesleri geliyordu. Çevremiz ise derin bir sessizliğe gömülmüştü.

Sonunda, «Ya o zamana kadar o kaçıp,» diye söze başladım.

Beghin koluma sarıldı. «Sus ve dinle.»

Dinledim. Önce hiç bir şey duyamadım. Sonra bir sürtünme sesi geldi kulağıma. Garip, boğuk metalik bir sesti. Beghin soluğunu içine çekti. Tuğla duvarın ilerisine doğru ilerlediğini gördüm. Ben de peşinden gidip korkuluktan aşağıya baktım. Birden Beghin'in feneri karanlıkta parladı. Işığı bitişik binanın beton duvarını taradı, durduğu anda yangın merdivenini gördüm.

Roux merdivenin tepesine yaklaşmıştı. Işık üstüne düşünce çabucak bize döndü, gözlerini kırpıştırdı, taban, casını yarı doğrulttu, o anda Beghin'in silâhı patladı. Kurşun merdivenin demirlerine çarpıp yankılandı. Roux tabancasını indirmiş, merdivenin tepesine doğru olanca

hızıyla koşmaya başlamıştı. Beghin bir daha ateş etti, sonra öne koşup yangın merdivenin dibine geldi. Bir an kararsızlık geçirdikten sonra ben de peşinden koştum. Yangın merdivenine vardığımda o ortalara kadar tırmanmıştı. Gökyüzüne doğru başımı kaldırdığımda tepemde onun siluetini görebiliyordum. Ardı sıra tırmanmaya koyuldum.

Az sonra böyle yaptığıma pişman oldum. Binanın tepesinde bir gölgenin kıpırdadığını görmüştüm.

Beghin olduğu yerde durdu, bana geri dönmem için seslendi. Aynı anda Roux'nun kurşunu ayaklarımın yanıbaşmdaki demirlere çarptı. Beghin de ateş etti ama Roux artık görünürlerde yoktu. Bizim şişman son birkaç basamağı hızla çıkıp başını öteki damın üstüne uzatırken yanına vardım. O yine alçak sesle bir küfür savurdu.

«Kaçtı mı?»

Bana cevap vermeden ayağını atıp dama çıktı.

Burası dar uzun, yamyassı bir tara çaydı. Bize yakın yerinde kocaman bir su deposu vardı. Üçgen biçimindeki taraçanın bize uzak köşesinde aşağıya inen merdivenlerin kapısı görünüyordu. Tam orta yerde de vantilatör şaftlarının oluşturduğu ormancık vardı. Beghin beni deponun gölgesine çekti.

«Yardım beklemek zorundayız. Bu vantilatörlerin arasında onu dünyada bulamayız. Böyle birşeye kalkışırsak bizi hemen avlar.»

«Ama biz beklerken kaçabilir de.»

«Hayır. Orada kıstırdık onu. Bu damdan ancak iki yolla çıkıiabilir. Bir geldiğimiz yangın merdiveni, bir de

şu karşıki kapı. Herhalde ateş ederek kaçmak isteyecektir. Adamlar karşı kapıdan gelince sen burada kal.»

Oysa o damdan çıkmak için üçüncü bir yol daha vardı. Roux da bu yolu seçecekti.

Çok beklemedik. Beghin sözlerini bitirir bitirmez, karşı kapıdan eli tüfekli polisler taraçaya dolmaya başladılar. Beghin onlara, yayılıp bize doğru ilerlemeleri için bağırdı. Hemen emre uydular. Dizi halinde yaklaşıyorlardı. Soluğumu tutarak bekledim.

Ne beklediğimi bilmiyordum. Ama olan şeyi hiç beklemediğim bir gerçekti.

Adamlar vantilatörlerin sonuna yaklaşmaktaydılar. Roux'nun herşeye rağmen kaçmış olduğuna inanmak üzereydim. Tam o sırada vantilatörlerin gerisinden bir gölgenin fırlayıp karşımızdaki korkuluğa doğru koştuğunu gördüm. Polislerden biri bir çığlık atıp peşinden koştu. Beghin de oraya atıldı. Roux korkuluğun üzerine çıkmış kendini dengelemeye çalışıyordu.

O anda anladım. Üzerinde bulunduğumuz damla bir sonraki ambarın damı arasında iki metrelik bir uzaklık vardı. Roux'nun niyeti atlamaktı.

Hız almak için dizlerini büktüğünü gördüm. En yakın polisle arasında yirmi metre vardı. Adam koşarken bir yandan da tüfeğini kaldırmaya çalışıyordu. Beghin daha da uzaktaydı. O an Beghin durdu, tabancasını uzatıp nişan aldı.

Roux'nun vücudu gerilirken ateş etti. Kurşun sağ ko_ luna girmişti. Sol elinin oraya yapışmasından anlaşılıyordu. Birden dengesini kaybetti.

Korkunçtu bu. Önce kendini kurtarmaya çalıştı, sonra düşmekte olduğunu anlayınca ağzından bir çığlık kurtuldu.

O gözden kaybolurken çığlığı da bir haykırışa dönüştü, uzadı uzadı, sonunda vücudunun aşağıdaki betona çarpmasıyla noktalanarak kesildi.

Beghin'in kenara yürüyüp aşağıya bakışını izledim. Yirmi dört saat içinde ikinci defa midem fena halde bulanmaya başladı, kendimi tutamayıp yine kustum.

Roux'un yanına vardıklarında, o ölmüştü.

•

Beghin, «Asıl adı Verrue idi,» diye anlatıyordu. «Arsène Marie Verrue. Onu yıllardan beri biliriz. Fransızdır. Yani Fransızdı. Ama annesi İtalyandı. İtalyan sınırı yakınında Briançon denilen yerde doğmuştu. Bindokuzyüz yirmidörtte ordudan kaçtı. Daha sonra italyan ajanı olarak Zagreb'de çalıştığını duyduk. Sonra bir süre Romanya hesabına çalıştı, oradan başka bir hükümet hesabına Almanya'ya geçti. Herhalde yine İtalyanlar için olmalı. Buraya sahte kimlikle geldi. Başka bilmek istediğin var mı?»

Metraux Acentasının bürosuna dönmüştük. Komiser Fournier'yi cankurtaranla hastaneye götürmüşlerdi. Detektifler büroda buldukları bütün kâğıtları, dosya ve kitapları, bu iş için getirilen kamyonete yüklüyorlardı. Bir tanesi sandalyelerin döşemelerini sökerken bir ikincisi yer tahtalarını kaldırmaktaydı.

«Ya Madam Martin?»

Beghin omuzlarını silkti. «Sevgilisiydi yalnızca. Niyetinin ne olduğunu biliyordu tabii. Şimdi postanede, baygın durumda. Ayılınca sorgusunu yapacağız. Her halde onu serbest bırakmak zorunda kalacağız. Yakaladığımıza sevindiğim kişi asıl Maletti, yani şu kendine. Metreaux diyen adam. Bu işlerin gerisindeki beyin o. Roux hiç bir zaman önemli değildi. Ajandı yalnızca. Şimdi ötekileri çok çabuk yakalayacağız. Bütün bilgiler burada.»

Yerleri söken adamın yanına gitti, döşemenin altından çıkan bir tomar kâğıda göz attı. Ben tek başıma kal. mistim.

Dernek Roux idi. Aksanının bana neden tanıdık geldiğini şimdi anlıyordum. Dil dershanesinde benimle birlikte hocalık eden Rossi'nin aksanı vardı onda da. Bana beşbin frank teklif etmesinin nedeni de ortaya çıkmıştı, öğrenmek istediği, çektiği resimlerin yeriydi. Ba_ sıma vuranın, odamı arayanın, yazı odasının kapısını çarpıp kilitleyenin kim olduğunu biliyordum artık. Ama bunu bilmek önemliymiş gibi gelmiyordu bana. Kulaklarımda yalnız adamın acı dolu çığlığı vardı. Gözümün önünde ölü casusun Madam Martin'le bilardo oynayışı canlanıyordu. Kadının vücudunu ona yaslayışı. Ama... Roux hiç bir zaman önemli değildi. Yalnızca bîr ajan... Kadın da onun sevgilisi. Elbette. Böyle bakmak gerekirdi bu olaya.

Bir polis, elinde bir paketle içeriye girdi. Beghin kâğıtları bırakarak paketi aldı, açtı. İçinde bir Zeiss Contax makine ve birkaç teleobçektif vardı. Beghin eliyle yaklaşmamı işaret etti.

«Bunlar cebinde bulundu,» dedi. «Numarasını görmek ister misin?»

Elinde tuttuğu makineye baktım. Objektif ve çevresindeki mekanizma çarpılmış, ezilmişti.

Başımı iki yana salladım. «Sizin sözünüz bana yeter. Mösyö Beghin.»

Evetledi. «Artık burada kalmana gerek yok,» dedi. «Henri aşağıda. Seni St. Gatien'e götürecek.» Gözleri yine kâğıtlara döndü.

Duraklamıştım. «Bir şey daha var. Mösyö Beghin. Acaba adam neden Réserve'de kalıp filmlerini ele geçirmeye çalıştı?»

Tedirgin bir tavırla yüzüme baktı, sonra omuzlarını silkti. «Bilemem. Herhalde sonuçlara para veriyorlardı. Demek paraya ihtiyacı vardı, iyi geceler Vadassy.»

Sokağa indim.

'Paraya İhtiyacı Vardı/

Adamın mezar taşına yazılabilecek bir cümleydi bu.

YİRMİ

AYRILIŞ

Réserve'e vardığımda saat bir buçuğa geliyordu.

Bahçe yolundan binaya doğru yürürken müdür odasında ışık yandığını gördüm. Buna çok bozulmuştum. Beghin'in söylediğine göre St. Gatien polisi Köche'ye durumu anlatmış, onu dönüşüme hazırlamış olmalıydı. Ama olayı birisiyle tartışmak, özellikle Köche'yle tartışmak, şu anda dayanabileceğim bir şey değildi. Kapının önünden sessizce geçip yukarıya çıkmaya çalıştım. Elim merdiven trabzanının başını yakaladığı sıra arkamda bir hareket sezdim. Döndüğümde Köche, odasının kapısında durmuş, bana uykulu uykulu gülümsüyordu.

«Uyumayıp sizi bekledim, Mösyö Vadassy,» dedi. «Komiser buraya az önce geldi, bazı şeyler anlattı, bu arada sizin döneceğinizi de bildirdi.»

«Öyle anlaşılıyor. Çok yorgunum.»

«Elbette. Gasus kovalamak yorucu bir spor olmalı.» Yine gülümsüyordu. «Bir sandviçle biraz şarap hoşunuza gider diye düşünmüştüm. Büromda hazır.»

O anda en çok istediğim şeyin bir sandviçle biraz şarap olduğunu farkettim. Ona teşekkür ederek odaya girdim. Ardımdan geldi.

Şarap şişesini açarken, «Komiser çok heyecanlıydı ama fazla konuşmak da istemiyordu,» dedi. «Anladığıma göre Roux'nun gerçek durumu hakkında bilgi sızmasını istemiyorlar. Ama aynı zarpanda Mösyö Vadassy'nin akşamüstü neden tutuklandığını, gece yarısı da neden hiç bir şey olmamış gibi geri döndüğünü açıklamak zorundalar.»

Sandviçin bir lokmasını yutarken rahat bir sesle, «O komiserin kendi sorunu,» dedim.

«Elbette.» Bardağıma şarap koyuyordu. Biraz da kendine aldı. «Ama yine de, sabahleyin sizin de bazı güç sorularla karşılaşacağınız ortada.»

Yine kanmadım. «Kuşkusuz,» dedim. «Ama bu, sabahki iş. Şu anda uykudan başka birşey düşünemiyorum.»

«Haklısınız. Çok yorgun olmalısınız.» Birden sırıttı. «Umarım öğleden sonra aramızda geçen ateşli tartışmayı unutursunuz.»

«Unuttum bile. Sizin hatanız değildi zaten. Polis bana emir vermişti. Uymak zorundaydım. Söylediklerini yapmak, tahmin edebileceğiniz gibi, benim de hoşuma gitmiyordu ama, başka çarem yoktu. Beni sınır dışı edeceklerini söyleyip tehdit ettiler.»

«Demek mesele buymuş! Komiser bunu anlatmamıştı.»

«Anlatmaz tabii.»

Sandviçlerimden birini alıp ısırdı. Birkaç saniye çiğnedikten sonra yine konuştu.

«Biliyor musunuz, bu son birkaç günkü olaylar beni epey kaygılandırmıştı.»

«Öyle mi?»

«Bir zamanlar büyük Paris otellerinden birinde müdür yardımcısı olarak çalışmıştım. Müdürümüz Pilevski adında bir Rustu. Belki adını duymuşsunuzdur. Kendi alanında bir dâhi sayılırdı. Onunla çalışmak büyük zevkti. Bana birçok şey öğretmiştir, iyi bir otelci, konuklarını tanımalıdır, derdi. Ne yaptıklarını, ne düşündüklerini ve ne kazandıklarını bilmelidir. Bununla birlikte fazla meraklı da gözükmemelidîr. Bunu iyice öğrendim ve beL iedim. Bu bilgileri edinmek benim için doğal bir alışkanlık haline geldi. Oysa son birkaç gün boyunca bu otelde benim bilmediğim bazı şeylerin döndüğünü seziyor, bu yüzden çok tedirgin oluyordum. Meslek onurum zedeleniyordu. Anlatabiliyorum herhalde, değil mi? Bu işlerin bir kişinin başı altından çıktığına inanıyordum, önceleri ingilizlerden kuşkulandım. Plaj olayı neden oldu buna. Ayrıca bu sabah öteki konuklardan borç almaya çalıştığını da öğrendim.»

«Sonunda almayı başardı galiba.»

«Evet, başardı. Genç Amerikalı ona ikibin frank verdi.»

«Skelton mu?»

«Evet, Skelton. Umarım parası boldur. Verdiği parayı bir daha geri alabileceğini hiç sanmıyorum çünkü.» Durakladı, sonra ekledi. «Sonra Mösyö Duclos sorunu da var.»

Güldüm. «Biliyor musunuz, ben bir ara casusun Duclos olduğunu bile sanmıştım,» dedim. «O tehlikeli bir adam, Köche. Akıllara durgunluk veren bir yalancı ve korkunç bir dedikoducu. Belki bu yüzden başarılı bir iş adamı olabilmiş.»

Köche kaşlarını kaldırdı. «İş adamı mı? Size öyle mi dedi?»

«Evet. Birkaç fabrikası varmış galiba.»

Köche kelimelerin üstüne basa basa, «Mösyö Duclos, Nantes yakınlarında küçük bir belediyenin sağlık müdürlüğünde memurdur,» dedi.

«Nedir?!!»

«Memur. Aylık maaşı ikibin frank. Her yıl buraya gelip iki hafta tatil yapar. Bir zamanlar altı ay kadar akıl hastanesinde yatmış diye duydum. Yakında oraya dönecek gibi geliyor bana. Bu yıl geçen yıla oranla çok daha kötü durumda. Yeni bir huy edindi, insanlar hakkında olmadık hikâyeler uyduruyor. Beni günlerdir ingiliz Binbaşıyı tutuklatmam için kandırmaya çalışıyor. Çok usanç verici bîr durum.»

Artık sürprizlere alışmıştım. Sandviçlerin sonuncusunu bitirip ayağa kalktım. «Eh, Mösyö Köche, sandviçlere de, şaraba da, nezaketinize de çok teşekkür ederim, iyi geceler. Burada biraz daha kalırsam odama hiç çıkamıyacağımdan korkuyorum.»

Yine sırıttı. «O zaman sabah üstünüze yağacak sorulardan hiç kurtulamazsınız.»

«Nasıl yani?»

«Konukların sorularından.» Bana doğru eğildi. «Dinleyin, Mösyö Vadassy. Şimdi yorgunsunuz. Canınızı sıkmak istemem. Ama sabahleyin bu insanlara neler söyleyeceğinizi hiç düşündünüz mü?»

Başımı bezgin bir halde iki yana salladım.

«Zerre kadar fikrim yok. Herhalde gerçeği söyleyeceğim.»

«Komiser bana...»

«Komiser yerin dibine batsın,» dedim. Patlamıştım artık. «Bu durumu polis yarattı zaten. Sonuçlarını da sineye çekmek zorundalar.»

Ayağa kalktı. «Bir dakika. Bilmeniz gereken bir şey var sanıyorum.»

«Umarım yeni bir sürpriz yoktur.»

«Mösyö, bu gece komiser buraya geldiğinde, İngiliz çift, Amerikalılar ve Duclos hâlâ salonda sizin tutuklanışınızı tartışıyorlardı. O gittikten sonra ben insiyatifi elime alıp tutuklanışınız hakkında bir açıklama yaptım ve herhangi bir suçla zan altında kalmanızı önlemeye çalıştım. Aynı zamanda onların merakını da gidermiş oldum. Onlara, çok gizli kalmak kaydıyla. Mösyö Vadassy'nin ikinci Şube Karşı Casusluk Örgütünde çalıştığını, bu tutuklamanın yalnızca gösteri olduğunu, ayrıntılarını polisin bile bilmediği gizli bir planın parçası olarak uygulandığını anlattım.»

Şaşırmıştım. Ağzım açılmış, çenem düşmüştü. So-

nunda, «Bu saçmalığı yutmalarını mı bekliyorsunuz?» diye sorabildim.

Gülümsedi. «Neden olmasın? Sizin sigara tabakası ve pırlanta iğne hikâyenize inanmamışlar mıydı?»

«O başkaydı ama.»

«Tamam, başkaydı. Yine de inandılar. Aynı şekilde buna da inandılar, inanmak istiyorlardı çünkü. Bir kere Amerikalılar sizden hoşlanıyordu. Sizi bir suçlu, bir casus olarak düşünmek istemiyorlardı. Onların hemen inanması, diğerlerinin de güvenini arttırdı.»

«Peki, ya Duclos?»

«O durumu başından beri bildiğini, kendisine sizin anlatmış olduğunuzu söyledi.»

«Evet. Bu tam ona uyuyor. Ama,» Yüzüne baktım. «Onlara böyle bir hikâye anlatmak neden? Neyi amaçladığınızı anlayamadım.»

«Amacım sizi sıkıntıdan ve utandırıcı durumlardan korumaktı efendim,» Sesi çok inandırıcıydı. «Bu gece size gerekli olan derin uykuyu uyur, sabah da bir süre odanızda dinlenip işi bana bırakmayı kabul ederseniz, hiç soru dinlemek, cevap aramak zorunda kalmamanızı sağlayabilirim. Bu insanların hiç birini bir daha görmek zorunda değilsiniz.»

«Bana bak, Köche...»

«Biliyorum,» diye sözümü kesti. «Sizin izniniz olmadan onlara böyle birşey söylemiş olmam küstahlık. Ama şartları düşünürseniz...»

Acı bir sesle sözünü kestim. «Şartları düşünürseniz, bir gün içinde bir hırsızlık, bir tutuklama ve bir de ölüm.

otelcilik mesleği için iyi sayılmaz. Bu yüzden hemen bir hırsız polis hikâyesi uydurdun, beni de karşı casusluk örgütüne yerleştiriverdin. Roux terbiyeli bir biçimde unutturuldu. Polis de mutlu. Bir tek ben iki ateş arasında kalmış oluyorum. Ya dünyanın yalanını söylemek, ünlü bir karşı casusluk ajanının Réserve otelinde ne aradığını anlatmak zorundayım, ya da kimse beni görmeden arka kapıdan sıvışmak zorundayım. İyi ayarlamışsın doğrusu, Köche!»

Omuzlarını kaldırdı. «Bu açıdan da bakılabilir. Ama size bir soru sormak istiyorum. Kendi açıklamalarınızı kendiniz uydurmak daha mı hoşunuza giderdi?»

«Ben gerçeği söylemek isterdim.»

«Ama polis...»

«Allah belâsını versin polisin!»

«Haklısınız.» Çekingen bir tavırla öksürdü. «Korkarım komiserin giderken size bir mesaj bıraktığını söylemek zorundayım.»

«Nerede mesaj?»

«Sözlü bir mesajdı. Fransa vatandaşlarının ne zaman gerekirse polise yardımcı olmalarının beklendiğini açıkladı. Kısa zamanda vatandaşlık bürosuyla ilişki kuracağını da ekledi.»

Derin bir soluk aldım. «Bulduğunuz açıklama çaresini komiserle tartışmamıştınız, değil mi?»

Kızardı. «Bir ara söz konusu ettim galiba ama...»

«Anlıyorum. Bu işi ikiniz pişirdiniz. Sen...» Durdum. Benliğimi bir çaresizlik kaplamıştı. Yorgundum. Çok

yorgundum. Bezmiştim artık bütün bunlardan. Bacaklarım ağrıyor, başım sanki ikiye yarılıyordu. «Ben yatıyorum,» dedim.

«Hizmetçilere ne söyleyeyim. Mösyö?»

«Hizmetçilere mi?»

«Sabah sizi uyandırmaları konusunda, efendim. Şu anda onlara sizin resmi olarak artık bu otelde bulunmadığınızı söylemiş durumdayım. Kahvaltınız sessizce odanıza getirilecek. Paris trenine yetişmek üzere sizi Toulon'a götürecek araba geldiği zaman da, diğer konuklar görmeden otelden ayrılmanızı sağlayacaklar. Şimdi bu talimatı değiştireyim mi?»

Bir an sessiz durdum. Demek herşey ayarlanmıştı. Şu anda ben resmen Réserve'de bulunmuyordum. Zaten ne önemi vardı? Gözümün önünde ertesi sabah terasa inişim, beni karşılayan şaşkınlık çığlıkları, üstüme yağan sorular, benim cevaplarım, sonra yeni sorular, yeni cevaplar, yalanlar, yeni yalanlar, yeni yalanlar canlanıp duruyordu. Oysa bu yol çok daha kolaydı. Haklıydı Köche. Yanılan bendim. Tanrım, ne kadar da yorgundum!

Yüzüme bakıyor, bekliyordu. Sonunda, «Evet efendim?» diye sorusunu tekrarladı.

«Pekala. Yalnız kahvaltıyı çok erken getirmesinler.»

Gülümsedi. «Ondan emin olabilirsiniz. İyi uykular, efendim.»

«Teşekkür ederim, iyi geceler. Ha, aklıma geldi!» Kapıda durup geri döndüm. Beghin'in zarfını cebimden çıkardım. «Polis bana bunu verdi. İçinde son birkaç gün_

kü giderlerime karşılık beşyüz frank var. Ben o kadar harcamamıştım. Eğer bu zarfı Mösyö Heinberger'e verebilirseniz şükran duyacağım. İşine yarar diye düşünüyorum. Ne dersiniz?»

Yüzüme bakakaldı. Bir an kendimi, makyajını yüzünden yeni çıkarmış bir oyuncunun karşısında hissettim. Otel müdürü rolüne çıkmış bir oyuncu. Ağır ağır başını salladı.

«Çok cömertsiniz. Mösyö Vadassy. Emil bana sizinle konuştuğunu anlatmıştı. O zaman epey canım sıkılmıştı buna. Yanıldığımı şimdi anlıyorum. Ama onun artık bu paraya ihtiyacı yok.»

«Yani...»

«Birkaç saat önce olsaydı çok sevinirdi. Oysa şimdi iş işten geçti. Sabaha Almanya'ya dönmek üzere yola çıkıyor. Dokuzda Toulon'dan kalkan trene binmeleri az önce kararlaştırıldı.»

«Kimler...»

«Vogel'le karısı da onunla gidiyor.»

Sessizleşmiştim. Söyleyecek şey bulamıyordum. Zarfı masadan alıp cebime koydum. Köche dalgın dalgın bardağına yeniden şarap doldurdu, kaldırıp ışığa tuttu, sona bana baktı.

«Emil o ikisinin çok fazla güldüğünü hep söyler dururdu. Onlar olduğunu dün anladım. Bir mektup gelmişti, isviçre'den dediler. Oysa üstünde Alman pulu vardı. Odalarından çıktıkları zaman girip mektubu okudum. KL sacıktı. Daha çok para istediklerine göre nedenlerini açıkça belirtmeleri isteniyordu. Belirttiler. Emil haklıy-

dı. Çok gülüyorlar. Çok iğrenç tipler. Özel yaşamlarının da kirli olduğu kimsenin aklına bile gelmiyor. Bu da kadının sırrı.» Şarabı içti, bardağı masanın üstüne tak diye koydu. «BerMn'de yıllar önce Madam Vogel'in bir resitalini izlemiştim. O zamanlar adı Hulde Kremer'di. Bu gece piyanoya oturuncaya kadar o olduğunu tanımamıştım. Konserden bu yana kadının ne olduğunu zaten arasıra merak ederdim. Şimdi biliyorum. Vogel'le evlenmiş. Garip, değil mi?» Elini uzattı, «iyi geceler, Vadassy.»

El sıkıştık. «Umarım Réserve'i tekrar görürüm,» dedim.

Başını eğdi. «Réserve her zaman burada.»

«Yani siz burada olmayacak mısınız?»

«Söz aramızda, ben gelecek ay Prag'a hareket ediyorum.»

«Bu gece mi karar verdiniz?»

Başını salladı. «Evet.»

Odama yürürken üst kat holünde saatin ikiyi vurduğunu duydum. Onbeş dakika sonra uyumuştum.

Ertesi gün öğle saatında, kahvaltı için gelen kahvemden artanı içtim, bavulumun kayışını bağladım, pencerenin önüne oturup beklemeye başladım.

Çok güzel bir gündü. Güneş pırıl pırıl parlıyor, pencerenin pervazı üstünde havanın sıcağın etkisiyle titreştiği görülüyordu. Yalnız deniz kaba ve rüzgârlıydı. Kızıl kayalar yine parıl parıl, bahçede ağustos böcekleri yine çok canlıydı. Plajdaki şemsiyenin altından iki çift kahverengi bacak görünüyordu. Alt terasta Duclos, yeni gelen bazı konuklarla konuşmaktaydı. Konuşurken gözlü-

günü düzelttiğini, sakalını sıvazladığını görüyordum. Karşısındaki karı koca onu dikkatle dinlemekteydi;

Kapıma vuruldu. Gelen garsondu.

«Araba geldi, efendim. Gitme vaktiniz.»

Yerimden kalktım.

Trenle geçerken Réserve'in damı gözüme ilişti. Ağaçların arasında bu kadar küçük görünmesi beni enikonu şaşırtmıştı doğrusu.

BİTTİ

ERIC AMBLER

BİR CASUSLUK OLAYI

«Eric Ambler, kuskusuz, günümüzün en iyi serüven romancısı.»

GRAHAM GREENE

«Ambler'in kitapları gazete gibi okunuyor, öylesine gerçek, öylesine inandırıcı...»

NEW YORK TIMES BOOK REVIEW

3 000₺